

Fortis Jaarrekening 2009

Geconsolideerde Jaarrekening Fortis

Verslag van de Raad van Bestuur van Fortis SA/NV en Fortis N.V.

Jaarrekening Fortis SA/NV

Jaarrekening Fortis N.V.

Inhoudsopgave

Inleiding	6
Geconsolideerde Jaarrekening Fortis 2009	7
Geconsolideerde balans	8
Geconsolideerde resultatenrekening	9
Geconsolideerd overzicht van Overig Comprehensive income	10
Geconsolideerd overzicht van wijzigingen in het eigen vermogen	11
Geconsolideerd kasstroomoverzicht	12
Algemeen.....	13
1 Juridische structuur	14
2 Samenvatting grondslagen voor financiële verslaggeving en consolidatie	15
2.1 Grondslagen voor financiële verslaggeving	15
2.2 Wijzigingen in grondslagen voor financiële verslaggeving	16
2.3 Verantwoording en waardering bij het opstellen van de jaarrekening.....	16
2.4 Waardering van activa met bijzondere waardeverminderingen	18
2.5 Schattingen	19
2.6 Reële waarde van financiële instrumenten	21
2.7 Segment informatie.....	21
2.8 Consolidatiegrondslagen.....	22
2.9 Vreemde valuta.....	23
3 Overnames en desinvesteringen.....	24
3.1 Overnames in 2009	24
3.2 Desinvesteringen in 2009.....	25
3.3 Beëindigde bedrijfsactiviteiten in 2008.....	26
3.4 Activa en verplichtingen van overnames en desinvesteringen	27
4 Eigen vermogen	28
4.1 Gewone aandelen.....	28
4.2 Overige reserves	30
4.3 Koersverschillenreserve	30
4.4 Ongerealiseerde winsten en verliezen begrepen in het eigen vermogen toewijsbaar aan de aandeelhouders	31
4.5 Dividend	32
5 Minderheidsbelangen	33
6 Winst per aandeel	34
7 Risicomanagement	35
7.1 Inleiding	35
7.2 Risicomanagementorganisatie en beleid	35
7.3 Risicoclassificatie Fortis	38
7.4 Financieel risico	38
7.5 Verzekeringstechnisch risico	53
7.6 Operationeel risico	57
7.7 Strategisch risico	57
7.8 Verzekeringsverplichtingen en toereikendheidstoetsen	57
7.9 Ontwikkeling schadereserve.....	59
8 Toezicht en solvabiliteit	61
8.1 Fortis geconsolideerd.....	61
8.2 Verzekeringsbedrijf.....	61
8.3 Algemeen	61
8.4 Doelstelling kernvermogen en totaal vermogen Fortis	61

9	Vergoedingen na uitdiensttreding en andere langetermijn personeelsbeloningen	64
9.1	Vergoedingen na uitdiensttreding.....	64
9.2	Andere langetermijn personeelsbeloningen	72
9.3	Beëindigingsvergoedingen	73
10	Beloningen in aandelen en opties	74
10.1	Personeelsopties	74
10.2	Toekenning van aandelen onder voorwaarden ('restricted shares').....	76
11	Bezoldiging van de leden van de Raad van Bestuur en de leden van het Executive Committee	77
11.1	Bezoldiging van de Raad van Bestuur.....	77
11.2	Bezoldiging van leden van het Executive Committee	80
12	Accountantskosten	86
13	Verbonden partijen	87
14	Segmentinformatie	89
14.1	Algemene informatie	89
14.2	AG Insurance.....	89
14.3	Fortis Insurance International	90
14.4	Algemeen	90
14.5	Balans per operationeel segment.....	91
14.6	Resultatenrekening per operationeel segment gesplitst in Leven en Niet-Leven	93
14.7	Technisch resultaat Insurance.....	95
14.8	Overige segmentinformatie inzake Niet-leven	96
14.9	Geografische segmentatie	96
14.10	Resultaten op basis van nieuwe segmenten (vanaf 2010).....	97
	Toelichting op de geconsolideerde balans	99
15	Geldmiddelen en kasequivalenten	100
16	Financiële beleggingen	101
16.1	Voor verkoop beschikbare beleggingen	101
16.2	Beleggingen tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening	105
16.3	Activa aangehouden voor handelsdoeleinden.....	106
17	Vastgoedbeleggingen	107
18	Leningen	109
18.1	Leningen aan banken	109
18.2	Leningen aan klanten.....	110
19	Beleggingen in geassocieerde deelnemingen	112
20	Herverzekering en overige vorderingen	113
21	Calloptie aandelen BNP Paribas	114
23	Materiële vaste activa	117
24	Goodwill en overige immateriële vaste activa	120
25	Verplichtingen inzake levensverzekeringscontracten	125
27	Verplichtingen inzake unit-linked contracten	127
28	Verplichtingen inzake verzekeringscontracten Niet-leven	128
29	Schuldbewijzen	129
30	Achtergestelde schulden	130
30.1	FRESH	130
30.2	Fortis Hybrid Financing	131
30.3	Overige achtergestelde schulden	131

31	Leningen.....	132
31.1	Schulden aan banken.....	132
31.2	Schulden aan klanten.....	133
31.3	Overige financieringen.....	133
32	Actuele en uitgestelde belastingen.....	134
33	RPN(I).....	136
34	Overlopende rente en overige verplichtingen.....	138
35	Voorzieningen.....	139
36	Reële waarde van financiële activa en verplichtingen.....	140
	Toelichting op de geconsolideerde resultatenrekening.....	143
37	Verzekeringspremies.....	144
38	Rentebaten, dividend en overige beleggingsbaten.....	146
39	Gerealiseerde en ongerealiseerde winsten en verliezen.....	147
40	Aandeel in het resultaat van geassocieerde deelnemingen.....	148
41	Commissiebaten.....	148
42	Overige baten.....	149
43	Schadelasten en uitkeringen.....	149
44	Financieringslasten.....	150
45	Wijzigingen in de bijzondere waardeverminderingen.....	150
46	Commissielasten.....	151
47	Personeelskosten.....	151
48	Overige lasten.....	152
49	Winstbelastingen.....	153
	Toelichting op transacties niet opgenomen op de geconsolideerde balans.....	155
50	Voorwaardelijke verplichtingen.....	156
51	Leaseovereenkomsten.....	161
52	Vermogen onder beheer.....	162
53	Gebeurtenissen na balansdatum.....	163
	Bericht van de Raad van Bestuur.....	164
	Accountantsverklaring.....	165
	Verslag van de Raad van Bestuur van Fortis SA/NV en Fortis N.V.....	167
	Raad van Bestuur, Commissaris en Accountant.....	168
	Fortis SA/NV Jaarrekening 2009.....	175
	Fortis N.V. Jaarrekening 2009.....	199
	Overige gegevens.....	211
	Accountantsverklaring.....	212
	Overige informatie.....	215
	Waarschuwing ten aanzien van mededelingen met betrekking tot de toekomst.....	216
	Plaatsen waar de documenten kunnen worden geraadpleegd.....	217
	Inschrijving en registratie van gedematerialiseerde aandelen.....	218
	Begrippenlijst en afkortingen.....	219

Inleiding

De Fortis Jaarrekening 2009 omvat de Geconsolideerde Jaarrekening Fortis 2009, met vergelijkende cijfers voor 2008, welke is opgesteld conform International Financial Reporting Standards (IFRSs) zoals aanvaard door de Europese Unie. Echter, door omstandigheden buiten de invloed om van de Raad van Bestuur, was Fortis niet in staat IFRS in detail toe te passen voor de vergelijkende cijfers van 2008. De verkochte onderdelen van Fortis waren niet in staat gecontroleerde cijfers aan te leveren betreffende het operationele resultaat op het moment van verkoop. Als gevolg hiervan kan Fortis voor 2008 de door IFRS gevraagd splitsing van resultaten op desinvesteringen, in de netto resultaten van de desinvesteringen en details van het operationeel resultaat 2008 en de vereiste informatie in het kasstroomoverzicht van de verkochte ondernemingen niet aanleveren.

In de Geconsolideerde Jaarrekening van Fortis zijn tevens de Jaarrekeningen van Fortis SA/NV en Fortis N.V. (de 'Moedermaatschappijen') en hun dochterondernemingen begrepen. Daarnaast zijn in dit document opgenomen het Verslag van de Raad van Bestuur van Fortis SA/NV en Fortis N.V., evenals de gecontroleerde Jaarrekening van Fortis SA/NV, opgesteld op basis van de in België toepasselijke wettelijke en bestuursrechtelijke voorschriften en de gecontroleerde Jaarrekening van Fortis N.V. opgesteld op basis van de in Nederland toepasselijke wettelijke en bestuursrechtelijke voorschriften.

De Jaarrekening 2009 van Fortis vormt in combinatie met het Jaaroverzicht 2009 het Jaarverslag 2009 van Fortis.

Geconsolideerde Jaarrekening Fortis 2009

Geconsolideerde balans

(voor winstbestemming)

		31 december	31 december
	Noot	2009	2008
Activa			
Geldmiddelen en kasequivalenten	15	5.636	5.933
Financiële beleggingen	16	53.070	45.132
Vastgoedbeleggingen	17	1.653	1.290
Leningen	18	4.132	16.404
Beleggingen inzake unit-linked contracten		20.695	18.040
Beleggingen in geassocieerde deelnemingen	19	1.322	431
Herverzekering en overige vorderingen	20	1.264	1.154
Actuele belastingvorderingen	32	103	73
Uitgestelde belastingvorderingen	32	53	117
Call optie op BNP Paribas aandelen	21	880	
Overlopende rente en overige activa	22	1.848	1.795
Materiële vaste activa	23	1.108	1.135
Goodwill en overige immateriële vaste activa	24	1.376	1.366
Activa aangehouden voor verkoop	3	103	
Totaal activa		93.243	92.870
Verplichtingen			
Verplichtingen inzake verzekeringscontracten Leven	25	22.931	21.855
Verplichtingen inzake beleggingscontracten Leven	26	24.333	21.607
Verplichtingen inzake unit-linked contracten	27	20.773	18.078
Verplichtingen inzake verzekeringscontracten Niet-leven	28	4.934	4.289
Schuldbewijzen	29	915	4.670
Achtergestelde schulden	30	2.850	2.908
Leningen	31	2.774	9.086
Actuele belastingschulden	32	106	75
Uitgestelde belastingschulden	32	1.025	609
RPN(I)	33	316	
Overlopende rente en overige verplichtingen	34	2.209	2.312
Voorzieningen	35	34	71
Verplichtingen met betrekking tot activa aangehouden voor verkoop	3	39	
Totaal verplichtingen		83.239	85.560
Eigen vermogen toewijsbaar aan de aandeelhouders	4	8.350	6.795
Minderheidsbelangen	5	1.654	515
Totaal eigen vermogen		10.004	7.310
Totaal verplichtingen en eigen vermogen		93.243	92.870

Geconsolideerde resultatenrekening

	Noot	2009	2008
Baten			
- Bruto premies ¹⁾		9.248	8.461
- Wijziging in niet-verdiende premies		- 32	- 13
- Afgegeven herverzekeringspremies		- 193	- 197
Netto verdiende premies	37	9.023	8.251
Rentebaten, dividenden en overige beleggingsbaten	38	3.123	3.660
Ongerealiseerde winst (verlies) op call optie BNP Paribas aandelen	21	880	
Ongerealiseerde winst (verlies) op RPN(I)	33	- 316	
Gerealiseerde en ongerealiseerde winsten en verliezen	39	953	- 508
Baten uit beleggingen inzake unit-linked contracten		2.307	- 3.191
Aandeel in het resultaat van geassocieerde deelnemingen	40	63	27
Commissiebatens	41	375	432
Overige baten	42	322	233
Totale baten		16.730	8.904
Lasten			
- Schadelasten en uitkeringen, bruto		- 9.290	- 8.221
- Schadelasten en uitkeringen, aandeel herverzekeraars		65	121
Schadelasten en uitkeringen, netto	43	- 9.225	- 8.100
Lasten inzake unit-linked contracten		- 2.325	3.219
Financieringslasten	44	- 498	- 1.343
Wijzigingen in de bijzondere waardeverminderingen	45	- 467	- 558
Wijzigingen in voorzieningen		42	- 49
Commissielasten	46	- 972	- 912
Personeelskosten	47	- 640	- 644
Overige lasten	48	- 1.015	- 994
Totale lasten		- 15.100	- 9.381
Winst voor belastingen		1.630	- 477
Winstbelastingen	49	- 318	- 108
Nettowinst voor resultaat op beëindigde bedrijfsactiviteiten		1.312	- 585
Toewijsbaar aan de minderheidsbelangen		120	25
Toewijsbaar aan de aandeelhouders		1.192	- 610
Netto resultaat op beëindigde bedrijfsactiviteiten	3		- 27.412
Nettowinst toewijsbaar aan de aandeelhouders		1.192	- 28.022
Gegevens per aandeel (EUR)			
Gewone winst per aandeel	6	0,48	- 12,21
Gewone winst per aandeel voor netto resultaat op beëindigde bedrijfsactiviteiten		0,48	- 0,27
Verwaterde winst per aandeel		0,48	- 12,21
Verwaterde winst per aandeel voor beëindigde bedrijfsactiviteiten		0,48	- 0,27

¹⁾ Bruto premie-inkomen (som van brutopremies en premie-inkomen uit beleggingscontracten zonder discretionaire winstdeling) kan als volgt worden berekend:

	Noot	2009	2008
Bruto premies		9.248	8.461
Premies inzake beleggingscontracten zonder DPF (direct verantwoord als verplichting)	37	2.770	3.123
Bruto premie-inkomen		12.018	11.584

Geconsolideerd overzicht van Overig Comprehensive income

	2009	2008
Nettowinst toewijsbaar aan de aandeelhouders	1.192	- 28.022
Overig 'comprehensive income'		
Wijzigingen in herwaardering van investeringen beschikbaar voor verkoop, bruto	859	136
Gerelateerde belasting	- 256	- 346
Wijzigingen in herwaardering van investeringen beschikbaar voor verkoop, netto	603	- 210
Wijzigingen in omrekeningsverschillen, bruto		- 50
Gerelateerde belasting		
Wijzigingen in omrekeningsverschillen, netto		- 50
Aandeel in overig 'comprehensive income' van geassocieerde deelnemingen, bruto		46
Gerelateerde belasting		
Aandeel in overig 'comprehensive income' van geassocieerde deelnemingen, netto		46
Overige wijzigingen gerelateerd aan de (deel-)verkoop van groepsmaatschappijen	- 108	1.873
Overig 'comprehensive income' over de periode, na belastingen	495	1.659
Toewijsbaar aan de minderheidsbelangen	147	11
Toewijsbaar aan de aandeelhouders	348	1.648
Totaal 'comprehensive income' over de periode, toewijsbaar aan de aandeelhouders	1.540	- 26.374

Geconsolideerd overzicht van wijzigingen in het eigen vermogen

	Aandelen- kapitaal	Agio reserve	Overige reserves	Koers- verschillen reserve	Nettowinst toewijsbaar aan aandeelhouders	On- gerealiseerde winsten en verliezen	Eigen vermogen toewijsbaar aan aandeelhouders	Minder- heids- belangen	Totaal eigen vermogen
Stand per 1 januari 2008	11.132	22.723	- 5.240	- 164	3.994	602	33.047	1.147	34.194
Nettowinst over de periode					- 28.022		- 28.022	25	- 27.997
Herwaardering van investeringen						- 242	- 242	11	- 231
Herclassificatie naar de resultatenrekening door beëindigde bedrijfsactiviteiten				140		140	280		280
Omrekeningsverschillen				- 49		- 1	- 50		- 50
Wijzigingen in eigenvermogen-eliminaties door de verkoop van groepsmaatschappijen			1.714			- 76	1.638		1.638
Overige			22				22		22
Totaal			1.736	91	- 28.022	- 179	- 26.374	36	- 26.338
Overdracht			3.994		- 3.994				
Dividend			- 1.371				- 1.371	- 1	- 1.372
Toename kapitaal	706	785					1.491		1.491
Eigen aandelen			11				11		11
Vermindering van minderheidsbelangen door de verkoop van groepsmaatschappijen								- 667	- 667
Overige veranderingen in het eigen vermogen			- 9				- 9		- 9
Stand per 31 december 2008	11.838	23.508	- 879	- 73	- 28.022	423	6.795	515	7.310
Nettowinst over de periode					1.192		1.192	120	1.312
Herwaardering van investeringen						456	456	147	603
Transfer naar de resultatenrekening door verkoop van (een deel) van groepsmaatschappijen						- 108	- 108		- 108
Omrekeningsverschillen									
Overige									
Totaal					1.192	348	1.540	267	1.807
Overdracht			- 28.022		28.022				
Dividend								- 1	- 1
Toename kapitaal	- 9.724	- 9.230	18.954						
Eigen aandelen									
Overige veranderingen in het eigen vermogen			15				15	873	888
Stand per 31 december 2009	2.114	14.278	- 9.932	- 73	1.192	771	8.350	1.654	10.004

Een nadere toelichting op de wijzigingen in het eigen vermogen is opgenomen in noot 4 en 5.

Geconsolideerd kasstroomoverzicht

	2009	2008
Winst voor belastingen	1.630	- 477
<i>Aanpassingen om winst te laten aansluiten op de kasstroom uit bedrijfsactiviteiten:</i>		
Call optie op BNP Paribas aandelen	- 880	
RPN(I)	316	
(On)gerealiseerde winsten (verliezen)	- 952	508
Baten van geassocieerde deelnemingen	- 63	- 27
Afschrijvingen en oprenting	575	375
Bijzondere waardeverminderingen	467	562
Voorzieningen	- 42	49
Op aandelen gebaseerde beloningen	8	14
<i>Wijzigingen in operationele activa en verplichtingen:</i>		
Activa en verplichtingen aangehouden voor handelsdoeleinden	35	- 350
Vorderingen	12.290	- 9.323
Herverzekering en overige vorderingen	- 386	122
Beleggingen inzake unit-linked contracten	- 2.664	3.107
Schulden	- 6.387	4.864
Verplichtingen inzake verzekerings- en beleggingscontracten	3.823	2.271
Verplichtingen inzake unit-linked contracten	2.724	- 3.070
Netto wijzigingen in alle overige operationele activa en verplichtingen	- 746	- 1.984
Dividend ontvangen van geassocieerde deelnemingen	19	4
Betaalde winstbelastingen	- 99	- 46
Kasstroom uit bedrijfsactiviteiten	9.668	- 3.401
Aankoop van beleggingen	- 14.755	- 13.918
Opbrengsten uit verkoop en aflossingen beleggingen	8.323	13.648
Aankoop van vastgoedbeleggingen	- 124	- 22
Aankopen van materiële vaste activa	- 68	- 54
Opbrengsten uit verkoop van materiële vaste activa	1	20
Aankoop van dochterondernemingen en geassocieerde deelnemingen	- 971	- 55
Verkoop van dochterondernemingen en geassocieerde deelnemingen	1.410	- 14.654
Aankoop van immateriële vaste activa	- 12	- 26
Opbrengsten uit verkoop van immateriële vaste activa	1	
Kasstroom uit investeringsactiviteiten	- 6.195	- 15.061
Opbrengsten uit de uitgifte van schuldbewijzen		2.221
Terugbetaling van schuldbewijzen	- 3.760	- 5.335
Opbrengsten uit de uitgifte van achtergestelde schulden		1.118
Terugbetaling van achtergestelde schulden	- 41	- 69
Opbrengsten uit de uitgifte van overige financieringen	53	18
Terugbetaling van overige financieringen	- 21	- 31
Opbrengsten uit de uitgifte van aandelen		1.491
Aankoop van eigen aandelen		- 6
Verkoop van eigen aandelen		33
Dividenden uitgekeerd aan aandeelhouders	- 7	- 1.378
Uitgekeerd dividend aan minderheidsbelangen	- 1	- 1
Kasstroom uit financieringsactiviteiten	- 3.777	- 1.939
Effect van omrekeningsverschillen van geldmiddelen en kasequivalenten	7	- 26
Netto toename (afname) van geldmiddelen en kasequivalenten	- 297	- 20.427
Geldmiddelen en kasequivalenten per 1 januari	5.933	26.360
Geldmiddelen en kasequivalenten per 31 december	5.636	5.933
Bijkomende toelichting inzake kasstromen uit bedrijfsactiviteiten		
Ontvangen rente	2.568	2.947
Ontvangen dividenden van beleggingen	37	119
Betaalde rente	- 653	- 1.288

Algemeen

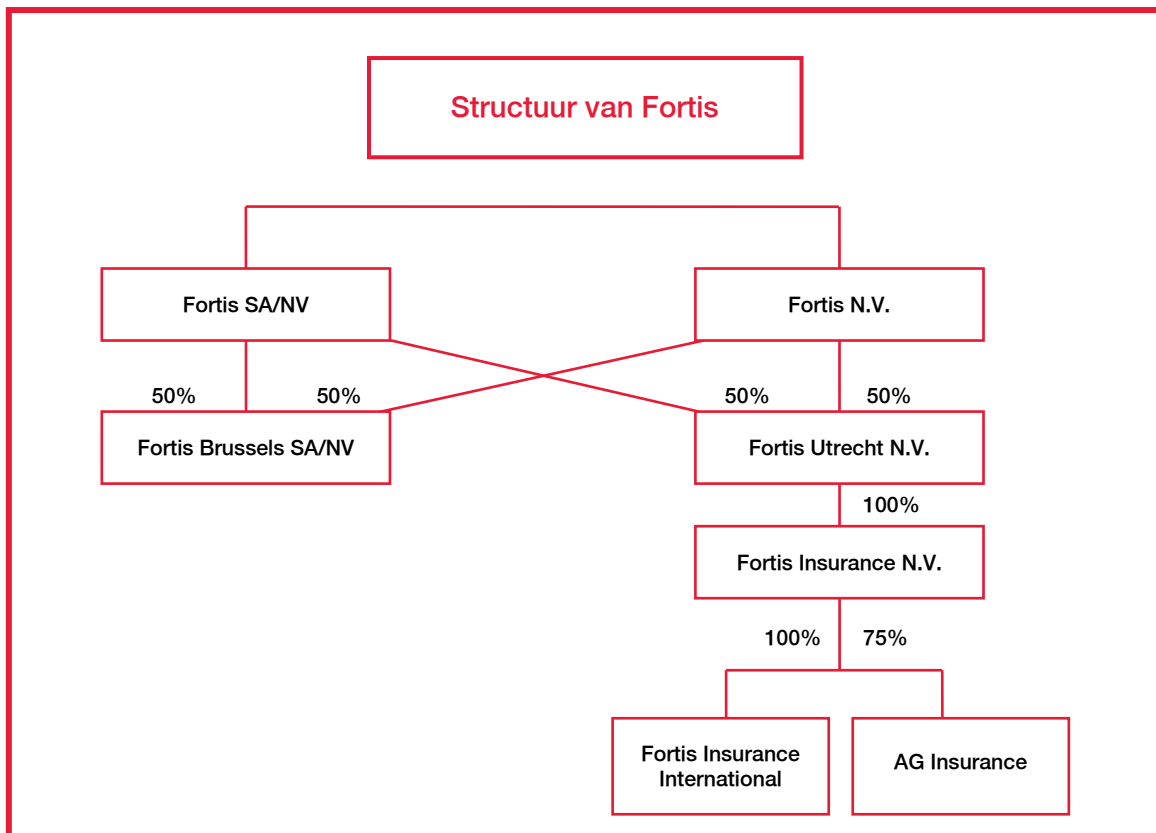
1 Juridische structuur

De twee moedermaatschappijen van Fortis zijn Fortis SA/NV, opgericht in België en statutair gevestigd te Rue Royale 20/Koningsstraat 20, Brussel, België en Fortis N.V. opgericht in Nederland en statutair gevestigd te Archimedeslaan 6, Utrecht, Nederland. De moedermaatschappijen bezitten, op 50/50 basis, alle aandelen van twee holdingmaatschappijen, Fortis Brussels SA/NV en Fortis Utrecht N.V. De holdingmaatschappijen zijn aandeelhouders van de werkmaatschappijen en de dienstverlenende bedrijven, hetzij direct, hetzij indirect door dochterondernemingen.

In de Geconsolideerde Jaarrekening zijn de jaarrekeningen van Fortis SA/NV en Fortis N.V. (de 'Moedermaatschappijen') en hun dochterondernemingen begrepen. Door de samenvoeging van de jaarrekeningen van Fortis SA/NV en Fortis N.V. heeft Fortis geopteerd voor de toepassing van consortium accounting om zo op de meest duidelijke wijze zijn activiteiten weer te geven.

Bij de Nationale Bank van België in Brussel en bij de Kamer van Koophandel te Utrecht is een lijst met de namen van alle groepsmaatschappijen en andere geassocieerde deelnemingen gedeponneerd. Deze lijst is op verzoek kosteloos verkrijgbaar bij Fortis in Brussel en Utrecht.

Bij aankoop van één aandeel Fortis verwerven de aandeelhouders effectief een eenheid die bestaat uit één gewoon aandeel Fortis SA/NV en één gewoon aandeel Fortis N.V. Het aandeel Fortis is genoteerd op de gereguleerde markt van Euronext Brussel en Euronext Amsterdam. De aandelen kunnen op beide markten worden verhandeld en het is mogelijk om het aandeel op de ene markt te kopen en op de andere te verkopen. Daarnaast heeft Fortis een notering in Luxemburg en een gesponsord ADR-programma in de Verenigde Staten.

Fortis heeft 179.285 aandelen AG Insurance in onderpand gegeven aan de Belgische staat in verband met de aan Fortis afgegeven staatsgarantie (gerelateerd aan RPN(I), zie noot 33).

2 Samenvatting grondslagen voor financiële verslaggeving en consolidatie

2.1 Grondslagen voor financiële verslaggeving

De Geconsolideerde Jaarrekening 2009 van Fortis is opgesteld in overeenstemming met International Financial Reporting Standards (IFRS) per 31 december 2009, zoals gepubliceerd door de International Accounting Standards Board (IASB) en zoals aanvaard binnen de Europese Unie (EU). De vergelijkende cijfers voor 2008 zijn echter niet volledig in overeenstemming met IFRS: wat betreft het 'Nettoresultaat uit beëindigde activiteiten' is geen onderscheid aangebracht tussen de nettoresultaten uit de bedrijfsactiviteiten van de betreffende entiteiten tot het moment van desinvestering en de nettowinst op die desinvesteringen. Over de kasstromen uit de beëindigde activiteiten is voor 2008 verder ook geen nadere informatie verschaft in het geconsolideerde kasstroomoverzicht en de daarbij behorende toelichting.

De grondslagen stemmen overeen met die voor het boekjaar 2008. De enige wijziging in IFRS die van belang is voor Fortis (en aanvaard door de EU) was de herziene standaard IFRS 7, die in maart 2009 gepubliceerd is, inclusief *Financiële instrumenten: Informatieverschaffing* welke effectief is vanaf 1 januari 2009.

De jaarrekening wordt opgemaakt op basis van het going concern-beginsel. Er wordt hiermee een getrouwe weergave van de financiële positie, financiële resultaatontwikkeling en kasstromen van onze entiteit gegeven, met relevante, betrouwbare, vergelijkbare en begrijpelijke informatie. De Geconsolideerde Jaarrekening Fortis luidt in euro's, de functionele valuta van de moedermaatschappijen van Fortis.

De belangrijkste door Fortis toegepaste IFRS voor de bepaling van de activa en verplichtingen zijn:

- IAS 1 voor presentatie van de jaarrekening
- IAS 16 voor materiële vaste activa
- IAS 23 voor leningen
- IAS 28 voor investeringen in geassocieerde deelnemingen
- IAS 36 voor bijzondere waardevermindering van activa
- IAS 38 voor immateriële activa
- IAS 39 voor financiële instrumenten
- IAS 40 voor vastgoedbeleggingen
- IFRS 4 voor verzekeringscontracten
- IFRS 7 voor informatieverschaffing over financiële instrumenten
- IFRS 8 voor operationele segmenten.

2.2 Wijzigingen in grondslagen voor financiële verslaggeving

De grondslagen voor financiële verslaggeving die zijn gebruikt bij de opstelling van de Geconsolideerde Jaarrekening Fortis 2009 zijn in overeenstemming met die welke zijn toegepast in de Geconsolideerde Jaarrekening Fortis per 31 december 2008.

IFRIC heeft op 29 januari 2009 interpretatie IFRIC 18 uitgegeven (Transfer van activa van klanten), die prospectief dient te worden toegepast op van klanten ontvangen activa op of na 1 juli 2009. IFRIC 18 is met name relevant voor utiliteitsbedrijven, maar niet voor Fortis.

Op 5 maart 2009 heeft de IASB Verbeterde Informatieverschaffing over Financiële Instrumenten, wijzigingen op IFRS 7, *Financiële Instrumenten: Informatieverschaffing* uitgebracht. De wijzigingen vergroten de vereiste informatieverschaffing met betrekking tot de reële waardebepaling in de balans. Hiervoor is een hiërarchie op drie niveaus geïntroduceerd die enkel van invloed is op de informatieverschaffing en niet op de waardering (deze is nog steeds gebaseerd op reële-waardebepalingshiërarchie in IAS 39, *Financiële Instrumenten: Opname en Waardering*). Wijzigingen zijn ook gemaakt voor de informatieverschaffing voor liquiditeitsrisico zoals vereist onder IFRS 7.39. Liquiditeitsrisico omvat nu enkel financiële verplichtingen die worden afgewikkeld op kasbasis of door de levering van een ander financieel actief. Financiële verplichtingen die worden afgewikkeld waarbij een entiteit haar eigen aandeleninstrumenten of niet financiële instrumenten levert, zijn buitengesloten. De herziene eisen voor informatieverschaffing zijn van toepassing op jaarlijkse basis, te beginnen op of na 1 januari 2009.

Op 12 maart 2009 heeft de IASB Embedded Derivatives, wijzigingen op IFRIC 9 en IAS 39, uitgebracht. De wijzigingen verhelderen de verantwoording van in contracten besloten derivaten indien een financieel actief is geherclassificeerd uit de categorie Beleggingen tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening, zoals toegestaan door de wijzigingen in oktober 2008 voor IAS 39, *Financiële instrumenten: opname en waardering*. De wijzigingen zijn effectief voor jaarlijkse perioden eindigend op of na 30 juni 2009 en moeten met terugwerkende kracht worden toegepast. Fortis heeft gebaseerd op deze wijzigingen voor IAS 39 geen financiële activa geherclassificeerd.

Op 16 april 2009 heeft de IASB Verbeteringen op IFRS 2009, de opname van wijzigingen op 12 International Financial Reporting Standards (IFRSs), uitgebracht. De effectieve data variëren. De meeste verbeteringen hebben betrekking op de mate van detaillering en zullen in de praktijk geen significante invloed hebben. Voor enkele wijzigingen is Fortis het effect van de veranderingen aan het evalueren.

2.3 Verantwoording en waardering bij het opstellen van de jaarrekening

Fortis verantwoordt activa en verplichtingen op basis van het doel van het aangaan van de transacties.

2.3.1 Financiële activa

Van alle activa die geen verband houden met beleggingsgerelateerde producten is ruim 90% financiële activa volgens de indeling van IAS 39. De waardering en verantwoording van de resultaten hangen af van de IFRS-indeling van de financiële activa in deze standaard:

- (a) leningen en vorderingen
- (b) tot einde looptijd aangehouden beleggingen
- (c) financiële activa tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening
- (d) voor verkoop beschikbare financiële activa.

De meerderheid van de financiële activa (zijnde obligatieleningen en aandelenbelangen) behoort tot de categorie 'voor verkoop beschikbaar' en wordt opgenomen tegen reële waarde. De niet-gerealiseerde winsten of verliezen worden in het eigen vermogen verantwoord. Voor de verzekeringsportefeuilles waar de gerealiseerde winsten of verliezen op obligaties een rechtstreeks effect hebben op de waardering van de verzekeringsverplichtingen past Fortis in overeenstemming met IFRS 4 'shadow accounting' toe. Dat heeft tot gevolg dat de wijzigingen in de niet-gerealiseerde winsten en verliezen van invloed zijn op de waardering van de verzekeringsverplichtingen en daarom geen deel uitmaken van het eigen vermogen.

2.3.2 Vastgoedbeleggingen en voor eigen gebruik aangehouden vastgoed

Om reden van de vergelijkbaarheid in de jaarrekening van de resultaatontwikkeling heeft Fortis in 2005 voor de verwerking van vastgoedbeleggingen niet gekozen voor het reële-waardemodel (met verwerking in de resultatenrekening van winsten of verliezen uit hoofde van een wijziging in de reële waarde), maar voor het kostprijsmodel in lijn met de indeling van vastgoed voor eigen gebruik. Vastgoedbeleggingen worden, na erkenning als een actief, gewaardeerd tegen kostprijs verminderd met cumulatieve afschrijvingen en eventuele bijzondere waardeverminderingen. Wijzigingen in de reële waarde van de vastgoedbeleggingen worden dan ook niet verantwoord in de resultatenrekening of het eigen vermogen, tenzij een bijzondere waardevermindering heeft plaatsgevonden.

2.3.3 Geassocieerde deelnemingen

Investerings in geassocieerde deelnemingen waarin Fortis invloed van betekenis heeft op het financiële en operationele beleid (maar geen zeggenschap) worden verantwoord op basis van de nettovermogenswaardemethode. Het aandeel van Fortis in het resultaat wordt verantwoord in de resultatenrekening en eventuele herwaarderingen worden verantwoord in het eigen vermogen. Eventuele uitkeringen van de geassocieerde deelneming worden in mindering gebracht op de boekwaarde van de investering.

2.3.4 Goodwill en overige immateriële activa

Goodwill

Acquisities van ondernemingen worden verantwoord op basis van de overnamemethode zoals beschreven in IFRS 3. Fortis is niet overgegaan tot vervroegde toepassing van de herziene standaard IFRS 3 (en ook niet van de gelijktijdig herziene standaard IAS 27 'De geconsolideerde jaarrekening en de enkelvoudige jaarrekening') die voor verslagperioden die aanvangen op of na 1 juli 2009 in werking treden. Op basis van de toegepaste standaard vertegenwoordigt goodwill het positieve verschil tussen de reële waarde van de activa, de veronderstelde verplichtingen en uitgegeven eigenvermogensinstrumenten, plus kosten die direct toerekenbaar zijn aan de bedrijfscombinatie enerzijds en het belang van Fortis in de reële waarde van de verworven activa en (voorwaardelijke) verplichtingen anderzijds.

Value of business acquired

Value of business acquired (VOBA) vertegenwoordigt het verschil tussen de reële waarde bij acquisitie en de boekwaarde van een portefeuille van contracten verworven in het kader van een acquisitie van een business of een portefeuille. VOBA wordt verantwoord als immaterieel actief en afgeschreven over de opnameperiode van de opbrengsten van de verworven portefeuille.

Overige immateriële activa met bepaalde gebruiksduur

Overige immateriële activa zijn onder andere immateriële activa met bepaalde gebruiksduur, zoals handelsmerken, intern ontwikkelde software die geen integraal deel uitmaakt van de verwante hardware en licenties, die doorgaans lineair over hun gebruiksduur worden afgeschreven.

2.3.5 Financiële verplichtingen

De waardering en verantwoording van financiële verplichtingen in de resultatenrekening hangen af van de IFRS-indeling: (a) financiële verplichtingen tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening, en (b) overige financiële verplichtingen, die tegen de geamortiseerde kostprijs worden gewaardeerd.

2.3.6 Verplichtingen inzake verzekerings- en beleggingscontracten

Levensverzekeringen

Deze verplichtingen betreffen levensverzekeringsovereenkomsten, beleggingscontracten met discretionary participation features (DPF) en beleggingscontracten die het verzekeringsrisico of financiële risico of beide overdragen. Beleggingscontracten zonder discretionaire winstdelingscomponent worden gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs.

Voor levensverzekeringscontracten worden toekomstige verplichtingen voor polisuitkeringen berekend met behulp van een nettopremiemethode (de contante waarde van toekomstige netto kasstromen) op basis van actuariële veronderstellingen op basis van historische ervaring en standaarden binnen de verzekeringssector. Winstdelende polissen omvatten eventuele verplichtingen met betrekking tot contractuele dividenden of winstdelingen. Voor bepaalde contracten zijn de toekomstige verplichtingen voor polisuitkeringen geherwaardeerd om de huidige marktrente te reflecteren.

Voor levensverzekeringscontracten met gewaarborgde minimumrendementen zijn bijkomende verplichtingen aangelegd voor de verwachte langetermijnrente. De verplichtingen met betrekking tot annuïtaire polissen tijdens de kapitalisatieperiode zijn gelijk aan de gekapitaliseerde polishoudersaldi. Na de kapitalisatieperiode zijn de verplichtingen gelijk aan de contante waarde van de verwachte toekomstige betalingen. Wijzigingen in sterftetabellen uit voorgaande jaren worden volledig meegenomen.

Niet-levensverzekeringen

Claims en schadebehandelingskosten worden in de resultatenrekening verantwoord op het moment dat de uitgaven worden gedaan. Niet-betaalde claims en schadebehandelingskosten omvatten schattingen voor gerapporteerde claims en voorzieningen voor claims die zijn voorgevallen maar niet gerapporteerd zijn. Schadeverplichtingen inzake arbeidsongeschiktheid worden verantwoord tegen de netto contante waarde. Fortis verdisconteert de verplichtingen voor schade enkel voor claims met bepaalbare en vaste betaaltermijnen.

Toereikendheidstoets voor de verplichtingen

De toereikendheid van de verplichtingen per bedrijf wordt per de verslagdatum getest op het niveau van homogene productgroepen.

2.3.7 Activa en verplichtingen inzake unit-linked contracten

De beleggingsovereenkomsten van Fortis zonder winstdeling zijn voornamelijk unit-linked overeenkomsten waarbij de beleggingen namens de polishouder worden aangehouden en die tegen reële waarde worden gewaardeerd. Eigen aandelen en investeringen in eigen schuldinstrumenten ten bate van de polishouders worden buiten beschouwing gelaten. De verplichtingen voor dergelijke overeenkomsten worden gewaardeerd tegen waarde per eenheid (= de reële waarde van het fonds waarin de unit-linked overeenkomst heeft belegd, gedeeld door het aantal van de eenheden van het fonds).

Bepaalde producten houden garanties in, die ook worden gewaardeerd tegen reële waarde en worden verantwoord in verplichtingen met betrekking tot polishouders, waarbij de reële-waardeverandering wordt verantwoord in de resultatenrekening. Er wordt rekening gehouden met verzekeringstechnische risico's op basis van actuariële veronderstellingen.

2.4 Waardering van activa met bijzondere waardeverminderingen

Een actief heeft een bijzondere waardevermindering ondergaan wanneer de boekwaarde van dat actief hoger is dan de realiseerbare waarde. Fortis onderzoekt per elke balansdatum alle activa op objectieve aanwijzingen die aanleiding kunnen geven tot een bijzondere waardevermindering. De boekwaarde van activa met een bijzondere waardevermindering wordt verlaagd tot de geschatte realiseerbare waarde en het bedrag van de bijzondere waardevermindering in de lopende verslagperiode wordt verantwoord in de resultatenrekening.

Indien in een volgende periode het bedrag van de bijzondere waardeverminderingen op activa, anders dan goodwill of voor verkoop beschikbare eigenvermogensinstrumenten, als gevolg van een gebeurtenis die zich voordoet na de waardevermindering daalt, dan wordt het bedrag teruggeboekt via de resultatenrekening.

Financiële activa

Een voor verkoop beschikbaar financieel actief (of een groep financiële activa) heeft een bijzondere waardevermindering ondergaan als er objectieve aanwijzingen zijn voor bijzondere waardeverminderingen als gevolg van een of meer gebeurtenissen na de eerste opname van het actief (verliesgebeurtenissen zoals ernstige financiële moeilijkheden bij de uitgevende instelling). Deze tot verlies leidende gebeurtenis(sen) heeft (hebben) een effect op de geschatte toekomstige kasstromen uit het financiële actief (of de groep financiële activa) dat betrouwbaar kan worden geschat.

Voor aandelen omvatten de eventuele objectieve aanwijzingen voor bijzondere waardeverminderingen onder meer het feit of de reële waarde per de balansdatum significant (25%) beneden de kostprijs is of per de balansdatum gedurende langere periode beneden de kostprijs is geweest (vier kwartalen).

Indien in een volgende periode de reële waarde van een voor verkoop beschikbaar schuldinstrument stijgt en de stijging objectief in verband kan worden gebracht met een gebeurtenis die na de verwerking in de resultatenrekening plaatsvond, wordt de bijzondere waardevermindering teruggenomen via de resultatenrekening. Positieve herwaarderingen na bijzondere waardevermindering van eigenvermogensinstrumenten worden verantwoord in het eigen vermogen.

Vastgoedbeleggingen en vastgoed voor eigen gebruik

Vastgoed wordt met behulp van het kostprijsmodel gewaardeerd en ondergaat een bijzondere waardevermindering wanneer de boekwaarde hoger is dan de realiseerbare waarde, dat wil zeggen afhankelijk van welke van deze twee waarden het hoogst is: de reële waarde verminderd met de verkoopkosten dan wel de waarde in gebruik (de contante waarde van geschatte toekomstige kasstromen zonder aftrek van overdrachtsbelasting). Aan het einde van iedere verslagperiode beoordeelt Fortis of er aanwijzingen bestaan dat het actief een bijzondere waardevermindering heeft ondergaan. Rekening wordt gehouden met diverse bronnen van informatie, zowel extern (bijvoorbeeld belangrijke wijzigingen in het economische klimaat) als intern (bijvoorbeeld desinvesteringssplannen). Indien er dergelijke aanwijzingen bestaan (en alleen dan), maakt Fortis een inschatting van de realiseerbare waarde van het actief. Gesignaleerde bijzondere waardeverminderingverliezen worden in de resultatenrekening verantwoord. Na opname van een bijzondere waardevermindering wordt de afschrijving voor toekomstige perioden gecorrigeerd voor de herziene boekwaarde onder vermindering van de restwaarde over de resterende levensduur.

Goodwill en overige immateriële activa

Goodwill is een immaterieel actief met een onbepaalde levensduur en wordt niet afgeschreven. In plaats daarvan wordt ten minste jaarlijks getoetst op bijzondere waardeverminderingen. Een immaterieel actief met een bepaalde levensduur wordt daarentegen afgeschreven over de geschatte gebruiksduur en per elke verslagdatum opnieuw beoordeeld. Gesignaleerde bijzondere waardeverminderingverliezen worden in de resultatenrekening verantwoord.

Overige activa

Voor niet-financiële activa wordt de realiseerbare waarde bepaald als de hoogste van enerzijds de reële waarde verminderd met verkoopkosten en anderzijds de waarde in gebruik. De reële waarde verminderd met verkoopkosten is het bedrag dat kan worden verkregen door de verkoop van een actief in een marktconforme ('arm's length') transactie tussen bewuste, bereidwillige partijen, na aftrek van verkoopkosten. De waarde in gebruik is de contante waarde van geschatte toekomstige kasstromen waarvan verwacht wordt dat ze zullen voortvloeien uit het voortgezette gebruik van een actief en uit de vervreemding van dat actief aan het einde van de gebruiksduur.

2.5 Schattingen

De opstelling van de jaarrekening op basis van IFRS vereist een aantal schattingen aan het einde van de verslagperiode. Deze schattingen en gehanteerde methoden zijn in het algemeen consequent toegepast sinds de introductie van IFRS in 2005. De aard van een schatting is dat er een aanzienlijk risico bestaat dat er het komende boekjaar materiële aanpassingen (positief dan wel negatief) dienen te worden gedaan in de boekwaarde van de activa en de verplichtingen.

*Ultimo 2009***Activa****Schattingonzekerheid**

Activa beschikbaar voor verkoop

- Obligaties uitgegeven door ondernemingen

- Structuren kredietinstrumenten

Niveau 2

- Waarderingsmodel

- Inactieve markten

Niveau 3

- Waarderingsmodel

- Gebruik van niet in de markt waarneembaar input

- Inactieve markten

Vastgoedbeleggingen

Bepaling gebruiksduur en restwaarde

Geassocieerde deelnemingen

Combinatie van onzekerheden afhankelijk van de activamix

Goodwill

- Waarderingsmodel

- Financiële en economische variabelen

- Disconteringsvoet

Overige immateriële activa

- Inherente risicopremie entiteit

- Bepaling gebruiksduur en restwaarde

Verplichtingen

Verplichtingen verzekeringscontacten

Leven

- Actuariële aannames

- Gehanteerde rente bij toereikendheidstoets

Niet-Leven

- Voorzieningen schadeclaims ('gerapporteerd maar nog niet ontvangen')

- Schadebehandelingskosten

Pensioenverplichtingen

- Actuariële aannames

- Disconteringsvoet

Voorzieningen

Kans op huidige verplichten uit gebeurtenissen in het verleden

Zie het betreffende onderdeel van de geconsolideerde jaarrekening voor uitgebreidere informatie over de toepassing van deze schattingen. In noot 7 Risicomanagement wordt beschreven hoe Fortis de diverse risico's van de verzekeringsactiviteiten verminderd.

2.6 Reële waarde van financiële instrumenten

Bij eerste opname is de reële waarde van een financieel instrument de transactieprijs, tenzij de reële waarde blijkt uit waarneembare recente markttransacties van hetzelfde instrument, of deze wordt gebaseerd op een waarderingmethode waarvan de variabelen alleen uit gegevens bestaan die afkomstig zijn uit waarneembare markten.

De belangrijkste methoden en veronderstellingen die Fortis hanteert bij het bepalen van de reële waarde van financiële instrumenten zijn:

- De reële waarde van voor verkoop beschikbare effecten en van effecten tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening wordt bepaald met behulp van marktprijzen uit actieve markten. Indien geen genoteerde prijzen in een actieve markt beschikbaar zijn, wordt de reële waarde bepaald met behulp van contante-waardeberekeringen. Disconteringsfactoren worden hierbij gebaseerd op de 'swap curve' plus een spread voor de risicokenmerken van het instrument. De reële waarde van tot de vervaldag aangehouden effecten (enkel nodig voor de toelichting) worden op dezelfde wijze bepaald.
- De reële waarde van derivaten wordt verkregen uit actieve markten of wordt, indien van toepassing, bepaald met behulp van contante-waardeberekeringen en optie-waarderingsmodellen.
- De reële waarde voor niet-beursgenoteerde private equity-beleggingen wordt geschat met behulp van de toepasselijke maatstaven (koers-winstverhouding, koers-kasstroomverhouding) die verfijnd worden om recht te doen aan de specifieke omstandigheden van de emittent.
- De reële waarde van leningen wordt bepaald met behulp van contante-waardeberekeringen op basis van de huidige marginale rente die Fortis hanteert voor leningen van hetzelfde type. Voor leningen met een variabele rente, die frequent in prijs en geen aanwijsbare wijziging van het kredietrisico vertonen, wordt de reële waarde benaderd door de boekwaarde. Voor het waarderen van rentevoetplafonds en vooruitbetalingsopties, die in leningen zijn opgenomen en die in overeenstemming met IFRS separaat worden verantwoord, worden optiewaarderingsmodellen gebruikt.
- Verbintenissen en garanties buiten de balans worden verantwoord tegen reële waarde, gebaseerd op vergoedingen die op dat moment voor soortgelijke overeenkomsten berekend worden, rekening houdend met de overige voorwaarden van de overeenkomsten en de kredietwaardigheid van de tegenpartijen.

Voor nadere informatie over de toepassing van deze methoden en veronderstellingen wordt verwezen naar de betreffende toelichting bij de geconsolideerde jaarrekening.

2.7 Segment informatie

Operationele segmenten

Operationele segmenten worden aangemerkt als primaire segmentatiebasis. De door Fortis gerapporteerde segmenten leveren financiële producten of diensten die onderhevig zijn aan uiteenlopende risico's en rendementen. De operationele resultaten van die segmenten worden regelmatig door de CEO beoordeeld.

De hoofdactiviteit van Fortis is verzekeren, met de volgende bedrijfssegmenten:

- AG Insurance
- Fortis Insurance International.

In de rapportage op segmentbasis in noot 14 van de toelichting wordt daarnaast aanvullende informatie verstrekt in de vorm van een splitsing van de operationele segmenten naar Leven- en Niet-levenactiviteiten.

Activiteiten die geen verband houden met het verzekeringsbedrijf en eliminatieverschillen worden afzonderlijk gerapporteerd naast de verzekeringsactiviteiten in het derde operationele segment: Algemeen. Onder Algemeen vallen tevens de investering in Royal Park Investments, de calloptie op aandelen BNP Paribas en de verplichtingen uit hoofde van de CASHES (RPN(I)). De in 2008 beëindigde bedrijfsactiviteiten (Fortis Bank Belgium, Fortis Bank Nederland, Fortis Insurance Netherlands en Fortis Corporate Insurance) zijn eveneens begrepen in dit segment.

Transacties of overdrachten tussen de bedrijfssegmenten gebeuren op basis van de gebruikelijke commerciële voorwaarden die ook voor niet-verbonden partijen gelden.

Geografische segmenten

Een geografisch segment levert binnen een bepaalde economische omgeving producten of diensten die onderhevig zijn aan risico's en rendementen die verschillen van de risico's en rendementen van segmenten die in andere economische omgevingen actief zijn.

De gerapporteerde geografische segmenten van Fortis zijn:

- Benelux (België, Nederland, Luxemburg)
- Overige Europese landen
- Azië.

2.8 Consolidatiegrondslagen

Dochterondernemingen

De geconsolideerde jaarrekening omvat de jaarrekeningen van Fortis SA/NV en Fortis N.V. (de 'Moedermaatschappijen') en hun dochterondernemingen. Dochterondernemingen zijn die ondernemingen waarin Fortis, direct of indirect, het financiële en operationele beleid kan sturen ten einde voordelen uit deze activiteiten te verwerven ('zeggenschap'). Dochterondernemingen worden geconsolideerd vanaf de datum waarop de effectieve zeggenschap aan Fortis wordt overgedragen en worden van consolidatie uitgesloten vanaf de datum waarop een einde komt aan die zeggenschap. Dochterondernemingen die uitsluitend zijn overgenomen met de bedoeling te worden doorverkocht, worden als 'vaste activa aangehouden voor verkoop' verantwoord. Het resultaat op een deel van een belang in een dochteronderneming zonder verlies van zeggenschap wordt verantwoord in de resultatenrekening.

'Intercompany' transacties, saldi en winsten en verliezen uit transacties tussen ondernemingen van Fortis worden geëlimineerd. Minderheidsbelangen in de netto activa en netto resultaten van geconsolideerde dochterondernemingen worden in de balans en de resultatenrekening afzonderlijk weergegeven. Minderheidsbelangen worden gewaardeerd tegen de reële waarde van de netto activa op de datum van verwerving. Na de datum van verwerving omvatten minderheidsbelangen het op de datum van verwerving berekende bedrag en het minderheidsaandeel in de eigenvermogensmutaties sinds de datum van verwerving.

Bij het beoordelen of Fortis zeggenschap heeft over een andere onderneming wordt het bestaan en effect van potentiële stemrechten die thans uitoefenbaar of converteerbaar zijn in aanmerking genomen.

Geassocieerde deelnemingen

Beleggingen in geassocieerde deelnemingen worden verantwoord op basis van de 'equity'-methode. Dit zijn beleggingen waarin Fortis invloed van betekenis heeft zonder overwegende zeggenschap. De belegging wordt verantwoord op basis van het aandeel van Fortis in de netto activa van de geassocieerde deelneming. Het aandeel van Fortis in het netto inkomen van het jaar wordt verantwoord als beleggingsbaten en het aandeel van Fortis in de rechtstreekse eigenvermogensschommelingen na acquisitie worden verantwoord in het eigen vermogen. Winsten op transacties tussen Fortis en beleggingen gewaardeerd volgens de 'equity'-methode worden geëlimineerd naar rato van het aandeel van Fortis. Verliezen worden eveneens geëlimineerd, tenzij uit de transactie blijkt dat het overgedragen actief een bijzondere waardevermindering heeft ondergaan.

Verliezen worden verantwoord totdat de boekwaarde van de belegging nihil bedraagt. Verdere verliezen worden alleen verantwoord als Fortis een in rechte afdwingbare of een feitelijke verplichting heeft of betalingen heeft verricht namens deze geassocieerde deelneming.

2.9 Vreemde valuta

Transacties in vreemde valuta door individuele maatschappijen van Fortis worden verantwoord tegen de valutakoers op de datum van de transactie. Op de balansdatum worden uitstaande saldi luidend in vreemde valuta verantwoord tegen de slotkoers voor monetaire posten.

Niet-monetaire posten die tegen historische kostprijs worden verantwoord, worden omgerekend op basis van de historische wisselkoers op transactiedatum. Niet-monetaire posten die tegen reële waarde worden verantwoord, worden omgerekend op basis van de wisselkoers op de datum waarop de reële waarde wordt bepaald. Koersverschillen worden in de resultatenrekening als winst of verlies verantwoord onder de post valutakoersverschillen behalve bij wijziging van de reële waarde van niet-monetaire posten die als bestanddeel van het eigen vermogen worden verantwoord.

Het onderscheid tussen valutakoersverschillen (die worden verantwoord in de resultatenrekening) en ongerealiseerde herwaarderingen van reële waarden (verantwoord in het eigen vermogen) op voor verkoop beschikbaar zijnde financiële activa wordt bepaald volgens de volgende regels:

- de valutakoersverschillen worden bepaald op basis van de ontwikkeling van de wisselkoers ten opzichte van de voorgaande verslaggevingsperiode; en
- de ongerealiseerde resultaten (reële waarde) worden bepaald op basis van het verschil tussen de in euro uitgedrukte saldi van de voorgaande en de nieuwe verslagperiode op basis van de nieuwe wisselkoers.

Omrekening van vreemde valuta

Bij consolidatie worden de resultatenrekening en het kasstroomoverzicht van entiteiten die niet de euro als functionele munt hebben, omgerekend in euro's, tegen gemiddelde dagwisselkoersen voor het lopende jaar (of, bij uitzondering, tegen de wisselkoers op de dag van de transactie indien de wisselkoersen significant schommelen) en wordt de balans omgerekend tegen de slotkoers per balansdatum.

Wisselkoersverschillen uit omrekening worden verantwoord in het eigen vermogen. Bij afstoting van een buitenlandse entiteit worden die wisselkoersverschillen in de resultatenrekening verantwoord als onderdeel van de winsten of verliezen uit verkoop.

Wisselkoersverschillen die ontstaan bij de omrekening van monetaire posten, geleende bedragen en andere valuta-instrumenten, aangemerkt als afdekking van een netto investering in een buitenlandse entiteit, worden in de geconsolideerde jaarrekening verantwoord in het eigen vermogen. Uitzondering is de eventuele afdekkingsineffectiviteit, die onmiddellijk in de resultatenrekening wordt verantwoord.

Goodwill en aanpassingen van de reële waarde die voortvloeien uit de acquisitie van die buitenlandse activiteit, worden behandeld als activa en verplichtingen van de buitenlandse entiteit en worden tegen de slotkoers op balansdatum omgerekend. Alle verschillen die hieruit voortvloeien worden in het eigen vermogen verantwoord. Bij verkoop van de buitenlandse entiteit vindt er een overdracht naar de resultatenrekening plaats.

In de volgende tabel worden de koersen van de belangrijkste valuta voor Fortis weergegeven:

	Koers per jaareinde			Gemiddelde koers
	2009	2008	2009	
1 euro =				
Britse pond	0,89	0,95	0,89	0,80
Amerikaanse dollar	1,44	1,39	1,39	1,47
Hongkongse dollar	11,17	10,80	10,81	11,46

3 Overnames en desinvesteringen

De volgende grote overnames en desinvesteringen zijn gedaan in 2009 en 2008. Details over overnames en desinvesteringen, indien van toepassing, na balansdatum zijn opgenomen in noot 53 Gebeurtenissen na balansdatum.

3.1 Overnames in 2009

3.1.1 Royal Park Investments SA/NV

Ten gevolge van de op 12 mei 2009 gesloten transacties verwierf Fortis voor een totaalbedrag van EUR 760 miljoen een belang van 44,7% in Royal Park Investments (RPI), een special purpose vehicle (SPV) dat een deel van de gestructureerde kredietportefeuille verwierf van Fortis Bank. Het belang wordt gewaardeerd volgens de 'equity methode'.

RPI verwierf van Fortis Bank op de sluitingsdatum een portefeuille gestructureerde kredieten voor een overeengekomen aankoopprijs van EUR 11,7 miljard. De overeenstemmende nominale waarde van de portefeuille kwam op EUR 20,5 miljard per 12 mei 2009. De aankoop is gefinancierd met eigen vermogen ten bedrage van EUR 1,7 miljard, super senior schuld ten bedrage van EUR 5 miljard en senior schuld voor EUR 5 miljard. De senior schuld kent een verliesabsorptiemechanisme. De senior schuld is verstrekt door BNP Paribas en Fortis Bank en gegarandeerd door de Belgische overheid. Contanten gegenereerd door RPI zullen eerst worden gebruikt om de super senior schuld terug te betalen. Op 31 december 2009, rekening houdend met de aflossingen en wisselkoersverschillen tussen 12 mei en 31 december, was de nominale waarde van de portefeuille EUR 17,9 miljard en de reële marktwaarde (niveau 3) EUR 7,2 miljard. Sinds de acquisitie is EUR 141 miljoen aan rente ontvangen en is EUR 1,1 miljard aan afbetalingen op de hoofdsom ontvangen.

De initiële opname van de investering volgens de 'equity'-methode geschiedt tegen kostprijs, gevolgd door een test op bijzondere waardevermindering van de boekwaarde. Fortis heeft RPI verzocht om de financiële informatie op te stellen in overeenstemming met Fortis IFRS grondslagen. RPI heeft de verwerving van de portefeuille, de daarmee samenhangende financiering en mensen en processen verantwoord als bedrijfscombinatie onder IFRS. Bij de aankoop is de activaportefeuille tegen marktwaarde opgenomen (EUR 8,2 miljard) en het verschil tussen de aankoopprijs (EUR 11,8 miljard) en de marktwaarde van EUR 3,5 miljard is verantwoord in de IFRS balans als uitgesteld belastingactief (EUR 1,2 miljard: 33,9% van EUR 3,5 miljard) en goodwill (EUR 2,3 miljard).

Uitgangspunt bij het beheer van de portefeuille is dat RPI voor de aandeelhouders de maximaal haalbare waarde realiseert, in overeenstemming met de richtlijnen voor het beheer zoals die zijn opgesteld door het bestuur van RPI. Onder de huidige omstandigheden betekent dit een afbouwscenario. In dat geval schrijft IFRS het gebruik van de geamortiseerde kostprijs voor als berekeningsmaatstaf voor de activaportefeuille. Conform IFRS moet voor instrumenten met een variabele rente voor elk instrument de geamortiseerde kostprijs worden herberekend op basis van geactualiseerde kasstroominformatie per actief. RPI beschikt echter niet over dergelijke informatie en het produceren van die informatie zou bovenmatige kosten en inspanningen vergen. Omdat deze informatie ontbreekt en rekening houdend met het feit dat het management toch al gebruik maakt van reële waarde-informatie bij het periodiek monitoren van de activaportefeuille heeft Fortis besloten de waardering na eerste opname van de activaportefeuille tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening te verwerken.

Op basis van de hiervoor beschreven waarderingsgrondslagen van Fortis heeft RPI in 2009 een winst gerealiseerd van EUR 0,6 miljard, voor bijzondere waardeverminderingen van goodwill. Omdat de portefeuille wordt afgebouwd, zullen de winsten in de portefeuille en de daarmee samenhangende financiering in de loop van de tijd worden gerealiseerd en komt er geen winst uit nieuwe transacties voor in de plaats. De door RPI verantwoorde goodwill vertegenwoordigt een belangrijk deel van de toekomstige winsten van deze business; realisatie van de winsten leidt derhalve tot bijzondere waardevermindering van goodwill voor dezelfde bedragen.

Op basis van een contante-waardeberekening voor de totale portefeuille is Fortis tot de conclusie gekomen dat een bijzondere waardevermindering van EUR 0,6 miljard noodzakelijk was, waardoor het resultaat over 2009 van RPI op nul uitkomt. Voor de bepaling van de kasstromen van de portefeuille en de daarmee samenhangende financiering zijn diverse aannames gedaan, zoals de 'loss given default probability' bij wanbetaling, ontwikkeling van vervroegde aflossingen, ontwikkeling van de huizenprijzen, plus aanvullende sector- en geografische gegevens waar relevant. Gezien het feit dat rekening is gehouden met de onzekerheden bij de bepaling van de kasstromen en het feit dat de financiering van RPI gegarandeerd is, zijn de verwachte kasstromen gediscoteerd tegen 8%, zijnde de risicovrije rentevoet voor België plus de gebruikelijke normale vermogensopslag.

Jaareinde 2009 bedroeg de reële waarde van de activa EUR 7,2 miljard, de goodwill EUR 1,7 miljard en de uitgestelde belastingvordering EUR 0,9 miljard. De financiering bedroeg EUR 8,2 miljard en het eigen vermogen EUR 1,7 miljard.

3.1.2 Acquisitie van 50% + 1 aandeel UBI Assicurazioni

Fortis en BNP Paribas Assurance hebben ultimo 2009 50% + 1 aandeel van UBI Assicurazioni gekocht van UBI Banca. UBI Assicurazioni is actief op de Italiaanse Niet-levenmarkt, met name auto- en goederenverzekeringen. De distributie verloopt via het bankkanaal van UBI Banca. De transactie is uitgevoerd door een houdstermaatschappij (F&B Insurance Holdings), die voor 50% + 1 aandeel in handen van Fortis is en voor 50% -1 aandeel in handen van BNP Paribas Assurance. UBI Banca houdt zelf 50% - 1 aandeel van UBI Assicurazioni. Fortis en BNP Paribas Assurance hebben bij afronding van de transactie een bedrag van EUR 120 miljoen in contanten betaald. Er wordt over een periode van tien jaar een aanvullend bedrag van naar schatting EUR 40 miljoen aan UBI Banca betaald, afhankelijk van de realisatie van bepaalde volumedrempels in de toekomst. Inclusief deze aanvullende betalingen komt de overnameprijs uit op EUR 160 miljoen, wat zich vertaalt naar goodwill van EUR 128 miljoen.

3.1.3 Overige investeringen

Behalve de hierboven beschreven investeringen heeft Fortis een aantal kleinere acquisities gedaan, met name in vastgoedfondsen en parkeeractiviteiten.

3.2 Desinvesteringen in 2009

Fortis verkocht op 12 mei 2009 een belang van 25% + 1 aandeel (Fortis bezit nu 75% - 1 aandeel) in AG Insurance aan Fortis Bank voor EUR 1.375 miljoen. De verkoop genereerde een meerwaarde van EUR 697 miljoen, die is verantwoord in het resultaat van 2009.

Fortis heeft op 6 oktober 2008 de verkoop aangekondigd van de Luxemburgse Niet-levenactiviteiten aan La Baloise, voor een totaalbedrag van EUR 23 miljoen. De verkoop heeft in januari 2010 effectief zijn beslag gekregen. Fortis heeft in Luxemburg verder ook zijn herverzekeringsactiviteiten verkocht (CAPAG). De activa en verplichtingen van de Niet-levenactiviteiten en CAPAG in Luxemburg zijn opgenomen onder voor verkoop aangehouden activa en verplichtingen en worden in de verloopstaten van de relevante balansposten verantwoord alsof de activiteiten per 1 januari 2009 verkocht zijn.

3.3 Beëindigde bedrijfsactiviteiten in 2008

Door de crisis op de financiële markten zag Fortis zich in 2008 gedwongen om grote delen van de activiteiten aan de Belgische en Nederlandse Staat te verkopen. Conform IFRS is de verkoop van deze activiteiten behandeld als beëindigde activiteiten.

Het effect van de beëindigde bedrijfsactiviteiten op de resultatenrekening 2008 van Fortis is als volgt:

	<i>2008</i>
Fortis Bank SA/NV (Fortis Bank Belgium)	- 20.822
Fortis Bank Nederland (Fortis Bank Netherlands)	- 8.590
Fortis Verzekeringen Nederland (Fortis Insurance Netherlands)	1.745
Fortis Corporate Insurance	255
Totaal	- 27.412

De hierboven opgenomen resultatenrekening bevat geen gedetailleerde informatie over 2008. Dat hangt samen met het feit dat de vier beëindigde activiteiten Fortis ultimo 2008 hebben mede gedeeld door materiële onzekerheden geen details te kunnen verstrekken over de operationele resultaten voor de periode 1 januari 2008 tot en met de datum van de verkoop.

3.4 Activa en verplichtingen van overnames en desinvesteringen

In de onderstaande tabel zijn de activa en verplichtingen als gevolg van overnames en desinvesteringen van dochterondernemingen, geassocieerde deelnemingen per de datum van de overname of desinvestering weergegeven (voor de in 2008 beëindigde bedrijfsactiviteiten is verondersteld dat de beëindiging heeft plaats gevonden op 1 januari 2008 aangezien per de beëindigingsdatum geen financiële informatie beschikbaar was voor deze bedrijfsactiviteiten).

	2009		2008	
	Acquisities	Verkopen	Acquisities	Verkopen
Activa en verplichtingen van acquisities en verkopen				
Geldmiddelen en kasequivalenten	40	- 2		- 23.354
Financiële beleggingen	354	- 23		- 202.970
Vastgoedbeleggingen	117		30	- 2.345
Leningen	21			- 428.258
Beleggingen inzake unit-linked contracten				- 9.960
Beleggingen in geassocieerde deelnemingen	848	- 13	7	- 27.742
Herverzekering en overige vorderingen	106	- 6		- 8.411
Actuele en uitgestelde belastingvorderingen	23			- 2.467
Overlopende rente en overige activa	60	- 7	- 6	- 75.565
Materiële vaste activa				- 2.942
Goodwill en overige immateriële vaste activa	140	- 1	1	- 1.964
Activa aangehouden voor verkoop		34		
Verplichtingen inzake verzekerings- en beleggingscontracten	442	- 16		- 19.246
Verplichtingen inzake unit-linked contracten				- 10.632
Schuldbewijzen				- 94.291
Achtergestelde schulden	3			- 20.165
Leningen	66		14	- 451.756
Actuele en uitgestelde belastingen	28	- 1	2	- 1.767
Overlopende rente en overige verplichtingen	60	- 5	9	- 148.556
Voorzieningen	3			- 868
Verplichtingen met betrekking tot activa aangehouden voor verkoop		22		
Minderheidsbelangen	96	690		- 667
Wijzigingen eigen vermogen samenhangend met desinvesteringen		- 11		- 1.918
Netto verworven activa / Netto vervreemde activa	1.011	- 697	7	- 36.112
Winst bij beëindiging bedrijfsactiviteiten, bruto		715		- 27.412
Belasting op resultaat beëindigde bedrijfsactiviteiten				
Winst op beëindigde bedrijfsactiviteiten, na belasting		715		- 27.412
Geldmiddelen aangewend voor acquisities / ontvangen bij verkopen:				
Totaal aankoopprijs / verkoopopbrengst	- 1.011	1.412	- 7	8.700
Min: verworven / vervreemde geldmiddelen en kasequivalenten	40	- 2		- 23.354
Geldmiddelen aangewend voor acquisities / ontvangen bij verkopen	- 971	1.410	- 7	- 14.654

4 Eigen vermogen

De samenstelling van het Eigen vermogen per 31 december 2009 is als volgt:

Aandelenkapitaal	
- Gewone aandelen: 2.516.657.248 uitgegeven en betaalde aandelen bestaande uit	
- 1 aandeel Fortis NV à EUR 0,42 fractiewaarde en 1 aandeel Fortis SA/NV à EUR 0,42 nominaal	2.114
Agioreserve	14.278
Overige reserves	- 9.932
Koersverschillenreserve	- 73
Nettowinst toewijsbaar aan de aandeelhouders	1.192
Ongerealiseerde winsten en verliezen	771
Eigen vermogen toewijsbaar aan de aandeelhouders	8.350

4.1 Gewone aandelen

Uitgegeven aandelen en potentieel aantal aandelen

Naast de reeds uitstaande aandelen heeft Fortis opties of instrumenten met kenmerken van opties uitgegeven die bij uitoefening kunnen leiden tot een toename van het aantal uitstaande aandelen. Tevens kunnen aandelen worden uitgegeven ten gevolge van de zogenaamde Alternatieve Coupon Vereffening Methode, geïntegreerd in bepaalde hybride financiële instrumenten (zie hiervoor noot 50). De onderstaande tabel toont het aantal uitgegeven aandelen en het potentiële aantal nieuwe aandelen per 31 december 2009.

Aantal aandelen per 31 december 2009	2.516.657.248
Potentieel nog uit te geven aandelen:	
- in verband met optieplannen (zie noot 10)	32.220.563
- in verband met converteerbare obligatieleningen gerelateerd aan MCS (zie noot 50)	106.723.586
Totaal potentieel aantal aandelen per 31 december 2009	2.655.601.397

Fortis Bank heeft in 2007 een financieel instrument met de naam CASHES uitgegeven. Een van de kenmerken van dit instrument is dat de CASHES alleen kunnen worden afgelost door conversie naar 125.313.283 aandelen Fortis. Fortis Bank heeft alle noodzakelijke aandelen Fortis verworven om de CASHES te kunnen aflossen (waardoor die aandelen ook deel uitmaken van het aantal uitstaande aandelen Fortis). Fortis Bank en Fortis zijn echter overeengekomen dat deze aandelen niet stem- en dividendgerechtigd zijn zolang deze aan de CASHES gekoppeld zijn (zie noot 6 Winst per aandeel en noot 50 Voorwaardelijke verplichtingen).

Tot het aantal uitstaande aandelen behoren tevens de aandelen die zijn uitgegeven in verband met het converteerbare instrument FRESH (39.682.540 aandelen). De FRESH is een financieel instrument dat in 2002 is uitgegeven door Fortifinlux. Een van de kenmerken is dat het instrument alleen kan worden afgelost door conversie in 39.682.540 aandelen Fortis. Fortifinlux heeft alle noodzakelijke aandelen Fortis verworven om de FRESH af te lossen (waardoor die aandelen ook deel uitmaken van het aantal uitstaande aandelen Fortis). Fortifinlux en Fortis zijn echter overeengekomen dat deze aandelen niet stem- en dividendgerechtigd zijn zolang deze aan de FRESH gekoppeld zijn. Aangezien Fortifinlux een dochteronderneming van Fortis is, worden de aandelen uit hoofde van de FRESH behandeld als ingekochte eigen aandelen en geëlimineerd tegen het eigen vermogen (zie noot 6 Winst per aandeel en noot 30 Achtergestelde verplichtingen).

Op 7 december 2010 wordt de MCS verplicht geconverteerd in aandelen Fortis tegen de dan geldende koers, met een minimum van 88.928.413 en een maximum van 106.723.586 aandelen Fortis (in het gepubliceerde aantal aandelen per jaartultimo 2009 zijn deze aandelen nog niet inbegrepen). Volgens de overeenkomst tussen de partijen moet Fortis Bank Nederland N.V. Fortis compenseren door bij conversie nieuwe aandelen uit te geven; deze compensatie wordt betwist door de Nederlandse staat nadat er zeggenschap over Fortis Bank Nederland N.V. is verworven (zie noot 6 Winst per aandeel en noot 50 Voorwaardelijke verplichtingen).

Op het moment van conversie van de MCS verhoogt Fortis het eigen vermogen met EUR 2 miljard onder gelijktijdige opname van een vordering van EUR 2 miljard op Fortis Bank Nederland N.V. inzake te leveren aandelen. In het geval dat de Nederlandse staat deze compensatie succesvol betwist, zal Fortis een bijzondere waardevermindering op deze vordering moeten boeken waarvan de hoogte afhankelijk is van de mate van compensatie die overeen wordt gekomen.

Eigen aandelen Fortis

Eigen aandelen Fortis zijn gewone aandelen die zijn teruggekocht door Fortis. Deze aandelen worden in mindering gebracht op het eigen vermogen via de rubriek Overige reserves. Bij de aan- of verkoop van eigen aandelen Fortis of verkregen rechten tot de koop of verkoop van deze aandelen wordt geen winst of verlies verantwoord. De betaalde of ontvangen vergoeding, inclusief transactiekosten onder aftrek van belastingen, wordt rechtstreeks in het Eigen vermogen verantwoord.

Verloop uitstaande Fortis aandelen

Hieronder is het verloop weergegeven van het aantal uitstaande aandelen.

	<i>Uitgegeven aandelen</i>	<i>Eigen aandelen</i>	<i>Uitstaande aandelen</i>
Stand per 1 januari 2008	2.366.595.497	- 174.633.029	2.191.962.468
Uitgegeven	150.000.000		150.000.000
Uitgegeven in het kader van optieplannen	61.751		61.751
Netto gekocht/verkocht		132.804.832	132.804.832
Stand per 31 december 2008	2.516.657.248	- 41.828.197	2.474.829.051
Netto gekocht/verkocht		198.367	198.367
Stand per 31 december 2009	2.516.657.248	- 41.629.830	2.475.027.418

Fortis heeft op 26 juni 2008 150.000.000 Fortis aandelen geplaatst tegen EUR 10 per nieuw aandeel. De totale bruto opbrengst van de aandelenuitgifte bedroeg EUR 1,5 miljard. De kosten welke samenhangen met de aandelenuitgifte bedroegen EUR 19,2 miljoen.

De samenstelling van de eigen aandelen Fortis per 31 december is als volgt:

	<u>2009</u>		<u>2008</u>	
	<i>Aantal</i>	<i>Waarde</i>	<i>Aantal</i>	<i>Waarde</i>
Gehouden in beleggingsportefeuille voor verkoop beschikbaar	41.629.830	1.033	41.828.197	1.061
Stand per 31 december	41.629.830	1.033	41.828.197	1.061

De eigen aandelen die worden gehouden door Fortis per jaareinde 2009 hebben, evenals ultimo 2008, hoofdzakelijk betrekking op de FRESH (39.682.540). De waarde van deze aandelen is gebaseerd op de prijs van de datum van uitgifte. Details over de FRESH worden gegeven in noot 30.1.

4.2 Overige reserves

Het negatieve bedrag van EUR 9.973 miljoen aan 'Overige reserves' houdt hoofdzakelijk verband met de verkoop in 2008 van de (voormalige) groepsmaatschappijen. Behalve dit verlies zijn er ook bedragen onder 'Overige reserves' opgenomen voor de grondslagen die Fortis voor de introductie van IFRS hanteerde alsmede voor de uitzonderingen die mogelijk zijn gemaakt in IFRS 1, *Eerste Toepassing van International Financial Reporting Standards*.

Eigen aandelen, zijnde gewone aandelen die zijn teruggekocht door Fortis, worden in mindering gebracht op het Eigen vermogen en verantwoord onder Overige reserves. Onder Overige reserves is een bedrag opgenomen van EUR 266 miljoen (2008: EUR 266 miljoen) in verband met de eigen-vermogencomponent van converteerbare obligatieleningen (zie ook noot 30.1).

4.3 Koersverschillenreserve

De Koersverschillenreserve vormt een afzonderlijke component van het Eigen vermogen waarin valutaverschillen worden verantwoord die voortkomen uit de omrekening van de resultaten en financiële posities van buitenlandse activiteiten die zijn opgenomen in de Geconsolideerde Jaarrekening van Fortis.

Fortis dekt de netto investeringen in buitenlandse activiteiten niet af, tenzij het effect van eventuele wisselkoersbewegingen naar de inschatting van Fortis de risicotolerantie overschrijdt. Leningen voor financieringsdoeleinden en al bekende betalingen of dividenduitkeringen in vreemde valuta worden echter wel afgedekt. Koersverschillen op leningen en overige valuta-instrumenten die fungeren als afdekkingsinstrument voor dergelijke investeringen worden tot de verkoop van de netto investering verantwoord in het eigen vermogen (onder Reserve koersverschillen), met uitzondering van het eventuele niet-effectieve deel van de afdekking, dat direct in de resultatenrekening wordt verantwoord. Bij de desinvestering van een buitenlandse entiteit worden die koersverschillen in de resultatenrekening verantwoord als onderdeel van de winst of het verlies op de verkoop.

4.4 Ongerealiseerde winsten en verliezen begrepen in het eigen vermogen toewijsbaar aan de aandeelhouders

De mutaties in de Ongerealiseerde winsten en verliezen, zoals begrepen in het Eigen vermogen toewijsbaar aan de aandeelhouders, zijn als volgt:

	Voor verkoop beschikbare beleggingen	Herwaardering van geassocieerde deelnemingen	Afdekkingen	DPF- component	Totaal
31 december 2009					
Bruto	1.658	83			1.741
Gerelateerde belasting	- 498				- 498
Shadow accounting	- 344				- 344
Gerelateerde belasting	95				95
Minderheidsbelang	- 223				- 223
Discretionaire winstdeling (DPF)	- 5			5	
Totaal	683	83		5	771
31 december 2008					
Bruto	528	95			623
Gerelateerde belasting	- 183				- 183
Shadow accounting	- 73				- 73
Gerelateerde belasting	36				36
Minderheidsbelang	20				20
Discretionaire winstdeling (DPF)	2			- 2	
Totaal	330	95		- 2	423

De ongerealiseerde winsten en verliezen op Voor verkoop beschikbare beleggingen worden nader toegelicht in noot 16.

Reële waardeveranderingen van derivaten die zijn aangewezen en in aanmerking komen als kasstroomafdekkingen, worden in het Eigen vermogen verantwoord als een ongerealiseerde winst of verlies. Niet-effectieve afdekkingen worden onmiddellijk verantwoord in de resultatenrekening. Koersverschillen die ontstaan door instrumenten die zijn aangewezen als afdekking van een investering in een buitenlandse entiteit worden, tot het moment van desinvestering, in het Eigen vermogen verantwoord met uitzondering van niet-effectieve afdekkingen die onmiddellijk in de resultatenrekening worden verantwoord.

Fortis sluit verzekeringscontracten af met, naast de gegarandeerde winstdelingen, winstdelingscomponenten waarvan de omvang en het moment van toekenning volledig tot de discretie van Fortis behoren. Afhankelijk van de contractuele en wettelijke voorwaarden en condities worden ongerealiseerde waardeveranderingen in de reële waarde van de beleggingsmix verband houdende met dergelijke contracten, na de toepassing van shadow accounting, verantwoord in een afzonderlijke discretionaire winstdelingscomponent (DPF) als onderdeel van de Niet-gerealiseerde winsten en verliezen in het Eigen vermogen en als Niet-gerealiseerde winsten en verliezen met betrekking tot Voor verkoop beschikbare beleggingen.

De mutaties in de bruto ongerealiseerde winsten en verliezen zoals begrepen in het Eigen vermogen over 2008 en 2009 zijn als volgt:

	Voor verkoop beschikbare beleggingen	Herwaardering van geassocieerde deelnemingen	Afdekkingen	DPF- component	Totaal
Bruto ongerealiseerde winsten (verliezen) per 1 januari 2008	109	49	- 4		154
Ongerealiseerde winsten (verliezen) gerelateerd aan beëindigde bedrijfsactiviteiten geherclassificeerd naar de resultatenrekening	562	3	4		569
Wijziging ongerealiseerde winsten en verliezen tijdens de verslagperiode	548	27			575
Terugname ongerealiseerde winsten (verliezen) door verkoop	- 686				- 686
Omrekeningsverschillen	- 7	3			- 4
Verkopen van geassocieerde deelnemingen					
Overige	2	13			15
Bruto ongerealiseerde winsten (verliezen) per 31 december 2008	528	95			623
Wijziging ongerealiseerde winsten en verliezen tijdens de verslagperiode	1.022	1			1.023
Terugname ongerealiseerde winsten (verliezen) door verkoop	109				109
Omrekeningsverschillen	4	- 2			2
Verkopen van geassocieerde deelnemingen	- 3	- 11			- 14
Overige	- 2				- 2
Bruto ongerealiseerde winsten (verliezen) per 31 december 2009	1.658	83			1.741

4.5 Dividend

Zodra het dividend is aangekondigd, kunnen aandeelhouders kiezen of zij dat van Fortis SA/NV (uit België) of Fortis N.V. (uit Nederland) willen ontvangen. Het bruto dividend van Fortis SA/NV is gelijk aan het bruto dividend van Fortis N.V.

In het geval een aandeelhouder niet aangeeft een dividend te willen ontvangen van één van beide entiteiten geldt een standaardprocedure welke voornamelijk is gebaseerd op de woonplaats van de aandeelhouder (in het geval van aandelen op naam) of de vestigingsplaats van het centrale effectenbewaarkantoor waar de bank van de aandeelhouder de aandelen heeft gedeponneerd (in het geval van aandelen die worden aangehouden op een effectenrekening). Hierbij geldt dat aandeelhouders die woonachtig zijn in België uitsluitend een Belgisch dividend ontvangen en dat aandeelhouders die woonachtig zijn in Nederland uitsluitend een Nederlands dividend ontvangen. Aandeelhouders die niet in België of Nederland woonachtig zijn, ontvangen in gelijke delen een Belgisch en een Nederlands dividend. Houders van fysieke aandelen aan toonder die geen dividendkeuze hebben gemaakt, ontvangen een volledig Belgisch dividend.

De vennootschappen van Fortis zijn onderhevig aan juridische beperkingen ten aanzien van de hoogte van het dividend dat zij mogen uitkeren aan hun aandeelhouders. Het Nederlands Burgerlijk Wetboek bepaalt dat dividenden alleen mogen worden uitgekeerd door Nederlandse ondernemingen voor zover het eigen vermogen van de onderneming het totaal van het gestorte en opgevraagde kapitaal en de wettelijk of statutair vereiste reserves overtreft.

Volgens het Belgische Wetboek van Vennootschappen moet een onderneming 5% van de netto winst over het boekjaar toevoegen aan een reserve tot deze reserve gelijk is aan 10% van het aandelenkapitaal. Een onderneming mag geen dividend uitkeren indien het netto vermogen van de onderneming lager is dan het totaal van het gestorte kapitaal en de niet-uitkeerbare reserves of na uitkering van dividend zou dalen tot onder dat niveau.

De Belgische en Nederlandse dochterondernemingen zijn tevens onderworpen aan de dividendbeperkingen uit hoofde van vereisten ten aanzien van minimumvermogen en solvabiliteit die worden gesteld door de lokale toezichthouders in de landen waar zij opereren.

Dividendvoorstel voor het jaar 2009

De Raad van Bestuur wil de Algemene Vergaderingen van Aandeelhouders van 28 en 29 april 2010 voorstellen een totaaldividend in contanten uit te keren van 8 eurocent per aandeel. Het voorgestelde dividend is in overeenstemming met het dividendbeleid van Fortis.

5 Minderheidsbelangen

In de navolgende tabel wordt een overzicht gegeven van de belangrijkste minderheidsbelangen in de entiteiten van Fortis.

	%	<i>Bedrag per</i>		%	<i>Bedrag per</i>
	<i>Minderheidsbelang</i>	<i>31 december 2009</i>		<i>Minderheidsbelang</i>	<i>31 december 2008</i>
<i>Groepsmaatschappij</i>					
AG Insurance	25,0%	954			
Fortis Luxembourg Vie SA	50,0%	47	50,0%	37	
Interparking SA	10,1%	79	10,1%	81	
Millenniumbcp Fortis	49,0%	477	49,0%	396	
F&B/UBI Assicurazioni	75,0%	93			
Overig		4			1
Totaal		1.654			515

Het minderheidsbelang in AG Insurance betreft de verkoop op 12 mei 2009 van 25% + 1 aandeel AG Insurance aan Fortis Bank. Het minderheidsbelang vertegenwoordigt het relatieve aandeel van een derde partij in het IFRS-eigen vermogen van een Fortis dochtermaatschappij zoals bepaald op basis van Fortis IFRS grondslagen voor financiële verslaggeving en consolidatie.

6 Winst per aandeel

In de navolgende tabel wordt de berekening van de winst per aandeel geïllustreerd.

	2009	2008
Nettowinst toewijsbaar aan de aandeelhouders	1.192	- 28.022
Eliminatie van rentelasten op converteerbare obligatieleningen (na belastingen)		
Netto winst gebruikt om de verwaterde winst per aandeel te bepalen	1.192	- 28.022
Gewogen gemiddeld aantal gewone aandelen voor gewone winst per aandeel	2.474.987.564	2.295.883.060
Aanpassingen voor:		
- veronderstelde omzetting van converteerbare obligatieleningen		
- aandelenopties		
- aandelen onder voorwaarden	469.740	738.895
Gewogen gemiddeld aantal gewone aandelen voor verwaterde winst per aandeel	2.475.457.304	2.296.621.955
Gewone winst per aandeel (in euro's per aandeel)	0,48	- 12,21
Gewone winst per aandeel voor resultaat op beëindigde bedrijfsactiviteiten (in euro's per aandeel)	0,48	- 0,27
Verwaterde winst per aandeel (in euro's per aandeel)	0,48	- 12,21
Verwaterde winst per aandeel voor beëindigde bedrijfsactiviteiten (in euro's per aandeel)	0,48	- 0,27

Gedurende 2009 werden opties op een gewogen gemiddelde van 32.220.563 aandelen (2008: 43.971.460) met een gewogen gemiddelde uitoefenprijs van EUR 21,57 per aandeel (2008: EUR 22,31) buiten beschouwing gelaten bij de berekening van de verwaterde winst per aandeel, omdat de uitoefenprijs van de opties hoger was dan de gemiddelde beurskoers van de aandelen. Gedurende 2009 werden 39.682.540 aandelen Fortis (2008: 39.682.540) uit converteerbare effecten met betrekking tot de FRESH buiten beschouwing gelaten omdat de bespaarde rente hoger lag dan de gewone winst per aandeel.

De uit te geven Fortis aandelen uit hoofde van de MCS zijn buiten de berekening van de verwaterde winst per aandeel gehouden, omdat Fortis verwacht dat de uitgifte van deze aandelen geen verwaterend effect zal hebben (zie tevens noot 50 Voorwaardelijke verplichtingen).

De aandelen die uit hoofde van de CASHES (totaal 125.313.283, ongewijzigd ten opzichte van 2008) zijn uitgegeven, zijn begrepen in de gewone aandelen, ook al zijn deze aandelen tot het moment van conversie van de CASHES niet dividend- en stemgerechtigd (zie ook noot 50).

7 Risicomanagement

7.1 Inleiding

Risicobeheer is een integraal onderdeel van de verzekeringsactiviteiten en behoort daarom tot de verantwoordelijkheid van alle managers in de groep. De missie van de risicoafdelingen op groepsniveau en binnen de lokale activiteiten is er voor te zorgen dat de risico's die meespelen bij het realiseren van strategische, operationele of financiële doelstellingen direct worden onderkend, beheerst, gerapporteerd en bewaakt.

In de praktijk zijn de doelstellingen van het risicobeheer bij Fortis als volgt:

- het doorgronden van de risico's die we lopen en zeker stellen dat de onderneming in geen enkel scenario in gebreke blijft ten opzichte van de polishouders en houders van schuldpapier;
- het definiëren van de risicotolerantie en erop toezien dat het risicoprofiel daarbinnen blijft;
- het ondersteunen van het besluitvormingsproces van de groep door erop toe te zien dat risico-informatie tijdig beschikbaar is voor beslissers en het gebruiken van die informatie voor het opstellen van een risicoadvies;
- het creëren van een cultuur van risicobewustzijn waarin iedere manager zijn taken uitvoert met inzicht in de risico's van zijn activiteiten, deze risico's adequaat beheerst en hierover transparant rapporteert;
- het opvolgen van risicolimieten.

Het risicokader van Fortis is voortdurend in ontwikkeling. Het streven is om voort te bouwen op de sterke punten uit het verleden terwijl we ons aanpassen aan het nieuwe Fortis en lering trekken uit de extreme marktomstandigheden van de afgelopen jaren. Het risicokader wordt daarnaast regelmatig aangepast aan de behoeften van Fortis. Dat kader vormt een ondersteuning van de missie, doelstellingen en hoge standaarden voor risicobeheer op groeps- en lokaal bedrijfsniveau. De volgende elementen worden samengevoegd in een coherent risicobeheerkader:

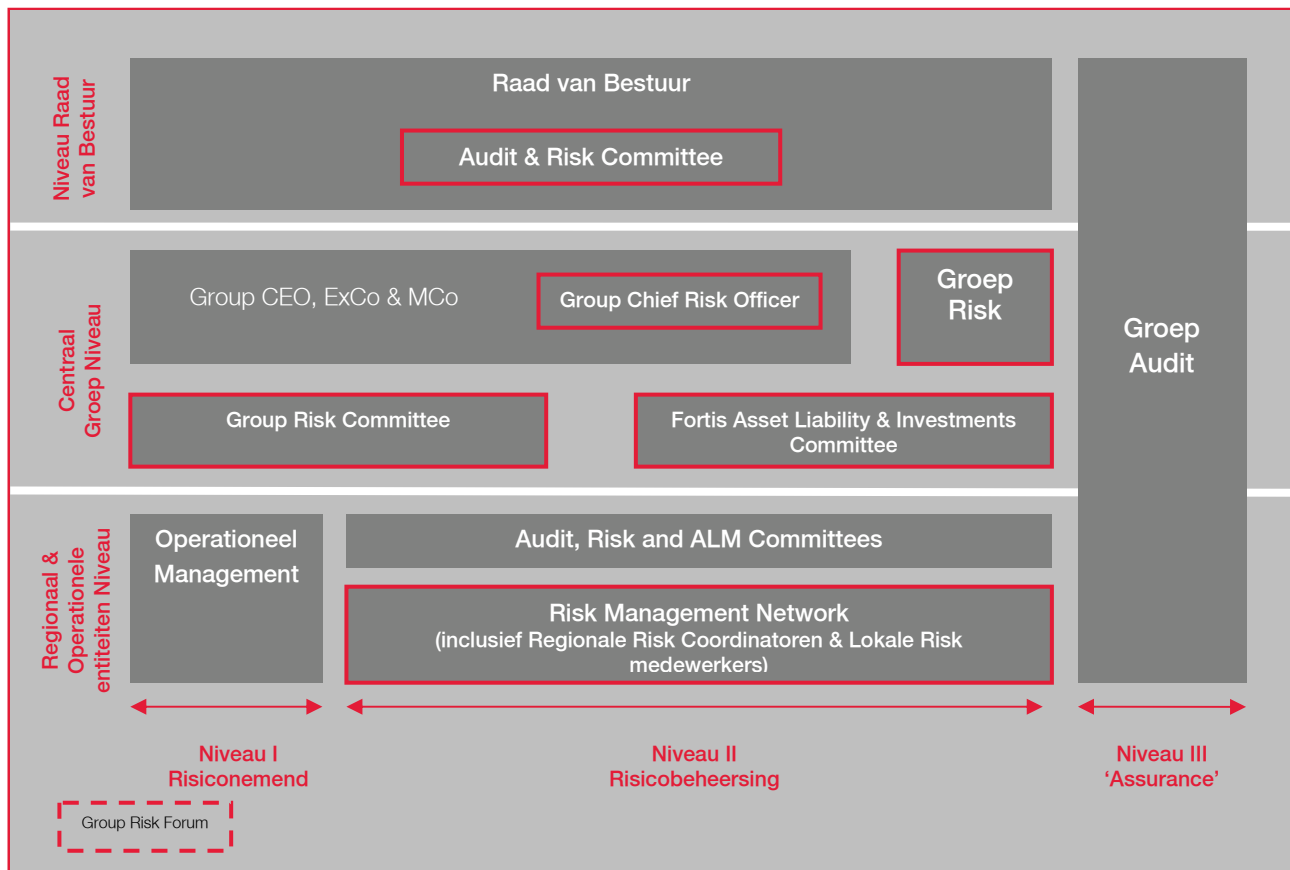
- risico-organisatie en beleid;
- kernbeleidslijnen en richtlijnen;
- risicometing en risicomodellering methoden;
- risicotolerantie;
- vereisten voor de verslaggeving.

7.2 Risicomanagementorganisatie en beleid

De risicomanagementorganisatie werd opgezet om de volgende zaken te waarborgen:

- duidelijke verantwoordelijkheid en aansprakelijkheid inzake risicobeheer en een cultuur van risicobewustzijn;
- onafhankelijke risicobeheerfuncties;
- een transparant en samenhangend risico gerelateerd beslissingsproces, waarin alle risico's van het risicoclassificatiemodel zijn opgenomen;
- uitwisseling van kennis en best practices en hoge standaarden voor risicobeheer;
- consistentie, die totaalrapportages en totaaloverzicht op groepsniveau mogelijk maakt.

Het risico beleid en de risico-organisatie kunnen grafisch als volgt worden weergegeven:

Elke verzekeringsmaatschappij:

- is verantwoordelijk voor het beheer van de bedrijfseigen risico's en de aanwezigheid van een allesomvattend raamwerk voor risicobeheer;
- is verantwoordelijk voor het beheer van de risico's binnen de limieten en volgens de beleids- en richtlijnen die door Fortis-groep, de toezichthouder en het lokaal bestuur worden gesteld;
- heeft een eigen risicocommissie, die ondersteuning biedt aan het eigen managementteam door er voor te zorgen dat de belangrijkste risico's goed begrepen worden en dat de juiste risicomanagementprocedures van kracht zijn;
- heeft een ALM- of Risico-commissie die de marktrisico's bewaakt en ervoor zorgt dat deze worden beheerst in overeenstemming met het risicoraamwerk en binnen de afgesproken limieten en die zich bezighoudt met specifieke besluiten of aanbevelingen ten aanzien van ALM;
- heeft een risicofunctie die de werkzaamheden van het Risk Committee ondersteunt en risicoverslaggeving en -opinions verzorgt voor de lokale CEO, het lokale bestuur en het management van de Fortis-groep.

Het plaatselijke management, inclusief de lokale afdeling Risk Management, wordt beschouwd als het eerste niveau in de risicobeheersing. Hier ligt de primaire verantwoordelijkheid voor het signaleren en beheersen van risico binnen de lokale activiteiten.

Op groepsniveau kent Fortis een centrale risicofunctie. Die functie:

- is verantwoordelijk voor het totale risicoprofiel van de groep, inclusief het samengestelde risicoprofiel van de verzekeringsmaatschappijen en de activa en passiva van de holding;
- is verantwoordelijk voor een allesomvattend raamwerk voor risicobeheer;
- is verantwoordelijk voor het beheer van de risico's binnen de limieten en volgens de beleids- en richtlijnen die door de toezichthouder en het groepsbestuur worden gesteld;
- omvat onder andere het Group Risk Committee (GRC), dat ondersteuning biedt aan het managementteam door ervoor te zorgen dat de belangrijkste risico's goed begrepen worden en de juiste risicomanagementprocedures van kracht zijn;

- omvat onder andere het Fortis Assets and Liability Committee, dat de totale risico's bewaakt en ervoor zorgt dat die risico's in overeenstemming met het risicokader en binnen de overeengekomen limieten worden beheerst; het behoort tevens tot de rol van de commissie om met betrekking tot ALM specifieke beslissingen te nemen en/of aanbevelingen te doen op het niveau van de holding;
- omvat onder andere een Chief Risk Officer (CRO), die lid is van het Executive Committee;
- ondersteunt de werkzaamheden van het Group Risk-team en het Group Risk Committee ondersteunt en de risicorapportages en -opinions voor de CEO en de Raad van Bestuur verzorgt (direct en via het Audit & Risk Committee).

Het management van de groep, inclusief Risicobeheer, wordt beschouwd als het tweede niveau van de risicobeheersing. Op dit niveau wordt met name de strategie, de totale risicotolerantie, coördinatie, bewaking, bevraging en ondersteuning vastgesteld en verzorgd.

Interne audit verzorgt een belangrijk aanvullend niveau van risicobeheersing met systematische en ad hoc-beoordelingen van managementprocessen, waaronder risicobeheersing, de naleving van beleid en de audit van de risicopraktijk.

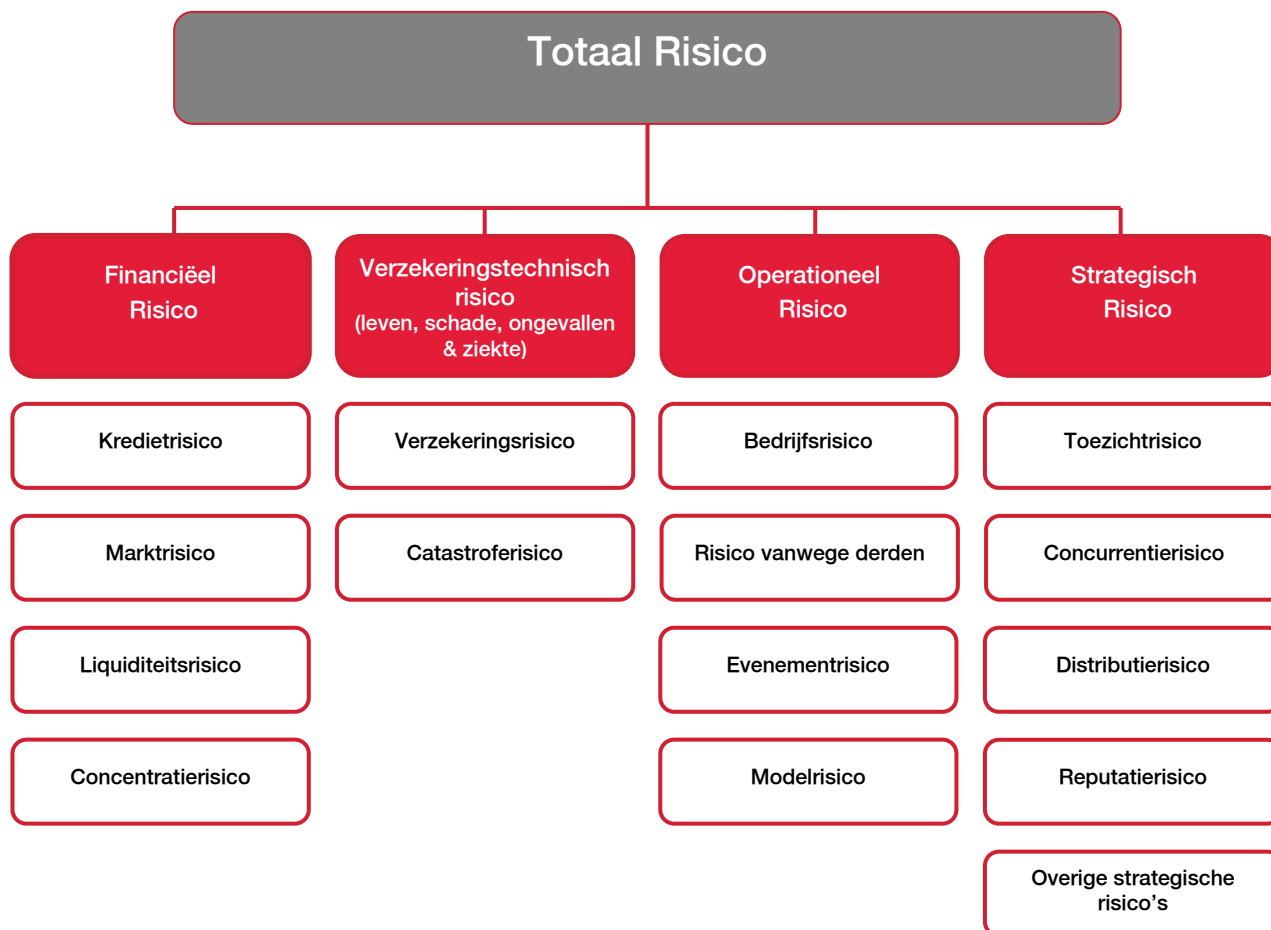
In het risicokader van Fortis wordt vooral benadrukt dat de verantwoordelijkheid voor goed risicobeheer duidelijk bij iedere verzekeringsactiviteit ligt. Elk verzekeringsonderdeel heeft een eigen risicokader dat voldoet aan de eigen behoeften en waarin rekening wordt gehouden met de standaarden van de Fortis-groep. De Group CRO wordt in zijn werkzaamheden ondersteund door de Group Risk Officer en de Group Risk-afdeling. Deze zien toe op het ontwikkelen en verbeteren van het risicokader van de groep, het verzorgen van de risicorapportages en -opinions over de risico's van de hele groep en verzorgen de coördinatie voor belangrijke gezamenlijke risico-initiatieven zoals het Solvabiliteit II-project.

Risicobeheer bij Fortis wordt gekenmerkt door een aantal mechanismen die moeten leiden tot consistentie, transparantie en uitwisseling van kennis. Die mechanismen moeten er tevens voor zorgen dat de ontwikkelingen op groepsniveau profiteren van de praktische ervaring en deskundigheid op het niveau van de werkmaatschappijen en dat wijzigingen naar aanleiding van bepaalde evoluties worden overgenomen en geïmplementeerd. De senior Risk Officer van iedere werkmaatschappij is lid van het Fortis Group Risk Forum, dat regelmatig bijeenkomt voor de uitwisseling van kennis en best practices en gezamenlijk het risicoraamwerk van de groep ontwikkelt en verbetert. Veranderingen in het risicoraamwerk van de groep worden goedgekeurd door het Group Risk Committee (GRC). Voor bepaalde kernonderdelen, zoals de risicotolerantie, is de goedkeuring van de Raad van Bestuur noodzakelijk. In het GRC zijn de businesses vertegenwoordigd, waardoor er in beslissingen en aanbevelingen van het GRC rekening is gehouden met de aanwezige visie en deskundigheid in de bedrijfsactiviteiten. De belangrijkste risicovraagstukken en methoden worden tevens geëvalueerd op het niveau van het Executive Committee, de bestuurscommissies en de Raad van Bestuur. Is er op groepsniveau akkoord voor een verandering in het risicoraamwerk van de groep, dan wordt dit vervolgens door het bestuur van de werkmaatschappij formeel overgenomen.

Het Group Risk Committee is tevens verantwoordelijk voor Algemeen. Onder Algemeen vallen onder andere financiële activa en verplichtingen uit het verleden. Algemeen wordt separaat van de verzekeringen beheerd.

7.3 Risicoclassificatie Fortis

Fortis is actief in een groot aantal verzekeringsproducten in veel landen en staat daardoor bloot aan diverse risico's. De risicoclassificatie van Fortis wil een compleet overzicht geven van de potentiële risico's waarvoor onze businesses zich gesteld (kunnen) zien. In de volgende figuur wordt dit grafisch weergegeven.

7.4 Financieel risico

Financieel risico betreft alle risico's die samenhangen met de waarde en resultaatontwikkeling van financiële activa, onder andere:

- kredietrisico, het risico dat optreedt als een tegenpartij in gebreke blijft;
- marktrisico, het risico dat optreedt door fluctuaties in marktwaarden en rentestanden;
- liquiditeitsrisico, het risico dat optreedt als er onverwacht liquide middelen nodig zijn en er eventuele problemen zijn om die liquiditeiten op korte termijn te regelen; en,
- concentratierisico, het risico dat optreedt als gevolg van afzonderlijke posities of een grote totaalpositie in investeringen met een potentieel hoge correlatie; dit kan weer van invloed zijn op het krediet, markt of het liquiditeitsrisico.

Het financieel risico is voor veel van de activiteiten van Fortis het belangrijkste risico. In het risicoraamwerk voor alle activiteiten worden beleggingsbeleid, limieten, stresstesten en regelmatige bewaking gecombineerd om de aard en omvang van de financiële risico's te beheersen en ervoor te zorgen dat de genomen risico's passend zijn voor de klant en de aandeelhouder en dat daar een adequaat rendement tegenover staat.

De werkmaatschappijen bepalen de totale mix op basis van onderzoek naar de juiste strategische mix. Over de tactische allocatie beslissen ze naar aanleiding van de marktsituatie en –vooruitzichten, die regelmatig worden gevolgd. In het besluitvormingsproces gaat het bij de juiste streefmix om het vinden van een evenwicht tussen risicotolerantie, kapitaalvereisten, risico en rendement op de lange termijn, de verwachtingen van de polishouders, winstdelingsafspraken, belastingen en liquiditeit.

De totale risicotolerantie voor financieel risico wordt op groepsniveau vastgesteld. In nauwe samenwerking met de werkmaatschappijen ontwikkelt de groep beleid en best practices die uiteindelijk door het lokale bestuur moet worden overgenomen en die uiteindelijk deel gaan uitmaken van de reguliere activiteiten op lokaal niveau.

7.4.1 Kredietrisico

Kredietrisico kan optreden als een tegenpartij in gebreke blijft of omdat de waarde van beleggingen verandert door veranderingen in de credit spreads.

Kredietrisico komt voor het Verzekeringsbedrijf hoofdzakelijk voor in de beleggingsportefeuille. De risico's bij Algemeen zijn hoofdzakelijk gerelateerd aan leningen aan banken bij voormalige dochtermaatschappijen van Fortis.

Het kredietrisico wordt beheerst aan de hand van limieten waarin rekening wordt gehouden met het soort kredietpositie, de kredietkwaliteit en, waar nodig, de looptijden. Regelmatige bewaking en waarschuwingssystemen helpen eveneens bij de beheersing van kredietrisico. Fortis houdt daarnaast ook de grootste posities in individuele entiteiten, groepen en andere potentiële concentraties (sectoren, regio's) nauwlettend in de gaten. Dit om een goede spreiding te bevorderen en eventueel significant concentratierisico op tijd te signaleren.

Een aanzienlijk deel van de verplichtingen van Fortis is niet liquide. De kredietbeleggingen worden bij voorkeur dan ook tot einde looptijd aanhouden. Het risico van het rendementsverschil (de spread) wordt hierdoor belangrijk verminderd. Fortis kan op die manier niet worden gedwongen tegen bodemprijzen te verkopen, maar daarvoor zelf het beste moment kiezen.

Kredietrisico kan zich tevens voordoen als er herverzekeringen worden afgesloten of andere vormen van risicovermindering worden ingezet. Fortis beperkt deze vorm van kredietrisico door beleid inzake de keuze voor tegenpartijen, onderpandseisen en diversificatie.

In de volgende tabel wordt een overzicht gegeven van de kredietrisico's waaraan Fortis blootstaat.

	<i>AGI</i>	<i>FII</i>	<i>Algemeen</i>	<i>Eliminaties</i>	<i>Totaal</i>
<i>31 december 2009</i>					
Geldmiddelen en kasequivalenten (zie noot 15)	824	540	4.272		5.636
Derivaten aangehouden voor handelsdoeleinden (activa) (zie noot 16)	92	5	54		151
Leningen	2.240	1.002	1.867	- 967	4.142
Bijzondere waardeverminderingen	- 6	- 4			- 10
Totaal leningen, netto (zie noot 18)	2.234	998	1.867	- 967	4.132
Rentedragende investeringen	41.147	10.239			51.386
Bijzondere waardeverminderingen	- 25	- 6			- 31
Totaal rentedragende investeringen, netto (zie noot 16)	41.122	10.233			51.355
Herverzekering en overige vorderingen	651	658	377	- 39	1.647
Bijzondere waardeverminderingen	- 8	- 10	- 365		- 383
Totaal Herverzekering en overige vorderingen, netto (zie noot 20)	643	648	12	- 39	1.264
Totaal kredietrisico, bruto	44.954	12.444	6.570	- 1.006	62.962
Bijzondere waardeverminderingen	- 39	- 20	- 365		- 424
Totaal kredietrisico, netto	44.915	12.424	6.205	- 1.006	62.538

	<i>AGI</i>	<i>FII</i>	<i>Algemeen</i>	<i>Eliminaties</i>	<i>Totaal</i>
<i>31 december 2008</i>					
Geldmiddelen en kasequivalenten (zie noot 15)	2.815	609	2.509		5.933
Derivaten aangehouden voor handelsdoeleinden (activa) (zie noot 16)	73	6	158		237
Leningen	2.332	1.095	14.193	- 1.206	16.414
Bijzondere waardeverminderingen	- 6	- 4			- 10
Totaal leningen, netto (zie noot 18)	2.326	1.091	14.193	- 1.206	16.404
Rentedragende investeringen	35.538	8.229	75	- 139	43.703
Bijzondere waardeverminderingen	- 114	- 5			- 119
Totaal rentedragende investeringen, netto (zie noot 16)	35.424	8.224	75	- 139	43.584
Herverzekering en overige vorderingen	620	565	43	- 38	1.190
Bijzondere waardeverminderingen	- 8	- 8	- 20		- 36
Totaal Herverzekering en overige vorderingen, netto (zie noot 20)	612	557	23	- 38	1.154
Totaal kredietrisico, bruto	41.378	10.504	16.978	- 1.383	67.477
Bijzondere waardeverminderingen	- 128	- 17	- 20		- 165
Totaal kredietrisico, netto	41.250	10.487	16.958	- 1.383	67.312

Concentratie kredietrisico

Concentratie kredietrisico betreft een positie in een tegenpartij dan wel een totale positie in een aantal positief gecorreleerde tegenpartijen (dat wil zeggen, partijen die onder vergelijkbare omstandigheden in gebreke blijven) die potentieel tot een aanzienlijk vermogensverlies zouden kunnen leiden in het geval van faillissement of niet-betaling. Het vermijden van concentraties is een fundamentele factor in de kredietrisicostrategie van Fortis om liquide en gediversifieerde portefeuilles aan te houden.

De onderstaande tabel geeft informatie over de concentratie van het in de balans tot uiting komende kredietrisico naar vestigingsplaats van de Fortis bedrijven per 31 december.

	2009		2008	
	<i>Kredietrisico op de balans</i>	<i>Percentage</i>	<i>Kredietrisico op de balans</i>	<i>Percentage</i>
Balans				
Benelux	51.234	81,4%	57.660	85,5%
Overige Europese landen	10.776	17,1%	8.848	13,1%
Azië	952	1,5%	968	1,4%
Totaal balans	62.962	100,0%	67.476	100,0%

In de volgende tabel wordt de concentratie van het in de balans tot uiting komende risico per 31 december weergegeven naar plaats van vestiging van de klant.

	2009		2008	
	<i>Kredietrisico op de balans</i>	<i>Percentage</i>	<i>Kredietrisico op de balans</i>	<i>Percentage</i>
Balans				
Benelux	18.708	29,7%	28.237	41,8%
Overige Europese landen	42.269	67,1%	37.264	55,2%
Azië	423	0,7%	512	0,8%
Overige	1.562	2,5%	1.464	2,2%
Totaal balans	62.962	100,0%	67.477	100,0%

Om de concentratie van kredietrisico te beheersen, is het beleid van Fortis kredietrisicomangement gericht op het spreiden van het kredietrisico over diverse sectoren en landen.

In de volgende tabel wordt de concentratie van het in de balans tot uiting komende kredietrisico per 31 december weergegeven naar type tegenpartij.

	<i>Overheid en publieke sector</i>	<i>Krediet- instellingen</i>	<i>Zakelijke klanten</i>	<i>Retail klanten</i>	<i>Overige</i>	<i>Totaal</i>
31 december 2009						
Balans						
Benelux	7.652	7.273	1.507	1.675	601	18.708
Overige Europese landen	25.500	13.364	3.226	34	145	42.269
Azië	32	175	171	41	4	423
Overige	327	725	510			1.562
Totaal balans	33.511	21.537	5.414	1.750	750	62.962

31 december 2008

Balans						
Benelux	5.433	19.153	1.665	1.630	356	28.237
Overige Europese landen	21.743	12.675	2.659	39	148	37.264
Azië	35	242	155	40	40	512
Overige	391	638	420		15	1.464
Totaal balans	27.602	32.708	4.899	1.709	559	67.477

Kwaliteit kredietrisico

In de onderstaande tabel wordt de kredietkwaliteit van de schuldbewijzen weergegeven, op basis van externe ratings.

	2009		2008	
	Boekwaarde	Percentage	Boekwaarde	Percentage
Beleggingsclassificatie				
AAA	17.546	34,2%	15.291	35,1%
AA	12.610	24,5%	10.676	24,5%
A	16.020	31,2%	16.812	38,6%
BBB	4.902	9,5%	617	1,4%
Beleggingsclassificatie	51.078	99,4%	43.396	99,6%
Minder dan beleggingsclassificatie	141	0,3%	55	0,1%
Zonder kredietbeoordeling	136	0,3%	133	0,3%
Totaal netto investeringen in rentedragende effecten	51.355	100,0%	43.584	100,0%
Bijzondere waardeverminderingen	31		119	
Totaal investeringen in rentedragende effecten, bruto	51.386		43.703	

Aanvullende informatie over de kwaliteit van staatsobligaties en bedrijfsobligaties

In de onderstaande tabel wordt informatie gegeven over staatsobligaties.

	31 december 2009
Naar IFRS classificatie	
Voor verkoop beschikbaar	33.435
Tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening	10
Totaal staatsobligaties	33.445
Naar rating	
AAA	6.719
AA	10.702
A	12.223
BBB	3.787
Totaal beleggingsclassificatie	33.431
Minder dan beleggingsclassificatie	8
Zonder kredietbeoordeling	6
Totaal minder dan beleggingsclassificatie en zonder kredietbeoordeling	14
Totaal staatsobligaties	33.445

In de onderstaande tabel wordt informatie gegeven over bedrijfsobligaties.

31 december 2009

Naar IFRS classificatie	
Voor verkoop beschikbaar	3.173
Tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening	
Totaal bedrijfsobligaties	3.173
Naar rating	
AAA	960
AA	352
A	1.547
BBB	234
Totaal beleggingsclassificatie	3.093
Minder dan beleggingsclassificatie	42
Zonder kredietbeoordeling	38
Totaal minder dan beleggingsclassificatie en zonder kredietbeoordeling	80
Totaal bedrijfsobligaties	3.173

In de onderstaande tabel wordt informatie gegeven over de rating van obligaties van banken en andere financiële instellingen.

31 december 2009

Naar IFRS classificatie	
Voor verkoop beschikbaar	14.132
Tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening	82
Totaal banken en andere financiële instellingen	14.214
Naar rating	
AAA	9.554
AA	1.528
A	2.202
BBB	854
Totaal beleggingsclassificatie	14.138
Minder dan beleggingsclassificatie	33
Zonder kredietbeoordeling	43
Totaal minder dan beleggingsclassificatie en zonder kredietbeoordeling	76
Totaal banken en andere financiële instellingen	14.214

Vermindering kredietrisico

Behalve door diversificatie en het vermijden van concentratie wordt het kredietrisico ook verminderd door afdekking of het verkrijgen van onderpand.

Onderpand en garanties ter zekerstelling voor financiële activa en verplichtingen waren per 31 december als volgt:

	Boekwaarde	Ontvangen onderpanden				Niet gegarandeerd uitstaand bedrag
		Financiële instrumenten	Materiële vaste activa	Overige onderpand en garanties	Meerwaarde onderpand t.o.v. kredietrisico ¹⁾	
2009						
Geldmiddelen en kasequivalenten	5.636					5.636
Rentedragende investeringen	51.355					51.355
Vorderingen op banken	1.816					1.816
Vorderingen op klanten	2.316	131	2.467	14	880	584
Overige vorderingen	1.264					1.264
Totaal kredietrisico, netto	62.387	131	2.467	14	880	60.655
2008						
Geldmiddelen en kasequivalenten	5.933					5.933
Rentedragende investeringen	43.584					43.584
Vorderingen op banken	13.893	35				13.858
Vorderingen op klanten	2.511	128	2.407	9	861	828
Overige vorderingen	1.154					1.154
Totaal kredietrisico, netto	67.075	163	2.407	9	861	65.357

1) Het bedrag aan ontvangen zekerheden en garanties dat hoger is dan het eigenlijke kredietrisico is gelijk aan het totale overschot van ontvangen onderpand op basis van individuele contracten.

De waarde van een onderpand wordt volgens een zorgvuldige waarderingsmethode bepaald, gebaseerd op een reeks van criteria zoals de aard, mate van liquiditeit en de volatiliteit van de waarde.

Achterstallig uitstaand kredietrisico

Een financieel actief wordt als achterstallig aangemerkt wanneer de tegenpartij niet op het contractueel overeengekomen moment een betaling heeft gedaan of als deze een advieslimiet heeft overschreden of een limiet is opgelegd die lager is dan de huidige positie. Financiële vorderingen die de limiet van 90 dagen na de vervaldatum hebben overschreden, ondergaan automatisch een bijzondere waardevermindering.

In de volgende tabel wordt een overzicht gegeven over de tijd die verstreken is sinds het eerste moment van achterstalligheid voor financiële activa die nog geen waardevermindering hebben ondergaan (exclusief vorderingen die meer dan 90 dagen achterstallig zijn), per 31 december.

	Boekwaarde van activa	< = 30 dagen achterstallig	< = 60 dagen achterstallig	> 30 dagen > 60 dagen achterstallig	Totaal
2009					
Geldmiddelen en kasequivalenten	5.636				
Rentedragende investeringen	51.355				
Vorderingen op banken	1.814				
Vorderingen op klanten	2.227	69	18	14	101
Overige vorderingen	1.264				
Totaal balans	62.296	69	18	14	101

2008					
Geldmiddelen en kasequivalenten	5.933				
Rentedragende investeringen	43.584	164			164
Vorderingen op banken	13.893			7	7
Vorderingen op klanten	2.511	67	17	9	93
Overige vorderingen	1.154	47	3	2	52
Totaal balans	67.075	278	20	18	316

De ontvangen onderpanden en garanties als afdekking voor achterstallige maar nog niet als bijzondere waardevermindering afgeboekte financiële activa per 31 december zijn als volgt:

	Ontvangen onderpanden				
	Boekwaarde	Financiële instrumenten	Materiële vaste activa	Overige onderpanden en garanties	Meerwaarde onderpand en garanties t.o.v. achterstallig- kredietrisico ¹⁾
2009					
Rentedragende investeringen					
Vorderingen op banken					
Vorderingen op klanten	101		92		26
Overige vorderingen					
Totaal achterstallig kredietrisico	101		92		26
2008					
Rentedragende investeringen					
Vorderingen op banken					
Vorderingen op klanten					
Overige vorderingen					
Totaal achterstallig kredietrisico	316		97		36

1) Het bedrag aan ontvangen zekerheden en garanties dat hoger is dan het eigenlijke kredietrisico is gelijk aan het totale overschot van ontvangen onderpand op basis van individuele contracten.

Bijzondere waardevermindering uitstaand krediet

Een bijzondere waardevermindering voor specifieke kredietrisico's vindt plaats indien er objectieve aanwijzingen bestaan dat Fortis niet alle bedragen zal kunnen innen die verschuldigd zijn in overeenstemming met de contractuele voorwaarden. De omvang van de bijzondere waardevermindering is het verschil tussen de boekwaarde en de realiseerbare waarde.

In de volgende tabel wordt informatie verstrekt over bijzondere waardeverminderingen en uitstaande niet-volwaardige leningen per 31 december.

	2009			2008		
	<i>Uitstaand met bijzondere waardeverminderingen</i>	<i>Bijzondere waardeverminderingen voor specifiek kredietrisico</i>	<i>Dekkings ratio</i>	<i>Uitstaand met bijzondere waardeverminderingen</i>	<i>Bijzondere waardeverminderingen voor specifiek kredietrisico</i>	<i>Dekkings ratio</i>
Rentedragende investeringen	34	- 31	91,2%	119	- 119	100,0%
Vorderingen op banken	2	- 1	50,0%	2	- 1	50,0%
Vorderingen op klanten	89	- 9	10,1%	72	- 9	12,5%
Overige vorderingen	386	- 383	99,2%	42	- 35	83,3%
Totaal kredietrisico onderhevig aan bijzondere waardeverminderingen	511	- 424	83,0%	235	- 164	69,8%

Overige vorderingen bestaat onder andere uit de vordering op FCC (zie noot 20 Herverzekering en overige vorderingen).

In de volgende tabel wordt informatie verstrekt over ontvangen onderpanden en zekerheden als garantie voor in bijzondere waarde verminderde financiële activa en krediettoezeggingen per 31 december:

	Ontvangen onderpanden					
	<i>Uitstaand met bijzondere waardeverminderingen</i>	<i>Financiële instrumenten</i>	<i>Materiële vaste activa</i>	<i>Overige onderpanden en garanties</i>	<i>Meerwaarde onderpand en garanties t.o.v. bijzondere waardeverminderingen ¹⁾</i>	<i>Niet gegarandeerd uitstaand bedrag</i>
2009						
Rentedragende investeringen	34					34
Vorderingen op banken	2					2
Vorderingen op klanten	89	5	122		41	3
Overige vorderingen	386					386
Totaal kredietrisico onderhevig aan bijzondere waardeverminderingen	511	5	122		41	425
2008						
Rentedragende investeringen	119					119
Vorderingen op banken	2					2
Vorderingen op klanten	72	5	73		11	5
Overige vorderingen	42					42
Totaal kredietrisico onderhevig aan bijzondere waardeverminderingen	235	5	73		11	168

1) Het bedrag aan ontvangen zekerheden en garanties dat hoger is dan het eigenlijke kredietrisico is gelijk aan het totale overschot van ontvangen onderpand op basis van individuele contracten.

In de onderstaande tabel wordt inzicht verschaft in de duur van bijzondere waardeverminderingen zijn, de de verstreken periode tussen het moment dat het financieel actief voor het eerst een bijzondere waardevermindering onderging en 31 december.

	<i>< 1 jaar</i>	<i>> 1 jaar</i>		
	<i>onderhevig</i>	<i>< 5 jaar</i>	<i>> 5 jaar</i>	
	<i>aan</i>	<i>aan</i>	<i>aan</i>	
	<i>bijzondere</i>	<i>bijzondere</i>	<i>bijzondere</i>	
	<i>waarde-</i>	<i>waarde-</i>	<i>waarde-</i>	
	<i>verminderingen</i>	<i>verminderingen</i>	<i>verminderingen</i>	<i>Totaal</i>
2009				
Rentedragende investeringen	8	26		34
Vorderingen op banken		2		2
Vorderingen op klanten	69	18	2	89
Overige vorderingen	372	9	5	386
Totaal kredietrisico onderhevig aan				
 bijzondere waardeverminderingen	449	55	7	511
2008				
Rentedragende investeringen	81	38		119
Vorderingen op banken	2			2
Vorderingen op klanten	56	16		72
Overige vorderingen	28	7	7	42
Totaal kredietrisico onderhevig aan				
 bijzondere waardeverminderingen	167	61	7	235

De afschrijvingen zijn gebaseerd op de meest recente schattingen voor het herstel van Fortis en geven het verlies weer dat Fortis verwacht te zullen lijden. Voorwaarden om tot afschrijving over te gaan, kunnen onder meer zijn dat de faillissementsprocedure van de schuldenaar is afgelopen en alle zekerheden werden aangewend, dat de schuldenaar en/of diens garantieggever failliet is, dat alle normale verhaalsinspanningen zijn uitgeput of dat het punt van economisch verlies (dit is het punt dat de kosten het te verhalen bedrag overschrijden) is bereikt.

7.4.2 Marktrisico

Marktrisico treedt op als gevolg van veranderingen in de marktomstandigheden en de afzonderlijke omstandigheden van activa, die van invloed zijn op de waarde en het rendement van de beleggingen van Fortis.

De belangrijkste bepalende factoren voor marktrisico zijn renterisico, de waarde van aandelen en vastgoed en valutarisico. Iedere verzekeringsmaatschappij van Fortis opereert binnen de limieten en richtlijnen van het eigen risicoraamwerk, met name het beleggingsbeleid en de risicotolerantie. Op alle activiteiten wordt toezicht gehouden door een eigen ALM- of Risico-commissie, die de risico's bewaakt, beheerst en bijdraagt aan de besluitvorming.

Renterisico

Veranderingen in de rente kunnen van invloed zijn op de door de verzekeringsmaatschappijen verkochte producten, bijvoorbeeld door garanties, winstdeling en de waarde van de investeringen. Renterisico ontstaat bij een mismatch tussen de gevoeligheid van activa en verplichtingen enerzijds en rentewijzigingen anderzijds.

Fortis meet, bewaakt en beheert het renterisico aan de hand van een aantal indicatoren zoals verschillen-analyse en gevoeligheidstesten. Voor kortlopende zakelijke activiteiten is een precieze vergelijking in de beleggingspolis veelal noodzakelijk, tenzij speciaal akkoord is verkregen voor een afwijking op deze regel. Langer lopende zaken kunnen lastiger zijn om af te stemmen doordat geschikte activa ontbreken. In de matching-strategie wordt rekening gehouden met de risicotolerantie, de beschikbaarheid van de activa, de huidige en verwachte marktrente en garantieniveaus. In voorkomende gevallen wordt gebruik gemaakt van derivaten om renterisico af te dekken.

Onderstaande tabellen geven de rentepositie aan voor de verzekeringsbedrijven.

- Het verloop van de vaste activa- en verplichtingenstroom wordt geïllustreerd. Alleen aan de rente gerelateerde posten worden weergegeven; aandelen en vastgoed zijn uitgesloten;
- De verplichtingen uit hoofde van het levenbedrijf zijn gebaseerd op de best mogelijke schattingen; er is geen rekening gehouden met toekomstige nieuwe productie;
- De cijfers voor Niet-leven zijn gebaseerd op de best mogelijke schattingen; rekening is gehouden met verwachte verlengingen van bestaande contracten, maar nieuwe contracten zijn buiten beschouwing gelaten.

De 'interest-sensitivity gap' voor een bepaalde tijdsperiode is het verschil tussen de te ontvangen bedragen en de te betalen bedragen voor die periode.

	<1 jaar	1-5 jaar	6 - 10 jaar	11 - 20 jaar	>20 jaar
<i>Per 31 december 2009:</i>					
Verzekeringsbedrijf					
Activa	6.309	18.956	24.180	15.027	7.420
Verplichtingen	- 3.892	- 17.650	- 15.403	- 14.658	- 14.122
Gap Activa - Verplichtingen	2.417	1.306	8.777	369	- 6.702
<i>Per 31 december 2008:</i>					
Verzekeringsbedrijf					
Activa	7.255	21.169	25.546	13.164	6.416
Verplichtingen	- 6.566	- 19.002	- 12.935	- 11.642	- 10.067
Gap Activa - Verplichtingen	689	2.167	12.611	1.522	- 3.651

De typische lange termijn verzekeringsverplichtingen zorgen voor een negatieve gap voor de lange termijn looptijdcategorieën en een positieve voor de korte termijn looptijdcategorieën.

Aandelenrisico en vastgoedrisico

Aandelenrisico/vastgoedrisico treedt op als gevolg van variaties in de waarde van of het rendement op de investeringen. Deze risico's worden beheerst door limietbepaling op basis van de risicotolerantie en door beleggingsbeleid waarin bepaalde eisen worden gesteld, onder andere wat er moet gebeuren bij aanzienlijke waardedalingen (bijvoorbeeld het CPPI-mechanisme¹⁾). Met pro-actief beheer van dit risico is de afgelopen jaren een snelle verlaging van het aandelenrisico bewerkstelligd (verkopen, afdekking), zijn verliezen vermeden en is ervoor gezorgd dat de verzekeringsmaatschappijen de financiële crisis door solvabel zijn gebleven.

1) CPPI staat voor Constant Proportion Portfolio Insurance en is een techniek die ervoor moet zorgen dat de verplichtingen zijn afgeschermd door de realisatie van een vaste minimale opbrengst op de gerelateerde activa, het zij te allen tijde het zij op een vaste datum in de toekomst.

IFRS definieert de aandelenpositie als elk actief op basis van de juridische definitie. Voor risicobeheerdoeleinden baseert Fortis de definitie van aandelenpositie op de onderliggende activa en risico's. De totale economische positie in aandelen op basis van de risicovisie wordt in de onderstaande tabel geïllustreerd, inclusief afstemming op de gepubliceerde cijfers onder IFRS.

	<i>IFRS Definitie</i>	<i>Economische exposure</i>
Type van actief		
Directe aandelen beleggingen	661	661
Aandelen fondsen	84	84
Private equity	2	2
Gemengde fondsen	102	102
Gestructureerde fondsen	21	21
Hedge fondsen	32	32
Obligatiefondsen	62	
Geldmarktpapier fondsen	26	
Vastgoed fondsen (SICAFI/REITS)	574	
Overige aandelenfondsen		26
Totaal aandelen en overige effecten	1.564	928

Voor risicodoeleinden baseert Fortis de positie in vastgoed op de marktwaarde van de activa. Daaronder wordt tevens voor eigen gebruik aangehouden vastgoed verstaan. Fortis wijkt hierin af van de IFRS-benadering, waarin niet-gerealiseerde winsten buiten beschouwing worden gelaten en voor eigen gebruik aangehouden vastgoed apart wordt verantwoord. In de onderstaande tabel wordt weergegeven wat Fortis als economische positie in vastgoed aanmerkt, afgestemd op de gerapporteerde cijfers onder IFRS.

	<i>IFRS Definitie</i>	<i>Economische exposure</i>
Type van actief		
Boekwaarde		
Vastgoed	1.653	1.653
Terreinen en gebouwen voor eigen gebruik	1.035	1.035
Ongerealiseerde herwaarderingen		
Vastgoed		553
Terreinen en gebouwen voor eigen gebruik		390
Gebouwen gehouden voor verkoop	37	37
Vastgoed fondsen		574
Overige vastgoed fondsen		12
Vastgoed certificaten		11
Overige vastgoed activa getransfereerd van overige activa (goodwill, immateriële vaste activa en leasing)		284
Totaal risico overzicht op vastgoed exposure	2.725	4.549

Valutarisico

Het valutarisico vloeit voort uit een mismatch tussen de valuta's waarin de activa en passiva zijn genoteerd of uit activiteiten van Fortis in landen met een andere valuta dan de euro.

In het beleggingsbeleid van Fortis wordt dit risico beperkt door de eis dat de valutamismatch tussen activa en verplichtingen tot een minimum wordt beperkt; in veel gevallen wordt dat risico volledig geëlimineerd.

Fortis accepteert de mismatch die voortvloeit uit het eigendom van operationele activiteiten in niet-euro valuta's als normaal voor een internationale groep. Fortis dekt kasstromen af (dividend of kapitaalinjecties) waarvan bekend is dat ze binnen één jaar zullen plaatsvinden.

In de onderstaande tabel zijn de belangrijkste valutarisicoposities per 31 december 2009 weergegeven. Het betreft hier netto posities (activa minus verplichtingen), na afdekking.

Valuta (in EUR miljoen)	HKD	GBP	THB	MYR	CNY	TRY	HUF	USD	JPY	NOK	AUD	NZD	RUB	INR
Totaal activa	1.086	2.001	90	220	137	173	3	1.650	3	1	3	2	3	11
Totaal verplichtingen	567	1.423				167		1.366		31	37	26	6	
Total activa minus verplichtingen	519	578	90	220	137	6	3	314	3	-30	-34	-24	-3	11
Buiten balans	32							-20		30	33	23		
Netto positie	551	578	90	220	137	6	3	294	3		-1	-1	-3	11
Waarvan geïnvesteerd in geassocieerde deelnemingen	683	513	90	220	137	7							-2	11

Overzicht marktrisico's

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de respectievelijke risicofactoren zoals gegeven bij de volgende verzameling van gestyleerde scenario's. De 'stress scenario's' zijn toegepast voor de reële waarde van de verzekeringsactiviteiten welke gelijk is aan de reële waarde van de activa minus de reële waarde van de verplichtingen. De beste schattingen van de verplichtingen exclusief winstdeling zijn contact gemaakt tegen de swapinterestvoet, terwijl de winstdeling is gewaardeerd door gebruik te maken van een risiconeutrale simulatiebenadering. De gekozen scenario's zijn gestyleerde vormen van historische 'stress-testen' om de interpretatie en communicatie van de scenario's mogelijk te maken en zijn gerelateerd aan het Fortis' risicotolerantiekader. De gebruikte correlaties om de risicofactoren samen te voegen zijn gelijk afgerond en in lijn gebracht met het recente voorstel van CEIOPS.

Bedragen in EUR miljoen	Gevoeligheids scenario	Impact op reële waarde
Aandelenrisico	Aandelen markten -30%	- 253
Interestvoetrisico	+100bps	- 145
Interestvoetrisico	-100bps	- 6
Vastgoedrisico	-10%	- 304
Wisselkoersrisico	Niet euro valuta -10%	- 102

Fortis heeft in 2009, anticiperend op Solvency II, het model voor het berekenen van marktrisico's veranderd. Fortis past nu 'stress scenario's' in plaats van de 'value at risk'-benadering toe. De combinatie van 'worst-case' scenario's voor de verschillende marktrisico's, rekeninghoudend met 10 jaar geschiedenis, gebaseerd op een correlatie van 0,5 tussen de risicofactoren, behalve voor vastgoed en aandelen met een correlatie van 0, zou een effect van EUR 612 miljoen op de reële waarde van de verzekeringsactiviteiten hebben.

Een daling van de waarde bij zowel een af- als een toename van de rente is het gevolg van diverse elkaar versterkende effecten. Door een positieve looptijd van de vrije reserve, in combinatie met kortlopende spaarproducten, termijnactiviteiten en unit linked-activiteiten daalt de waarde bij een hogere rente en stijgt deze bij een lagere rente. Bij langlopende spaarproducten met garantie heeft een toename van de rente een relatief gering positief effect op de waarde, omdat rendement dat boven het gegarandeerde tarief uitkomt met de polishouder wordt gedeeld. Een daling van de rente heeft daarentegen een belangrijker negatief effect op de waarde: een rendement onder de garantie wordt namelijk door de verzekeraar gecompenseerd. Het positieve effect van de andere elementen wordt tenietgedaan door dit negatieve effect van het spaarproduct.

Liquiditeitsrisico

Liquiditeitsrisico is het risico dat niet kan worden voldaan aan actuele verplichtingen op de vervaldatum en bestaat uit twee componenten:

- *Financierings-liquiditeitsrisico*: het risico dat aan verwachte en onverwachte vraag naar contanten van polishouders en andere contractuele partijen niet kan worden voldaan zonder onaantoonbare verliezen te lijden of de bedrijfsvoering te schaden.
- *Markt-liquiditeitsrisico*: dit risico heeft te maken met het onvermogen om activa te realiseren door ongunstige marktomstandigheden of door marktontwrichtingen. Het is dus in zekere zin gerelateerd aan het marktrisico.

Iedere business zorgt ervoor dat is voldaan aan alle liquiditeitsvereisten, zowel lokaal als van de groep. Hiertoe wordt liquiditeitsrisico gesignaleerd en bewaakt zodat men bekend is met de omstandigheden waarin zich liquiditeitsproblemen kunnen voordoen (bijv. het verwachte uitloopprijs van de verplichtingen, massale royementen, vertraging in nieuwe productie, wijziging in de rating, etc.) en weet hoe hierop kan worden ingespeeld (bijv. de liquiditeit van activa in een crisis). De totale liquiditeit van de groep wordt op groepsniveau bewaakt, inclusief betalingen voor de instrumenten uit het verleden die worden aangehouden, overdracht van en naar de werkmaatschappijen, dividenduitkeringen aan de aandeelhouders onder de huidige omstandigheden en in stresssituaties.

In de onderstaande tabel zijn de activa en verplichtingen onderverdeeld in relevante clusters van looptijden op basis van de resterende contractuele looptijd. Het overzicht omvat alle activa en verplichtingen van Fortis, zowel die van de verzekeringsmaatschappijen als die van de holding.

	Tot				Meer	Zonder	
	1 maand	1-3 maand	3-12 maand	1-5 jaar	dan 5 jaar	looptijd	Totaal
<i>Per 31 december 2009</i>							
Activa							
Vastrentende financiële instrumenten	642	344	2.152	13.615	35.389	583	52.725
Variabel rentende financiële instrumenten	4.327	294	380	621	2.044	283	7.949
Niet rente-dragende financiële instrumenten	403	312	500	159	113	3.076	4.563
Niet-financiële activa	6.482	282	813	4.213	5.206	11.010	28.006
Totaal activa	11.854	1.232	3.845	18.608	42.752	14.952	93.243
Verplichtingen							
Vastrentende financiële instrumenten	210	328	1.362	1.957	849	108	4.814
Variabel rentende financiële instrumenten	406	3	4	88	1.251	179	1.931
Niet rente-dragende financiële instrumenten	582	818	2.832	15.592	24.813	7.382	52.019
Niet-financiële verplichtingen	6.658	404	1.256	4.950	3.987	7.220	24.475
Totaal verplichtingen	7.856	1.553	5.454	22.587	30.900	14.889	83.239
Netto liquiditeitsverschil	3.998	- 321	- 1.609	- 3.979	11.852	63	10.004
Verplichtingen inclusief toekomstige interest							
Vastrentende financiële instrumenten	221	353	1.554	2.609	907	161	5.805
Variabel rentende financiële instrumenten	406	3	5	90		179	683
Niet rente-dragende financiële instrumenten	582	818	2.832	15.592	24.813	7.382	52.019
Niet-financiële verplichtingen	6.658	404	1.256	4.950	3.987	7.220	24.475
Totaal verplichtingen niet-gedisconteerd	7.867	1.578	5.647	23.241	29.707	14.942	82.982
<i>Per 31 december 2008</i>							
Totaal activa	15.574	3.534	4.666	12.669	42.121	14.306	92.870
Totaal verplichtingen	8.354	1.942	10.292	16.572	27.920	20.480	85.560
Netto liquiditeitsverschil	7.220	1.592	- 5.626	- 3.903	14.201	- 6.174	7.310

Essentieel voor het netto liquiditeitsverschil zijn de schuldinstrumenten die Fortis in het verleden heeft uitgegeven ter ondersteuning van de activiteiten van Fortis. Van die instrumenten is een aantal doorgeleend aan voormalige dochterondernemingen van Fortis. In het totaal bedroegen de doorgeleende instrumenten eind 2009, EUR 1 miljard. Fortis bewaakt dagelijks de tijdige aflossingen (inclusief rente) op deze instrumenten en let erop dat er wordt voldaan aan de onderliggende voorwaarden daarvan (voor informatie over de kredietpositie van Fortis inclusief deze instrumenten zie 7.2; specifieke gegevens over de schuldinstrumenten zijn te vinden in noot 30 Achtergestelde schulden). Nadere gegevens over het beheer van posities in financiële instrumenten binnen het verzekeringsbedrijf zijn verstrekt in 7.3 Marktrisico.

Fortis heeft een aantal eeuwigdurende financiële instrumenten uitgegeven die in de bovenstaande tabel zijn verwerkt. Die instrumenten zijn:

- Hybrone: de hoofdsom bedraagt EUR 500 miljoen. De coupon is op jaarbasis betaalbaar tegen 5,125% van de hoofdsom tot 20 juni 2016. Na die datum wordt de coupon betaald tegen een variabele rente van 3-maands EURIBOR plus 2,00% per jaar. Hybrone wordt verantwoord onder vastrentende financiële instrumenten;
- Nitsh 1: de hoofdsom bedraagt USD 750 miljoen. De coupon wordt twee keer per jaar voldaan tegen een rente van 8,25% (eeuwigdurende effecten). Nitsh 1 wordt verantwoord onder vastrentende financiële instrumenten;
- Nitsh II: de hoofdsom bedraagt EUR 625 miljoen. De coupon wordt twee keer per jaar voldaan tegen een rente van 8,00% (eeuwigdurende effecten). Nitsh II wordt verantwoord onder vastrentende financiële instrumenten.

Deze instrumenten zijn in de bovenstaande tabel terug te vinden binnen de netto liquiditeitsgap op basis van de boekwaarde en inclusief de gedurende de periode opgebouwde rente. Onder Verplichtingen inclusief de toekomstige rente worden de instrumenten als volgt getoond: gebaseerd op de van toepassing zijnde rente ultimo 2009 en onderverdeeld naar 'tot één maand' tot 1 – 5 jaar. De hoofdsom staat onder Meer dan 5 jaar, dat wil zeggen het eeuwigdurende, niet contante bedrag per die datum.

De FRESH is in overeenstemming met IFRS niet opgenomen onder de verplichtingen inclusief toekomstige interest aangezien de hoofdsom alleen kan worden afgelost door conversie in Fortis aandelen.

7.5 Verzekeringstechnisch risico

Het verzekeringstechnisch risico betreft alle risico's van verzekeringsverplichtingen als gevolg van veranderingen in schaden door onzekerheid en de timing van de schaden alsmede veranderingen in de onderliggende aannames aan het begin van de polis, inclusief kosten en royementen.

Levenrisico omvat langlevensrisico, sterfterisico, ziekterisico en arbeidsongeschiktheidsrisico. Deze risico's worden ook wel eens als biometrische risico's aangeduid. Tot het levenrisico behoort tevens royements- en kostenwijzigingen die aanzienlijk effect kunnen hebben op de uiteindelijke kosten van de verplichtingen, met name de langetermijnactiviteiten.

Niet-levenrisico is het risico dat schadeclaims hoger uitvallen dan verwacht. Onderscheiden worden het catastroferisico, als bijvoorbeeld een belangrijke gebeurtenis als een hevige storm een enorme toename in schadeclaims veroorzaakt, en het algemenere schaderisico dat door allerlei factoren kan worden veroorzaakt die anders uitvallen dan voorzien, onder andere inflatie of klantgedrag.

Iedere verzekeringsmaatschappij van Fortis beheerst het verzekeringstechnisch risico door een combinatie van acceptatiebeleid, prijsbeleid, reserveringen en herverzekeringen. Er wordt vooral op gelet dat de klantengroep die een product koopt inderdaad overeenkomt met de onderliggende aannames over klanten bij de ontwikkeling en prijsstelling van het product.

Het acceptatiebeleid wordt zelfstandig vastgesteld door elk verzekeringsbedrijf, als onderdeel van de algehele beheersing van het verzekeringsrisico. Hierbij worden risico's beoordeeld door actuariële medewerkers en wordt de feitelijke schadehistorie geëvalueerd. Er wordt gebruik gemaakt van een reeks indicatoren en hulpmiddelen voor het maken van statistische analyses om de acceptatienormen te verfijnen, met als doel het schadeverloop te verbeteren en/of te waarborgen dat de prijsstelling op de juiste wijze wordt bijgesteld.

De verzekeringsmaatschappijen streven ernaar om de premies op een niveau vast te stellen, waarbij het bedrag van de premies samen met de beleggingsinkomsten die daarmee worden gegenereerd groter is dan het totale bedrag van verwachte schades, schadeafhandelingskosten en beheerskosten. De juistheid van de prijsstelling wordt getoetst met behulp van diverse technieken en belangrijke prestatie-indicatoren die passen bij de betreffende portefeuille. Dit gebeurt zowel a priori (bijvoorbeeld boordeling van de winstgevendheid) als a posteriori (bijvoorbeeld embedded value, gecombineerde ratios).

De factoren waarmee rekening wordt gehouden bij de prijsstelling voor verzekeringen verschillen per product en zijn afhankelijk van de geboden dekking en uitkeringen. De volgende factoren worden echter in de meeste gevallen in overweging genomen:

- verwachte claims van verzekeringnemers en daarmee verband houdende verwachte uitkeringen en de timing daarvan;
- de mate en aard van de onzekerheid aangaande de verwachte uitkeringen. In dit verband worden onder meer analyses gemaakt van schadestatistieken en de ontwikkeling van jurisprudentie, economische omstandigheden en demografische ontwikkelingen;
- overige productiekosten voor het betreffende product, zoals distributie-, marketing-, polisadministratie- en schadeadministratiekosten;
- financiële omstandigheden die de tijdswaarde van geld weerspiegelen;
- eisen ten aanzien van de solvabiliteit;
- niveaus voor de beoogde winstgevendheid;
- omstandigheden in de verzekeringsmarkt, met name de prijsstelling van concurrenten voor vergelijkbare producten.

7.5.1 Sterfte-/langlevensrisico

Sterfterisico ontstaat door onverwacht hogere sterftecijfers als gevolg van epidemieën, een groot industrieel ongeluk of natuurrampen. Dit soort sterfterisico wordt verminderd door limieten in het acceptatiebeleid en door diverse excedentverzekeringen en herverzekeringsverdragen voor calamiteiten.

Het langlevensrisico (onverwachte stijging in overlevingskansen die resulteert in een verbeterde levensverwachting) wordt beheerd door middel van het acceptatiebeleid, regelmatige evaluatie van de sterftetabellen die worden gebruikt voor de prijsstelling en het vormen van voorzieningen, beperking van de contractperiode en het aanpassen van tarieven bij hernieuwing van de polis. Wanneer blijkt dat de levensverwachting sneller toeneemt dan de sterftetabellen aangeven, worden extra voorzieningen aangelegd en worden de prijzen van nieuwe producten dienovereenkomstig aangepast.

7.5.2 Arbeidsongeschiktheidsrisico

Het arbeidsongeschiktheidsrisico betreft de onzekerheid ten aanzien van schade als gevolg van hoger dan verwachte invaliditeitspercentages en -niveaus en kan zich bijvoorbeeld voordoen in portefeuilles met arbeidsongeschiktheids- en ziektekostenpolissen en ongevallenverzekeringen voor werknemers.

Het voorvallen van arbeidsongeschiktheid (en het herstel daarvan) wordt beïnvloed door het economische klimaat, overheidsoptreden, medische vooruitgang en kosten, en door de normen die worden toegepast bij de beoordeling van de arbeidsongeschiktheid. Dit risico wordt beheerd door middel van een regelmatige evaluatie van historische schadepatronen, verwachte toekomstige ontwikkelingen en de aanpassing van de prijsstelling, reserveringen en het acceptatiebeleid. Fortis zijn verzekeringsmaatschappijen beperken het arbeidsongeschiktheidsrisico tevens door medische selectiestrategieën en een passende herverzekering.

7.5.3 Risico uit hoofde van kosten en behoud

De ontwikkeling en prijsstelling van verzekeringspolissen is mede gebaseerd op aannames over de kosten van het verkopen en administreren van de polissen totdat deze vervallen of uitkeren en over het verwachte behoud. Het risico van een andere feitelijke ontwikkeling en de eventuele gevolgen daarvan worden in het stadium van de productontwikkeling in kaart gebracht. Dat risico kan worden verminderd via het productontwerp, bijvoorbeeld met een boeteclausule voor vervroegde aflossing of retentiebonussen, aanloopkosten of het spreiden van de provisie aan verzekeringsagenten om de belangen op elkaar af te stemmen.

7.5.4 Niet-leven schaderisico

Het schaderisico bij Niet-leven kan om diverse redenen afwijken van de verwachte uitkomst. Zo worden claims met een korte doorlooptijd zoals autoschade en schade aan goederen over het algemeen binnen enkele dagen of weken gemeld en kort daarna afgewikkeld. De afwikkeling van claims met een lange doorlooptijd, zoals bij lichamelijk letsel of aansprakelijkheid, kan daarentegen jaren in beslag nemen. Bij claims met een lange doorlooptijd is, als gevolg van de aard van de schade, informatie over de gebeurtenis, bijvoorbeeld over de vereiste medische behandeling, niet altijd direct beschikbaar. Daarnaast is schade met een lange doorlooptijd moeilijker te analyseren, zijn hiervoor meer gedetailleerde werkzaamheden vereist en is de mate van onzekerheid groter dan bij schade met een korte doorlooptijd.

De verzekeringswerkmaatschappijen houden rekening met de ervaringen met vergelijkbare gevallen en historische trends, zoals het voorzieningenpatroon, de groei van de exposure, schade-uitkeringen, de omvang van lopende en nog niet uitgekeerde schadegevallen, evenals gerechtelijke uitspraken en economische omstandigheden.

Om het claimrisico te verminderen passen de verzekeringsmaatschappijen van Fortis een selectie- en acceptatiebeleid toe dat is gebaseerd op de schadehistorie en modellen. Dit gebeurt per klantensegment en per soort activiteit, waarbij tevens gebruik wordt gemaakt van de kennis of verwachtingen ten aanzien van de toekomstige ontwikkeling van de frequentie en omvang van claims. Daarnaast profiteert het verzekeringsbedrijf van Fortis van spreidingseffecten doordat de Niet-levenbedrijven actief zijn op een groot aantal verschillende terreinen en in een groot aantal verschillende regio's. Aan het gemiddeld aantal claims verandert dit niets, maar de variatie in de totale claimportefeuille neemt hierdoor wel af, en daarmee tevens het risico. Het risico van onverwacht grote schadeclaims wordt door polislimieten, concentratiebeheer en herverzekeringen ingeperkt.

Leven	<i>Effect op</i>	<i>Effect op</i>
	<i>de waarde per</i>	<i>de waarde per</i>
<i>Sensitiviteiten</i>	<i>31 december 2009</i>	<i>31 december 2008</i>
Mortaliteitsratio -5%	48	75
Lasten -10%	242	224
Afkoopratio -10%	85	67

Niet-leven	<i>Effect op</i>	<i>Effect op</i>
	<i>winst voor belasting per</i>	<i>winst voor belasting per</i>
<i>Sensitiviteiten</i>	<i>31 december 2009</i>	<i>31 december 2008</i>
Lasten -10%	85	83
Opgelopen schaden +5%	- 88	- 84

7.5.5 Herverzekeringen

Indien noodzakelijk sluiten de verzekeringsbedrijven van Fortis tevens herverzekeringscontracten af om de verzekeringstechnische risico's te verminderen. Herverzekering kan plaatsvinden per afzonderlijke polis (per risico), of op portefeuillebasis (per gebeurtenis) wanneer het risico met betrekking tot individuele verzekeringnemers zich binnen de lokale limieten bevindt maar er sprake is van een onaanvaardbaar risico van accumulatie van claims op het niveau van de groep (catastroferisico). Laatstgenoemde gebeurtenissen hangen over het algemeen samen met extreme weersomstandigheden of zijn door menselijk toedoen veroorzaakt. Voor de selectie van herverzekeringsmaatschappijen zijn voornamelijk de prijsstelling en de beheersing van tegenpartijrisico bepalend. De beheersing van het tegenpartijrisico is geïntegreerd in het totale kredietrisicobeheer.

Herverzekering wordt vooral gebruikt voor het verminderen van de invloed van natuurrampen (zoals orkanen, aardbevingen, overstromingen), grote enkelvoudige schade uit hoofde van polissen met een hoge limiet en meervoudige schade die voortvloeit uit één en dezelfde gebeurtenis door menselijk toedoen. Doet zich in onze twee grootste markten (België en het Verenigd Koninkrijk) tegelijkertijd een '1 op de 100' storm voor, dan schat Fortis het aantal extra bruto claims op EUR 428 miljoen voor herverzekering, met een netto schadelast van EUR 95 miljoen na herverzekering.

In de onderstaande tabel wordt een overzicht gegeven van de limieten en de retentie van het risico per product (in nominale bedragen).

	<i>Hoogste behoud per risico</i>	<i>Hoogste behoud per evenement</i>
2009		
<i>Product segmenten</i>		
Auto, wettelijke aansprakelijkheid	10.000.000	10.753.000
Auto overige	Niet toepasselijk	4.050.000
Verzekeringen schade aan eigendommen	21.505.000	120.000.000
Wettelijke aansprakelijkheid algemeen	1.000.000	2.000.000
Zeevaart, luchtvaart en transport	4.750.000	4.750.000
Bedrijfsongevallenverzekering	9.500.000	Niet toepasselijk
Leven en arbeidsongeschiktheid	750.000	3.500.000
Persoonlijke ongevallen	500.000	Niet toepasselijk

De onderstaande tabel biedt een overzicht van de premies die per product aan herverzekeraars zijn betaald per jaareinde (bedragen in miljoenen).

	<i>Bruto geboekte premies</i>	<i>Afgegeven premies</i>	<i>Netto premies</i>
2009			
<i>Product segmenten</i>			
Leven	6.595	- 68	6.527
Ongevallen en ziekte	641	- 27	614
Brand, schade, andere schade aan eigendommen en overige	2.013	- 112	1.901
Eliminaties	- 1	1	
Totaal verzekeringen	9.248	- 206	9.042

2008

<i>Product segmenten</i>			
Leven	5.796	- 64	5.732
Ongevallen en ziekte	631	- 37	594
Brand, schade, andere schade aan eigendommen en overige	2.062	- 121	1.941
Eliminaties	- 28	29	1
Totaal verzekeringen	8.461	- 193	8.268

7.6 Operationeel risico

Alle ondernemingen, inclusief financiële instellingen, hebben te maken met operationeel risico. Dit risico kan het gevolg zijn van ontoereikende beheersing van interne processen of systemen, menselijke fouten of niet-naleving, maar kan ook samenhangen met externe gebeurtenissen en hangt meer in het algemeen samen met de onzekerheid van iedere zakelijk activiteit.

Iedere business is verantwoordelijk voor het signaleren, kwantificeren en beheersen van de eigen operationele risico's als onderdeel van het totale beleid en de vereisten van het eigen risicoraamwerk. De belangrijkste risico's worden op groepsniveau vastgelegd en bewaakt. Voor bepaalde operationele risico's zoals financiële schade door fraude, computercriminaliteit, beroepsaansprakelijkheid en persoonlijke aansprakelijkheid kan Fortis via verzekeringen het risico overdragen aan derden.

Fortis voert elk jaar een groepsbreed Control Risk Self Assessment-proces uit, dat de belangrijkste toekomstige risico's in kaart moet brengen die van invloed kunnen zijn op de strategische of financiële doelstellingen en dat het risico- en beheerraamwerk evalueert waarbinnen die risico's voortdurend worden beheerst. Iedere business voert ten minste éénmaal per kwartaal een follow-up-evaluatie van de risico's uit, terwijl de belangrijkste risico's ook op groepsniveau worden bewaakt. Behalve dat dit proces een speerpunt vormt van het risicoraamwerk levert het ook interne controleverklaringen op van iedere afzonderlijke business. Die verklaringen worden op groepsniveau afgetekend door de CEO van Fortis.

7.7 Strategisch risico

Strategische risico's zijn de externe en interne factoren die van invloed kunnen zijn op het vermogen van Fortis om het huidige bedrijfsplan ten uitvoer te brengen en zich te positioneren voor voortgaande groei en waardecreatie. Tot die risico's behoren tevens wijzigingen in de wet- en regelgeving en het concurrentielandschap alsmede reputatierisico's. In de bedrijfsstrategie dient rekening te worden gehouden met dergelijke risico's en Fortis streeft ernaar om die risico's actief op te sporen en daarop in te spelen.

In het reguliere proces van risicosignalering en -beoordeling komen ook strategische risico's aan de orde. Die risico's worden expliciet meegenomen in de strategische evaluaties en planning en de follow-up maakt deel uit van de normale prestatiegesprekken.

7.8 Verzekeringsverplichtingen en toereikendheidstoetsen

Elk verzekeringsbedrijf binnen Fortis vormt voorzieningen voor toekomstige claims uit hoofde van polissen en bestemt activa ten behoeve van deze verplichtingen. Hiertoe worden onder meer schattingen gemaakt en aannames gedaan die van invloed kunnen zijn op de bedragen die in het komende jaar worden verantwoord voor activa, passiva, eigen vermogen en verlies of winst. Deze schattingen worden per elke verslagdatum geëvalueerd op basis van statistische analyses, die zijn gebaseerd op interne en externe historische gegevens.

De toereikendheid van de verzekeringsverplichtingen wordt op elke verslagdatum geëvalueerd en eventueel noodzakelijke verhogingen van de verplichtingen worden direct ten laste van de resultatenrekening gebracht. Het toetsingsbeleid (LAT Policy) en -proces voor de toereikendheid van de verplichtingen voldoen aan de eisen die IFRS stelt. De LAT policy is gedefinieerd en geïmplementeerd om het management van het verzekeringsbedrijf de zekerheid te geven dat er voldoende activa worden aangehouden om aan de verplichtingen te kunnen voldoen, economisch, op basis van de beste schattingen en met een hoge mate van betrouwbaarheid. Met behulp van een vroegtijdige waarschuwingsmechanisme kan Fortis actie ondernemen zodra de activa die worden aangehouden onder bepaalde niveau's komen, zoals bijvoorbeeld een betrouwbaarheidsniveau van 90%. Door de toepassing van de LAT Policy zorgt Fortis er tevens voor dat alle beperkingen van de toezichthouder worden gerespecteerd waar van toepassing.

Gekwalificeerde actuarissen (intern en extern) hebben de algehele toereikendheid van de verplichtingen uit hoofde van verzekerings- en beleggingscontracten per jaarultimo 2009 en 2008 bevestigd.

In verband met potentiële onjuistheden die inherent zijn aan de technieken, aannames en gegevens die worden gebruikt bij het maken van statistische analyses, kan het risico dat de uiteindelijke claims hoger zullen uitvallen dan de gevormde verplichtingen uit hoofde van de verzekerings- en beleggingscontracten niet volledig worden geëlimineerd. Fortis houdt extra solvabiliteit aan om het risico te ondervangen dat aan de verplichtingen aan de polishouder en andere verplichtingen moeilijk kan worden voldaan.

De relatieve variabiliteit van de verwachte uitkomsten is geringer naarmate de portefeuilles groter zijn en sterker zijn gespreid. Factoren die zouden leiden tot een toename van het verzekeringsrisico zijn onder meer een gebrek aan risicospreiding qua type risico, risicobedrag, geografische locatie en sector, negatieve veranderingen in de omgeving (zoals wetswijzigingen, etc.) en extreme gebeurtenissen, zoals orkanen.

Als dit soort factoren zich aandient, wordt het risiconiveau teruggebracht tot het niveau van de risicotolerantie door een mechanisme voor risico-overdracht, zoals onder andere herverzekeren. Dat geldt bijvoorbeeld (niet alleen) bij met het weer samenhangende omstandigheden in Europa.

Overzicht verzekeringsverplichtingen

Levenverplichtingen

Zodra een polis is verkocht, worden verplichtingen getroffen die ervoor moeten zorgen dat er voldoende middelen aanwezig zijn om te voldoen aan toekomstige claims uit hoofde van die polis.

Niet-levenverplichtingen

Niet-levenvoorzieningen worden getroffen voor schadegebeurtenissen die wel al hebben plaatsgevonden maar die nog niet zijn afgewikkeld (vervallen risico's). Over het algemeen treft Fortis verplichtingen voor schade per product, dekking en jaar en houdt daarbij rekening met voorzichtige uitkeringsramingen inzake gemelde schade (zonder contantmaking) en schattingen van (nog) niet gemelde schadegevallen. Hierbij wordt tevens rekening gehouden met de schade-afwikkelingskosten en inflatie.

Lopende risico's voor schadegevallen waarvoor premiebetalingen zijn ontvangen maar het risico nog niet is vervallen worden gedekt door de verplichting voor niet-verdiende premies binnen de verplichtingen die voortvloeien uit verzekerings- en beleggingscontracten.

In de onderstaande tabel wordt een overzicht gegeven voor de verplichtingen voor AG Insurance en Fortis Insurance International.

	<u>Niet-leven bruto split in verplichtingen</u>				<u>Leven bruto split in verplichtingen</u>		
	<u>Totaal</u>	<u>Niet-verdiende</u>	<u>Uitstaande</u>	<u>Overige</u>	<u>Totaal</u>	<u>Unit-</u>	<u>Traditioneel</u>
	<u>Niet-leven</u>	<u>premies</u>	<u>claims</u>		<u>Leven</u>	<u>linked</u>	<u>Leven</u>
31 december 2009							
AG Insurance	2.973	339	2.546	88	45.378	6.570	38.808
Fortis Insurance International	1.998	621	1.373	4	22.662	14.203	8.459
Eliminaties	- 37		- 37		- 3		- 3
Fortis Insurance totaal	4.934	960	3.882	92	68.037	20.773	47.264

	<u>Niet-leven bruto split in verplichtingen</u>				<u>Leven bruto split in verplichtingen</u>		
	<u>Totaal</u>	<u>Niet-verdiende</u>	<u>Uitstaande</u>	<u>Overige</u>	<u>Totaal</u>	<u>Unit-</u>	<u>Traditioneel</u>
	<u>Niet-leven</u>	<u>premies</u>	<u>claims</u>		<u>Leven</u>	<u>linked</u>	<u>Leven</u>
31 december 2008							
AG Insurance	2.893	341	2.451	101	41.779	5.901	35.878
Fortis Insurance International	1.432	441	989	2	19.770	12.177	7.593
Eliminaties	- 36		- 36		- 9		- 9
Fortis Insurance totaal	4.289	782	3.404	103	61.540	18.078	43.462

De regel 'Bruto reserves voor niet betaalde claims en schadekosten per boekingsdatum' betreft de verplichtingen zoals die in de balans zijn verantwoord per de verslagdatum van het jaar dat in de kolom staat aangegeven. De cijfers op deze regel betreffen de uitstaande verplichtingen voor alle jaren waarin de claims zich hebben voorgedaan voorafgaand aan en tot en met het verslagjaar.

Onder 'Cumulatieve betalingen' wordt het totale bedrag aan schadeuitkeringen per periode verantwoord (cumulatief) vanaf 1 januari van het aangegeven jaar en verband houdende met de jaren waarin de uitkeringen hebben plaatsgevonden voorafgaand aan en tot en met het jaar waarin de reserve wordt verantwoord.

In het tweede deel wordt met het kopje 'Opnieuw geschatte reserve' een schatting gegeven van de uiteindelijke kosten van de verplichtingen per 31 december van het aangegeven jaar in verband met de jaren voorafgaand aan en tot en met het lopende jaar, in elke toekomstige periode. Hoe verder de schaden zijn ontwikkeld des te betrouwbaarder de waardering van de verplichtingen.

Onder 'Bruto uitstaande verplichtingen (inclusief IBNR)' vallen de bedragen die ultimo 2009 zijn verantwoord.

Alle reserves die in driehoeksformaat kunnen worden verantwoord, worden weergegeven in de tabel. De contant gemaakte schadereserve en een aantal andere verplichtingen zijn opgenomen in de afstemmingsregels. Alle bedragen in de tabel worden berekend tegen de van toepassing zijnde wisselkoers per jaarultimo (de valutapositie houdt voornamelijk verband met het Britse pond).

8 Toezicht en solvabiliteit

Sinds de verkoop van de bankactiviteiten in oktober 2008, wordt Fortis beschouwd als een Verzekeringsgroep. Dit heeft tot gevolg dat Fortis onder toezicht staat zowel op entiteit niveau als op geconsolideerd niveau.

8.1 Fortis geconsolideerd

Op groepsniveau staat Fortis onder toezicht van de Belgische Commissie voor het Bank-, Financien- en Assurantiewezen (CBFA). Het prudentieel toezicht houdt onder meer in dat twee maal per jaar wordt gecontroleerd of Fortis voldoet aan de solvabiliteitseisen. De dochterondernemingen van Fortis staan onder toezicht van de toezichthouders in de landen waar de ondernemingen zijn gevestigd.

8.2 Verzekeringsbedrijf

De verzekeringsdochters moeten een minimaal toetsingsvermogen aanhouden ten opzichte van de premies die zijn ontvangen voor Niet-leven verzekeringspolissen en de Levensverzekeringsverplichtingen die voortvloeien uit verzekerings- en beleggingscontracten. De geconsolideerde solvabiliteitspositie van de verzekeringsdochters van Fortis is per 31 december 2009 EUR 2.756 miljoen (2008: EUR 2.525 miljoen) en is gedekt door het totaal beschikbare kwalificerende kapitaal.

8.3 Algemeen

In Algemeen zijn onder andere de lopende zaken uit het verleden verwerkt, de zogenoemde 'legacy issues'. Er zijn vooralsnog geen kapitaalvereisten gedefinieerd ter dekking van de risico's van Algemeen.

8.4 Doelstelling kernvermogen en totaal vermogen Fortis

Fortis heeft tijdens de recente strategische herbeoordeling de huidige kapitalisatieniveaus van de verzekeringsactiviteiten en van Algemeen tegen het licht gehouden.

Fortis is van mening dat de huidige kapitalisatieniveaus de specifieke kenmerken van de activiteiten adequaat weerspiegelen, inclusief de toezeggingen die er zijn gedaan in het kader van overeenkomsten met partners. Fortis verwacht een totale solvabiliteit van ten minste 200% van het wettelijk vereiste minimumkapitaal te kunnen handhaven. Het minimale streefdoel wordt opnieuw bezien zodra Solvency II is geïntroduceerd.

Een sterke kapitaalbasis van de afzonderlijke verzekeringsactiviteiten wordt noodzakelijk geacht voor enerzijds de concurrentiepositie en anderzijds ook voor de financiering van de kapitaalvereisten die samenhangen met de geplande aanzienlijke autonome groei, terwijl er tegelijkertijd ook kan worden voldaan aan de lokale eisen die er aan ratings en solvabiliteit worden gesteld.

Kapitaalratio's

Het kernvermogen van Fortis bedroeg ultimo 2009 EUR 8,6 miljard (2008: EUR 7,9 miljard). Dat kernvermogen overtreft het totale wettelijk vereiste minimum voor de verzekeringsactiviteiten met EUR 5,8 miljard (2008: EUR 5,4 miljard).

Het kernvermogen van de verzekeringsactiviteiten bedroeg EUR 6,1 miljard (2008: EUR 4,7 miljard), terwijl het totale beschikbare kapitaal van de verzekeringsentiteiten EUR 6,4 miljard beliep (2008: EUR 5,1 miljard), 231% van het wettelijk vereiste minimum (2008: 202%). De solvabiliteitsratio van AG Insurance bedroeg 205% (2008: 189%). Op basis van de lokale verslagleggingsregels en het lokale toezicht kwam de solvabiliteitsratio van AG Insurance zelfs uit op 223% (2008: 204%).

Voor Fortis Insurance International bedroeg de totale solvabiliteitsratio eind 2009 300% (2008: 238%).

*Belangrijkste vermogensindicatoren**Ultimo 2009*

<i>In EUR miljoenen</i>	<i>AG Insurance</i>	<i>Insurance International</i>	<i>Totaal Insurance</i>	<i>Algemeen (incl. elim)</i>	<i>Totaal Fortis</i>
Kernkapitaal	3.511	2.552	6.063	2.514	8.577
Totaal vermogen	4.120	2.246	6.366	2.365	8.731
Minimale solvabiliteitsvereisten	2.008	748	2.756		
Totaal kapitaal boven minimum solvabiliteitsvereisten	2.112	1.498	3.610		
Kernvermogen solvabiliteitsratio	175%	341%	220%		
Totaal vermogen solvabiliteitsratio	205%	300%	231%		

Ultimo 2008

<i>In EUR miljoenen</i>	<i>AG Insurance</i>	<i>Insurance International</i>	<i>Totaal Insurance</i>	<i>Algemeen (incl. elim)</i>	<i>Totaal Fortis</i>
Kernkapitaal	2.890	1.767	4.657	3.225	7.882
Totaal vermogen	3.535	1.555	5.090	3.079	8.169
Minimale solvabiliteitsvereisten	1.871	654	2.525		
Totaal kapitaal boven minimum solvabiliteitsvereisten	1.664	901	2.565		
Kernvermogen solvabiliteitsratio	154%	270%	184%		
Totaal vermogen solvabiliteitsratio	189%	238%	202%		

De aansluiting van eigen vermogen naar totaal kapitaal

De aansluiting van het eigen vermogen van Fortis naar totaal kapitaal wordt hieronder getoond.

	2009	2008
Aandelenkapitaal en reserves	6.387	34.394
Nettowinst toewijsbaar aan de aandeelhouders	1.192	- 28.022
Ongerealiseerde winsten en verliezen	771	423
Eigen vermogen toewijsbaar aan de aandeelhouders	8.350	6.795
Niet-innovatieve hybride kapitaal instrumenten	1.496	1.474
Minderheidsbelangen	1.654	515
Herwaardering vastgoed naar reële waarde	559	526
Herwaardering schuldbewijzen, na aftrek van belastingen en shadow accounting	- 812	- 375
Herwaardering aandelen, na aftrek van belastingen en shadow accounting	- 10	
Goodwill	- 650	- 531
Participatie in Royal Park Investments	- 760	
Verwacht dividend	- 201	
Verwacht dividend, gerelateerd aan de call optie BNP Paribas aandelen	- 581	
Overige	- 468	- 522
Kernvermogen	8.577	7.882
Innovatieve kapitaal instrumenten	496	456
Achtergestelde leningen	29	67
Overige prudentiële filters en aftrekposten op totaal kapitaal	- 371	- 236
Totaal kapitaal	8.731	8.169

Participaties die niet volledig worden geconsolideerd, worden op het totale kapitaal in mindering gebracht. De kernvermogeninstrumenten uitgegeven door de Fortis Groep en doorgeleend aan Fortis Bank SA/NV (NITSH I en een deel van NITSH II voor een totaalbedrag van EUR 900 miljoen) zijn niet meegenomen in het kernkapitaal. De niet-gerealiseerde winsten op vastgoed na belastingen binnen AG Insurance zijn meegenomen in het kernvermogen voor 90%, het restant voor 100%.

9 Vergoedingen na uitdiensttreding en andere langetermijn personeelsbeloningen

Vergoedingen na uitdiensttreding zijn personeelsbeloningen, zoals pensioenen en ziektekostenvergoedingen, die worden uitgekeerd na beëindiging van de arbeidsrelatie. Andere langetermijn personeelsbeloningen zijn personeelsbeloningen die niet volledig betaalbaar zijn binnen twaalf maanden na de periode waarin de medewerkers de betreffende dienst hebben verleend, zoals jubileumpremies en langdurige arbeidsongeschiktheidsuitkeringen. Beëindigingvergoedingen zijn personeelsbeloningen welke betaalbaar zijn tengevolge van het voortijdig beëindigen van de arbeidsrelatie met een werknemer.

9.1 Vergoedingen na uitdiensttreding

9.1.1 Pensioenregelingen op basis van vaste toezeggingen en andere vergoedingen na uitdiensttreding

Fortis financiert pensioenregelingen op basis van vaste toezeggingen die voor het merendeel van de huidige medewerkers gelden. De meeste nieuwe medewerkers treden toe tot pensioenregelingen op basis van beschikbare premies.

Pensioenregelingen op basis van vaste toezeggingen worden berekend op basis op het aantal dienstjaren en het salarisoniveau. De pensioenverplichtingen worden bepaald aan de hand van sterftecijfers, het personeelsverloop, de loonstijging en economische aannames met betrekking tot bijvoorbeeld de inflatie en het disconteringspercentage. Het disconteringspercentage wordt per land of per regio vastgesteld op basis van het rendement (per de einddatum) van obligaties met een vergelijkbare looptijd, die zijn uitgegeven door 'blue-chip' ondernemingen of door de overheid, indien er geen representatieve markt voor bedrijfsobligaties is.

Naast pensioenuitkeringen omvatten de kosten van regelingen op basis van vaste toezeggingen ook andere kosten, zoals de vergoeding van een deel van de ziektekostenpremie en personeelscondities voor financiële producten (bijvoorbeeld hypotheek), welke in stand blijven na pensionering van medewerkers.

De onderstaande tabel geeft een overzicht van de bedragen die per 31 december zijn opgenomen in de balans in verband met pensioenregelingen en overige vergoedingen na uitdiensttreding.

	<i>Pensioenregelingen met vaste toezeggingen</i>		<i>Overige vergoedingen na uitdiensttreding</i>	
	<i>2009</i>	<i>2008</i>	<i>2009</i>	<i>2008</i>
Contante waarde van verplichtingen met kwalificerende beleggingen	208	175		
Contante waarde van verplichtingen zonder kwalificerende beleggingen	282	262	44	38
Verplichting voor regelingen met vaste toezeggingen	490	437	44	38
Reële waarde van kwalificerende beleggingen	- 181	- 159		
	309	278	44	38
Niet-verantwoorde actuariële winsten (verliezen)	- 35	2	6	4
Niet-verantwoorde pensioenkosten van verstreken diensttijd				
Niet-verantwoorde activa door restricties				
Overige bedragen verantwoord in de balans		1		
Netto verplichtingen (activa) voor regelingen met vaste toezeggingen	274	282	50	42
Bedragen in de balans:				
- Verplichtingen voor regelingen met vaste toezeggingen	283	288	50	42
- Activa voor regelingen met vaste toezeggingen	- 9	- 6		
Netto verplichtingen (activa) voor regelingen met vaste toezeggingen	274	282	50	42

De verplichtingen uit hoofde van pensioenregelingen met vaste toezeggingen zijn opgenomen onder 'Overlopende rente en overige verplichtingen' (zie noot 34) en de activa uit hoofde van pensioenregelingen met vaste toezeggingen vallen onder 'Overlopende rente en overige activa' (zie noot 22).

Omdat Fortis als financiële instelling is gespecialiseerd in het beheer van personeelsbeloningsregelingen zijn een aantal pensioenregelingen voor medewerkers verzekerd via verzekeringsbedrijven die deel uitmaken van de groep. Derhalve, en in overeenstemming met IFRS, worden deze activa niet tot het toetsingsvermogen gerekend en mogen deze niet worden gerekend tot de fondsbeleggingen. Vanuit economisch oogpunt wordt de netto verplichting inzake toegezegde pensioenrechten gecompenseerd door de niet tot het toetsingsvermogen gerekende fondsbeleggingen die binnen Fortis worden aangehouden (2009: EUR 226 miljoen; 2008: EUR 218 miljoen). Economisch gezien resulteert dit voor 2009 in een netto pensioenverplichting van EUR 48 miljoen (2008: EUR 64 miljoen).

De onderstaande tabel geeft een overzicht van de mutaties in de netto verplichtingen (activa) voor regelingen met vaste toezeggingen in de balans.

	<i>Pensioenregelingen met vaste toezeggingen</i>		<i>Overige vergoedingen na uitdiensttreding</i>	
	2009	2008	2009	2008
Netto verplichtingen (activa) voor regelingen met vaste toezeggingen per 1 januari	282	2.912	42	159
Netto verplichtingen (activa) voor regelingen met vaste toezeggingen van beëindigde bedrijfsactiviteiten per 1 januari		- 2.570		- 120
Netto verplichtingen (activa) voor regelingen met vaste toezeggingen van voortgezette bedrijfsactiviteiten per 1 januari	282	342	42	39
Totale lasten voor regelingen met vaste toezeggingen	27	39	6	3
Bijdragen werkgevers	- 10	- 34		
Uitkeringen direct betaald door de werkgever	- 18	- 29		
Aan- en verkoop van dochterondernemingen			2	
Overdracht	- 7	- 32		
Omrekeningsverschillen		- 1		
Overige		- 3		
Netto verplichtingen (activa) voor regelingen met vaste toezeggingen per 31 december	274	282	50	42

Uitkeringen direct betaald door de werkgever hebben betrekking op pensioenregelingen met vaste toezeggingen die direct binnen een Fortis-entiteit worden gehouden.

De onderstaande tabel geeft een overzicht van de mutaties in de verplichtingen voor regelingen met vaste toezeggingen.

	<i>Pensioenregelingen met vaste toezeggingen</i>		<i>Overige vergoedingen na uitdiensttreding</i>	
	<i>2009</i>	<i>2008</i>	<i>2009</i>	<i>2008</i>
Verplichtingen voor regelingen met vaste toezeggingen per 1 januari	437	6.715	38	124
Verplichtingen voor regelingen met vaste toezeggingen van beëindigde bedrijfsactiviteiten per 1 januari		- 6.280		- 83
Verplichtingen voor regelingen met vaste toezeggingen van voortgezette bedrijfsactiviteiten per 1 januari	437	435	38	41
Aan het boekjaar toegerekende pensioenkosten	17	20	1	1
Rentelasten	24	23	2	2
Pensioenkosten van verstreken diensttijd - verworven rechten		5	3	
Planinperkingen	- 1	- 3		
Afwikkelingen	- 12	5		
Actuariële verliezen (winsten) op de verplichting voor regelingen met vaste toezeggingen	48	15	- 2	- 6
Uitkeringen	- 5	- 5		
Uitkeringen direct betaald door de werkgever	- 18	- 29		
Aan- en verkoop van dochterondernemingen			2	
Overdracht	- 7	1		
Omrekeningsverschillen	6	- 27		
Overige	1	- 3		
Verplichtingen voor regelingen met vaste toezeggingen per 31 december	490	437	44	38

Onder Actuariële verliezen (winsten) op de verplichting voor regelingen met vaste toezeggingen worden hoofdzakelijk de wijziging in de disconteringsvoet, andere actuariële aannames en de ervaringsaanpassingen op de toegezegde pensioenrechten.

De volgende tabel toont de mutaties in de reële waarde van de kwalificerende beleggingen.

	<i>Pensioenregelingen met vaste toezeggingen</i>	
	<i>2009</i>	<i>2008</i>
Reële waarde van kwalificerende beleggingen per 1 januari	159	4.438
Reële waarde van kwalificerende beleggingen van beëindigde bedrijfsactiviteiten per 1 januari		- 4.294
Reële waarde van kwalificerende beleggingen van voortgezette bedrijfsactiviteiten per 1 januari	159	144
Afwikkelingen	- 8	1
Verwacht rendement op kwalificerende beleggingen	9	12
Actuariële winsten (verliezen) op kwalificerende beleggingen	11	- 34
Bijdragen werkgevers	10	34
Uitkeringen	- 5	- 5
Overdracht		33
Omrekeningsverschillen	5	- 26
Reële waarde van kwalificerende beleggingen per 31 december	181	159

De actuariële winsten (verliezen) bestaan voornamelijk uit het verschil tussen het werkelijke en het verwachte rendement. De volgende tabel toont het werkelijke rendement op de kwalificerende beleggingen voor pensioenregelingen met vaste toezeggingen.

	<i>Pensioenregelingen met vaste toezeggingen</i>	
	<i>2009</i>	<i>2008</i>
Werkelijk rendement op kwalificerende beleggingen	20	- 27

De volgende tabel geeft een overzicht van de wijzigingen in het totaal van de niet verantwoorde actuariële winsten (verliezen) op activa en verplichtingen.

	<i>Pensioenregelingen met vaste toezeggingen</i>		<i>Overige vergoedingen na uitdiensttreding</i>	
	<i>2009</i>	<i>2008</i>	<i>2009</i>	<i>2008</i>
Niet-verantwoorde actuariële winsten (verliezen) per 1 januari	2	409	4	33
Niet-verantwoorde actuariële winsten (verliezen) van beëindigde bedrijfsactiviteiten per 1 januari		- 355		- 35
Niet-verantwoorde actuariële winsten (verliezen) van voortgezette bedrijfsactiviteiten per 1 januari	2	54	4	- 2
Planinperkingen		- 1		
Afwikkelingen		- 1		
Afschrijving van niet-verantwoorde actuariële verliezen (winsten) op de verplichting voor regelingen met vaste toezeggingen	- 4	- 1		
Afschrijving van niet-verantwoorde actuariële verliezen (winsten) op kwalificerende beleggingen	4			
Actuariële winsten (verliezen) op de verplichting voor regelingen met vaste toezeggingen	- 48	- 15	2	6
Actuariële winsten (verliezen) op kwalificerende beleggingen	11	- 34		
Overdracht				
Omrekeningsverschillen				
Niet-verantwoorde actuariële winsten (verliezen) per 31 december	- 35	2	6	4

De volgende tabel geeft een overzicht van de wijzigingen in niet-verantwoorde pensioenkosten van verstreken diensttijd.

	<i>Pensioenregelingen met vaste toezeggingen</i>	
	<i>2009</i>	<i>2008</i>
Niet-verantwoorde pensioenkosten van verstreken diensttijd per 1 januari		15
Niet-verantwoorde pensioenkosten van verstreken diensttijd van beëindigde bedrijfsactiviteiten per 1 januari		- 20
Niet-verantwoorde pensioenkosten van verstreken diensttijd van voortgezette bedrijfsactiviteiten per 1 januari		- 5
Afschrijving van niet-verantwoorde pensioenkosten van verstreken diensttijd		5
Niet-verantwoorde pensioenkosten van verstreken diensttijd per 31 december		

Ervaringsaanpassingen zijn de actuariële winsten en verliezen die ontstaan door verschillen tussen de actuariële veronderstellingen aan het begin van het jaar en de werkelijke uitkomsten gedurende het jaar.

De volgende tabel bevat informatie over de ervaringsaanpassingen met betrekking tot kwalificerende beleggingen en verplichting voor regelingen met vaste toezeggingen.

	<i>Pensioenregelingen met vaste toezeggingen</i>					<i>Overige vergoedingen na uitdiensttreding</i>				
	<i>2009</i>	<i>2008</i>	<i>2007</i>	<i>2006</i>	<i>2005</i>	<i>2009</i>	<i>2008</i>	<i>2007</i>	<i>2006</i>	<i>2005</i>
Ervaringsaanpassingen op kwalificerende beleggingen, winst (verlies)	8	- 25	- 187	- 33	28					
Als % van de kwalificerende beleggingen per 31 december	4,4%	-15,7%	-4,2%	-0,8%	0,8%					
Ervaringsaanpassingen op de verplichting voor regelingen met vaste toezeggingen, verlies (winst)	2	16	131	92	24	3	5	- 3	87	4
Als % van de verplichting voor regelingen met vaste toezeggingen per 31 december	0,4%	3,7%	2,0%	1,2%	0,3%	6,8%	13,2%	-2,4%	20,9%	1,0%

De volgende tabel geeft een overzicht van de componenten van de kosten die betrekking hebben op de pensioenregelingen op basis van vaste toezeggingen en overige uitkeringen na uitdiensttreding voor het jaar eindigend per 31 december.

	<i>Pensioenregelingen met vaste toezeggingen</i>		<i>Overige vergoedingen na uitdiensttreding</i>	
	<i>2009</i>	<i>2008</i>	<i>2009</i>	<i>2008</i>
Aan het boekjaar toegerekende pensioenkosten	17	20	1	1
Rentelasten	24	23	2	2
Verwacht rendement op kwalificerende beleggingen	- 9	- 12		
Pensioenkosten van verstreken diensttijd - verworven rechten		5	3	
Afschrijving van niet-verantwoorde pensioenkosten van verstreken diensttijd		5		
Afschrijving van niet-verantwoorde actuariële verliezen (winsten) op de verplichting voor regelingen met vaste toezeggingen	- 4	- 1		
Afschrijving van niet-verantwoorde actuariële verliezen (winsten) op kwalificerende beleggingen	4			
Planinperkingen	- 1	- 4		
Afwikkelingen	- 4	3		
Totale lasten voor regelingen met vaste toezeggingen	27	39	6	3

De aan het boekjaar toegerekende pensioenkosten, pensioenkosten van verstreken diensttijd, afschrijving van niet-verantwoorde actuariële verliezen (winsten) op de verplichting voor regelingen met vaste toezeggingen, en de verliezen (winsten) op planinperkingen en afwikkelingen die van invloed zijn op de verplichtingen worden verantwoord als Personeelskosten (zie noot 47). Alle overige kosten in verband met toegezegde pensioenrechten worden verantwoord als Financieringslasten (zie noot 44).

De onderstaande tabel toont het verwachte en het werkelijke rendement op de niet kwalificerende beleggingen voor pensioenregelingen met vaste toezeggingen, dat volgens IFRS niet in mindering mag worden gebracht op de totale kosten inzake toegezegde pensioenregelingen.

	<i>2009</i>	<i>2008</i>
Verwacht rendement op niet-kwalificerende beleggingen	9	11
Werkelijk rendement op niet-kwalificerende beleggingen	8	6

De volgende tabel geeft een overzicht van de voornaamste actuariële veronderstellingen die zijn toegepast voor de landen in de eurozone.

	<i>Pensioenregelingen met</i>				<i>Overige vergoedingen</i>			
	<i>vaste toezeggingen</i>				<i>na uitdiensttreding</i>			
	<i>2009</i>		<i>2008</i>		<i>2009</i>		<i>2008</i>	
	<i>Laag</i>	<i>Hoog</i>	<i>Laag</i>	<i>Hoog</i>	<i>Laag</i>	<i>Hoog</i>	<i>Laag</i>	<i>Hoog</i>
Disconteringsvoet	4,2%	4,8%	5,2%	6,3%	2,4%	4,7%	4,8%	5,3%
Verwacht rendement op kwalificerende beleggingen per 31 december	4,0%	5,5%	4,4%	5,8%				
Toekomstige salarisverhogingen (prijsinflatie inbegrepen)	2,6%	5,0%	2,6%	4,6%			2,9%	3,5%
Toekomstige pensioenverhogingen (prijsinflatie inbegrepen)	1,8%	2,2%	2,0%	3,3%			2,5%	2,5%
Evolutie medische kosten					3,8%	4,2%	3,8%	6,0%

De disconteringsvoet voor Pensioenregelingen is gewogen voor de Verplichtingen voor pensioenregelingen. De disconteringsvoet voor Overige vergoedingen na uitdiensttreding varieert in 2009 van 2,4% in Nederland in combinatie met een looptijd van 7,5 jaar, tot 4,7% in België, met een looptijd van langer dan 13 jaar; dit in verband met een jongere populatie. Het verwachte rendement op kwalificerende beleggingen weerspiegelt een beleggingsmix geconcentreerd in groepsverzekeringscontracten en obligaties, in België en Nederland en aandelen in Portugal. De toekomstige pensioenverhogingen variëren in 2009 van 2,6% voor personeelsleden ouder dan 50 tot 5% voor personeelsleden met een leeftijd van 49 of jonger.

De volgende tabel bevat de voornaamste actuariële veronderstellingen die zijn toegepast voor de overige landen.

	<i>Pensioenregelingen met</i>	
	<i>vaste toezeggingen</i>	
	<i>2009</i>	<i>2008</i>
Disconteringsvoet	5,2%	6,3%
Verwacht rendement op kwalificerende beleggingen per 31 december	5,2%	5,3%
Toekomstige salarisverhogingen (prijsinflatie inbegrepen)	5,0%	5,4%
Toekomstige pensioenverhogingen (prijsinflatie inbegrepen)	3,0% - 5,0%	5,0%

De eurozone vertegenwoordigt 76% van de totale verplichting voor regelingen met vaste toezeggingen van Fortis. Onder overige landen viel uitsluitend het Verenigd Koninkrijk. De overige uitkeringen na uitdiensttreding in landen buiten de eurozone worden aangemerkt als niet van materieel belang.

Fortis gebruikt de staatsobligatiecurve en AA-gewaardeerde obligaties uitgegeven door ondernemingen als referentie voor het verwachte obligatierendement en voegt aan dat rendement een risicopremie toe voor aandelen en onroerend goed.

Een toe- of afname van de veronderstelde trendmatige groei met 1% van de medische kosten, zou het volgende effect hebben op de uitkeringsverplichting voor medische kosten en de netto periodieke medische kosten na uitdiensttreding:

	<i>Medische kosten</i>	<i>Een procent toename</i>	<i>Een procent afname</i>
Effect op de verplichting voor regelingen met vaste toezeggingen			
- medische kosten	43	18,0%	-14,3%
Effect op de totale lasten voor regelingen met vaste toezeggingen			
- medische kosten	6	10,5%	-8,0%

De pensioenbeleggingen bestaan voornamelijk uit aandelen en vergelijkbare instrumenten, vastrentende waarden en beleggingscontracten die zijn afgesloten bij verzekeringsmaatschappijen. Volgens het interne beleggingsbeleid van Fortis dienen voor de financiering van pensioenregelingen beleggingen in derivaten en opkomende markten te worden vermeden. Fortis past het assetallocatiebeleid geleidelijk aan om zo looptijd van de beleggingen beter af te stemmen op de looptijd van de pensioenverplichtingen.

De samenstelling van de pensioenbeleggingen is als volgt:

	<i>31 december 2009</i>	<i>31 december 2008</i>
Aandelen	46%	38%
Obligaties	18%	27%
Verzekeringscontracten	33%	28%
Vastgoed	1%	2%
Geldmiddelen en overige	2%	5%

De samenstelling van de pensioenplanbeleggingen voor de niet-kwalificerende beleggingen voor pensioenregelingen is als volgt:

	<i>31 december 2009</i>	<i>31 december 2008</i>
Aandelen	2%	2%
Obligaties	33%	43%
Verzekeringscontracten	57%	55%
Overige	8%	0%

Naar verwachting zal Fortis als werkgever in het komende boekjaar de volgende bijdragen betalen aan regelingen ten behoeve van uitkeringen na uitdiensttreding:

	<i>Pensioenregelingen met vaste toezeggingen</i>	<i>Overige vergoedingen na uitdiensttreding</i>
Verwachte bijdragen voor volgend jaar	8	
Verwachte bijdragen voor volgend jaar voor ongekwalificeerde pensioenplanbeleggingen	11	

9.1.2 Pensioenregelingen op basis van beschikbare premies

Fortis financiert wereldwijd een aantal regelingen op basis van beschikbare premies. Bij dit type regelingen blijft de verplichting van de werkgever beperkt tot de uitkering van de vergoedingen die zijn berekend in overeenstemming met het reglement voor de regeling. In 2009 bedroegen de werkgeversbijdragen voor regelingen op basis van beschikbare premies EUR 18 miljoen (2008: EUR 15 miljoen). Deze bijdragen worden verantwoord als Personeelskosten (zie noot 47).

9.2 Andere langetermijn personeelsbeloningen

De Andere langetermijn personeelsbeloningen bestaan uit verplichtingen van de werkgever tot het uitkeren van bijvoorbeeld jubileumpremies of het doen van uitkeringen bij langdurige arbeidsongeschiktheid. In onderstaande tabel is aangegeven welke verplichtingen met betrekking tot Andere langetermijn personeelsbeloningen zijn opgenomen in de balans onder Overlopende rente en overige verplichtingen (zie noot 34). De activa zijn in de balans verantwoord onder Overlopende rente en overige activa (zie noot 22).

	2009	2008
Contante waarde van de verplichting	9	10
Overige bedragen verantwoord in de balans		
Netto verplichting	9	10
Bedragen in de balans:		
- Verplichtingen voor regelingen met vaste toezeggingen	9	10
- Activa voor regelingen met vaste toezeggingen		
Netto verplichting	9	10

De volgende tabel toont de mutaties gedurende het boekjaar in de verplichtingen inzake Andere lange termijn personeelsbeloningen.

	2009	2008
Netto verplichting per 1 januari	10	131
Netto verplichting van beëindigde bedrijfsactiviteiten per 1 januari		- 119
Netto verplichting voortgezette bedrijfsactiviteiten per 1 januari	10	12
Totale lasten		- 1
Uitkeringen direct betaald door de werkgever	- 1	- 1
Overige		
Netto verplichting per 31 december	9	10

De onderstaande tabel geeft een overzicht van de actuariële veronderstellingen die zijn gehanteerd voor het berekenen van de verplichtingen met betrekking tot Andere langetermijn personeelsbeloningen.

	2009		2008	
	Laag	Hoog	Laag	Hoog
Disconteringsvoet	4,0%	5,0%	5,1%	5,3%
Salarisverhoging	2,6%	5,0%	2,5%	4,3%

De kosten van de Andere langetermijn personeelsbeloningen worden hierna getoond. De rentekosten zijn verantwoord als Financieringslasten (zie noot 44) en de overige kosten zijn verantwoord als Personeelskosten (zie noot 47).

	2009	2008
Aan het boekjaar toegerekende pensioenkosten		
Rentelasten	1	1
Onmiddellijk verantwoorde netto actuariële verliezen (winsten)	- 1	1
Verliezen (winsten) op planinperkingen of afwikkelingen		- 3
Totale lasten		- 1

9.3 Beëindigingsvergoedingen

Beëindigingvergoedingen zijn personeelsbeloningen die betaalbaar zijn in verband met het beëindigen van de arbeidsrelatie met een werknemer vóór de normale pensioendatum of het besluit van een werknemer om vrijwillig ontslag te accepteren in ruil voor deze vergoeding. De onderstaande tabel toont verplichtingen die samenhangen met beëindigingvergoedingen die in de balans begrepen zijn onder Overlopende rente en overige verplichtingen (zie noot 34).

	2009	2008
Contante waarde van de verplichting	32	39
Overige bedragen verantwoord in de balans		
Netto verplichting	32	39

De volgende tabel toont de mutaties gedurende het boekjaar in de verplichtingen inzake beëindigingvergoedingen.

	2009	2008
Netto verplichting per 1 januari	39	228
Netto verplichting van beëindigde bedrijfsactiviteiten per 1 januari		- 167
Netto verplichting voortgezette bedrijfsactiviteiten per 1 januari	39	61
Totale lasten	4	- 13
Uitkeringen direct betaald door de werkgever	- 10	- 9
Overdracht	- 1	
Netto verplichting per 31 december	32	39

Kosten die gerelateerd zijn aan beëindigingvergoedingen worden hieronder getoond. De rentekosten zijn begrepen in de Financieringslasten (zie noot 44), alle overige kosten zijn begrepen in de Personeelskosten (zie noot 47).

	2009	2008
Rentelasten	2	2
Onmiddellijk verantwoorde netto actuariële verliezen (winsten)		- 15
Verliezen (winsten) op planinperkingen of afwikkelingen	2	
Totale lasten	4	- 13

10 Beloningen in aandelen en opties

Fortis maakt gebruik van de mogelijkheid om zijn werknemers en leden van het Executive Committee in aandelen en aan aandelen gerelateerde instrumenten te belonen. Het gaat hierbij om de volgende instrumenten:

- personeelsopties
- aanbod van aandelen met korting
- toekennen van aandelen onder voorwaarden (restricted-shares).

10.1 Personeelsopties

Fortis beslist jaarlijks of het opties aan het personeel aanbiedt. De kenmerken van de optieregelingen kunnen per land variëren en houden verband met de specifieke fiscale regelgeving per land. Onder meer wordt onderscheid gemaakt in voorwaardelijk en onvoorwaardelijk toegekende opties. Onvoorwaardelijke opties worden toegekend aan werknemers die werkzaam zijn in landen waar de toekenning van opties direct leidt tot een fiscale heffing. Voorwaardelijke opties worden toegekend aan werknemers in landen waar een fiscale heffing eerst na uitoefening van de opties plaatsvindt. Voorwaardelijke opties worden onvoorwaardelijk indien de werknemer na een periode van vijf jaar na de toekenning nog in dienst is van Fortis. In het algemeen geldt dat opties vijf jaar na de toekenningsdatum uitoefenbaar worden, ongeacht of ze voorwaardelijk of onvoorwaardelijk zijn toegekend. In 2009 zijn geen nieuwe opties aan het personeel toegekend.

Fortis zet zich ervoor in de bestaande optieverplichtingen jegens werknemers van beëindigde bedrijfsactiviteiten na te komen. Het aantal opties dat dientengevolge in deze noot wordt toegelicht, heeft betrekking op huidige en voormalige werknemers van Fortis die werkzaam waren bij de beëindigde bedrijfsactiviteiten Fortis Bank, Fortis Insurance Netherlands en Fortis Corporate Insurance.

Per 31 december 2009 lopen de volgende optieregelingen (de uitoefenprijzen in de onderstaande tabellen zijn in EUR):

	<i>Uitstaande opties (in '000)</i>	<i>Gewogen gemiddelde uitoefenprijs</i>	<i>Hoogste uitoefenprijs</i>	<i>Laagste uitoefenprijs</i>
2009				
<i>Vervaljaar</i>				
2010	5.729	29,04	29,50	15,31
2011	796	22,07	22,28	21,08
2012	1.578	20,48	26,58	18,65
2013	3.467	14,24	27,23	12,17
2014	3.256	14,88	16,46	14,18
2015	3.265	18,55	18,65	18,41
2016	4.347	24,61	24,68	24,49
2017	4.944	28,03	28,62	27,23
2018	4.838	15,44	16,46	15,06
Totaal	32.220	21,57		
2008				
<i>Vervaljaar</i>				
2009	11.418	24,41	32,15	12,44
2010	5.729	29,04	29,50	15,31
2011	796	22,07	22,28	21,08
2012	1.578	21,17	26,58	18,65
2013	3.467	14,24	27,23	12,17
2014	3.377	14,88	16,46	14,18
2015	3.351	18,55	18,65	18,41
2016	4.403	24,60	24,68	24,49
2017	4.983	28,03	28,62	27,23
2018	4.869	15,44	16,46	15,06
Totaal	43.971	22,31		

De gemiddelde looptijd van de per jaareinde 2009 uitstaande opties is 5,4 jaar (2008: 5,0 jaar). Het verloop van de uitstaande opties is als volgt:

	2009		2008	
	Aantal opties (in '000)	Gemiddelde uitoefenprijs	Aantal opties (in '000)	Gemiddelde uitoefenprijs
Stand per 1 januari	43.971	22,31	40.819	23,27
Toegekende opties aan ExCo-leden			74	16,46
Toegekende opties aan overige werknemers			4.894	15,44
Uitgeoefende opties			- 608	
Vervallen opties	- 11.751		- 1.208	
Stand per 31 december	32.220	21,57	43.971	22,31
Op bestaande Fortis aandelen	1.989		2.539	
Op nieuw uit te geven Fortis aandelen	30.231		41.432	
Waarvan voorwaardelijk	13.472		15.857	
Waarvan onvoorwaardelijk	18.748		28.114	
Uitgeoefenbaar 'in the money'				
Uitgeoefenbaar 'out of the money'	32.220		21.282	23,82

In verband met de optieregelingen is in 2009 een bedrag van EUR 8 miljoen aan Salariskosten verantwoord (2008: EUR 14 miljoen). Zolang opties niet worden uitgeoefend, hebben deze geen invloed op het Eigen vermogen van Fortis aangezien de salariskosten zoals verantwoord in de resultatenrekening gecompenseerd worden door een overeenkomstige toename van het Eigen vermogen. Op het moment van uitoefening van de opties wordt het Eigen vermogen verhoogd met de uitoefenprijzen. De gemiddelde uitoefenprijs van uitgeoefende opties was EUR 0 (2008: EUR 12,39).

De door Fortis toegekende opties betreffen 10-jarige Amerikaanse 'at-the-money' callopties met een 5-jarige wachtperiode welke worden gewaardeerd op basis van het Simple Cox model. De volatiliteit is gebaseerd op marktinformatie van externe partijen.

De hieronder beschreven kenmerken zijn gebruikt voor de berekening van de reële waarde van berekenen van de toegekende opties (in 2009 zijn geen opties toegekend).

	2009	2008
Datum toekenning opties		1 april 2008
Eerste uitoefendatum		1 april 2013
Eindvervaldag		1 april 2018
Dividendrendement		6,14%
10 jaarsrentepercentage		4,36%
Koers van het aandeel op de toekenningsdatum		16,46
Volatiliteit		37,77%
Reële waarde van optie in % van de uitoefenprijs		21,94%

Alle optieregelingen en regelingen voor voorwaardelijke aandelen (zie hierna) worden afgewikkeld door het leveren van aandelen Fortis. Er vindt geen verrekening in contanten plaats. Voor een aantal optieregelingen en regelingen voor voorwaardelijke aandelen is specifiek aangegeven dat bij uitoefening bestaande aandelen moeten worden geleverd. Voor de overige regelingen kunnen nieuwe aandelen worden uitgegeven.

10.2 Toekenning van aandelen onder voorwaarden ('restricted shares')

In 2009 zijn geen aandelen onder voorwaarden aan de leden van het Executive Committee en leden van de Raden van Bestuur van groepsmaatschappijen aangeboden. De voorwaarden voor de toekenning en verkoop van deze voorwaardelijke aandelen staan beschreven in noot 11.

Per 31 december zijn de volgende toezeggingen van aandelen onder voorwaarden toegekend:

<i>(aantal aandelen in '000)</i>	<i>2009</i>	<i>2008</i>
Aantal aandelen onder voorwaarden - toegekend		110
Datum aandelen vrij verhandelbaar		2 augustus 2011

De totale waarde van de toezeggingen van aandelen onder voorwaarden bedroeg voor 2009 nihil (2008: EUR 1 miljoen).

De volgende tabel toont het verloop van de toezeggingen van aandelen onder voorwaarden gedurende het jaar:

<i>(aantal aandelen in '000)</i>	<i>2009</i>	<i>2008</i>
Aantal onder voorwaarden verstrekte aandelen per 1 januari	738	1.100
Verstrekte voorwaardelijke aandelen - toegekend		110
Verstrekte voorwaardelijke aandelen - verkocht	- 268	
Verstrekte voorwaardelijke aandelen - vervallen		- 472
Aantal onder voorwaarden verstrekte aandelen per 31 december	470	738

11 Bezoldiging van de leden van de Raad van Bestuur en de leden van het Executive Committee

De bezoldiging van de leden van de Raad van Bestuur en de leden van het Executive Committee is bepaald in overeenstemming met het bezoldigingsbeleid zoals dat op 14 oktober 2004 is goedgekeurd door de Algemene Vergadering van Aandeelhouders van Fortis N.V. en wordt uiteengezet in het 'Fortis Governance Charter' zoals van tijd tot tijd bijgewerkt (zie ook www.fortis.com/governance/index.asp). De implementatie van het bezoldigingsbeleid in 2009 wordt hierna nader toegelicht.

In dit hoofdstuk wordt het bezoldigingsbeleid beschreven zoals dat in 2009 is toegepast. Het hoofdstuk bevat gedetailleerde informatie over de bezoldiging van individuele leden van de Raad van Bestuur en leden van het Executive Committee die gedurende 2009 (of een deel daarvan) in functie waren. De bezoldiging van de nieuw benoemde leden van het Executive Committee is in overeenstemming met het bezoldigingsbeleid zoals dat op 14 oktober 2004 is goedgekeurd door de Algemene Vergadering van Aandeelhouders van Fortis N.V. en is vastgesteld op basis van de stringentere uitgangspunten van het bezoldigingsbeleid zoals dat in 2010 aan de Algemene Vergaderingen van Aandeelhouders ter goedkeuring zal worden voorgelegd.

Op dit moment vindt een herziening van het bezoldigingsbeleid plaats. Het beleid wordt aangepast aan de gangbare praktijken en richtlijnen in de markt en komende wet- en regelgeving. Het herziene bezoldigingsbeleid zal op 28 en 29 april 2010 aan de Algemene Vergaderingen van Aandeelhouders ter goedkeuring worden voorgelegd. Na goedkeuring gaat dat beleid in de loop van 2010 in.

Paragraaf 11.1 beschrijft de bezoldiging van de niet-uitvoerende leden van de Raad van Bestuur. De bezoldiging van de uitvoerende bestuursleden (de CEO en de Deputy CEO) en de overige leden van het Executive Committee wordt toegelicht in paragraaf 11.2 Bezoldiging van leden van het Executive Committee.

11.1 Bezoldiging van de Raad van Bestuur

Wijzigingen in de Raad van Bestuur in 2009 – Bezoldiging 2009

Na ingrijpende wijzigingen in de samenstelling begin 2009 bestaat de Raad van Bestuur inmiddels uit acht leden: Jozef De Mey (voorzitter, niet-uitvoerend), Bart De Smet (CEO), Guy de Selliers de Moranville (vicevoorzitter, niet-uitvoerend), Frank Arts, Lionel Perl, Roel Nieuwdorp, Shaoliang Jin en Jan Zegering Hadders (niet-uitvoerende bestuurders).

De totale bezoldiging van niet-uitvoerende bestuurders bedroeg in boekjaar 2009 EUR 0,46 miljoen (2008: EUR 1,8 miljoen). Dat is inclusief de basisvergoeding voor het bestuurslidmaatschap en een vergoeding voor de aanwezigheid op de vergaderingen van het bestuur op het niveau van Fortis-groep en van de dochterondernemingen van Fortis.

De wijzigingen in de samenstelling van de Raad van Bestuur in 2009 waren als volgt:

- *De heer Karel De Boeck* is bij de Algemene Vergaderingen van Aandeelhouders van 1 en 2 december 2008 benoemd tot uitvoerend bestuurslid. Hij is per die datum eveneens tot CEO benoemd.
- *De heer Louis Cheung* is op 1 februari 2009 uitgetreden uit de Raad van Bestuur.
- In afwachting van de benoeming van een nieuwe voorzitter heeft *de heer Jan-Michiel Hessels* tot 13 februari 2009 de functie van voorzitter waargenomen.
- Mevrouw Clara Furse en de heren Jan-Michiel Hessels, Philippe Bodson, Richard Delbridge, Reiner Hagemann, Jacques Manardo, Alois Michielsen, Ronald Sandler, Rana Talwar en Klaas Westdijk zijn op 13 februari 2009 uitgetreden uit de Raad van Bestuur.
- *De heren Jozef De Mey, Georges Ugeux en Jan Zegeving Hadders* zijn op de Algemene Vergaderingen van Aandeelhouders van 11 en 13 februari 2009 aangetreden, tot na de Algemene Vergaderingen van Aandeelhouders van 2011. De Raad van Bestuur heeft op 13 februari de heer De Mey tot voorzitter benoemd. De heer Georges Ugeux heeft besloten diezelfde dag nog uit te treden als bestuurslid.
- De heren Guy de Selliers de Moranville, Frank Arts, Lionel Perl, Roel Nieuwdorp en Shaoliang Jin zijn op de Algemene Vergaderingen van Aandeelhouders van 28 en 29 april 2009 benoemd als niet-uitvoerend bestuurslid tot na de Algemene Vergaderingen van Aandeelhouders van 2011. De Raad van Bestuur heeft op 8 mei 2009 de heer Guy de Selliers de Moranville tot vice-voorzitter benoemd.
- Op 1 juli 2009 is Karel De Boeck afgetreden als CEO en bestuurslid van de Raad van Bestuur. Hij werd opgevolgd door Bart De Smet.

Implementatie bezoldigingsbeleid

De bezoldiging van bestuursleden van Fortis wordt vastgesteld door de Raad van Bestuur, met inachtneming van de prerogatieven van de Algemene Vergaderingen van Aandeelhouders.

Het Remuneration Committee formuleert in principe gedetailleerde voorstellen voor de bezoldiging van niet-uitvoerende bestuursleden mede op basis van de adviezen van externe deskundigen.

De hoogte en de samenstelling van de bezoldiging worden voor niet-uitvoerende bestuursleden vastgesteld in lijn met hun algemene en de specifieke verantwoordelijkheden, overeenkomstig de internationale marktpraktijk.

Met ingang van 1 oktober 2008 heeft de Raad van Bestuur de bezoldiging van de niet-uitvoerende bestuursleden aangepast. De vaste vergoeding voor de vicevoorzitter en de overige niet-uitvoerende bestuursleden bedroeg eerst respectievelijk EUR 170.000 en EUR 115.000 op jaarbasis. Die vergoeding is verlaagd tot EUR 1.000 per maand en de vergoeding voor het bijwonen van vergaderingen van bestuurscommissies is afgeschaft. De leden van het Special Board Committee, dat op 26 september 2008 was opgericht en dat het Executive Management tot en met 12 februari 2009 heeft ondersteund, ontvingen EUR 3.000 (Jan-Michiel Hessels) en EUR 2.500 (Philippe Bodson en Klaas Westdijk) per maand.

Met ingang van 13 februari 2009 ontvangt de voorzitter een vaste vergoeding op jaarbasis van EUR 40.000 en de overige niet-uitvoerende bestuursleden EUR 35.000. De vergoeding voor het bijwonen van vergaderingen van de Raad van Bestuur en van bestuurscommissies bedraagt EUR 1.000 per vergadering.

Niet-uitvoerende bestuursleden ontvangen geen jaarlijkse bonussen of aandelenopties en bouwen ook geen pensioenrechten op. Niet-uitvoerende bestuursleden hebben geen recht op enige vertrekvergoeding.

De bezoldiging van het uitvoerende bestuurslid, de CEO, is uitsluitend gerelateerd aan diens functie als CEO en wordt derhalve vastgesteld volgens de bepalingen van het bezoldigingsbeleid voor leden van het Executive Committee (zie paragraaf 11.2).

Om te voorkomen dat het besluitvormingsproces alleen van boven naar beneden verloopt en om de kennis van en de bewustwording over wat er bij de belangrijkste werkmaatschappijen speelt, te verhogen, heeft de Raad van Bestuur in het kader van deugdelijk ondernemingsbestuur besloten de niet-uitvoerende leden te delegeren naar de besturen van een aantal dochtermaatschappijen van Fortis.

In de loop van 2009 zijn de heren Jozef De Mey (voorzitter), Guy de Selliers de Moranville (vice-voorzitter), Frank Arts, Lionel Perl, Roel Nieuwdorp, Shaoliang Jin en Jan Zegering Hadders benoemd als lid van de Raad van Bestuur van niet-werkmaatschappijen; Fortis Brussel, Fortis Utrecht, Fortis Insurance en Fortis Insurance International. Voor deze functies ontvangen zij geen vergoeding.

De heren Guy de Selliers de Moranville (voorzitter), Roel Nieuwdorp en Jan Zegering Hadders zijn benoemd als lid van de Raad van Bestuur van Fortis UK Ltd. De heren Jozef De Mey (voorzitter), Frank Arts en Lionel Perl werden lid van de Raad van Bestuur van AG Insurance. Jozef De Mey is tevens lid van de Raad van Bestuur van Taiping Life (China), Muang Thai Fortis Holding Co Ltd. (Thailand) en FICA (Hongkong). Behalve bij Taiping Life en Muang Thai Fortis Holding Co Ltd. wordt voor deze functies wel een vergoeding ontvangen.

Bezoldiging van de Raad van Bestuur

In de onderstaande tabel wordt een overzicht gegeven van de bezoldiging die de leden van de Raad van Bestuur ontvangen, inclusief de bezoldiging bij dochterondernemingen.

Functie	Van	Tot	A.	B.	A + B	Bezit Fortis aandelen op 31 december 2009 door huidige leden van de Raad van Bestuur
			Bezoldiging in 2009 (in EUR) ¹⁾ als bestuurslid van Fortis	Totaal bezoldiging in 2009 (in EUR) als lid van het bestuur van dochter van Fortis	Totaal bezoldiging in 2009 (in EUR)	
Jozef De Mey	Voorzitter	13 februari 2009	69.000	39.401	108.401	94.276
Guy de Selliers de Moranville	Vice-voorzitter	29 april 2009	48.598	⁴⁾ 48.598	48.598	
Jan Zegering Hadders	Niet-uitvoerend bestuurder	13 februari 2009	71.771	⁴⁾ 71.771	71.771	
Frank Arts	Niet-uitvoerend bestuurder	29 april 2009	43.333	10.750	54.083	
Lionel Perl	Niet-uitvoerend bestuurder	29 april 2009	58.333	10.750	69.083	70.000
Roel Nieuwdorp	Niet-uitvoerend bestuurder	29 april 2009	56.333 ³⁾	⁴⁾ 56.333 ³⁾	56.333 ³⁾	2.600
Shaoliang Jin	Niet-uitvoerend bestuurder	29 april 2009	29.333		29.333	
Bart De Smet	CEO	1 juli 2009	See infra ²⁾	See infra ²⁾	See infra ²⁾	23.466
Karel De Boeck	CEO	1 juli 2009	See infra ²⁾	See infra ²⁾	See infra ²⁾	
Jan-Michiel Hessels	Acterend voorzitter	13 februari 2009	3.850		3.850	
Baron Philippe Bodson	Niet-uitvoerend bestuurder	13 februari 2009	3.750		3.750	
Louis Cheung	Niet-uitvoerend bestuurder	1 februari 2009				
Richard Delbridge	Niet-uitvoerend bestuurder	13 februari 2009	1.500		1.500	
Clara Furse	Niet-uitvoerend bestuurder	13 februari 2009	1.500		1.500	
Reiner Hagemann	Niet-uitvoerend bestuurder	13 februari 2009	1.500		1.500	
Jacques Manardo	Niet-uitvoerend bestuurder	13 februari 2009	1.500		1.500	
Aloïs Michiels	Niet-uitvoerend bestuurder	13 februari 2009	1.500 ³⁾		1.500 ³⁾	
Ronald Sandler	Niet-uitvoerend bestuurder	13 februari 2009	1.500		1.500	
Rana Talwar	Niet-uitvoerend bestuurder	13 februari 2009	1.500		1.500	
Klaas Westdijk	Niet-uitvoerend bestuurder	13 februari 2009	3.000		3.000	
Total			379.800	60.901	458.701	190.342

1) Bestuursleden ontvangen tevens een vergoeding voor het bijwonen van een commissievergadering op uitnodiging.

2) Karel De Boeck en Bart De Smet zijn niet als bestuursleden beloond maar als CEO (zie 11.2 voor nadere gegevens over hun bezoldiging).

3) Totale bezoldiging wordt betaald aan een niet-Fortis onderneming waarin het bestuurslid een positie bekleedt.

4) De bezoldiging als bestuurslid van Fortis UK voor boekjaar 2009 wordt in de loop van 2010 betaald.

5) Exclusief onkostenvergoeding.

11.2 Bezoldiging van leden van het Executive Committee

Het Executive Committee van Fortis bestaat sinds 1 september 2009 uit: Bart De Smet (CEO), Bruno Colmant (Deputy CEO) en Kurt De Schepper (CRO). De CEO is het enige uitvoerende lid van de Raad van Bestuur.

In 2009 ontvingen de leden van de Executive Committee gezamenlijk een basissalaris van EUR 1.664.791, pensioenkosten van EUR 1.010.292 en een beëindigings compensatie van EUR 3.230.000 (in totaal EUR 5.905.083 miljoen). De details van de beloning van elke van de leden van de Executive Committee is hieronder verder gespecificeerd.

Bezoldigingsbeleid

De bezoldiging van leden van het Executive Committee wordt vastgesteld door de Raad van Bestuur, op basis van aanbevelingen van het Remuneration Committee, met inachtneming van de prerogatieven van de Algemene Vergaderingen van Aandeelhouders.

Zowel de hoogte als de samenstelling van de bezoldiging van leden van het Executive Committee van Fortis wordt op jaarbasis geanalyseerd. De concurrentiepositie van Fortis wordt, op initiatief van het Remuneration Committee, regelmatig beoordeeld door en besproken met een internationaal erkende organisatie gespecialiseerd op het gebied van bezoldigingen, en vergeleken met die van vooraanstaande internationale verzekeringsbedrijven en andere internationaal opererende ondernemingen, die in Europa zijn gevestigd.

Het bezoldigingspakket van de leden van het Executive Committee weerspiegelt het concept van een geïntegreerde totale bezoldiging, waarin de volgende belangrijkste vier componenten worden gecombineerd:

- basissalaris
- jaarlijkse bonus
- lange-termijnbonus
- pensioenrechten.

Bij het op elkaar afstemmen van de verschillende bezoldigingscomponenten is de doelstelling dat het totale bezoldigingsniveau in lijn zou moeten zijn met de bezoldigingsniveaus bij andere vooraanstaande internationale verzekeringsmaatschappijen. De referentiemarkt is een combinatie van de verzekeringssector enerzijds en alle sectoren tezamen anderzijds, zowel op Europees niveau als voor België. De variabele, prestatiegerelateerde bezoldigingscomponenten vormen het grootste deel van het totale bezoldigingspakket van de leden van het Executive Committee.

Het hierboven geschetste bezoldigingspakket vertaalt zich in een contract met de volgende hoofdkenmerken: de beschrijving van de componenten, de einddatum (tussen 60 en 65 jaar), de beëindigingsregeling en diverse andere clausules zoals vertrouwelijkheid en exclusiviteit. Met ingang van 1 december 2008 voorzien de contracten in een vertrekvergoeding in overeenstemming met de regelgeving van de Belgische overheid of de Nederlandse Corporate Governance Code (Tabaksblatt).

Bezoldiging van de leden van het Executive Committee in 2009

CEO

De bezoldiging van de CEO, die ook lid is van de Raad van Bestuur, houdt enkel en alleen verband met diens functie als CEO.

Op aanbeveling van het Nomination & Remuneration Committee is de bezoldiging van Karel De Boeck vastgesteld in overeenstemming met het bezoldigingsbeleid en de van toepassing zijnde wet- en regelgeving.

De bezoldiging van Bart De Smet is behalve in overeenstemming met het bezoldigingsbeleid bepaald na raadpleging van externe deskundigen die gespecialiseerd zijn in de bezoldiging van bestuurders alsmede op aanbeveling van het Remuneration Committee.

Behalve uit de gebruikelijke onderdelen bestond de bezoldiging van de twee personen die in de loop van 2009 gedurende enige tijd CEO waren, uit de volgende elementen:

	Periode	CEO van	CEO van
		1 januari tot 1 juli Karel De Boeck	1 juli tot 31 december Bart De Smet
Basissalaris ¹⁾		282.292	250.000
Jaarlijkse bonus ²⁾			Geen *
Langetermijn bonus ³⁾			Geen *
Onvoorwaardelijk geworden 'restricted shares' 2006 ⁴⁾		20.259	9.735
Pensioenkosten ⁵⁾		358.141	62.500
Vertrekvergoeding ⁶⁾		1.200.000	

* Zal worden bepaald in 2011.

De heer Karel De Boeck

De heer De Boeck is sinds 2 december 2008 uitvoerend bestuurder. Vanaf dezelfde datum is hij aangesteld als CEO. Hij is per 1 juli 2009 afgetreden als CEO en uitvoerend lid van de Raad van Bestuur.

De bezoldiging van de heer De Boeck bestond in 2009 uit:

1. een basissalaris van EUR 282.292 voor de periode 1 januari tot 1 juli 2009
4. het onvoorwaardelijk worden van 20.259 aandelen uit hoofde van de uitvoering van de 'restricted shares'-regeling van 2006
5. een bedrag van EUR 358.141 dat de waarde vertegenwoordigt van de pensioenkosten
6. een vertrekvergoeding van EUR 1.200.000, equivalent aan 18 maanden basissalaris en rekening houdend met meer dan 30 jaar dienstverband bij de groep.

De heer Bart De Smet

De heer Bart De Smet is met ingang van 1 juli 2009 aangesteld als waarnemend CEO en bij coöptatie benoemd door de Raad van Bestuur van Fortis SA/NV. Op 18 september 2009 hebben de aandeelhouders van Fortis N.V. hun goedkeuring gehecht aan de benoeming van Bart De Smet tot uitvoerend lid van de Raad van Bestuur van Fortis N.V. vanaf 1 juli 2009 tot na afloop van de Algemene Vergadering van Aandeelhouders van 2013. Een voorstel om Bart De Smet aan te stellen als uitvoerend lid van de Raad van Bestuur van Fortis SA/NV voor een periode van drie jaar zal worden voorgelegd aan de Algemene Vergadering van Aandeelhouders van Fortis SA/NV op 28 april 2010.

De bezoldiging van de heer De Smet in 2009 (voor de periode van diens benoeming per 1 juli) was als volgt:

1. een basissalaris van EUR 250.000
2. de jaarlijkse bonus over boekjaar 2009 is nog niet bepaald; deze wordt meegenomen in de jaarlijkse bonus over boekjaar 2010 en berekend over een periode van 18 maanden
3. de langetermijnbonus over boekjaar 2009 is nog niet bepaald; deze wordt meegenomen in de langetermijnbonus over boekjaar 2010 en berekend over een periode van 18 maanden
4. het onvoorwaardelijk worden van 9.735 aandelen uit hoofde van de uitvoering van de 'restricted shares'-regeling van 2006
5. een bedrag van EUR 62.500 dat de waarde vertegenwoordigt van de pensioenkosten.

Executive Committee

De samenstelling van het Executive Committee heeft in 2009 een aantal veranderingen ondergaan.

De heer Bart De Smet heeft op 1 juli 2009 Karel De Boeck opgevolgd als CEO van Fortis. Nadere informatie over zijn bezoldiging is te vinden in bovenstaande tabel.

Het contract van de heer Deschênes liep per 31 maart 2009 af. Nadere gegevens over zijn bezoldiging in 2009, inclusief zijn vertrekvergoeding, zijn hierna te vinden.

De heer Peer van Harten was to 1 juli lid van het Executive Committee. Op dezelfde datum heeft hij zijn verantwoordelijkheden overgedragen. Zijn contract met Fortis is per 31 december 2009 beëindigd. Nadere gegevens over zijn bezoldiging in 2009, inclusief zijn vertrekvergoeding, zijn hierna te vinden.

Per 1 september 2009 is Bruno Colmant benoemd als Deputy Chief Executive Officer, met verantwoordelijkheid voor Financiën, Juridische zaken en het management van de lopende zaken van het vroegere Fortis. Per dezelfde datum is Kurt De Schepper aangesteld als CRO, met verantwoordelijkheid voor Risk, Compliance, de ondersteunende functies (HR, IT en Facility).

Behalve uit de gebruikelijke onderdelen bestond de bezoldiging van de leden van het Executive Committee in 2009 uit de volgende elementen:

Periode	Alain Deschênes	Bruno Colmant	Kurt De Schepper	Peer van Harten
	januari – maart 2009	september – december 2009	september – december 2009	januari – 31 december 2009
Basissalaris ¹⁾	157.500	141.666	133.333	700.000
Jaarlijkse bonus ²⁾		Geen *	Geen *	
Langetermijn bonus ³⁾		Geen *	Geen *	
Onvoorwaardelijk geworden 'restricted shares' 2006 ⁴⁾			7.167	20.259
Pensioenkosten ⁵⁾	32.497	35.416	33.333	488.405
Vertrekvergoeding ⁶⁾	630.000			1.400.000

* Zal worden bepaald in 2011.

De bezoldiging, inclusief de vertrekvergoeding van de heer Deschênes, bestond in 2009 uit (tot en met 31 maart 2009):

1. een basissalaris van EUR 157.500
5. een bedrag van EUR 32.497 dat de waarde vertegenwoordigt van de pensioenkosten
6. een vertrekvergoeding van EUR 630.000; dit is gelijk aan 12 maanden basissalaris en is aanzienlijk minder dan de drie jaar waarin het contract voorzag.

De bezoldiging van de heer Colmant was in 2009 (voor de periode vanaf zijn benoeming op 1 september 2009) als volgt:

1. een basissalaris van EUR 141.666
2. de jaarlijkse bonus over boekjaar 2009 is nog niet bepaald; deze wordt meegenomen in de jaarlijkse bonus over boekjaar 2010 en berekend over een periode van 16 maanden
3. de langetermijnbonus over boekjaar 2009 is nog niet bepaald; deze wordt meegenomen in de langetermijnbonus over boekjaar 2010 en berekend over een periode van 16 maanden
5. een bedrag van EUR 35.416 dat de waarde vertegenwoordigt van de pensioenkosten.

De bezoldiging van de heer De Schepper was in 2009 (voor de periode vanaf zijn benoeming op 1 september) als volgt:

1. een basissalaris van EUR 133.333
2. de jaarlijkse bonus over boekjaar 2009 is nog niet bepaald; deze wordt meegenomen in de jaarlijkse bonus over boekjaar 2010 en berekend over een periode van 16 maanden
3. de langetermijnbonus over boekjaar 2009 is nog niet bepaald; deze wordt meegenomen in de langetermijnbonus over boekjaar 2010 en berekend over een periode van 16 maanden
4. het onvoorwaardelijk worden van 7.167 aandelen uit hoofde van de uitvoering van de 'restricted shares'-regeling van 2006
5. een bedrag van EUR 33.333 dat de waarde vertegenwoordigt van de pensioenkosten.

De bezoldiging van de heer Van Harten, inclusief vertrekvergoeding, was in 2009 als volgt:

1. een basissalaris van EUR 700.000
4. het onvoorwaardelijk worden van 20.259 aandelen uit hoofde van de uitvoering van de 'restricted shares'-regeling van 2006; geen verbintenis om aandelen Fortis toe te kennen
5. een bedrag van EUR 488.405 dat de waarde vertegenwoordigt van de pensioenkosten
6. na de beëindiging van zijn arbeidsovereenkomst met Fortis per 31 december 2009 heeft de heer Van Harten een vertrekvergoeding ontvangen van EUR 1,4 miljoen, wat gelijk staat aan twee jaar basissalaris conform de voorwaarden van zijn arbeidsovereenkomst.

Langetermijn bonus

De tabel hieronder geeft een overzicht van de toegekende aandelenopties en de verbintenis om 'restricted shares' toe te kennen (conform de regeling aan de CEO en leden van het Executive Committee in 2009 en eerdere jaren).

	<i>Jaar</i>	<i>Totaal aantal toegekende opties</i>	<i>Uitoeffen- prijs</i>	<i>Expiratie- datum</i>	<i>Opties uitgeoefend voor 2009</i>	<i>Opties uitgeoefend in 2009</i>	<i>Opties uitstaand per 31 december 2009</i>	<i>Aandelen onder voorwaarden</i>
B. De Smet	1999	5.913	26,58	31-12-2012			5.913	
	1999	5.973	24,96	3-10-2009				
	2000	2.986	29,05	1-10-2010			2.986	
	2003	11.539	12,44	27-04-2009				8.380
	2004	5.901	15,31	12-04-2010			5.901	3.864
	2005	17.476	18,65	10-04-2011			17.476	12.907
	2006	14.227	24,68	2-04-2012			14.227	9.735
	2007	12.339	28,62	1-04-2013			12.339	10.380
	2008	2.530	16,46	2-04-2014			2.530	2.770
	2009	geen						
K. De Boeck	1999	9.138	26,58	31-12-2012			9.138	
	1999	8.959	24,96	3-10-2009				
	2000	14.334	32,15	14-04-2009				
	2003	18.545	12,44	27-04-2009				13.460
	2004	9.485	15,31	12-04-2010			9.485	6.206
	2005	37.867	18,65	10-04-2011			37.867	27.964
	2006	29.577	24,68	2-04-2012			29.577	20.259
	2007	29.660	28,62	1-04-2013			29.660	24.954
	2008	6.715	16,46	1-04-2014			6.715	7.350
	2009	geen						
B. Colmant	2009	geen						
K. De Schepper	1999	5.913	26,58	31-12-2012			5.913	
	1999	5.973	24,96	3-10-2009				
	2000	2.986	29,05	1-10-2010			2.986	
	2002	8.959	21,08	28-04-2009				
	2003	8.959	12,17	27-04-2013			8.959	
	2004	8.959	14,78	13-04-2014			8.959	
	2005	8.959	18,41	11-04-2015			8.959	
	2006	10.452	24,68	2-04-2012			10.452	7.167
	2007	9.771	28,62	1-04-2013			9.771	8.218
	2008	2.040	16,46	2-04-2014			2.040	2.240
2009	geen							
P. van Harten	2002	8.959	21,08	28-04-2009				
	2003	6.630	12,44	27-04-2009				4.815
	2004	5.071	15,31	12-04-2010			5.071	3.315
	2005	21.036	18,65	10-04-2011			21.036	15.535
	2006	29.577	24,68	2-04-2012			29.577	20.259
	2007	29.660	28,62	1-04-2013			29.660	24.954
	2008	6.715	16,46	1-04-2014			6.715	7.350
	2009	geen						
A. Deschênes	2008	6.715	16,46	1-04-2014			6.715	7.350
	2009	geen						

* De aan de heren De Smet en De Schepper toegekende opties en 'restricted shares' hebben betrekking op de toegekende opties en 'restricted shares' in verband met de functie die zij eerder bij de Fortis-groep bekleedden.

De 'restricted-shares' worden pas drie jaar na toekenning onvoorwaardelijk.

Op basis van de regels van de aandelenoptie- en 'restricted-shares'-regeling is het de Raad van Bestuur toegestaan de regels voor de administratie en uitvoering van de regeling te bepalen en/of te veranderen.

In overeenstemming met de regels van de 'restricted-shares'-regeling 2006 zijn per 25 september 2009 'restricted shares' van de leden van het Executive Committee onvoorwaardelijk geworden. Na aanvaarding was het de leden van het Executive Committee toegestaan om maximaal 50% van de toegekende aandelen per die datum te verkopen, gedurende een beperkte periode van 10 dagen. Alle leden van het Executive Committee hebben de aandelen aanvaard. Hieronder volgt een overzicht van de in 2009 toegekende 'restricted shares'. De reële waarde van de toegekende aandelen was EUR 3,16 per aandeel (2008: EUR 9,16 per aandeel).

	<i>Totaal aandelen onder voorwaarden - toegekend in 2006</i>	<i>Aantal aandelen onder voorwaarden - verkocht in 2009</i>	<i>Aantal aandelen onder voorwaarden - niet verkocht in 2009</i>	<i>Aantal aandelen onder voorwaarden - niet verkocht uit eerdere toekenning</i>
B. De Smet	9.735	4.865	4.870	14.508
B. Colmant				
K. De Schepper	7.167		7.167	
K. De Boeck	20.259	10.125	10.134	29.208
P. van Harten	20.259		20.259	21.257

In 2009 is een algemene beoordeling van het bezoldigingsbeleid uitgevoerd, inclusief de naleving van geactualiseerde internationale standaarden en markt ervaring evenals duidelijke richtlijnen over de gehanteerde methoden en scenario analyses. Meer bepaald zijn de criteria voor de jaarlijkse bonus, de huidige lange-termijnbonusregeling en de vertrekvergoeding in 2009 aan een onderzoek onderworpen, om zo te komen tot alternatieve regelingen in overeenstemming met 'best practice' in de markt. Het herziene bezoldigingsbeleid zal op 28 en 29 april 2010 aan de Algemene Vergaderingen van Aandeelhouders worden voorgelegd en treedt in de loop van 2010 in werking.

12 Accountantskosten

De aan de accountants van Fortis betaalde vergoedingen in 2009 en 2008 zijn als volgt samengesteld:

- vergoedingen voor controleopdrachten: hieronder zijn begrepen de vergoedingen voor het controleren van de statutaire en Geconsolideerde Jaarrekening(en) alsmede kwartaalberichten en overige rapportages
- vergoedingen voor controlegerelateerde opdrachten: hieronder zijn begrepen vergoedingen voor werkzaamheden verricht in het kader van prospecti, vergoedingen voor bijzondere controles en advisering die geen verband houdt met statutaire controles
- vergoedingen voor belastingadviezen
- overige niet-controle gerelateerde vergoedingen: dit betreft onder meer kosten van ondersteuning en advisering bij acquisities.

De accountantsvergoedingen zijn als volgt te specificeren per 31 december:

	2009		2008	
	Fortis statutaire accountants	Overige Fortis accountants	Fortis statutaire accountants	Overige Fortis accountants
Accountantskosten	6	1	6	1
Controle-gerelateerde kosten		1	7	
Belastingadvieskosten				
Overige niet-controlegerelateerde kosten	1			1
Totaal	7	2	13	2

13 Verbonden partijen

Onder met Fortis verbonden partijen zijn begrepen: geassocieerde deelnemingen, pensioenfondsen, bestuursleden, bestaande uit de niet-uitvoerende en de uitvoerende leden van de Raad van Bestuur van Fortis, leden van het Executive Committee, naaste familieleden van de hiervoor genoemde personen, entiteiten waarover de hiervoor genoemde personen zeggenschap hebben of die substantieel door hen worden beïnvloed en eventuele overige verbonden entiteiten.

Fortis gaat bij de bedrijfsvoering regelmatig transacties aan met verbonden partijen. De transacties hebben met name betrekking op leningen, deposito's en herverzekeringscontracten en worden uitgevoerd tegen de commerciële en marktcondities die gehanteerd worden voor niet-verbonden partijen.

Groepsmaatschappijen van Fortis kunnen in het kader van de normale bedrijfsuitoefening kredieten, leningen of bankgaranties verstrekken aan executive managers of naaste familieleden van leden van de Raad van Bestuur dan wel naaste familieleden van de executive managers.

Per 31 december 2009 waren er geen uitstaande leningen, kredieten of bankgaranties verstrekt aan leden van de Raad van Bestuur en executive managers, of aan naaste familieleden van leden van de Raad van Bestuur dan wel naaste familieleden van executive managers.

De volgende tabel geeft een overzicht van de transacties die per 31 december 2009 waren aangegaan met onderstaande verbonden partijen:

- geassocieerde deelnemingen
- overige verbonden partijen zoals pensioenfondsen en belangrijke minderheidsaandeelhouders in geassocieerde deelnemingen.

	2009			2008		
	Geassocieerde deelnemingen	Overige	Totaal	Geassocieerde deelnemingen	Overige	Totaal
Baten en lasten - verbonden partijen						
Operationele, administratieve en overige kosten	- 18	- 7	- 25	- 11	- 2	- 13

	2009			2008		
	Geassocieerde deelnemingen	Overige	Totaal	Geassocieerde deelnemingen	Overige	Totaal
Balans - verbonden partijen						
Beleggingen in geassocieerde deelnemingen	5		5			
Vorderingen op klanten	22		22	10		10
Overige activa	2	2	4	1	3	4
Schuldbewijzen, achtergestelde schulden en overige financieringen	3		3	3		3
Overige verplichtingen						

De wijzigingen gedurende het jaar in de leningen aan en van verbonden partijen zijn als volgt:

	Vorderingen op banken		Vorderingen op klanten	
	2009	2008	2009	2008
Verbonden partijen - leningen, te ontvangen bedragen en voorschotten per 1 januari		359	10	633
Verbonden partijen - leningen, te ontvangen bedragen en voorschotten van beëindigde bedrijfsactiviteiten per 1 januari		- 359		- 623
Verbonden partijen - leningen, te ontvangen bedragen en voorschotten van voortgezette bedrijfsactiviteiten per 1 januari			10	10
Toevoegingen of voorschotten				3
Terugbetalingen				- 3
Overige			12	
Verbonden partijen - leningen, te ontvangen bedragen en voorschotten per 31 december			22	10
Bijzondere waardeverminderingen per 1 januari				13
Bijzondere waardeverminderingen op beëindigde bedrijfsactiviteiten per 1 januari				- 13
Bijzondere waardeverminderingen per 31 december				
Verbonden partijen - leningen, te ontvangen bedragen en voorschotten per 31 december			22	10

14 Segmentinformatie

14.1 Algemene informatie

Fortis is op dit moment georganiseerd in drie operationele segmenten welke verder onderverdeeld zijn in bedrijfssegmenten (voor details zie hierna):

- AG Insurance
- Fortis Insurance International
- Algemeen.

De segmentrapportage van Fortis reflecteert de volledige economische bijdrage van de operationele segmenten van Fortis. Het doel van deze rapportage is het direct alloceren van alle balans- en resultatenrekeningposten aan die operationele segmenten die hiervoor de volledige managementverantwoordelijkheid dragen.

De segmentinformatie wordt opgesteld in overeenstemming met de waarderingsgrondslagen zoals gebruikt voor het opstellen van de Geconsolideerde Jaarrekening Fortis (zie hiervoor noot 2) en door het gebruiken van toepasselijke allocatieregels.

Transacties tussen de verschillende operationele segmenten vinden plaats tegen marktconforme condities.

Allocatieregels

In overeenstemming met het businessmodel van Fortis verantwoorden de verzekeringsmaatschappijen de ondersteunende activiteiten direct in de business. Bij het alloceren van balansposten aan operationele segmenten wordt een bottom-up aanpak gehanteerd, gebaseerd op aan externe klanten verkochte producten. Voor de balansposten die niet gerelateerd zijn aan, aan externe klanten verkochte producten wordt een op maat gemaakte methode gehanteerd, aangepast aan het specifieke businessmodel van elk gerapporteerd segment.

14.2 AG Insurance

AG Insurance biedt via meerdere kanalen een uitgebreid scala van Leven en Niet-levenverzekeringen. Onafhankelijke tussenpersonen bedienen de particuliere markt alsook die van kleine en middelgrote ondernemingen. AG Insurance richt zich via de bankfilialen van BNP Paribas Fortis op de retailmarkt.

AG Insurance – Leven

Levensverzekeringen omvatten spaarproducten, met op beleggingen georiënteerde unit-linked contracten, en traditionele producten met een gegarandeerde interestvoet.

AG Insurance – Niet-leven

Niet-leven verzekeringen omvat naast het op de particuliere en zakelijke markt gerichte productaanbod van het schadebedrijf (Auto, Brand en Aansprakelijkheid) ook Arbeidsongeschiktheidsverzekeringen en producten voor Ongevallen & Ziekte.

14.3 Fortis Insurance International

Fortis Insurance International optimaliseert de bekwaamheden in distributie, operaties en producten van geselecteerde Europese en Aziatische markten waar het leidende posities heeft opgebouwd.

Fortis Insurance International – Leven

Voor Leven is Fortis Insurance International actief via volledig in haar bezit zijnde dochterondernemingen in Frankrijk, Duitsland, Hongkong, Turkije, Oekraïne, Rusland en het Verenigd Koninkrijk. Fortis Insurance International heeft in Portugal een belang van 51% in Millenniumbcp Fortis. In Luxemburg heeft Fortis Insurance International een belang van 50% in Fortis Luxembourg Vie S.A. In Azië is Fortis Insurance International actief door middel van minderheidsbelangen in Thailand, Maleisië, China en India.

Fortis Insurance International – Niet-leven

Voor Niet-Leven is Fortis Insurance International actief via een volledig in haar bezit zijnde dochteronderneming in het Verenigd Koninkrijk en via een samenwerkingsverband in Italië. In Portugal worden Niet-leven producten verkocht via Millenniumbcp Fortis. In Azië is Fortis Insurance International actief via minderheidsbelangen in Thailand en Maleisië. In Niet-leven zijn ook de activiteiten van Fortis Reinsurance begrepen.

14.4 Algemeen

Tot het segment Algemeen behoren voornamelijk de niet aan het Verzekeringsbedrijf gerelateerde activiteiten zoals groepfinancieringsactiviteiten en overige holdingactiviteiten. Daarnaast zijn in Algemeen de investeringen in Royal Park Investments, de calloptie op aandelen BNP en verplichtingen in verband met de CASHES (RPN(I)) opgenomen. In 2008 was het resultaat uit beëindigde activiteiten (Fortis Bank, Fortis Insurance Netherlands en Fortis Corporate Insurance) eveneens opgenomen onder Algemeen.

14.5 Balans per operationeel segment

31 december 2009

	AGI	FII	Algemeen	Eliminaties	Totaal
Activa					
Geldmiddelen en kasequivalenten	824	540	4.272		5.636
Financiële beleggingen	42.279	10.767	54	-30	53.070
Vastgoedbeleggingen	1.524	129			1.653
Leningen	2.234	998	1.867	-967	4.132
Beleggingen inzake unit-linked contracten	6.569	14.196		-70	20.695
Beleggingen in geassocieerde deelnemingen	89	465	760	8	1.322
Herverzekering en overige vorderingen	643	648	12	-39	1.264
Actuele belastingvorderingen	34	27	42		103
Uitgestelde belastingvorderingen	25	34	-6		53
Call optie op BNP Paribas aandelen			880		880
Overlopende rente en overige activa	1.166	610	102	-30	1.848
Materiële vaste activa	1.045	63			1.108
Goodwill en overige immateriële vaste activa	236	1.140			1.376
Activa aangehouden voor verkoop	68	35			103
Totaal activa	56.736	29.652	7.983	-1.128	93.243
Verplichtingen					
Verplichtingen inzake verzekeringscontracten Leven	19.263	3.671		-3	22.931
Verplichtingen inzake beleggingscontracten Leven	19.545	4.788			24.333
Verplichtingen inzake unit-linked contracten	6.570	14.203			20.773
Verplichtingen inzake verzekeringscontracten Niet-leven	2.973	1.998		-37	4.934
Schuldbewijzen			915		915
Achtergestelde schulden	891	28	2.917	-986	2.850
Leningen	1.421	991	413	-51	2.774
Actuele belastingschulden	43	61	2		106
Uitgestelde belastingschulden	535	84	406		1.025
RPN(I)			316		316
Overlopende rente en overige verplichtingen	1.568	488	203	-50	2.209
Voorzieningen	13	17	4		34
Verplichtingen met betrekking tot activa aangehouden voor verkoop	17	22			39
Totaal verplichtingen	52.839	26.351	5.176	-1.127	83.239
Eigen vermogen toewijsbaar aan de aandeelhouders	2.860	2.684	2.807	-1	8.350
Minderheidsbelangen	1.037	617			1.654
Totaal eigen vermogen	3.897	3.301	2.807	-1	10.004
Totaal verplichtingen en eigen vermogen	56.736	29.652	7.983	-1.128	93.243
Aantal werknemers	5.635	4.940	38		10.613

31 december 2008

	AGI	FII	Algemeen	Eliminaties	Total
Activa					
Geldmiddelen en kasequivalenten	2.815	609	2.509		5.933
Financiële beleggingen	36.121	8.917	1.264	-1.170	45.132
Vastgoedbeleggingen	1.153	137			1.290
Leningen	2.326	1.091	14.193	-1.206	16.404
Beleggingen inzake unit-linked contracten	5.901	12.177		-38	18.040
Beleggingen in geassocieerde deelnemingen	57	374			431
Herverzekering en overige vorderingen	612	557	23	-38	1.154
Actuele belastingvorderingen	20	26	27		73
Uitgestelde belastingvorderingen	113	2	2		117
Call optie op BNP Paribas aandelen					
Overlopende rente en overige activa	1.136	481	221	-43	1.795
Materiële vaste activa	1.073	62			1.135
Goodwill en overige immateriële vaste activa	281	1.085			1.366
Activa aangehouden voor verkoop					
Totaal activa	51.608	25.518	18.239	-2.495	92.870
Verplichtingen					
Verplichtingen inzake verzekeringscontracten Leven	18.355	3.509		-9	21.855
Verplichtingen inzake beleggingscontracten Leven	17.523	4.084			21.607
Verplichtingen inzake unit-linked contracten	5.901	12.177			18.078
Verplichtingen inzake verzekeringscontracten Niet-leven	2.893	1.432		-36	4.289
Schuldbewijzen			4.812	-142	4.670
Achtergestelde schulden	890	25	2.946	-953	2.908
Leningen	1.339	1.367	6.671	-291	9.086
Actuele belastingschulden	49	24	2		75
Uitgestelde belastingschulden	348	80	181		609
RPN(I)					
Overlopende rente en overige verplichtingen	1.394	369	582	-33	2.312
Voorzieningen	49	9	13		71
Verplichtingen met betrekking tot activa aangehouden voor verkoop					
Totaal verplichtingen	48.741	23.076	15.207	-1.464	85.560
Eigen vermogen toewijsbaar aan de aandeelhouders	2.785	2.009	3.032	-1.031	6.795
Minderheidsbelangen	82	433			515
Totaal eigen vermogen	2.867	2.442	3.032	-1.031	7.310
Totaal verplichtingen en eigen vermogen	51.608	25.518	18.239	-2.495	92.870
Aantal werknemers	5.542	4.718	114		10.374

14.6 Resultatenrekening per operationeel segment gesplitst in Leven en Niet-Leven

2009

	AGI		FII		Algemeen	Eliminaties	Totaal
	Leven	Niet-leven	Leven	Niet-leven			
Baten							
- Bruto premies ¹⁾	4.769	1.515	1.826	1.139		- 1	9.248
- Wijziging in niet-verdiende premies		- 4		- 28			- 32
- Afgegeven herverzekeringspremies	- 5	- 42	- 63	- 83			- 193
Netto verdiende premies	4.764	1.469	1.763	1.028		- 1	9.023
Rentebaten, dividenden en overige beleggingsbaten	2.140	191	372	77	423	- 80	3.123
Ongerealiseerde winst (verlies) op call optie BNP Paribas aandelen					880		880
Ongerealiseerde winst (verlies) op RPN(I)					- 316		- 316
Gerealiseerde en ongerealiseerde winsten en verliezen	99	- 4	9	22	827		953
Baten uit beleggingen inzake unit-linked contracten	860		1.447				2.307
Aandeel in het resultaat van geassocieerde deelnemingen	4		55	8		- 4	63
Commissiebaten	84	3	196	92			375
Overige baten	227	72	10	11	12	- 10	322
Totale baten	8.178	1.731	3.852	1.238	1.826	- 95	16.730
Lasten							
- Schadelasten en uitkeringen, bruto	- 5.652	- 992	- 1.833	- 814		1	- 9.290
- Schadelasten en uitkeringen, aandeel herverzekeraars		17	28	20			65
Schadelasten en uitkeringen, netto	- 5.652	- 975	- 1.805	- 794		1	- 9.225
Lasten inzake unit-linked contracten	- 908		- 1.417				- 2.325
Financieringslasten	- 112	- 12	- 18	- 8	- 408	60	- 498
Wijzigingen in de bijzondere waardeverminderingen	- 103	- 4	- 9	- 2	- 353	4	- 467
Wijzigingen in voorzieningen	36	2	- 5		9		42
Commissielasten	- 294	- 299	- 219	- 160			- 972
Personeelskosten	- 262	- 157	- 90	- 107	- 16	- 8	- 640
Overige lasten	- 479	- 209	- 151	- 122	- 84	30	- 1.015
Totale lasten	- 7.774	- 1.654	- 3.714	- 1.193	- 852	87	- 15.100
Winst voor belastingen	404	77	138	45	974	- 8	1.630
Winstbelastingen	- 32	- 14	- 28	- 14	- 230		- 318
Nettowinst voor resultaat op beëindigde bedrijfsactiviteiten	372	63	110	31	744	- 8	1.312
Toewijsbaar aan de minderheidsbelangen	56	13	44	7			120
Toewijsbaar aan de aandeelhouders	316	50	66	24	744	- 8	1.192
Netto resultaat op beëindigde bedrijfsactiviteiten							
Nettowinst toewijsbaar aan de aandeelhouders	316	50	66	24	744	- 8	1.192
Totale baten van externe klanten	8.148	1.731	3.867	1.238	1.746		16.730
Totale baten intern	30		- 15		80	- 95	
Totale baten	8.178	1.731	3.852	1.238	1.826	- 95	16.730
Overige niet-geldelijke lasten anders dan afschrijvingen	- 166	- 22	- 107				- 295

¹⁾ Bruto premie-inkomen (som van brutopremies en premie-inkomen uit beleggingscontracten zonder discretionaire winstdeling) kan als volgt worden berekend:

2009

	AGI		FII		Algemeen	Eliminaties	Totaal
	Leven	Niet-leven	Leven	Niet-leven			
Bruto premies	4.769	1.515	1.826	1.139		(1)	9.248
Premies inzake beleggingscontracten zonder DPF	583		2.187				2.770
Bruto premie-inkomen	5.352	1.515	4.013	1.139		(1)	12.018

2008

	AGI		FII		Algemeen	Eliminaties	Totaal
	Leven	Niet-leven	Leven	Niet-leven			
Baten							
- Bruto premies ¹⁾	4.077	1.465	1.719	1.228		- 28	8.461
- Wijziging in niet-verdiende premies				- 13			- 13
- Afgegeven herverzekeringspremies	- 5	- 41	- 59	- 120		28	- 197
Netto verdiende premies	4.072	1.424	1.660	1.095			8.251
Rentebaten, dividenden en overige beleggingsbaten	2.193	205	372	108	915	- 133	3.660
Ongerealiseerde winst (verlies) op call optie BNP Paribas aandelen							
Ongerealiseerde winst (verlies) op RPN(I)							
Gerealiseerde en ongerealiseerde winsten en verliezen	- 173	4	- 140	- 25	- 184	10	- 508
Baten uit beleggingen inzake unit-linked contracten	- 1.593		- 1.598				- 3.191
Aandeel in het resultaat van geassocieerde deelnemingen	2		22	3			27
Commissiebaten	127	7	192	106			432
Overige baten	120	54	19	11	52	- 23	233
Totale baten	4.748	1.694	527	1.298	783	- 146	8.904
Lasten							
- Schadelasten en uitkeringen, bruto	- 4.749	- 943	- 1.689	- 844		4	- 8.221
- Schadelasten en uitkeringen, aandeel herverzekeraars	1	16	23	81			121
Schadelasten en uitkeringen, netto	- 4.748	- 927	- 1.666	- 763		4	- 8.100
Lasten inzake unit-linked contracten	1.584		1.635				3.219
Financieringslasten	- 142	- 10	- 69	- 18	- 1.215	111	- 1.343
Wijzigingen in de bijzondere waardeverminderingen	- 466	- 7	- 72	- 7	- 20	14	- 558
Wijzigingen in voorzieningen	- 33	- 3	1		- 14		- 49
Commissielasten	- 302	- 285	- 169	- 150	- 6		- 912
Personeelskosten	- 250	- 140	- 84	- 114	- 44	- 12	- 644
Overige lasten	- 375	- 190	- 159	- 139	- 173	42	- 994
Totale lasten	- 4.732	- 1.562	- 583	- 1.191	- 1.472	159	- 9.381
Winst voor belastingen	16	132	- 56	107	- 689	13	- 477
Winstbelastingen	- 96	- 40	1	- 33	60		- 108
Nettowinst voor resultaat op beëindigde bedrijfsactiviteiten	- 80	92	- 55	74	- 629	13	- 585
Toewijsbaar aan de minderheidsbelangen	5	1	10	9			25
Toewijsbaar aan de aandeelhouders	- 85	91	- 65	65	- 629	13	- 610
Netto resultaat op beëindigde bedrijfsactiviteiten					- 27.412		- 27.412
Nettowinst toewijsbaar aan de aandeelhouders	- 85	91	- 65	65	- 28.041	13	- 28.022
Totale baten van externe klanten	4.714	1.712	527	1.272	679		8.904
Totale baten intern	34	- 18		26	104	- 146	
Totale baten	4.748	1.694	527	1.298	783	- 146	8.904
Overige niet-geldelijke lasten anders dan afschrijvingen							

¹⁾ Bruto premie-inkomen (som van brutopremies en premie-inkomen uit beleggingscontracten zonder discretionaire winstdeling) kan als volgt worden berekend:

2008

	AGI		FII		Algemeen	Eliminaties	Totaal
	Leven	Niet-leven	Leven	Niet-leven			
Bruto premies	4.077	1.465	1.719	1.228		(28)	8.461
Premies inzake beleggingscontracten zonder DPF	740		2.383				3.123
Bruto premie-inkomen	4.817	1.465	4.102	1.228		(28)	11.584

14.7 Technisch resultaat Insurance

Voor de analyse van de verzekeringsresultaten maakt Fortis gebruik van de concepten technisch resultaat en operationele marge.

Het technisch resultaat omvat de premies, commissies en gealloceerde financiële opbrengsten, na aftrek van schadelasten, uitkeringen en operationele lasten. De gerealiseerde winsten en verliezen op beleggingen die bepaalde verzekeringsverplichtingen afdekken, zoals gesepareerde fondsen, maken deel uit van het gealloceerde financiële resultaat en dus van het technisch resultaat. Het beleggingsresultaat, na aftrek van de daarmee samenhangende beleggingskosten, wordt gealloceerd naar de diverse Leven en Niet-leven activiteiten op basis van de beleggingsportefeuilles die de verzekeringsverplichtingen van deze activiteiten afdekken.

De gerealiseerde en ongerealiseerde meerwaarden op de beleggingen, die verantwoord worden in de resultatenrekening en die de verzekeringsverplichting afdekken voor de verschillende activiteiten en die niet worden toegewezen aan het technisch resultaat, worden opgenomen in de operationele marge.

De afstemming van de operationele marge naar de winst voor belastingen omvat alle opbrengsten en kosten die niet onder de verzekerings- en beleggingscontracten worden verantwoord en derhalve ook niet in de operationele marge.

Binnen de diverse verzekeringssegmenten worden de Leven- en Niet-levenactiviteiten afzonderlijk beheerd. Tot de Leven-activiteiten behoren onder meer verzekeringscontracten die risico's dekken welke gerelateerd zijn aan het leven en overlijden van personen. Het levenbedrijf omvat daarnaast beleggingscontracten met en zonder discretionaire winstdeling (DPF). De Niet-levenactiviteiten bestaan uit vier onderdelen: Ongevallen en Ziekte, Autoverzekeringen, Brand en overige schade aan eigendommen en Overig, welke het risico dekken van schade aan eigendommen dan wel verplichtingen inzake claims.

Het technische resultaat voor de verschillende segmenten en onderdelen en de afstemming naar de winst voor belasting wordt in de tabel geïllustreerd.

	2009		2008	
	AGI	FII	AGI	FII
Technisch resultaat Leven	385	65	- 11	- 24
- <i>Ongevallen en ziekte</i>	65	1	74	6
- <i>Auto</i>	5	- 22		38
- <i>Brand en overige schade aan eigendommen</i>	- 21	41	30	57
- <i>Overig</i>	25	- 8	15	8
Technisch resultaat Niet-leven	74	12	119	109
Totaal technisch resultaat	459	77	108	85
Gealloceerde meerwaarden	- 81	15	- 68	- 37
Operationele marge	378	92	40	48
Aandeel in het resultaat van geassocieerde deelnemingen	4	63	2	25
Overig niet-technisch resultaat	99	28	106	- 22
Winst voor belastingen	481	183	148	51

14.8 Overige segmentinformatie inzake Niet-leven

Hieronder wordt een overzicht gegeven van de ratio's per verzekeringssegment Niet-leven per 31 december.

	Schade- ratio	Lasten- ratio	Gecombineerde ratio
2009			
AG Insurance	66,4%	36,8%	103,2%
Fortis Insurance International	77,2%	30,5%	107,7%

2008

AG Insurance	65,0%	35,9%	100,9%
Fortis Insurance International	69,6%	28,8%	98,4%

Schaderatio: de kosten van schade, zijnde schaden voor eigen rekening, exclusief interne schadeafhandelingskosten, als percentage van de netto verdiende premies.

Lastenratio: de lasten als percentage van de verdiende premies netto na herverzekering. De lasten zijn inclusief de interne schadeafhandelingskosten vermeerderd met netto commissies ten laste van het boekjaar, minus interne beleggingskosten.

Gecombineerde ratio: de som van schade- en lastenratio.

14.9 Geografische segmentatie

De activiteiten van de Fortis groep worden wereldwijd aangestuurd. In de volgende tabel worden de financiële kerngegevens per regio weergegeven, gebaseerd op de plaats van vestiging van de Fortis groepsmaatschappij die de transactie is aangegaan.

	Netto winst	Totale baten	Totale activa
31 december 2009			
Benelux	1.068	12.128	73.238
Overige Europese landen	47	4.173	18.472
Azië	77	429	1.533
Totaal	1.192	16.730	93.243

31 december 2008

Benelux	- 28.075	6.234	75.620
Overige Europese landen	44	2.527	15.823
Azië	9	143	1.427
Totaal	- 28.022	8.904	92.870

14.10 Resultaten op basis van nieuwe segmenten (vanaf 2010)

Fortis start per 1 januari 2010 met de rapportage aan de hand van een nieuwe segmentindeling. De operationele segmenten bestaan per die datum uit:

- AG insurance (AGI)
- Continentaal Europa
- Verenigd Koninkrijk (UK)
- Azië
- Algemeen.

In de onderstaande tabel wordt weergegeven hoe de resultaatontwikkeling er voor die segmenten zou hebben uitgezien indien de nieuwe structuur al in 2009 zou zijn ingevoerd.

	<i>Continentaal</i>				<i>Algemeen</i>	<i>Eliminaties</i>	<i>Totaal</i>
	<i>AGI</i>	<i>Europa</i>	<i>UK</i>	<i>Azië</i>			
Totale baten	9.909	3.639	1.001	440	1.836	- 95	16.730
Totale lasten	- 9.428	- 3.513	- 982	- 365	- 899	87	- 15.100
Nettowinst toewijsbaar aan de aandeelhouders	366	34	14	72	714	- 8	1.192

Toelichting op de geconsolideerde balans

15 Geldmiddelen en kasequivalenten

Onder Geldmiddelen en kasequivalenten zijn begrepen direct beschikbare kasgelden, vrij beschikbare tegoeden bij centrale banken alsmede andere financiële instrumenten met een looptijd van minder dan drie maanden, na de datum van verkrijging. Geldmiddelen en kasequivalenten bestaan per 31 december uit:

	<i>31 december 2009</i>	<i>31 december 2008</i>
Geldmiddelen	2	2
Vorderingen op banken	5.480	5.471
Overige	154	460
Totaal geldmiddelen en kasequivalenten	5.636	5.933

Onder de post Overige is EUR 102 miljoen (2008: EUR 363 miljoen) verantwoord met betrekking tot geldmarktpapier.

16 Financiële beleggingen

De samenstelling van de Financiële beleggingen is als volgt:

	31 december 2009	31 december 2008
Financiële beleggingen		
- Voor verkoop beschikbaar	52.911	45.018
- Tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening	189	191
- Afgeleide financiële instrumenten aangehouden voor handelsdoeleinden (activa)	151	237
Totaal bruto	53.251	45.446
Bijzondere waardeverminderingen:		
- op voor verkoop beschikbare beleggingen	- 181	- 314
Totaal bijzondere waardeverminderingen	- 181	- 314
Totaal	53.070	45.132

16.1 Voor verkoop beschikbare beleggingen

De reële waarde en geamortiseerde kostprijs, alsmede de hieraan gerelateerde positieve en negatieve bruto herwaarderingen van de Voor verkoop beschikbare beleggingen zijn als volgt:

	Historische/ geamortiseerde kostprijs	Bruto ongerealiseerde winsten	Bruto ongerealiseerde verliezen	Reële waarde aanpassingen ten gevolge van hedge accounting	Bijzondere waarde- verminderingen	Reële waarden
31 december 2009						
Overheidsobligaties	32.564	1.202	- 331			33.435
Bedrijfsobligaties	16.659	721	- 71		- 4	17.305
Gestructureerde kredietinstrumenten	463	14	- 18		- 27	432
Voor verkoop beschikbare beleggingen in obligaties	49.686	1.937	- 420		- 31	51.172
Private equity en durfkapitaal	3				- 1	2
Aandelen	1.559	154	- 13		- 149	1.551
Overige beleggingen	5					5
Voor verkoop beschikbare beleggingen in aandelen en overige beleggingen	1.567	154	- 13		- 150	1.558
Totaal voor verkoop beschikbare beleggingen	51.253	2.091	- 433		- 181	52.730
31 december 2008						
Overheidsobligaties	26.997	926	- 381			27.542
Bedrijfsobligaties	15.389	379	- 303		- 24	15.441
Gestructureerde kredietinstrumenten	535	4	- 26		- 95	418
Voor verkoop beschikbare beleggingen in obligaties	42.921	1.309	- 710		- 119	43.401
Private equity en durfkapitaal	4				- 1	3
Aandelen	1.555	20	- 91		- 194	1.290
Overige beleggingen	10					10
Voor verkoop beschikbare beleggingen in aandelen en overige beleggingen	1.569	20	- 91		- 195	1.303
Totaal voor verkoop beschikbare beleggingen	44.490	1.329	- 801		- 314	44.704

De voor verkoop beschikbare beleggingen waren ultimo 2009 als volgt gewaardeerd:

- overheidsobligaties (EUR 33.435 miljoen) worden gewaardeerd op basis van genoteerde prijzen in een actieve markt (niveau 1);
- van het schuldpapier van bedrijven is EUR 16.348 miljoen gebaseerd op genoteerde prijzen in actieve markten (niveau 1), is EUR 923 miljoen gebaseerd op observeerbare marktgegevens in een actieve markt (niveau 2) en EUR 13 miljoen op niveau 3 (prijzen van tegenpartijen);
- van de gestructureerde kredietinstrumenten vindt de waardering van EUR 40 miljoen plaats op niveau 1, heeft EUR 307 miljoen een waardering op niveau 2 en EUR 84 miljoen op niveau 3 (prijzen van tegenpartijen);
- de waardering van aandelen (EUR 1.552 miljoen) is voornamelijk gebaseerd op genoteerde prijzen in een actieve markt (niveau 1). Slechts EUR 8 miljoen heeft een niveau 2 waardering;
- Private equity en overige beleggingen worden gewaardeerd op basis van observeerbare marktgegevens in een actieve markt (niveau 2).

De positie op niveau 3 is met name gevoelig voor veranderingen in het niveau van de 'creditspreads'. Stijgt die 'creditspread' met 1 basispunt dan daalt de marktwaarde van die positie met naar schatting 7 basispunten. Dit vertaalt zich naar een waardeverlies van circa EUR 68.000 voor iedere basispunt dat de 'creditspread' omhoog gaat. De wijzigingen in de waarde van niveau 3-instrumenten worden verantwoord in het eigen vermogen onder ongerealiseerde winsten en verliezen.

Overheidsobligaties naar land van uitgifte

De overheidsobligaties naar land van uitgifte zijn per 31 december als volgt:

	<i>Historische/ geamortiseerde kostprijs</i>	<i>Bruto ongerealiseerde winsten (verliezen)</i>	<i>Bijzondere waarde- vermindering</i>	<i>Reële waarden</i>
31 december 2009				
Belgische overheid	6.572	369		6.941
Nederlandse overheid	664	18		682
Duitse overheid	1.632	43		1.675
Italiaanse overheid	8.598	315		8.913
Franse overheid	1.638	80		1.718
Britse overheid	546	8		554
Griekse overheid	4.318	- 241		4.077
Spaanse overheid	1.944	58		2.002
Portugese overheid	2.963	109		3.072
Oostenrijkse overheid	1.527	29		1.556
Finse overheid	181	6		187
Ierse overheid	580	18		598
Sloveense overheid	512	29		541
Tsjechische overheid	318	12		330
Slowaakse overheid	138	9		147
Verenigde Staten van Amerika: overheid	269	4		273
Overige overheden	164	5		169
Totaal	32.564	871		33.435

31 december 2008

Belgische overheid	4.612	348	4.960
Nederlandse overheid	362	25	387
Duitse overheid	515	41	556
Italiaanse overheid	8.598	- 30	8.568
Franse overheid	741	68	809
Britse overheid	565	35	600
Griekse overheid	5.218	- 217	5.001
Spaanse overheid	697	41	738
Portugese overheid	2.853	104	2.957
Oostenrijkse overheid	802	23	825
Finse overheid	81	5	86
Ierse overheid	541	16	557
Sloveense overheid	510	8	518
Tsjechische overheid	318	- 5	313
Slowaakse overheid	138	2	140
Verenigde Staten van Amerika: overheid	262	79	341
Overige overheden	184	2	186
Totaal	26.997	545	27.542

Er zijn in 2009 en 2008 geen bijzondere waardeverminderingen op overheidsobligaties verantwoord.

Netto ongerealiseerde winsten en verliezen op Voor verkoop beschikbare beleggingen opgenomen in het Eigen vermogen

	31 december 2009	31 december 2008
Voor verkoop beschikbare beleggingen in obligaties:		
Boekwaarde	51.172	43.401
Bruto ongerealiseerde winsten en verliezen	1.517	599
- Belasting	- 483	- 185
Shadow accounting	- 302	- 73
- Belasting	80	34
Netto ongerealiseerde winsten en verliezen	812	375
Voor verkoop beschikbare beleggingen in aandelen en overige beleggingen:		
Boekwaarde	1.558	1.303
Bruto ongerealiseerde winsten en verliezen	141	- 71
- Belasting	- 15	2
Shadow accounting	- 42	
- Belasting	15	2
Netto ongerealiseerde winsten en verliezen	99	- 67

Bijzondere waardeverminderingen op voor verkoop beschikbare beleggingen

De volgende tabel illustreert de bijzondere waardeverminderingen op Voor verkoop beschikbare beleggingen.

	31 december 2009	31 december 2008
Bijzondere waardeverminderingen op voor verkoop beschikbare beleggingen:		
- op obligaties	- 31	- 119
- op aandelen en overige beleggingen	- 150	- 195
Totaal bijzondere waardeverminderingen op voor verkoop beschikbare beleggingen	- 181	- 314

De wijzigingen in de bijzondere waardeverminderingen op voor verkoop beschikbare beleggingen zijn als volgt:

	2009	2008
Stand per 1 januari	314	2.827
Saldo van beëindigde bedrijfsactiviteiten per 1 januari		- 2.704
Saldo voortgezette activiteiten per 1 januari	314	123
Aan- en verkoop van dochterondernemingen	- 1	
Toename bijzondere waardeverminderingen	101	524
Vrijval bijzondere waardeverminderingen	- 10	- 1
Terugname bij de verkoop/desinvestering	- 223	- 331
Omrekeningsverschillen en overige aanpassingen		- 1
Stand per 31 december	181	314

16.2 Beleggingen tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening

Een nadere toelichting op de Beleggingen welke tegen reële waarde worden gehouden met verwerking van ongerealiseerde waardeveranderingen in de resultatenrekening is per 31 december als volgt:

	31 december 2009	31 december 2008
Overheidsobligaties	10	7
Bedrijfsobligaties	82	150
Gestructureerde kredietinstrumenten	91	26
Obligaties	183	183
Aandelen	3	1
Overige beleggingen	3	7
Aandelen en overige beleggingen	6	8
Totaal beleggingen tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening	189	191

Beleggingen tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening waren ultimo 2009 als volgt gewaardeerd:

- overheidsobligaties (EUR 10 miljoen), aandelen (EUR 3 miljoen) en Overige beleggingen (EUR 3 miljoen) waren gewaardeerd op basis van genoteerde prijzen in een actieve markt (niveau 1);
- van het schuldpapier van bedrijven is EUR 77 miljoen gebaseerd op genoteerde prijzen in een actieve markt (niveau 1) en is EUR 5 miljoen gebaseerd op een waardering op niveau 2;
- van de gestructureerde kredietinstrumenten (EUR 91 miljoen) vindt de waardering op niveau 3 plaats (prijzen van tegenpartijen).

De positie op niveau 3 is met name gevoelig voor veranderingen in het algehele niveau van de creditspreads. Stijgt die creditspread met 1 basispunt dan daalt de marktwaarde van die positie met naar schatting 7 basispunten. Dit vertaalt zich naar een waardeverlies van circa EUR 65.000 voor iedere basispunt dat de creditspread omhooggaat. De wijziging in de waarde van de gestructureerde kredietinstrumenten tussen 2009 en 2008 is het gevolg van herwaardering en wordt verantwoord onder gerealiseerde en niet-gerealiseerde winsten en verliezen.

Overige beleggingen uit de beleggingsportefeuille verantwoord tegen reële waarde in de resultatenrekening hebben onder meer betrekking op de verzekeringsactiviteiten van Fortis. Deze beleggingen zijn gerelateerd aan verzekeringstechnische verplichtingen, waarbij de kasstromen contractueel of op basis van discretionaire deelname verbonden zijn aan de resultaatontwikkeling van deze activa en waarvan de waardering actuele informatie bevat. Als zodanig reduceert deze waardering derhalve significant een administratieve mismatch. Deze mismatch zou zijn ontstaan door de niet gelijkwaardige waardering van activa en verplichtingen en de daarmee samenhangende verantwoording van winsten en verliezen.

De geamortiseerde kostprijs van de schuldbewijzen welke tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening worden gewaardeerd, bedraagt per 31 december 2009 EUR 446 miljoen (2008: EUR 551 miljoen).

16.3 Activa aangehouden voor handelsdoeleinden

De voor handelsdoeleinden aangehouden activa zijn als volgt samengesteld:

	<i>31 december 2009</i>	<i>31 december 2008</i>
Niet op een beurs verhandeld (OTC)	151	237
Totaal afgeleide financiële instrumenten	151	237

Van de voor handelsdoeleinden aangehouden derivaten is de waardering voor EUR 58 miljoen gebaseerd op een waardering op niveau 1 en voor EUR 93 miljoen op niveau 2.

17 Vastgoedbeleggingen

Beleggingen in vastgoed hebben met name betrekking op woningen, kantoor- en winkelpanden en vastgoed voor gemengd gebruik, hoofdzakelijk in de Benelux.

	31 december 2009	31 december 2008
Vastgoedbeleggingen	1.702	1.328
Bijzondere waardeverminderingen	- 49	- 38
Totaal vastgoedbeleggingen	1.653	1.290

De wijzigingen in de Vastgoedbeleggingen zijn per 31 december als volgt:

	2009	2008
Kostprijs per 1 januari	1.772	4.604
Kostprijs van beëindigde bedrijfsactiviteiten per 1 januari		- 2.865
Kostprijs van voortgezette bedrijfsactiviteiten per 1 januari	1.772	1.739
Aan- en verkoop dochterondernemingen	117	30
Toevoegingen/aankopen	124	28
Overboeking van (naar) materiële vaste activa	59	- 29
Omrekeningsverschillen	- 3	7
Overige	121	- 3
Kostprijs per 31 december	2.190	1.772
Cumulatieve afschrijvingen per 1 januari	- 444	- 882
Cumulatieve afschrijvingen beëindigde bedrijfsactiviteiten per 1 januari		480
Cumulatieve afschrijvingen voortgezette bedrijfsactiviteiten per 1 januari	- 444	- 402
Afschrijvingen voortgezette bedrijfsactiviteiten	- 44	- 44
Overige		2
Cumulatieve afschrijvingen per 31 december	- 488	- 444
Bijzondere waardeverminderingen per 1 januari	- 38	- 66
Bijzondere waardeverminderingen beëindigde bedrijfsactiviteiten per 1 januari		38
Bijzondere waardeverminderingen voortgezette bedrijfsactiviteiten per 1 januari	- 38	- 28
Wijzigingen in bijzondere waardeverminderingen beëindigde bedrijfsactiviteiten		
Toename bijzondere waardeverminderingen verantwoord in de resultatenrekening	- 11	- 10
Bijzondere waardeverminderingen per 31 december	- 49	- 38
Netto vastgoedbeleggingen per 31 december	1.653	1.290
Kostprijs van vastgoedbeleggingen in aanbouw	73	

De post Overige onder Kostprijs van EUR 121 miljoen houdt verband met de classificatie van gebouwen die worden aangehouden voor doorverkoop als vastgoedbeleggingen in 2009 (voorheen verantwoord onder Overlopende rente en overige activa).

De onderstaande tabel toont de reële waarde van het vastgoed van het verzekeringsbedrijf.

	31 december 2009	31 december 2008
Reële waarden gebaseerd op marktinformatie	1.702	1.479
Reële waarden gebaseerd op onafhankelijke waardering	503	320
Totaal reële waarde van vastgoedbeleggingen	2.205	1.799
Totale boekwaarde	1.653	1.290
Bruto ongerealiseerde winsten en verliezen	552	509
Belasting	- 175	- 162
Netto ongerealiseerde winst/verlies (niet opgenomen in eigen vermogen)	377	347

De afschrijvingen op gebouwen worden berekend volgens de lineaire methode teneinde de kosten van die activa af te schrijven gedurende de geschatte levensduur tot de restwaarde. Vastgoed wordt gesplitst in de volgende componenten: ruwbouw, ramen en deuren, technische uitrusting, ruwe afwerking en detailafwerking.

De maximale levensduur van de componenten is als volgt:

Ruwbouw	50 jaar voor kantoren en winkelpanden; 70 jaar voor woningen
Ramen en deuren	30 jaar voor kantoren en winkelpanden; 40 jaar voor woningen
Technische uitrusting	20 jaar voor kantoren; 25 jaar voor winkelpanden en 40 jaar voor woningen
Ruwe afwerking	20 jaar voor kantoren; 25 jaar voor winkelpanden en 40 jaar voor woningen
Detail afwerking	10 jaar voor kantoren, winkelpanden en woningen

Terreinen hebben een ongelimiteerde levensduur en worden derhalve niet afgeschreven. IT, kantoor- en andere apparatuur en motorrijtuigen worden afgeschreven over de respectievelijke levensduur, die individueel wordt vastgesteld. Als algemene regel wordt uitgegaan van een restwaarde van nihil.

Vastgoed verhuurd op basis van operationele lease

Fortis verhuurt bepaalde activa (voornamelijk vastgoed voor beleggingsdoeleinden) aan externe partijen op basis van operationele leaseovereenkomsten. De toekomstige minimale leasetermijnen inzake niet-opzeggbare overeenkomsten bedragen per 31 december:

	2009	2008
Tot 3 maanden	36	32
3 maanden tot 1 jaar	103	85
1 jaar tot 5 jaar	378	281
5 jaar en langer	630	255
Totaal	1.147	653

18 Leningen

De leningen zijn als volgt samengesteld:

	<i>31 december 2009</i>	<i>31 december 2008</i>
Vorderingen op banken	1.817	13.894
Vorderingen op klanten	2.325	2.520
Totaal	4.142	16.414
Verminderd met bijzondere waardeverminderingen:		
- specifiek kredietrisico	- 9	- 10
- bestaande maar niet gerapporteerde (IBNR)	- 1	
Totaal vorderingen	4.132	16.404

18.1 Leningen aan banken

Leningen aan banken zijn als volgt samengesteld:

	<i>31 december 2009</i>	<i>31 december 2008</i>
Rentedragende deposito's	902	1.107
Leningen en voorschotten		5.751
Achtergestelde leningen	900	6.662
Overige	15	374
Totaal	1.817	13.894
Verminderd met bijzondere waardeverminderingen:		
- specifiek kredietrisico	- 1	- 1
Vorderingen op banken	1.816	13.893

Bijzondere waardeverminderingen op Leningen aan banken

Het verloop van de bijzondere waardeverminderingen op leningen aan banken is als volgt:

	<i>2009</i>		<i>2008</i>	
	<i>Specifiek kredietrisico</i>	<i>IBNR</i>	<i>Specifiek kredietrisico</i>	<i>IBNR</i>
Stand per 1 januari	1		12	5
Saldo beëindigde bedrijfsactiviteiten per 1 januari			- 12	- 5
Saldo voortgezette bedrijfsactiviteiten per 1 januari	1			
Toename bijzondere waardeverminderingen			1	
Stand per 31 december	1		1	

In noot 7 zijn de details van de bijzondere waardeverminderingen nader beschreven.

18.2 Leningen aan klanten

De Leningen aan klanten zijn als volgt samengesteld:

	31 december 2009	31 december 2008
Hypothecaire leningen	1.595	1.561
Leningen aan particulieren	7	10
Leningen aan ondernemingen	113	103
Polisbeleningen	148	139
Financiële leasevorderingen	65	67
Overige leningen	397	640
Totaal	2.325	2.520
Verminderd met bijzondere waardeverminderingen:		
- specifiek kredietrisico	- 8	- 9
- bestaande maar niet gerapporteerde (IBNR)	- 1	
Vorderingen op klanten	2.316	2.511

Financiële leasevorderingen

De Financiële leasevorderingen zijn per 31 december als volgt:

	<i>Minimum lease betalingen</i>		<i>Contante waarde van de minimaal te ontvangen lease betalingen</i>	
	2009	2008	2009	2008
<i>Bruto investeringen in financiële lease:</i>				
Tot 3 maanden	2	2	1	1
3 maanden tot 1 jaar	5	5	1	1
1 jaar tot 5 jaar	28	28	9	8
Langer dan 5 jaar	88	95	54	57
Totaal	123	130	65	67
Niet-verdiende (toekomstige) financiële lease opbrengsten	58	63		

De opbrengsten uit financiële lease-overeenkomsten zoals verantwoord in de resultatenrekening bedroegen in 2009 EUR 7 miljoen (2008: EUR 7 miljoen).

Bijzondere waardeverminderingen op Leningen aan klanten

De volgende tabel toont de bijzondere waardeverminderingen op Leningen aan klanten.

	2009		2008	
	Specifiek kredietrisico	IBNR	Specifiek kredietrisico	IBNR
Stand per 1 januari	9		1.815	227
Saldo beëindigde bedrijfsactiviteiten per 1 januari			- 1.809	- 227
Saldo voortgezette bedrijfsactiviteiten per 1 januari	9		6	
Toename bijzondere waardeveranderingen	2		5	
Vrijval bijzondere waardeverminderingen	- 3	1	- 3	
Omrekeningsverschillen en overige aanpassingen			1	
Stand per 31 december	8	1	9	

In noot 7 worden de bijzondere waardeverminderingen nader beschreven.

19 Beleggingen in geassocieerde deelnemingen

Een overzicht van de belangrijkste Beleggingen in geassocieerde deelnemingen per 31 december is als volgt:

		% belang	2009	2008
			Reële waarde	Reële waarde
Deelnemingen				
Mayban Fortis Holdings	Maleisië	30,95%	220	145
Muang Thai Holdings	Thailand	31% - 12%	90	146
Tai Ping Holdings	China	24,90%	118	77
Royal Park Investments	België	44,71%	760	
IDBI Fortis Life Insurance	India	26,00%	11	5
Overige			123	58
Totaal			1.322	431

Onder Overige zijn voornamelijk beleggingen in vastgoedondernemingen begrepen.

Hieronder wordt een overzicht gegeven van de belangrijkste geassocieerde deelnemingen.

	Totaal activa	Totaal passiva	Totale baten	Totale lasten
2009				
Mayban Fortis Holdings	4.475	3.764	759	- 575
Muang Thai Holdings	1.809	1.380	615	- 546
Tai Ping Holdings	8.155	7.657	2.836	- 2.840
Royal Park Investments	10.152	8.452	912	- 912
IDBI	149	107	86	- 99
2008				
Mayban Fortis Holdings	4.198	3.728	970	- 934
Muang Thai Holdings	1.661	1.128	436	- 416
Tai Ping Holdings	6.381	6.033	2.156	- 2.125
IDBI	50	31	41	- 53

20 Herverzekering en overige vorderingen

Herverzekering en overige vorderingen zijn per 31 december als volgt:

	31 december 2009	31 december 2008
Aandeel herverzekeraars in verplichtingen voor verzekerings- (en beleggings-) contracten	283	263
Vorderingen op polishouders	448	408
Vorderingen inzake commissiebatens	50	35
Operationele leasevorderingen	3	
Vorderingen op tussenpersonen	213	158
Vorderingen op herverzekeraars	37	48
Claim gerelateerd aan betaling aan FCC	362	
Overige	251	278
Totaal bruto	1.647	1.190
Bijzondere waardeverminderingen	- 383	- 36
Totaal netto	1.264	1.154

De claim met betrekking tot de betaling aan FCC van EUR 362 miljoen houdt verband met de claim tegen Fortis Capital Company Limited, Fortis Bank Nederland N.V. en de Nederlandse staat. Deze vordering vertegenwoordigt de volledige compensatie van de aan Fortis Capital Company Limited gedane betaling, die datzelfde bedrag aan houders van preferente aandelen heeft uitgekeerd. Omdat de vordering door de tegenpartij wordt aangevochten, is het volledige bedrag verantwoord als bijzondere waardevermindering (zie noot 45 Wijzigingen in de bijzondere waardeverminderingen). Onder 'Overige' vallen vorderingen in verband met BTW en andere indirecte belastingen.

Verloop van de bijzondere waardeverminderingen op herverzekering en overige vorderingen

Het verloop van de bijzondere waardeverminderingen op herverzekering en overige vorderingen is als volgt:

	2009	2008
Stand per 1 januari	36	59
Saldo beëindigde bedrijfsactiviteiten per 1 januari		- 43
Saldo voortgezette activiteiten per 1 januari	36	16
Aan- en verkoop dochterondernemingen		
Toename bijzondere waardeverminderingen	366	28
Terugname bijzondere waardeverminderingen	- 11	- 7
Afschrijvingen van niet-inbare bedragen	- 8	
Omrekeningsverschillen en overige aanpassingen		- 1
Stand per 31 december	383	36

Verloop van het aandeel herverzekeraars in verplichtingen voor verzekerings- en beleggingscontracten

Het verloop van het Aandeel herverzekeraars in verplichtingen voor verzekerings- en beleggingscontracten is als volgt:

	2009	2008
Stand per 1 januari	263	956
Saldo beëindigde bedrijfsactiviteiten per 1 januari		- 750
Saldo voortgezette activiteiten per 1 januari	263	206
Aan- en verkoop dochterondernemingen	60	
Wijzigingen verplichtingen huidig jaar	24	27
Wijzigingen in de verplichtingen voor voorgaande jaren	- 30	34
Betaalde schaden huidig jaar	2	- 1
Betaalde schaden voorgaande jaren	- 27	- 14
Overige netto-toevoegingen via de resultatenrekening	- 12	21
Omrekeningsverschillen en overige aanpassingen	3	- 10
Stand per 31 december	283	263

21 Calloptie aandelen BNP Paribas

Op basis van de op 12 mei 2009 getekende overeenkomst kreeg Fortis een in contanten af te wikkelen calloptie toegekend door de Federale Participatie- en Investeringsmaatschappij (FPIM) waardoor Fortis de mogelijkheid heeft te profiteren van een waardestijging van de 121.218.054 aandelen van BNP Paribas gehouden door de FPIM. Deze aandelen werden verkregen door de FPIM in ruil voor de verkoop van 75% + 1 aandeel van Fortis Bank. De optie geeft Fortis het recht op het verschil tussen de uitoefenprijs van EUR 68 en de marktprijs van de aandelen van BNP Paribas op het moment van de uitoefening of de verkoopprijs van de onderliggende aandelen van BNP Paribas, naar discretie van de FPIM. Na afloop van een lock-up periode op 10 oktober 2010 kan Fortis haar rechten uitoefenen gedurende een periode van zes jaar tot 10 oktober 2016. Deze rechten vervangen 'coupon 42'. Na de claimemissie van BNP Paribas van 29 september 2009 is de uitoefenprijs verlaagd tot EUR 66,672.

De toegekende rechten omvatten bepaalde niet-standaardkenmerken die afwijken van de op de ISDA-norm gebaseerde optieprotocollen, zoals beperking van de overdraagbaarheid, beperkingen van de vrijheid van uitoefening, gedwongen uitoefening in bepaalde omstandigheden en specifieke aanpassingsmechanismen zoals verwatering en 'claim issues'.

Deze optie wordt verantwoordt op basis van de reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening onder 'Ongerealiseerde winst (verlies) op calloptie BNP Paribas aandelen'.

Waardeberekening

Een theoretische waarde van een individuele optie kan worden berekend op basis van traditionele Black-Scholes optiewaarderingstechnieken. Naast waarneembare cijfers in de markt per de verslagdatum zoals de renteopbrengst, de werkelijke en uitoefenprijs van het aandeel en de resterende looptijd van de optie dient de berekening ook te zijn gebaseerd op veronderstellingen met betrekking tot toekomstig dividend en impliciete volatiliteit. Bovendien dient met de niet-standaardkenmerken ook rekening gehouden te worden.

De volgende gegevens per 31 december zijn gebaseerd op een aangepaste uitoefenprijs van EUR 66,672 (eerder EUR 68,00) in verband met de claimemissie van BNP Paribas eind september 2009:

	31 december 2009	12 mei 2009
Koers BNP Paribas	EUR 55,85	EUR 45,98
Volatiliteit	27%	35%
Dividendrendement	3,57%	4,30%
Koers per optie tot en met 10 oktober 2016	EUR 10,37	EUR 9,47
Theoretische waarde 121,2 miljoen opties	EUR 1.257 miljoen	EUR 1.148 miljoen
Geschatte waarde, gecorrigeerd voor niet-standaardkenmerken (30%)	EUR 880 miljoen	EUR 803 miljoen

Volatiliteit

Gezien de omvang van de claimemissie, die 10,24% van de uitstaande aandelen BNP Paribas vertegenwoordigt, kan worden verwacht dat de uitoefening of monetisatie van de opties effect heeft op de volatiliteit van de aandelen. De toegepaste volatiliteit heeft een significante invloed op het resultaat: een wijziging in de volatiliteit van 5% op 31 december 2009 resulteert in een wijziging van 25% van de waarde van de optie.

Aanpassing voor niet-standaardkenmerken

Gezien de ongewone kenmerken van de rechten zullen professionele marktpartijen een aanzienlijk disconto toepassen op de theoretische waardering. Fortis heeft besloten de theoretische waardering te verlagen met 30% voor deze niet-standaardkenmerken, op basis van aanwijzingen van professionele marktpartijen die varieerden van 10 tot 50%. Fortis onderzoekt zorgvuldig de diverse structuren om haar rechten te monetiseren of te realiseren met het oog op maximalisering van de waarde voor haar aandeelhouders.

Uitkering van de opbrengsten

Fortis heeft toegezegd het voordeel van de uitoefening, monetisatie of andere beoogde structuren uit te keren in de vorm van een dividend, voor zover dit door de wet is toegestaan en rekening houdend met eventuele praktische beperkingen.

De Belgische Dienst Voorafgaande Beslissingen heeft bevestigd dat de toewijzing van de BNP Paribas optie in principe niet belastbaar is voor Fortis SA/NV. Fortis acht de kans aanwezig dat er een situatie kan worden gecreëerd waarin zij geen winstbelasting hoeft te betalen als de meerwaarden op de optie worden gerealiseerd en dat zij dus in staat zal zijn om, voor zover bij de wet toegestaan, de bruto-opbrengsten uit te keren in de vorm van een dividend. Rekening houdend met de strikte IFRS-regels heeft Fortis een uitgestelde belastingverplichting van EUR 299 miljoen verantwoord voor de waarde van de optie. Dit heeft tot gevolg dat de waardering na belastingen ultimo 2009 EUR 581 miljoen bedroeg.

22 Overlopende rente en overige activa

De Overlopende rente en overige activa per 31 december zijn als volgt samengesteld:

	31 december 2009	31 december 2008
Overlopende acquisitiekosten	508	421
Overlopende overige kosten	80	91
Overlopende baten	1.155	1.099
Gebouwen bestemd voor verkoop	37	112
Activa voor plannen met vaste toezeggingen	9	6
Overige	61	66
Totaal bruto	1.850	1.795
Bijzondere waardeverminderingen	- 2	
Overlopende rente en overige activa	1.848	1.795

Voor meer informatie over pensioenregelingen en pensioengerelateerde activa wordt verwezen naar noot 9 Vergoedingen na uitdiensttreding en andere langetermijn personeelsbeloningen.

Wijziging in de overlopende acquisitiekosten

Het verloop van de Overlopende acquisitiekosten in verband met verzekerings- en beleggingscontracten over het jaar is als volgt:

	2009	2008
Stand per 1 januari	421	1.091
Saldo beëindigde bedrijfsactiviteiten per 1 januari		- 689
Saldo voortgezette bedrijfsactiviteiten per 1 januari	421	402
Aan- en verkoop dochterondernemingen	41	
Geactiveerde overlopende acquisitiekosten	463	416
Afschrijvingen	- 420	- 375
Overige aanpassingen inclusief omrekeningsverschillen	3	- 22
Stand per 31 december	508	421

23 Materiële vaste activa

De boekwaarde van de verschillende categorieën Materiële vaste activa per 31 december is als volgt:

	31 december 2009	31 december 2008
Terreinen en gebouwen voor eigen gebruik	1.035	974
Verbeteringen aan gehuurde gebouwen	17	20
Bedrijfsmiddelen	56	51
Gebouwen in aanbouw	90	90
Totaal	1.108	1.135

Wijzigingen in de materiële vaste activa

De wijzigingen in de Materiële vaste activa zijn als volgt:

	2008				
	Terreinen en gebouwen voor eigen gebruik	Verbeteringen gehuurde gebouwen	Bedrijfs- middelen	Gebouwen in aanbouw	Totaal
Kostprijs per 1 januari	3.861	784	1.933	180	6.758
Kostprijs van beëindigde bedrijfsactiviteiten per 1 januari	- 2.507	- 739	- 1.760	- 157	- 5.163
Kostprijs voortgezette bedrijfsactiviteiten per 1 januari	1.354	45	173	23	1.595
Aan- en verkoop dochterondernemingen					
Toevoegingen	20	4	18	12	54
Terugname door desinvesteringen	- 18		- 6		- 24
Overdracht van/naar vastgoedbeleggingen	29				29
Omrekeningsverschillen	- 1		- 7		- 8
Overige	- 19	1	10	55	47
Kostprijs per 31 december	1.365	50	188	90	1.693
Cumulatieve afschrijvingen per 1 januari	- 1.315	- 372	- 1.057		- 2.744
Cumulatieve afschrijvingen van beëindigde bedrijfsactiviteiten per 1 januari	937	344	931		2.212
Cumulatieve afschrijvingen voortgezette bedrijfsactiviteiten per 1 januari	- 378	- 28	- 126		- 532
Aan- en verkoop dochterondernemingen					
Afschrijvingen	- 27	- 2	- 19		- 48
Terugname afschrijving door desinvesteringen	12		5		17
Omrekeningsverschillen	1		4		5
Overige	3				3
Cumulatieve afschrijvingen per 31 december	- 389	- 30	- 137		- 556
Bijzondere waardeverminderingen per 1 januari	- 9		- 1		- 10
Bijzondere waardeverminderingen op beëindigde bedrijfsactiviteiten per 1 januari	7		1		8
Bijzondere waardeverminderingen op voortgezette bedrijfsactiviteiten per 1 januari	- 2				- 2
Verkoop dochterondernemingen					
Toename bijzondere waardeverminderingen verantwoord in de resultatenrekening					
Terugname bijzondere waardeverminderingen verantwoord in de resultatenrekening					
Terugname bijzondere waardeverminderingen door desinvesteringen					
Overige					
Bijzondere waardeverminderingen per 31 december	- 2				- 2
Materiële vaste activa per 31 december	974	20	51	90	1.135

2009

	Terreinen en gebouwen voor eigen gebruik	Verbeteringen gehuurde gebouwen	Bedrijf- smiddelen	Gebouwen in aanbouw	Totaal
Kostprijs per 1 januari	1.365	50	188	90	1.693
Aan- en verkoop dochterondernemingen			2		2
Toevoegingen	46		22		68
Terugname door desinvesteringen			- 27		- 27
Overdracht van/naar vastgoedbeleggingen				- 59	- 59
Omrekeningsverschillen			2		2
Overige	74	- 3	- 3	- 31	37
Kostprijs per 31 december	1.485	47	184		1.716
Cumulatieve afschrijvingen per 1 januari	- 389	- 30	- 137		- 556
Aan- en verkoop dochterondernemingen			- 2		- 2
Afschrijvingen	- 40	- 4	- 20		- 64
Terugname afschrijving door desinvesteringen			26		26
Omrekeningsverschillen			- 1		- 1
Overige	- 13	4	6		- 3
Cumulatieve afschrijvingen per 31 december	- 442	- 30	- 128		- 600
Bijzondere waardeverminderingen per 1 januari	- 2				- 2
Verkoop dochterondernemingen					
Toename bijzondere waardeverminderingen verantwoord in de resultatenrekening	- 6				- 6
Terugname bijzondere waardeverminderingen verantwoord in de resultatenrekening					
Terugname bijzondere waardeverminderingen door desinvesteringen					
Overige					
Bijzondere waardeverminderingen per 31 december	- 8				- 8
Materiële vaste activa per 31 december	1.035	17	56		1.108

Overige onder terreinen en gebouwen voor eigen gebruik heeft voornamelijk betrekking op overdracht naar en van voor verkoop aangehouden gebouwen. In 2009 hebben Gebouwen in aanbouw conform IFRS een herrubricering ondergaan naar Vastgoedbeleggingen.

Reële waarde van terreinen en gebouwen voor eigen gebruik

De reële waarde van vastgoed in eigen gebruik is als volgt:

	31 december 2009	31 december 2008
Totaal reële waarde van terreinen en gebouwen voor eigen gebruik	1.426	1.369
Totale boekwaarde	1.035	974
Bruto ongerealiseerde winsten en verliezen	391	395
Belasting	- 125	- 126
Netto ongerealiseerd(e) winst/verlies (niet opgenomen in eigen vermogen)	266	269

De afschrijvingen op gebouwen worden berekend volgens de lineaire methode, waarbij de kosten over de geschatte levensduur af worden geschreven tot de restwaarde. De vastgoedbeleggingen worden gesplitst in de volgende componenten: ruwbouw, ramen en deuren, technische uitrusting, ruwe afwerking en detail afwerking.

De maximale levensduur van de componenten is als volgt:

Ruwbouw	50 jaar voor kantoren en winkelpanden; 70 jaar voor woningen
Ramen en deuren	30 jaar voor kantoren en winkelpanden; 40 jaar voor woningen
Technische uitrusting	20 jaar voor kantoren; 25 jaar voor winkelpanden en 40 jaar voor woningen
Ruwe afwerking	20 jaar voor kantoren; 25 jaar voor winkelpanden en 40 jaar voor woningen
Detail afwerking	10 jaar voor kantoren, winkelpanden en woningen

Terreinen hebben een ongelimiteerde levensduur en worden derhalve niet afgeschreven. IT, kantoor- en andere apparatuur en motorrijtuigen worden afgeschreven over de respectievelijke levensduur, die individueel wordt vastgesteld. Als algemene regel wordt uitgegaan van een restwaarde van nihil.

24 Goodwill en overige immateriële vaste activa

Per 31 december is de samenstelling van Goodwill en overige immateriële vaste activa als volgt:

	<i>31 december 2009</i>	<i>31 december 2008</i>
Goodwill	650	531
VOBA	486	549
Gekochte software	9	18
Zelf ontwikkelde software	34	28
Overige immateriële vaste activa	197	240
Totaal	1.376	1.366

De waarde van verworven activiteiten, of VOBA, is het verschil tussen de reële waarde per de acquisitiedatum en de op dat moment geldende boekwaarde van een portefeuille van contracten welke separaat is verkregen dan wel als onderdeel van een bedrijfscombinatie. VOBA wordt verantwoord als immateriële vaste activa en geamortiseerd over de periode waarin de opbrengsten van de portefeuille worden verantwoord. De belangrijkste bijdrage aan VOBA wordt geleverd door FICA en Millenniumbcp Fortis.

Overige immateriële vaste activa omvatten immateriële vaste activa met een bepaalde economische levensduur, zoals concessies, octrooien, licenties, kennis, handelsmerken en vergelijkbare rechten. Over het algemeen wordt software afgeschreven over maximaal vijf jaar en hebben overige immateriële vaste activa een verwachte economische levensduur van maximaal 10 jaar. De Overige immateriële vaste activa worden geamortiseerd in overeenstemming met de verwachte levensduur van de activa.

Afgezien van goodwill, heeft Fortis geen immateriële vaste activa met een onbepaalde economische levensduur.

Wijzigingen in Goodwill en overige immateriële vaste activa

De wijzigingen in Goodwill en overige immateriële vaste activa kunnen voor 2008 en 2009 als volgt worden weergegeven:

	<i>2008</i>					
	<i>Goodwill</i>	<i>VOBA</i>	<i>Gekochte software</i>	<i>Zelf ontwikkelde software</i>	<i>Overige immateriële vaste activa</i>	<i>Totaal</i>
Kostprijs per 1 januari	1.521	1.328	383	295	528	4.055
Kostprijs beëindigde bedrijfsactiviteiten per 1 januari	- 1.066	- 502	- 335	- 272	- 223	- 2.398
Kostprijs voortgezette bedrijfsactiviteiten per 1 januari	455	826	48	23	305	1.657
Aan- en verkoop dochterondernemingen					1	1
Toevoegingen	1		6	11	8	26
Aanpassingen die voortvloeien uit latere waardeveranderingen van activa en passiva	52	- 52			- 1	- 1
Terugname door desinvesteringen					- 2	- 2
Omrekeningsverschillen	14	16		- 2	- 1	27
Overige	10				12	22
Kostprijs per 31 december	532	790	54	32	322	1.730
Cumulatieve afschrijvingen per 1 januari		- 316	- 223	- 3	- 163	- 705
Cumulatieve afschrijvingen beëindigde bedrijfsactiviteiten per 1 januari		134	192	3	93	423
Cumulatieve afschrijvingen voortgezette bedrijfsactiviteiten per 1 januari		- 182	- 31		- 70	- 283
Aan- en verkoop dochterondernemingen						
Afschrijvingslasten		- 58	- 5	- 4	- 14	- 81
Terugname afschrijving door desinvesteringen					2	2
Omrekeningsverschillen		- 1				- 1
Overige						
Cumulatieve afschrijvingen per 31 december		- 241	- 36	- 4	- 82	- 363
Bijzondere waardeverminderingen per 1 januari	- 6	- 5				- 11
Bijzondere waardeverminderingen op beëindigde bedrijfsactiviteiten per 1 januari	5	5				10
Bijzondere waardeverminderingen op voortgezette bedrijfsactiviteiten per 1 januari	- 1					- 1
Aan- en verkoop dochterondernemingen						
Toename bijzondere waardeverminderingen verantwoord in de resultatenrekening					- 1	- 1
Terugname bijzondere waardeverminderingen verantwoord in de resultatenrekening						
Overige					1	1
Bijzondere waardeverminderingen per 31 december	- 1					- 1
Goodwill en overige immateriële vaste activa per 31 december	531	549	18	28	240	1.366

2009

	Goodwill	VOBA	Gekochte software	Zelf ontwikkelde software	Overige immateriële vaste activa	Totaal
Kostprijs per 1 januari	532	790	54	32	322	1.730
Aan- en verkoop dochterondernemingen	129		- 4		10	135
Toevoegingen			6	4	2	12
Aanpassingen die voortvloeien uit latere waardeveranderingen van activa en passiva						
Terugname door desinvesteringen				- 5		- 5
Omrekeningsverschillen	- 10	- 9		2	- 1	- 18
Overige			- 25	25	- 54	- 54
Kostprijs per 31 december	651	781	31	58	279	1.800
Cumulatieve afschrijvingen per 1 januari		- 241	- 36	- 4	- 82	- 363
Aan- en verkoop dochterondernemingen			4		1	5
Afschrijvingslasten		- 55	- 3	- 11	- 10	- 79
Terugname afschrijving door desinvesteringen				4		4
Omrekeningsverschillen		1				1
Overige			13	- 13	11	11
Cumulatieve afschrijvingen per 31 december		- 295	- 22	- 24	- 80	- 421
Bijzondere waardeverminderingen per 1 januari	- 1					- 1
Aan- en verkoop dochterondernemingen						
Toename bijzondere waardeverminderingen verantwoord in de resultatenrekening					- 2	- 2
Terugname bijzondere waardeverminderingen verantwoord in de resultatenrekening						
Overige						
Bijzondere waardevermindering per 31 december	- 1				- 2	- 3
Goodwill en overige immateriële vaste activa per 31 december	650	486	9	34	197	1.376

Bijzondere waardevermindering van Goodwill

Goodwill wordt jaarlijks aan het eind van het jaar getoetst op bijzondere waardeverminderingen door vergelijking van de opbrengstwaarde van kasstroomgenererende eenheden (CGU) met hun boekwaarde. De hoogste van de waarde in gebruik enerzijds en de reële waarde verminderd met verkoopkosten anderzijds bepaalt de opbrengstwaarde. Het type van overgenomen onderneming is bepalend voor de definiëring van een CGU. Binnen Fortis zijn thans alle CGU's gedefinieerd als een (juridische) entiteit.

De realiseerbare waarde van een kasstroomgenererende eenheid wordt bepaald door berekening van de contante waarde van de verwachte toekomstige kasstromen van die CGU. De belangrijkste aannames die zijn gebruikt in het kasstroommodel zijn afhankelijk van de inputgegevens die verschillende financiële en economische variabelen weerspiegelen, zoals de risicovrije rente in een land en een premie die het inherente risico van de betreffende entiteit weergeeft. Deze variabelen worden bepaald op basis van een beoordeling door het management. Indien een onderneming een beursnotering kent, wordt de marktcoers eveneens als element in de evaluatie betrokken.

Fortis Asia Holdings

De goodwill voor Fortis Asia Holdings bedroeg in 2009 EUR 303 miljoen (2008: EUR 313 miljoen). Deze wijziging in dit bedrag tussen 2009 en 2008 wordt veroorzaakt door wisselkoersverschillen tussen de euro en de Hongkongse dollar. Voor de berekening van de bedrijfswaarde wordt gebruik gemaakt van kasstromen voor belastingen op basis van het bedrijfsplan voor vijf jaar zoals dat door het lokale management en het management van Fortis is goedgekeurd. De schattingen voor de periode daarna zijn geëxtrapoleerd op basis van een groeipercentage van 5%, een conservatieve inschatting van de verwachte lokale marktontwikkelingen. Het gebruikte disconteringspercentage van 11,5% is ontleend aan de risicovrije rente voor belastingen, het landenrisico, de marktrisicopremie en de bèta-coëfficiënt zoals die door professionele aanbieders van marktgegevens wordt verzorgd. De uitkomst van de toets op bijzondere waardeverminderingen was dat de realiseerbare waarde de boekwaarde van de CGU inclusief goodwill overtrof. Er was derhalve geen aanleiding voor een bijzondere waardevermindering van de goodwill voor Fortis Asia Holdings.

Er is een gevoeligheidsanalyse op de veronderstellingen uitgevoerd. Zelfs als het groeitempo met 2% daalt of als de disconteringsvoet met 2% stijgt, hoeft er voor Fortis Asia Holdings geen bijzondere waardevermindering van de goodwill te worden geboekt.

Millenniumbcp Fortis

Voor Millenniumbcp Fortis is goodwill verantwoord ten bedrage van EUR 168 miljoen (2008: EUR 168 miljoen). De bedrijfswaarde wordt berekend aan de hand van de kasstromen voor belastingen op basis van het bedrijfsplan voor vijf jaar zoals dat door het lokale management en het management van Fortis is goedgekeurd. De schattingen voor de periode daarna zijn geëxtrapoleerd op basis van een groeipercentage van 2%, een benadering van de verwachte inflatie in Portugal. Als disconteringsvoet is 9,5% genomen. De uitkomst van de toets op bijzondere waardeverminderingen was dat de realiseerbare waarde de boekwaarde van de CGU inclusief goodwill overtrof. Er was derhalve geen aanleiding voor een bijzondere waardevermindering van de goodwill voor Millenniumbcp Fortis.

Op basis van de uitgevoerde gevoeligheidsanalyse van de veronderstellingen hoeft er zelfs geen bijzondere waardevermindering van de goodwill voor Millenniumbcp Fortis te worden geboekt als het groeitempo met 4% daalt en de disconteringsvoet met 4% stijgt.

UBI Assicurazioni

Het goodwill bedrag voor UBI Assicurazioni (EUR 128 miljoen) welke Fortis acquireerde per jaareinde 2009 is niet getest op bijzondere waardevermindering omdat de openingsbalans voor UBI Assicurazioni nog niet is gefinaliseerd. Daarnaast heeft UBI Assicurazioni haar lange termijn businessplan per jaareinde 2009 nog niet gevalideerd.

Hieronder volgt een overzicht van de goodwillbedragen en de bijzondere waardevermindering daarvan per 31 december 2009 voor de belangrijkste kasstroomgenererende eenheden:

	<i>Goodwill</i>	<i>Bijzondere waardeverminderingen</i>	<i>Netto bedrag</i>	<i>Segment</i>	<i>Gebruikte methode voor waardebeoordeling</i>
Kasstroom genererende eenheid (CGU)					
Fortis (UK) Limited (Outright)	17		17	Insurance International	Waarde in gebruik
Millenniumbcp Fortis Limited	168		168	Insurance International	Waarde in gebruik
Fortis Asia Holdings	303		303	Insurance International	Waarde in gebruik
UBI Assicurazioni	128		128	Insurance International	Waarde in gebruik
Overige	34		34	Insurance International/AGI	Waarde in gebruik
Totaal	650		650		

Afschrijvingsschema VOBA

VOBA zal met ingang van 2010 naar verwachting als volgt worden afgeschreven:

	<i>2010</i>	<i>2011</i>	<i>2012</i>	<i>2013</i>	<i>2014</i>	<i>Later</i>
Geschatte afschrijving VOBA	42	41	37	35	34	297

25 Verplichtingen inzake levensverzekeringscontracten

De volgende tabel geeft een overzicht van de Verplichtingen inzake levensverzekeringscontracten per 31 december.

	31 december 2009	31 december 2008
Verplichting voor toekomstige uitkering aan polishouders	22.466	21.586
Verplichting voor winstdeling polishouders	297	240
Aanpassing shadow accounting	171	38
Voor eliminaties	22.934	21.864
Eliminaties	- 3	- 9
Bruto	22.931	21.855
Herverzekering	- 28	- 39
Netto	22.903	21.816

De wijzigingen in de Verplichtingen inzake levensverzekeringscontracten (voor herverzekering en eliminaties) zijn als volgt:

	2009	2008
Stand per 1 januari	21.864	38.117
Saldo beëindigde bedrijfsactiviteiten per 1 januari		- 16.922
Saldo voortgezette bedrijfsactiviteiten per 1 januari	21.864	21.195
Bruto premies	2.806	2.443
Tijdswaarde	979	516
Betalingen voor afkopen, einde looptijd en overige	- 2.027	- 1.914
Transfer tussen verplichtingen	- 24	- 19
Omrekeningsverschillen	- 29	40
Aanpassing shadow accounting	133	- 82
Nettowijziging in groep contracten	- 83	355
Overige wijzigingen, inclusief risicodekking	- 685	- 670
Stand per 31 december	22.934	21.864

Per jaarultimo is een toereikendheidstest ('liability adequacy test' of LAT) uitgevoerd om te beoordelen of de opgenomen verplichtingen toereikend zijn. Voor de schatting van de toekomstige kasstromen is gebruik gemaakt van de huidige portefeuillerendementen. Een vergelijkbare toereikendheidstoets is uitgevoerd voor de berekening van de toekomstige kasstromen, waarbij de huidige marktrendementen van de beleggingsportefeuille zijn toegepast, exclusief ongerealiseerde winsten. Het LAT-beleid van Fortis bestaat onder meer uit geharmoniseerde processen en testen waarmee Fortis waarborgt dat verplichtingen die voortvloeien uit levensverzekeringscontracten voldoende bewaakt, getest en toereikend zijn. Een formeel proces van het testen op iedere verslagdatum op het niveau van homogene productgroepen is hierin inbegrepen. De toereikendheidstoetsen per jaareinde 2009 hebben de toereikendheid van de verplichtingen bevestigd.

Het effect van wijzigingen in veronderstellingen die gebruikt worden voor het waarderen van de verplichtingen, die voortvloeien uit verzekeringscontracten Leven, was in 2009 en 2008 niet materieel.

26 Verplichtingen inzake beleggingscontracten Leven

De volgende tabel geeft een overzicht van de Verplichtingen inzake beleggingscontracten Leven per 31 december.

	31 december 2009	31 december 2008
Verplichting voor toekomstige uitkering aan polishouders	23.966	21.486
Verplichting voor winstdeling polishouders	194	86
Aanpassing shadow accounting	173	35
Bruto	24.333	21.607
Herverzekering		
Netto	24.333	21.607

De wijzigingen in de Verplichtingen inzake beleggingscontracten zijn als volgt:

	2009	2008
Stand per 1 januari	21.607	19.870
Bruto premies	3.587	3.165
Tijdswaarde	571	526
Betalingen voor afkopen, einde looptijd en overige	- 1.443	- 1.808
Transfer tussen verplichtingen	1	- 19
Omrekeningsverschillen	- 1	1
Aanpassing shadow accounting	138	1
Nettowijziging in groep contracten		- 8
Overige wijzigingen, inclusief risicodekking	- 127	- 121
Stand per 31 december	24.333	21.607

Per jaarultimo is een toereikendheidstest uitgevoerd om te beoordelen of de opgenomen verplichtingen toereikend zijn. Voor de schatting van de toekomstige kasstromen is gebruik gemaakt van de huidige portefeuillerendementen. Een vergelijkbare toereikendheidstoets is uitgevoerd voor de berekening van de toekomstige kasstromen, waarbij de huidige marktrendementen van de beleggingsportefeuille zijn toegepast, exclusief ongerealiseerde winsten. Het LAT-beleid van Fortis bestaat onder meer uit geharmoniseerde processen en testen waarmee Fortis waarborgt dat verplichtingen die voortvloeien uit beleggingscontracten voldoende bewaakt, getest en toereikend zijn. Een formeel proces van het testen op iedere verslagdatum op het niveau van homogene productgroepen is hierin inbegrepen. De toereikendheidstoetsen per jaareinde 2009 hebben de toereikendheid van de gerapporteerde verplichtingen bevestigd.

Het effect van wijzigingen in veronderstellingen die gebruikt worden voor het waarderen van de verplichtingen, die voortvloeien uit beleggingscontracten Leven, was in 2009 en 2008 niet materieel.

27 Verplichtingen inzake unit-linked contracten

De Verplichtingen inzake unit-linked contracten voor rekening en risico van polishouders gesplitst naar verzekerings- en beleggingscontracten kunnen als volgt worden weergegeven:

	31 december 2009	31 december 2008
Verzekeringscontracten	1.647	1.362
Beleggingscontracten	19.126	16.716
Totaal	20.773	18.078

Het verloop van de Verplichtingen inzake unit-linked contracten op basis van verzekeringscontracten is als volgt:

	2009	2008
Stand per 1 januari	1.362	12.453
Saldo beëindigde bedrijfsactiviteiten per 1 januari		- 10.632
Saldo voortgezette bedrijfsactiviteiten per 1 januari	1.362	1.821
Bruto premies	223	261
Tijdswaarde	118	- 225
Betalingen voor afkopen, einde looptijd en overige	- 88	- 126
Transfer tussen verplichtingen	- 26	- 65
Omrekeningsverschillen	- 1	1
Nettowijzing in groep contracten	84	- 326
Overige wijzigingen, inclusief risicodekking	- 25	21
Stand per 31 december	1.647	1.362

Het verloop van de Verplichtingen inzake unit-linked contracten samenhangend met beleggingscontracten is als volgt:

	2009	2008
Stand per 1 januari	16.716	19.335
Bruto premies	2.748	3.051
Tijdswaarde	1.967	- 2.864
Betalingen voor afkopen, einde looptijd en overige	- 2.339	- 3.231
Transfer tussen verplichtingen	- 7	467
Omrekeningsverschillen	- 8	- 22
Nettowijzing in groep contracten		- 20
Overige wijzigingen, inclusief risicodekking	49	
Stand per 31 december	19.126	16.716

28 Verplichtingen inzake verzekeringscontracten Niet-leven

De volgende tabel geeft een overzicht van de Verplichtingen inzake niet-leven verzekeringscontracten per 31 december.

	31 december 2009	31 december 2008
Schadeverplichting	4.002	3.535
Niet-verdiende premies	960	782
Verplichting voor winstdeling polishouders	9	8
Voor eliminaties	4.971	4.325
Eliminaties	- 37	- 36
Bruto	4.934	4.289
Herverzekering	- 255	- 224
Netto	4.679	4.065

Het verloop van de verplichtingen inzake niet-leven verzekeringscontracten (voor herverzekering en eliminaties) is als volgt:

	2009	2008
Stand per 1 januari	4.325	8.696
Saldo beëindigde bedrijfsactiviteiten per 1 januari		- 4.234
Saldo voortgezette bedrijfsactiviteiten per 1 januari	4.325	4.462
Aan- en verkoop dochterondernemingen	426	
Toevoeging verplichtingen huidig jaar	1.921	1.874
Betaalde schaden huidig jaar	- 1.027	- 986
Wijziging verplichtingen huidig jaar	894	888
Toevoeging verplichtingen voorgaande jaren	- 115	- 87
Betaalde schaden voorgaande jaren	- 673	- 695
Wijzigingen in de verplichtingen voor voorgaande jaren	- 788	- 782
	106	106
Aanpassing niet-verdiende premies	28	13
Transfer tussen verplichtingen	10	32
Omrekeningsverschillen	81	- 304
Overige	- 5	16
Stand per 31 december	4.971	4.325

Per jaarultimo is een toereikendheidstoets voor de verplichtingen ('liability asset testing of LAT) uitgevoerd. Voor de schatting van de toekomstige kasstromen is gebruik gemaakt van de huidige portefeuillerendementen, aan de hand waarvan wordt bepaald of de opgenomen verplichtingen toereikend zijn. Een vergelijkbare toereikendheidstoets is uitgevoerd, waarbij de huidige marktrendementen van de beleggingsportefeuille, exclusief ongerealiseerde winsten, zijn toegepast voor de berekening van de toekomstige kasstromen.

Het LAT-beleid van Fortis bestaat onder meer uit geharmoniseerde processen en testen waarmee Fortis waarborgt dat verplichtingen die voortvloeien uit Niet-levenverzekeringscontracten voldoende bewaakt, getest en toereikend zijn. Een formeel proces van het testen op iedere verslagdatum op het niveau van homogene productgroepen is hierin inbegrepen. De toereikendheidstoetsen per jaareinde 2009 hebben de toereikendheid van de verplichtingen bevestigd.

Het effect van wijzigingen in veronderstellingen die gebruikt worden voor het waarderen van de verplichtingen, die voortvloeien uit verzekeringscontracten Niet-leven, was niet materieel in 2009 en 2008.

29 Schuldbewijzen

De volgende tabel toont de verschillende Schuldbewijzen die Fortis heeft uitgegeven en de bedragen die per 31 december uitstaan:

	<i>31 december 2009</i>	<i>31 december 2008</i>
Tegen geamortiseerde kostprijs	661	3.617
Tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening	254	1.053
Totaal schuldbewijzen	915	4.670

Fortis heeft geen activa tot zekerheid gesteld voor uitstaande schuldbewijzen. De nominale waarde van tegen reële waarde aangehouden schuldbewijzen met waardeveranderingen in de resultatenrekening was ultimo december 2009 EUR 251 miljoen (2008: EUR 1.053 miljoen) omdat het schuld papier direct opeisbaar is.

De contractuele looptijdverdeling van de schuldbewijzen die per 31 december uitstonden, is weergegeven in de tabel hieronder. Aangezien het EMTN programma 'in default' is als gevolg van de gebeurtenissen in 2008, kunnen de houders van de schuldbewijzen op elk moment om terugbetaling vragen.

	<i>2009</i>	<i>2008</i>
2009		4.670
2010	915	
Totaal schuldbewijzen	915	4.670

30 Achtergestelde schulden

De achtergestelde schulden zijn per 31 december als volgt:

	31 december 2009	31 december 2008
FRESH	1.250	1.229
Schuldcomponent van de achtergestelde converteerbare obligaties	1.250	1.229
- Hybrone	494	494
- Nitsh I	531	550
- Nitsh II	546	568
Fortis Hybrid Financing	1.571	1.612
Overige achtergestelde schulden	29	67
Totaal achtergestelde schulden	2.850	2.908

30.1 FRESH

Fortfinlux S.A. heeft op 7 mei 2002 een Floating Rate Equity-linked Subordinated Hybrid obligatielening zonder afloopdatum ('FRESH') uitgegeven ten bedrage van EUR 1.250 miljoen met een nominale waarde van EUR 250.000 per obligatie. De coupons zijn per kwartaal achteraf betaalbaar tegen een variabele rentevoet gelijk aan driemaands Euribor verhoogd met 135 basispunten.

De FRESH is uitgegeven door Fortfinlux S.A., met Fortis SA/NV en Fortis N.V. als mededebiteuren. Terugbetaling van de hoofdsom vindt niet in geld plaats. De houders van de FRESH kunnen ten opzichte van de mededebiteuren alleen recht doen gelden op 39.682.540 Fortis aandelen die Fortfinlux S.A. ten gunste van de houders van de FRESH in onderpand heeft gegeven. In afwachting van het omruilen van de FRESH tegen Fortis aandelen, hebben deze Fortis aandelen geen dividend of stemrecht (het per 31 december 2009 gerapporteerde aantal uitstaande Fortis aandelen is inclusief de 39.682.540 Fortis aandelen die zijn uitgegeven voor deze omruil).

In het geval dat geen dividend wordt betaald op aandelen Fortis, of dat het vast te stellen dividend met betrekking tot een boekjaar onder de drempel ligt (dividendrendement < 0,5%), of in bepaalde andere uitzonderlijke omstandigheden, zal de betaling van coupons plaatsvinden in overeenstemming met de zogenaamde Alternative Coupon Settlement Method (ACSM). De ACSM houdt in dat nieuwe aandelen Fortis worden uitgegeven en geleverd aan de houders van de FRESH. Als de ACSM in werking treedt en het beschikbare maatschappelijke kapitaal ontoereikend is om de ACSM-verplichting na te komen, wordt de couponbetaling opgeschort tot het moment dat de uitgifte van nieuwe aandelen weer mogelijk is. Vanwege deze kenmerken wordt de FRESH behandeld als onderdeel van het voor de toezichthouder kwalificerend vermogen.

De aankondiging van Fortis op 15 maart 2009 dat er over het boekjaar 2008 geen dividend werd voorgesteld, zou de ACSM hebben geactiveerd ware het niet dat Fortis op 27 mei 2009 aankondigde in 2010 de uitkering van dividend te willen hervatten (over het boekjaar 2009), waarbij het dividend gelijk of hoger zal zijn dan de hierboven genoemde drempel van 0,5% aan dividendrendement. De couponbetalingen voor 2009 zijn derhalve in contanten gedaan in plaats van via de ACSM.

De FRESH-obligaties kennen geen vervaldatum, maar kunnen naar keuze van de obligatiehouder worden omgezet in aandelen Fortis tegen een koers van EUR 31,50 per aandeel. De obligaties worden automatisch omgezet in aandelen Fortis indien de koers van het aandeel Fortis gedurende twintig achtereenvolgende handelsdagen gelijk is aan of hoger is dan EUR 47,25.

De FRESH wordt per 31 december als volgt in de balans gepresenteerd:

	2009	2008
Eigen-vermogencomponent	266	266
Schuld component		
Stand per 1 januari	1.229	1.169
Rentelasten	59	136
Betaalde rente	- 38	- 76
Stand per 31 december	1.250	1.229

Op het moment van uitgifte van de FRESH zijn de ontvangen bedragen gesplitst in een schuld- en een eigen-vermogencomponent. De eigen-vermogencomponent is gerelateerd aan het derivaat dat in de FRESH besloten is. De schuldcomponent is in 2002 berekend op basis van de op dat moment geschatte netto contante waarde van de verwachte kasstromen welke samen hangen met het instrument en de verwachte ruilwaarde van de aandelen Fortis op EUR 31,50. De eigen-vermogencomponent is het verschil tussen de ontvangen bedragen en de schuldcomponent en wordt verantwoord na aftrek van uitgestelde belasting.

30.2 Fortis Hybrid Financing

In 2006 heeft Fortis een special purpose vehicle opgericht onder de naam Fortis Hybrid Financing, die eeuwigdurende sterk achtergestelde en onder gelijke condities uitgegeven effecten uitgaf en de opbrengsten daarvan investeerde in instrumenten van (voormalige) werkmaatschappijen van Fortis. Deze instrumenten kwalificeerden als solvabiliteit voor deze entiteiten. De door Fortis Hybrid Financing uitgegeven effecten vallen onder een zogenoemde 'support agreement' en een achtergestelde garantie afgegeven door Fortis SA/NV en Fortis N.V.

Fortis Hybrid Financing heeft in 2006 een obligatie van EUR 500 miljoen uitgegeven onder de naam 'Hybrone', tegen een coupon van 5,125% tot 20 juni 2016 en driemaands Euribor plus 200 basispunten daarna. In 2008 is een obligatielening genaamd 'Nitsh I' ter waarde van USD 750 miljoen uitgegeven, met een coupon van 8,25%, naast een obligatielening 'Nitsh II' van EUR 625 miljoen met een coupon van 8,0%. De beide Nitsh-instrumenten kunnen voor het eerst opgevraagd worden in 2013.

De opbrengsten van deze leningen werden doorgeleend aan AG Insurance (EUR 750 miljoen) en aan Fortis Bank SA/NV voor respectievelijk EUR 375 miljoen en USD 750 miljoen. Uit hoofde van de 'Support Agreement' zijn Fortis SA/NV en Fortis N.V. verplicht om zodanige middelen aan Fortis Hybrid Financing te verstrekken als nodig om de couponverplichtingen te voldoen in ieder jaar dat Fortis een dividenduitkering vaststelt, ofwel om de coupon te betalen via de ACSM indien de entiteiten die de opbrengsten hebben ontvangen de coupons op de doorgeleende leningen niet in contanten voldoen tengevolge van schending van de toepasselijke wettelijke minimale solvabiliteitsniveaus.

In het geval dat Fortis beneden het wettelijk vereiste minimum solvabiliteitsniveau komt of de geconsolideerde activa kleiner zijn dan de verplichtingen exclusief schulden die niet beschouwd worden als 'Senior Debt' of in het geval dat Fortis Hybrid Financing die keuze maakt, dan wordt de couponbetaling vervangen door een afrekening via de ACSM.

30.3 Overige achtergestelde schulden

De post Overige achtergestelde schulden per jaarultimo bestond onder andere uit achtergestelde onderhandse leningen van EUR 29 miljoen (2008: EUR 67 miljoen) die in 2012 vervallen; de gemiddelde coupon is 6%.

31 Leningen

De volgende tabel toont de samenstelling van de Leningen per 31 december.

	31 december 2009	31 december 2008
Schulden aan banken	2.483	8.759
Schulden aan klanten	96	148
Overige schulden	195	179
Totaal schulden	2.774	9.086

31.1 Schulden aan banken

De Schulden aan banken zijn als volgt samengesteld:

	31 december 2009	31 december 2008
Bankdeposito's:		
Direct opeisbaar	549	2.285
Termijn		285
Overige	107	120
Totaal deposito's	656	2.690
Terugkoopovereenkomsten	1.654	1.184
Overige	173	4.885
Totaal schulden aan banken	2.483	8.759

Per 31 december 2008 is in de lijn Overige een 10-jarige lening van Fortis Bank Belgium begrepen van EUR 4.750 miljoen; deze is in 2009 afgelost. Fortis heeft bepaalde activa als zekerheid gesteld (bijvoorbeeld beleggingen en handelsactiva) voor EUR 355 miljoen (2008: EUR 1.100 miljoen) ten opzichte van schulden aan banken. Ultimo 2008 omvatte 'Direct opeisbaar' een lopende rekening van EUR 1.660 miljoen tussen Fortis Bank Nederland en Fortis Insurance N.V. Deze lopende rekening is in 2009 afgelost.

Contractuele looptijd van deposito's van banken

De contractuele looptijd van door banken aangehouden deposito's is per 31 december als volgt verdeeld:

	2009	2008
2009		2.601
2010	570	
2011		
2012	86	89
Totaal deposito's	656	2.690

31.2 Schulden aan klanten

De samenstelling van Schulden aan klanten is als volgt:

	31 december 2009	31 december 2008
Deposito's	1	1
Overige financieringen	5	5
Depots van herverzekeraars	90	113
Tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening		29
Totaal schulden aan klanten	96	148

31.3 Overige financieringen

De Overige financieringen zijn per 31 december als volgt:

	2009	2008
Financiële leaseverplichtingen	29	9
Overige	166	170
Totaal overige financieringen	195	179

De lijn overige heeft met name betrekking op de financiering van vastgoedinvesteringen.

Financiële leaseverplichtingen

De verplichtingen van Fortis inzake financiële leaseovereenkomsten kunnen als volgt worden weergegeven:

	<i>Minimum leasebetalingen</i>		<i>Contante waarde van minimum leasebetalingen</i>
	2009	2008	2009
Tot 3 maanden		1	1
3 maanden tot 1 jaar	2	5	4
1 jaar tot 5 jaar	10	2	1
Langer dan 5 jaar	68	4	3
Totaal	80	12	9
Toekomstige financieringslasten	50	3	

Overige

De looptijdverdeling van de Overige financieringen, exclusief financiële leaseverplichtingen, is als volgt:

	2009	2008
Tot 3 maanden	19	8
3 maanden tot 1 jaar	12	19
1 jaar tot 5 jaar	82	69
Langer dan 5 jaar	53	74
Totaal	166	170

32 Actuele en uitgestelde belastingen

Een nadere detaillering van de uitgestelde winstbelastingen per 31 december is als volgt:

	Balans		Resultatenrekening	
	2009	2008	2009	2008
<i>Uitgestelde belastingvorderingen op:</i>				
Beleggingen (beschikbaar voor verkoop)		6	- 2	- 2
Vastgoedbeleggingen	6	6		1
Materiële vaste activa	19	11	7	- 3
Verzekeringsspolis en claim reserves	345	233	40	- 36
Voorzieningen voor pensioenen en uitkeringen na uitdiensttreding	45	57	- 12	- 10
Overige voorzieningen	4	51	- 46	8
Overlopende kosten en vooruit ontvangen opbrengsten	1	1	1	
Niet-aangewende compensabele verliezen	261	144	121	48
Overige	159	55	89	1
Bruto uitgestelde belastingvorderingen	840	564	198	7
Niet-opgenomen uitgestelde belastingvorderingen	- 268	- 124	- 146	- 48
Netto uitgestelde belastingvorderingen	572	440	52	- 41
<i>Uitgestelde belastingverplichtingen op:</i>				
Afgeleide financiële instrumenten (activa)	5	- 14	- 18	18
Beleggingen (beschikbaar voor verkoop)	464	181	4	- 19
Vastgoedbeleggingen	110	84	- 2	- 13
Leningen aan klanten	3	3		
Materiële vaste activa	226	230	3	9
Immateriële vaste activa (exclusief goodwill)	71	83	11	12
Overlopende acquisitiekosten	43	38	- 6	1
Vooruitbetaalde lasten en overlopende baten	2	2		
Belastingvrij gerealiseerde reserves	46	48	2	2
Overige	574	277	- 296	37
Totaal uitgestelde belastingverplichtingen	1.544	932	- 302	47
Uitgestelde belastingopbrengsten (lasten)			- 250	6
Netto uitgestelde belastingen	- 972	- 492		

Uitgestelde belastingvorderingen en belastingverplichtingen worden gesaldeerd wanneer er sprake is van een wettelijk afdwingbaar recht om acute belastingvorderingen te salderen met acute belastingverplichtingen en de uitgestelde belastingen dezelfde belastingautoriteit betreffen. De volgende salderingen zijn toegepast:

	2009	2008
Uitgestelde belastingvorderingen	53	117
Uitgestelde belastingverplichtingen	1.025	609
Netto uitgestelde belastingen	- 972	- 492

Per 31 december 2009 bedraagt het totaal van uitgestelde en acute belasting met betrekking tot bedragen die begrepen zijn in het eigen vermogen respectievelijk EUR 378 miljoen en EUR 25 miljoen (2008: EUR 135 miljoen en EUR 12 miljoen).

Uitgestelde belastingvorderingen worden verantwoord voorzover het waarschijnlijk is dat er voldoende toekomstige resultaten zullen zijn waarmee de uitgestelde belastingvordering verrekend kan worden. Er zijn geen uitgestelde belastingvorderingen verantwoord met betrekking tot niet benutte belastingverliezen en belastingwinsten van EUR 292 miljoen (2008: EUR 412 miljoen) die ongelimiteerd in de tijd kunnen worden doorgeschoven.

Uitgestelde belastingvorderingen welke afhangen van toekomstige belastbare winsten die de winsten die voortvloeien uit het terugboeken van bestaande tijdelijke belastingverschillen overtreffen, bedragen EUR 23 miljoen (2008: EUR 123 miljoen). De uitgestelde belastingvorderingen zijn verantwoord op basis van de verwachting dat in de toekomst voldoende belastbare winsten zullen worden gegenereerd om deze belastingvorderingen te innen.

33 RPN(I)

De RPN(I) is een financieel instrument dat leidt tot kwartaalbetalingen gedaan door of ontvangen van Fortis Bank SA/NV.

Mechanisme. De betaling per kwartaal wordt vastgesteld als het gemiddelde van de rentebetalingen tegen een rente op jaarbasis van 3-maands EURIBOR plus 20 basispunten op basis van een referentiebedrag zoals dat op iedere handelsdag wordt berekend.

Het referentiebedrag wordt gedefinieerd als:

- het verschil tussen EUR 3.000 miljoen en de marktwaarde van de CASHES zoals genoteerd op de beurs van Luxemburg, minus
- het verschil tussen EUR 2.350 miljoen en de marktwaarde van 125.313.283 aandelen Fortis.

Als het referentiebedrag positief is, betaalt Fortis Bank SA/NV over het referentiebedrag rente aan Fortis. Is dat referentiebedrag negatief, dan betaalt Fortis over het referentiebedrag rente aan Fortis Bank SA/NV.

Staatsgarantie. De Belgische staat heeft een staatsgarantie afgegeven voor de door Fortis betaalde rente over de RPN(I), ten gunste van Fortis Bank SA/NV. Fortis betaalt de Belgische staat voor deze garantie een jaarlijkse vergoeding van 700 bps van het referentiebedrag. Om te betaling van de vergoeding veilig te stellen en de Belgische staat te vergoeden in geval van wanbetaling, heeft Fortis aan de Belgische staat het pandrecht toegekend op een maximum van 20% van de aandelen van AG Insurance.

Referentiewaarden. Ultimo 2009 sloot de CASHES op 54,4% en sloot de koers van Fortis op EUR 2,62. Het referentiebedrag bedroeg per die datum derhalve EUR 654 miljoen, negatief. Op 30 december 2009 was de 3-maands EURIBOR 0,7%.

Fortis heeft in 2009 in totaal EUR 3,0 miljoen aan rente betaald op de RPN(I) (vanaf 12 mei 2009).

Waardering en aannames. Fortis verantwoordt de RPN(I) op basis van de reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening. Aangezien er voor de RPN(I) geen waarneembare marktgegevens beschikbaar zijn, schat Fortis de reële waarde van de RPN(I) met behulp van een level 3 waarderingstechniek, op basis van gediscoteerde kasstromen. Dat model is in de loop van het vierde kwartaal van 2009 verfijnd en meer geënt op waarderingstechnieken die traditioneel voor financiële derivaten worden gebruikt, namelijk arbitragevrije prijsvorming en Monte Carlo-simulaties.

Fortis heeft op 31 december 2009 de reële marktwaarde van de RPN(I) bepaald op basis van de volgende belangrijke uitgangspunten:

- De koers van het aandeel Fortis is geschat met behulp van een standaard geometrisch Brownian beweging (Black Scholes-model), waarbij is uitgegaan van een oorspronkelijke koers van EUR 2,62 (slotkoers 31 december 2009), een gemiddeld dividend opbrengst van 3% over de verwachte termijn van het instrument consistent met het dividend beleid zoals voorgesteld door Fortis en een koersvolatiliteit van naar schatting 42% op basis van de marktgegevens van de laatste drie maanden van 2009.
- De prijs van de CASHES is geschat op basis van de op de CASHES van toepassing zijnde stochastische interest percentages en termijnspreedcurve met een extra stochastische afwijking en afgestemd op de marktwaarde van de CASHES van 54,4% op 31 december 2009. Voor modelleringsdoeleinden is verondersteld dat de CASHES een constante looptijd van 50 jaar hebben op ieder moment in de toekomst, voorbij welke de bijdrage van de gediscoteerde vrije kasstromen te verwaarlozen zal zijn.
- De huidige en toekomstige risicovrije rentevoet is afgeleid van marktgegevens per 31 december 2009 en is geschat aan de hand van een standaard arbitragevrij rentemodel.
- In het waarderingsmodel wordt tevens rekening gehouden met de mogelijkheid van conversie die in de CASHES is ingebouwd, tegen een koers van EUR 23,94 (naar keuze) en EUR 35,91 (automatisch), alsook voor de betaling van een éénmalig buitengewoon dividend in 2016 ter waarde van de BNP Paribas optie.
- De geschatte toekomstige rentebetalingen worden gediscoteerd tegen een disconteringsvoet waarin rekening is gehouden met de risico's in verband met de verplichtingen van Fortis zoals de RPN(I), consistent met een vaste marge van 545 basispunten.

De reële waarde van de RPN(I) is de gemiddelde netto contante waarde van de geschatte toekomstige betalingen op basis van de hierboven beschreven aannames en berekend volgens 750 verschillende stochastische scenario's.

Conclusie. Ultimo 2009 is de RPN(I) verantwoord als een verplichting met een reële waarde van EUR 316 miljoen.

Gevoeligheidsanalyse. De gevoeligheid van de reële waarde van de RPN(I) voor de veranderingen in de factoren kan als volgt worden samengevat, ervan uitgaande dat de andere factoren constant blijven:

- een toename ten opzichte van de oorspronkelijke koers van het aandeel Fortis naar EUR 2,90 verlaagt de reële waarde met EUR 11 miljoen naar EUR 305 miljoen; een daling van de startwaarde naar EUR 2,30 verhoogt de reële waarde met EUR 11 miljoen naar EUR 327 miljoen;
- een toename in de marktwaarde van de CASHES tot 60% verhoogt de reële waarde van de RPN(I) met EUR 69 miljoen naar EUR 385 miljoen; een daling tot 48% vermindert de waarde met EUR 75 miljoen naar EUR 241 miljoen.
- het steiler worden van de risicovrije interestvoet curve leidend tot een toename van 100 basispunten van de 30-jaars risicovrije voet verhoogt de reële waarde met EUR 26 miljoen naar EUR 342 miljoen; het afvlakken van de risicovrije interestvoet curve leidend tot een afname van 100 basispunten van de 30-jaars risicovrije voet verlaagt de reële waarde met EUR 36 miljoen naar EUR 280 miljoen;
- een daling van de disconteringsvoet van 100 basispunten verhoogt de reële waarde met EUR 34 miljoen naar EUR 350 miljoen; een toename met 100 basispunten verlaagt de reële waarde met EUR 28 miljoen naar EUR 288 miljoen.

Indien uitgegaan wordt van de meest gunstige voorwaarden voor de vier belangrijkste factoren in het model, oftewel een koers van het aandeel Fortis van EUR 2,90, een marktwaarde voor de CASHES van 48%, een afvlakkende risicovrije interestvoet curve en een 100 basispunten hogere interestvoet, dan zou de reële waarde van de RPN(I) afnemen tot EUR 180 miljoen.

Indien uitgegaan wordt van de minst gunstige voorwaarden voor de vier factoren, namelijk een koers van het aandeel Fortis van EUR 2,30, een marktwaarde voor de CASHES van 60%, een steilere risicovrije interestvoet curve en een 100 basispunten lagere interestvoet, dan zou de reële waarde van de RPN(I) toenemen tot EUR 493 miljoen.

De reële waarde van de RPN(I) vertoont een geringe gevoeligheid voor de koersvolatiliteit en het dividendrendement van het aandeel Fortis. Dit is hoofdzakelijk toe te schrijven aan het feit dat de ingebouwde conversieoptie in de CASHES in bijna alle scenario's ver 'out of the money' blijft.

34 Overlopende rente en overige verplichtingen

De samenstelling van de Overlopende rente en overige verplichtingen is per 31 december als volgt:

	31 december 2009	31 december 2008
Uitgestelde baten	45	23
Overlopende rente	188	364
Overlopende lasten	87	126
Verplichtingen voor regelingen met vaste toezeggingen	283	288
Overige vergoedingen na uitdiensttreding	50	42
Verplichtingen voor beëindigingsvergoedingen	32	39
Verplichtingen voor overige lange termijn personeelsbeloningen	9	10
Verplichtingen voor korte termijn personeelsbeloningen	99	90
Handelsschulden	185	205
Schulden aan agenten, polishouders en tussenpersonen	593	329
BTW en overige te betalen belastingen	91	85
Te betalen dividenden	36	44
Schulden aan herverzekeraars	32	43
Derivaten gehouden voor handelsdoeleinden	25	165
Overige verplichtingen	454	459
Totaal	2.209	2.312

Details over personeelsbeloningen zijn te vinden in noot 9 Vergoedingen na uitdiensttreding en andere langetermijn personeelsbeloningen.

Voor handelsdoeleinden aangehouden derivaten worden gewaardeerd aan de hand van prijzen van brokers in een actieve markt (niveau 1). Alle aan- en verkopen van financiële activa met verplichte levering binnen een tijdsbestek dat is voorgeschreven door regelgeving of marktconventie worden opgenomen op de transactiedatum, zijnde de datum waarop Fortis toetreedt tot de contractuele bepalingen van het instrument.

35 Voorzieningen

De Overige voorzieningen bestaan uit voorzieningen voor fiscale zaken en juridische zaken. De voorzieningen zijn gebaseerd op de best mogelijke schattingen zoals beschikbaar op jaareinde waarbij rekening wordt gehouden met de adviezen van juridische en fiscale adviseurs. Het tijdstip van de uitgaande kasstromen die samenhangen met deze voorzieningen is per definitie onzeker, gezien de onvoorspelbaarheid van de uitkomst van en de tijd die gemoeid is met het afwickelen van geschillen.

Het verloop van de voorzieningen gedurende het jaar is als volgt:

	2009	2008
Stand per 1 januari	71	899
Saldo beëindigde bedrijfsactiviteiten per 1 januari		- 869
Saldo voortgezette bedrijfsactiviteiten per 1 januari	71	30
Aan- en verkoop dochterondernemingen	2	
Toename voorziening	7	52
Terugname niet-gebruikte voorzieningen	- 49	- 1
Aanwendungen in de loop van het jaar		- 10
Overige	3	
Stand per 31 december	34	71

36 Reële waarde van financiële activa en verplichtingen

In de volgende tabel zijn de boekwaarde en de reële waarde weergegeven van de financiële activa en verplichtingen die in de geconsolideerde balans van Fortis niet tegen reële waarde zijn gewaardeerd. De tabel is aangevuld met een beschrijving van de gebruikte methodes voor de bepaling van de reële waarde van de financiële instrumenten.

	2009		2008	
	Boek waarde	Reële waarde	Boek waarde	Reële waarde
Activa				
Geldmiddelen en kasequivalenten	5.636	5.621	5.933	5.933
Vorderingen op banken	1.816	1.816	13.893	13.893
Vorderingen op klanten	2.316	2.477	2.511	2.643
Herverzekering en overige vorderingen	1.264	1.296	1.154	1.146
Totaal financiële activa	11.032	11.210	23.491	23.615
Verplichtingen				
Schuldbewijzen	915	915	4.670	4.670
Achtergestelde schulden	2.850	1.839	2.908	1.901
Schulden aan banken	2.483	2.483	8.759	8.759
Schulden aan klanten	96	95	148	148
Overige financieringen	195	189	179	179
Totaal financiële verplichtingen	6.539	5.521	16.664	15.657

De reële waarde is de waarde waartegen een actief kan worden verhandeld, een verplichting kan worden afgewikkeld of een eigen-vermogeninstrument kan worden toegekend tussen terzake goed geïnformeerde, tot markttransactie bereidwillige partijen.

Fortis hanteert de volgende methoden voor de bepaling van de reële waarde van financiële instrumenten:

- genoteerde prijzen in een actieve markt
- waarderingsmethoden, en
- kostprijs.

Indien een financieel instrument wordt verhandeld in een actieve en liquide markt is de genoteerde prijs of waarde de beste indicator voor de reële waarde. In die reële waarde wordt niet gecorrigeerd voor van een groot pakket aandelen, tenzij er een bindende afspraak is gemaakt om de aandelen te verkopen tegen een andere prijs dan de marktprijs. De meest geschikte marktprijs voor een actief in bezit of een uit te geven passief is de huidige laatprijs, en voor een aan te kopen actief of een passief in bezit, de biedprijs. Als Fortis activa en verplichtingen bezit met tegengestelde marktrisico's worden middenkoersen gebruikt als basis voor het bepalen van de reële waarde.

Als er geen marktprijs op een actieve markt beschikbaar is, wordt de reële waarde berekend op basis van de contante waarde- of andere waarderingsmethode gebaseerd op de marktcondities per verslagdatum. Als er een waarderingsmethode gebruikelijk is in de markt om de prijs van een instrument te bepalen en van deze methode is aangetoond dat de bepaalde waardering een betrouwbare schatting oplevert van de prijs bij een daadwerkelijke markttransactie, dan gebruikt Fortis deze methode.

Algemeen aanvaarde methoden voor waardering in de financiële markt zijn recente markttransacties, het contante waardemodel en optiewaarderingsmodellen. Een geaccepteerde waarderingsmethode houdt rekening met alle factoren die marktpartijen voor de prijsvorming belangrijk achten. Deze methode dient tevens consistent te zijn met geaccepteerde economische modellen voor de waardering van financiële instrumenten.

De basisprincipes voor het bepalen van de reële waarde zijn:

- maximaliseren van marktinvloeden en het minimaliseren van interne schattingen en ramingen
- aanpassing van de schattingsmethode (waarderingmethode) alleen als er een verbetering van de waardering kan worden aangetoond of als de verandering noodzakelijk is omdat er onvoldoende informatie aanwezig is.

De reële waarde die getoond wordt is de reële waarde exclusief opgelopen rente ('clean fair value'). Opgelopen rente wordt apart verantwoord.

De gebruikte methoden en aannames om de reële waarde te bepalen zijn grotendeels afhankelijk van het feit of het instrument verhandeld wordt op een financiële markt en welke informatie gebruikt kan worden in de waarderingmodellen. Hieronder wordt een samenvatting gegeven van de verschillende financiële instrumenten met de gehanteerde reële waarderingmethode.

Genoteerde prijzen worden gebruikt voor financiële instrumenten die op een markt worden verhandeld met notering van prijzen.

Niet-beursgenoteerde financiële instrumenten worden vaak verhandeld op 'over-the-counter' (OTC) markten waar de marktprijzen verkrijgbaar zijn via handelaren of andere bemiddelaars.

Vanuit verschillende bronnen zijn beursnoteringen verkrijgbaar voor een aantal financiële instrumenten die geregeld worden verhandeld op een OTC-markt. De financiële pers, verschillende beurspublicaties en informatie van individuele marketmakers zijn voorbeelden van deze bronnen.

Genoteerde marktprijzen zijn de meest betrouwbare reële waarden voor op de beurs verhandelbare derivaten. Voor niet-beursgenoteerde derivaten is de reële waarde die waarde die gerealiseerd kan worden door beëindiging of afwikkeling van het derivaat.

Gangbare methoden voor de waardering van een interest rate swap (IRS) hanteren een vergelijking van het rendement (de yield) van de swap met het huidige marktrendement. De swap yield curve wordt afgeleid van de genoteerde swaprendementen. Voor gangbare IRS'en zijn over het algemeen aan- en verkoopkoersen beschikbaar voor partijen met een beleggingsclassificatie-rating.

Factoren die van invloed zijn op de waardering van de individuele derivaten zijn onder andere het kredietrisico van de tegenpartij en de complexiteit van het derivaat. Wanneer deze factoren afwijken van de basisfactoren zal overwogen worden of een aanpassing van de genoteerde prijs noodzakelijk is.

De berekening van de reële waarde van financiële instrumenten die niet actief worden verhandeld op financiële markten kan als volgt worden samengevat:

Type instrument	Producten Fortis	Reële waarde berekening
Instrumenten zonder vaste looptijd	Zichtrekeningen (rekeningen-courant) spaarrekeningen, etc.	Nominale waarde
Instrumenten zonder derivaatachtige elementen	Lineaire kredieten, deposito's, etc.	Contante waardeberekening; het disconteringspercentage is de swap yield curve plus een marge (activa) of swap yield curve min een marge (passiva); de marge is gebaseerd op de gerealiseerde commerciële marge berekend op basis van het gemiddelde aan nieuwe productie van de laatste drie maanden.
Instrumenten met derivaatachtige elementen	Hypotheke en andere instrumenten met derivaatachtige elementen	Het product wordt gesplitst in enerzijds een lineair (zonder derivaat) deel dat gewaardeerd wordt middels de contante waardeberekening, anderzijds wordt het derivaat gewaardeerd middels een optie-waarderingsmethode.
Achtergestelde schulden	Achtergestelde schulden	Waardering is gebaseerd op noteringen van handelaren in een inactieve markt (niveau 3).
Private equity	Private equity en niet-beursgenoteerde deelnemingen	In het algemeen gebaseerd op de richtlijnen van de European Venture Capital Association, gebruik makend van onder meer de ratio's bedrijfswaarde/EBITDA, koers/cashflow en koers/winst.
Preferente aandelen (niet-genoteerd)	Preferente aandelen	Als het aandeel wordt gekarakteriseerd als vreemd vermogen wordt de contantwaardemethode gebruikt.

Fortis heeft een beleid geformuleerd om de onzekerheden met betrekking tot de berekening van reële waarde door middel van waarderingmethoden en interne modellen te kunnen kwantificeren en bewaken. Gerelateerde onzekerheden worden benoemd in het modelrisicoconcept.

Modelrisico ontstaat wanneer de productwaarderingmethode die gehanteerd wordt nog niet is gestandaardiseerd of wanneer gebruik wordt gemaakt van inputgegevens die niet rechtstreeks in de markt zichtbaar zijn maar op aannames zijn gebaseerd.

De ontwikkeling van nieuwe, geavanceerde producten in de markt heeft geleid tot de ontwikkeling van wiskundige modellen waarmee deze producten kunnen worden gewaardeerd. Deze modellen repliceren het complexe patroon van de functie van een optie op basis van aannames over het stochastische gedrag van de onderliggende variabelen, numerieke algoritmen en andere theoretische benaderingen welke nodig zijn om de complexiteit van het financiële instrument na te bootsen.

Voorts zijn de onderliggende hypothesen van een model afhankelijk van de algemene marktomstandigheden (specifieke rentestanden, volatiliteit, etc.) op het moment van ontwikkeling van het model. Er bestaat geen garantie dat het model nog steeds de juiste resultaten weergeeft wanneer marktcondities radicaal veranderen.

Eventuele modelonzekerheden worden zo precies mogelijk gekwantificeerd. Dit vormt de basis voor de aanpassing van de reële-waardeberekening door de waarderingmethoden en interne modellen.

Toelichting op de geconsolideerde resultatenrekening

37 Verzekeringspremies

Hieronder volgt een overzicht van de samenstelling van de bruto en netto verdiende premies van het verzekeringsbedrijf voor het jaar eindigend op 31 december.

	2009	2008
Bruto premie-inkomen Leven	9.365	8.919
Bruto premie-inkomen Niet-leven	2.654	2.693
Eliminaties	- 1	- 28
Totaal bruto premie-inkomen	12.018	11.584

	2009	2008
Netto premies Leven	6.527	5.732
Netto premies Niet-leven	2.497	2.519
Eliminaties	- 1	
Totaal netto premies	9.023	8.251

Leven

In de onderstaande tabel worden de levensverzekeringspremies weergegeven per 31 december.

	2009	2008
Unit-linked contracten		
Geboekte eenmalige premies	11	7
Geboekte periodieke premies	127	120
<i>Collectief</i>	<i>138</i>	<i>127</i>
Geboekte eenmalige premies	44	84
Geboekte periodieke premies	41	50
<i>Individueel</i>	<i>85</i>	<i>134</i>
Totaal unit-linked contracten	223	261
Niet unit-linked contracten		
Geboekte eenmalige premies	350	320
Geboekte periodieke premies	742	699
<i>Collectief</i>	<i>1.092</i>	<i>1.019</i>
Geboekte eenmalige premies	956	675
Geboekte periodieke premies	758	749
<i>Individueel</i>	<i>1.714</i>	<i>1.424</i>
Totaal niet unit-linked contracten	2.806	2.443
Beleggingscontracten met DPF		
Geboekte eenmalige premies	3.173	2.706
Geboekte periodieke premies	393	386
Totaal beleggingscontracten met DPF	3.566	3.092
Totaal geboekte premies Leven	6.595	5.796
Geboekte eenmalige premies	2.553	2.895
Geboekte periodieke premies	217	228
Premies inzake beleggingscontracten zonder DPF	2.770	3.123
Totaal bruto premie-inkomen Leven	9.365	8.919

De totale premie-instroom Leven bestaat uit de bruto ontvangen premies van de verzekeringsmaatschappijen voor de uitgegeven verzekerings- en beleggingscontracten. De premie-instroom van verzekeringscontracten en van beleggingscontracten met DPF wordt verantwoord in de resultatenrekening. De premie-instroom van beleggingscontracten zonder DPF, met name unit-linked contracten, wordt - na aftrek van commissies - direct verantwoord als verplichting ('deposit accounting'). Commissies worden verantwoord als commissiebatens in de resultatenrekening.

	2009	2008
Bruto premies Leven	6.595	5.796
Afgegeven herverzekeringspremies	- 68	- 64
Netto premies Leven	6.527	5.732

Niet-leven

Hieronder wordt een overzicht gegeven van de opbouw van de verzekeringspremies Niet-leven gedurende het boekjaar. De verzekeringspremies voor auto, brand en overige zijn samengevoegd onder overige Niet-leven.

	<i>Ongevallen en Ziekte</i>	<i>Overige Niet-leven</i>	<i>Totaal</i>
2009			
Bruto geboekte premies	641	2.013	2.654
Wijziging in niet-verdiende premies	- 4	- 28	- 32
Bruto verdiende premies	637	1.985	2.622
Afgegeven herverzekeringspremies	- 27	- 112	- 139
Aandeel herverzekeraars in niet-verdiende premies	- 1	15	14
Netto verdiende premies Niet-leven	609	1.888	2.497

2008			
Bruto geboekte premies	631	2.062	2.693
Wijziging in niet-verdiende premies	- 1	- 12	- 13
Bruto verdiende premies	630	2.050	2.680
Afgegeven herverzekeringspremies	- 37	- 121	- 158
Aandeel herverzekeraars in niet-verdiende premies	1	- 4	- 3
Netto verdiende premies Niet-leven	594	1.925	2.519

De verdeling van de netto verdiende premies Niet-leven per operationeel segment is als volgt:

	<i>Ongevallen en Ziekte</i>	<i>Overige Niet-leven</i>	<i>Totaal</i>
2009			
AG Insurance	424	1.045	1.469
Fortis Insurance International	185	843	1.028
Netto verdiende premies Niet-leven	609	1.888	2.497

2008			
AG Insurance	423	1.001	1.424
Fortis Insurance International	171	924	1.095
Bruto verdiende premies Niet-leven	594	1.925	2.519

38 Rentebaten, dividend en overige beleggingsbaten

De onderstaande tabel geeft een specificatie van de rentebaten, dividend en de overige beleggingsbaten per 31 december.

	2009	2008
Rentebaten		
Rentebaten op kasequivalenten	200	309
Rentebaten uit vorderingen op banken	98	406
Rentebaten op beleggingen	2.124	1.932
Rentebaten uit vorderingen op klanten	154	219
Rentebaten uit derivaten aangehouden voor handelsdoeleinden	71	216
Overige rentebaten	12	7
Totaal rentebaten	2.659	3.089
Dividenden op aandelen	37	119
Huurbaten uit vastgoedbelegging	126	110
Opbrengsten parkeergarage	242	242
Overige baten op beleggingen	59	100
Rentebaten, dividenden en overige beleggingsbaten	3.123	3.660

39 Gerealiseerde en ongerealiseerde winsten en verliezen

De Gerealiseerde en ongerealiseerde winsten en verliezen voor het jaar eindigend op 31 december zijn als volgt:

	2009	2008
Obligaties	36	- 15
Aandelen	- 21	- 145
Derivaten aangehouden voor handelsdoeleinden	91	- 201
Winst op verkoop aandelen AGI	697	
Beleggingen in geassocieerde deelnemingen	18	
Materiële vaste activa		12
Activa en verplichtingen tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening	100	- 174
Afdekkingsresultaten		- 8
Overige	32	23
Totaal gerealiseerde en ongerealiseerde winsten en verliezen	953	- 508

De initiële waardering van derivaten is de aanschafprijs van het financiële instrument, inclusief met de aanschaf gepaard gaande transactiekosten. Na de initiële waardering vindt waardering plaats tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening.

Alle wijzigingen in de reële waarde van activa en verplichtingen die worden gehouden tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening worden hierboven verantwoord. Inbegrepen zijn zowel ongerealiseerde winsten en verliezen door herwaardering als gerealiseerde winsten en verliezen bij het verkopen van activa of het voldoen van verplichtingen.

De resultaten van afdekking bevatten de wijzigingen in de reële waarde die kan worden toegewezen aan het afgedekte risico, in de meeste gevallen het renterisico, van afgedekte activa en verplichtingen en de wijziging in reële waarde van de afdekkingsinstrumenten.

40 Aandeel in het resultaat van geassocieerde deelnemingen

Het aandeel in het resultaat van geassocieerde deelnemingen per ultimo 2009 wordt hieronder voor de belangrijkste deelnemingen toegelicht.

	<i>Totale baten (100% belang)</i>	<i>Totale lasten (100% belang)</i>	<i>% Fortis belang</i>	<i>Aandeel in het resultaat van geassocieerde deelnemingen</i>
2009				
Mayban Fortis Holdings	759	- 575	30,95%	57
Muang Thai Holdings	615	- 546	31%-12%	12
Tai Ping Holdings	2.836	- 2.840	24,90%	2
Royal Park Investments	912	- 912	44,71%	
IDBI Fortis Life Insurance	86	- 99	26,00%	- 4
Overige				- 4
Totaal aandeel in het resultaat van geassocieerde deelnemingen				63
2008				
Mayban Fortis Holdings	970	- 934	30,95%	11
Muang Thai Holdings	436	- 416	40%-15%	5
Tai Ping Holdings	2.156	- 2.125	24,90%	11
IDBI Fortis Life Insurance	41	- 53	26,00%	- 3
Overige				3
Totaal aandeel in het resultaat van geassocieerde deelnemingen				27

Het resultaat van Mayban Fortis Holdings bevat een eenmalige bate door een wijziging van de waardering van de levenverplichtingen naar een op risico gebaseerde kapitaalbenadering.

41 Commissiebatens

De onderstaande tabel geeft een overzicht van de Commissiebatens per 31 december:

	2009	2008
Commissiebatens		
Herverzekering	52	58
Verzekeringen en beleggingen	189	217
Vermogensbeheer	33	33
Overige servicevergoedingen	101	124
Totaal commissiebatens	375	432

42 Overige baten

De Overige baten per 31 december bestaan uit de volgende componenten:

	2009	2008
Overige baten		
Winst op voor verkoop gehouden gebouwen	145	45
Overige	177	188
Totaal overige baten	322	233

43 Schadelasten en uitkeringen

De opbouw van de Schadelasten en uitkeringen zoals per 31 december verantwoord in de resultatenrekening is als volgt:

	2009	2008
Levensverzekeringen	7.457	6.414
Niet-levensverzekeringen	1.769	1.690
Eliminaties	- 1	- 4
Totaal schadelasten en uitkeringen, netto	9.225	8.100

De volgende tabel toont de netto schadelasten en uitkeringen Leven na herverzekering.

	2009	2008
Uitkeringen en afkopen	3.907	4.016
Wijzigingen verplichtingen levensverzekering	3.578	2.422
Totaal schadelasten en uitkeringen Leven, bruto	7.485	6.438
Aandeel herverzekeraars in schadelasten en uitkeringen	- 28	- 24
Totaal schadelasten en uitkeringen Leven, netto	7.457	6.414

De volgende tabel toont de netto schadelasten en uitkeringen Niet-leven, na herverzekering.

	2009	2008
Schaden	1.700	1.681
Wijzigingen in verplichtingen inzake verzekeringscontracten	106	106
Totaal schadelasten en uitkeringen Niet-leven, bruto	1.806	1.787
Aandeel herverzekeraars in wijziging in verplichtingen inzake verzekeringscontracten	11	- 11
Aandeel herverzekeraars in betaalde schaden	- 48	- 86
Totaal schadelasten en uitkeringen Niet-leven, netto	1.769	1.690

44 Financieringslasten

De onderstaande tabel toont de Financieringslasten naar product per 31 december.

	2009	2008
Financieringslasten		
Schuldbewijzen	71	413
Achtergestelde schulden	180	233
Leningen - verschuldigd aan banken	157	405
Leningen - verschuldigd aan klanten		33
Overige financieringen	7	11
Derivaten	52	218
Overige schulden	31	30
Totaal financieringslasten	498	1.343

45 Wijzigingen in de bijzondere waardeverminderingen

De wijzigingen in bijzondere waardeverminderingen per 31 december kunnen als volgt worden gespecificeerd:

	2009	2008
Wijzigingen in bijzondere waardeverminderingen op:		
Beleggingen in obligaties	9	80
Beleggingen in aandelen en overige beleggingen	82	443
Vastgoedbeleggingen	11	10
Leningen aan banken		1
Leningen aan klanten		2
Herverzekering en overige vorderingen	355	21
Materiële vaste activa	6	
Goodwill en overige immateriële vaste activa	2	1
Overlopende rente en overige activa	2	
Totaal wijzigingen in bijzondere waardeverminderingen	467	558

De bijzondere waardevermindering uit hoofde van herverzekering en overige vorderingen betreft hoofdzakelijk de bijzondere waardevermindering op FCC (zie noot 20 Herverzekering en overige vorderingen).

46 Commissielasten

De samenstelling van de Commissielasten per 31 december is als volgt:

	2009	2008
Commissielasten		
Effecten	1	10
Tussenpersonen	903	859
Vermogensbeheer	19	2
Bewaarneming	7	4
Overige commissielasten	42	37
Totaal commissielasten	972	912

47 Personeelskosten

De Personeelskosten zijn per 31 december als volgt te specificeren:

	2009	2008
Personeelskosten		
Salarissen	456	475
Sociale lasten	110	110
Lasten pensioenregelingen op basis van vaste toezeggingen	9	27
Lasten pensioenregelingen op basis van beschikbare premies	18	15
Op aandelen gebaseerde beloning	8	14
Overige	39	3
Totaal personeelskosten	640	644

Overige is inclusief de kosten van de vertrekregelingen, herstructureringskosten en niet-monetaire voordelen als medische kosten.

In noot 9 Vergoedingen na uitdiensttreding en andere langetermijn personeelsbeloningen is nadere informatie te vinden over de personele voordelen na dienstverband en andere langetermijn personeelsbeloningen, waaronder pensioenkosten uit hoofde van toegezegd-pensioenregelingen en toegezegde-bijdrageregelingen.

48 Overige lasten

De Overige lasten kunnen per 31 december als volgt worden gespecificeerd:

	2009	2008
Afschrijving van materiële vaste activa		
Gebouwen voor eigen gebruik	40	27
Verbeteringen aan gehuurde objecten	4	2
Vastgoedbeleggingen	44	44
Bedrijfsmiddelen	20	19
Afschrijving van immateriële vaste activa		
Gekochte software	3	5
Zelf ontwikkelde software	11	4
VOBA	55	58
Overige immateriële vaste activa	10	14
Overige		
Lasten op operationele lease en gerelateerde lasten	50	46
Huurlasten en overige directe kosten uit hoofde van vastgoedbeleggingen	40	36
Advieskosten	79	124
Geactiveerde overlopende acquisitiekosten	- 463	- 194
Afschrijving overlopende acquisitiekosten	420	153
Marketing en public relations	47	75
IT-kosten	100	77
Overige beleggingslasten	143	153
Onderhouds- en reparatiekosten	9	10
Kosten van gebouwen bestemd voor verkoop	120	32
Overige	283	309
Totaal overige lasten	1.015	994

Onder de post Overige vallen onder meer reis- en verblijfkosten, porto en telefonie, uitzendkrachten en opleidingskosten van personeel.

49 Winstbelastingen

De details van de winstbelastingen per 31 december zijn hier onder weergegeven.

	2009	2008
Belasting over het boekjaar	176	122
Aanpassing belastingen voorgaande jaren	- 108	- 7
Totaal actuele belastinglast	68	115
Uitgestelde belastingen van het boekjaar	107	- 28
Invloed belastingtariefwijzigingen op uitgestelde belastingen		- 1
Uitgestelde belastingen voortvloeiend uit de afschrijving of de afboeking van een afschrijving van een uitgestelde belastingvordering	146	48
Voorheen niet erkende belastingverliezen, belastingfaciliteiten en overige tijdelijke verschillen die uitgestelde winstbelastingen verminderen	- 3	- 26
Totaal uitgestelde belastinglasten	250	- 7
Belastingslast (-bate) betreffende wijzigingen van verslaggevingsgrondslagen en fouten in de resultatenrekening		
Totaal belastingen	318	108

Hieronder volgt een afstemming van de verwachte winstbelastingen op de feitelijke winstbelastingen. De verwachte winstbelastingen zijn bepaald door het resultaat voor belasting af te zetten tegen het gewogen gemiddelde belastingtarief in Nederland en België.

	2009	2008
Winst voor belastingen	1.630	- 477
Van toepassing zijnde belastingpercentage	29,7%	29,7%
Verwachte winstbelastingen	485	- 141
<i>Verhoging (verlaging) van belastingen door:</i>		
Belastingvrije baten	- 203	68
Aandeel in het resultaat van geassocieerde deelnemingen	- 21	- 1
Niet-afrekbare lasten	18	35
Voorheen niet opgenomen belastingverliezen en tijdelijke verschillen	- 3	- 31
Afschrijving en terugname van afschrijving van uitgestelde belastingvorderingen	142	49
Invloed van afwijkende buitenlandse belastingtarieven	46	149
Aanpassingen voor verschuldigde belastingen van voorgaande boekjaren	- 108	- 7
Notionele interest aftrek	- 39	- 39
Overige	1	26
Werkelijke winstbelastingen	318	108

Toelichting op transacties
niet opgenomen op de geconsolideerde balans

50 Voorwaardelijke verplichtingen

Fortis is, zoals vele andere financiële instellingen, gedaagde met betrekking tot een aantal claims, geschillen en rechtszaken die een gevolg zijn van de normale bedrijfsuitoefening, welke na de desinvestering van de bankactiviteiten in oktober 2008 beperkt is tot verzekeringsactiviteiten.

Als gevolg van de gebeurtenissen en ontwikkelingen die hebben plaatsgevonden tussen mei 2007 en oktober 2008 (kapitaalverhoging en acquisitie van delen van ABN AMRO in oktober 2007, aankondiging van het versnelde solvabiliteitsplan in juni 2008, desinvestering van de bankactiviteiten en de Nederlandse verzekeringsactiviteiten in september/oktober 2008) is Fortis betrokken of kan Fortis worden betrokken in een aantal juridische procedures evenals administratieve en strafrechtelijke onderzoeken in België, Nederland en de Verenigde Staten, waarvan sommige kunnen leiden tot een aanzienlijke maar onder de huidige omstandigheden niet kwantificeerbare toekomstige verplichting voor Fortis.

Sommige van de lopende juridische procedures en onderzoeken leiden niet tot een onmiddellijk risico met (belangrijke) geldelijke gevolgen voor Fortis, hoewel niet kan worden uitgesloten dat deze op termijn wel dergelijke gevolgen kunnen hebben. Dit is bijvoorbeeld het geval voor (i) de onderzoeken van de door de rechter benoemde experts in België en in Nederland, die zich buigen over de transacties van september/oktober (Belgische experts) en over de financiering van het bod op ABN AMRO, de publieke verklaringen van Fortis na het bod op ABN AMRO alsmede de transacties van september/oktober (Nederlandse experts) en (ii) diverse onderzoeken die door de toezichhoudende instanties in Nederland (Autoriteit Financiële Markten - AFM) en België (Commissie voor het bank-, financie en assurantiewezen - CBFA) zijn ingesteld, evenals het strafonderzoek in België.

Op 5 februari 2010 heeft de AFM Fortis SA/NV en Fortis N.V. een boete opgelegd van EUR 576.000 voor overtredingen tegen de Wet op het financieel toezicht (Wft). Volgens de AFM zijn er op 5 juni 2008 bepaalde verklaringen afgelegd die onjuist of misleidend waren over de solvabiliteitspositie van Fortis en had Fortis op 14 juni 2008 bekend moeten maken dat de door de Europese Commissie opgelegde voorwaarden (de 'EC Remedies') met zich meebrachten dat de financiële doelstellingen voor 2008 en daarna niet zonder extra maatregelen konden worden gerealiseerd. Dit betekent dat beleggers zouden kunnen beweren in de periode tussen 5 en 25 juni 2008 te hebben gehandeld zonder over volledig correcte informatie te beschikken. Fortis betwist de beweerde overtredingen en heeft beroep aangetekend tegen het besluit van de AFM.

Eventuele negatieve bevindingen van deze lopende onderzoeken zouden in een later stadium kunnen leiden tot nieuwe rechtszaken tegen Fortis, inclusief de eis tot schadevergoeding. Dit geldt met name voor de bevindingen van de AFM die, behoudens een succesvolle uitkomst van het beroep van Fortis, al tot de hierboven beschreven boete van de AFM hebben geleid.

Andere tegen Fortis in België, Nederland en de Verenigde Staten aangespannen rechtszaken stellen Fortis bloot aan het risico om te worden veroordeeld tot het betalen van schadevergoedingen aan aandeelhouders voor een deel van de door hen geleden verliezen sinds september 2007:

- een aantal gerechtelijke acties gestart door individuele aandeelhouders en belangenverenigingen van aandeelhouders in België en Nederland die vragen om (i) de nietigverklaring van beslissingen van het bestuur van Fortis in september/oktober 2008 of vervangende schadevergoeding en/of (ii) de betaling van een schadevergoeding vanwege vermeende misleidende communicatie en/of het marktmisbruik waaraan Fortis zich schuldig zou hebben gemaakt tussen mei 2007 en oktober 2008. Dit betreft onder andere:
 - Voor de Rechtbank van Koophandel te Brussel de juridische procedure gestart door een aantal individuen vertegenwoordigd door Mr. Modrikamen; het verzoek tot voorlopige maatregelen tegen Fortis is op 8 december 2009 afgewezen en Mr. Modrikamen heeft aangekondigd de bodemprocedure verder te zetten;
 - De juridische procedure gestart door een aantal personen rond Deminor International, die nog aanhangig is voor de Brusselse rechtbank;
 - Voor de rechtbank te Amsterdam de door de VEB en Deminor aangespannen juridische procedure en de juridische procedure van een aantal personen vertegenwoordigd door Mr. De Gier. Deze zaken zijn nog aanhangig;
 - Voor de rechtbank te Utrecht de juridische procedure van een aantal personen vertegenwoordigd door Mr. Bos, die eveneens nog aanhangig is. In deze context hebben sommige voormalige bestuurders en topmanagers van Fortis de rechter gevraagd de verplichting van Fortis te erkennen om die personen te vrijwaren tegen schade die zou voortvloeien uit of verband houden met de juridische procedures tegen hen uit hoofde van de functies die zij binnen de Fortis-groep uitoefenden, op grond van in 2008 aangegane beëindigingsovereenkomsten en/of de regels van de Nederlandse wet. Fortis betwist de rechtsgeldigheid van deze wettelijke en contractuele vrijwaringsverplichtingen.
- Een 'class action' werd aangespannen voor het US District Court van het Southern District van New York om schadevergoeding te eisen op grond van vermeende overtredingen van de effectenwetgeving in de periode tussen 17 september 2007 en 14 oktober 2008. De 'class action' is op 19 februari 2010 afgewezen vanwege het ontbreken van bevoegdheid van de rechtbank. Tegen deze beslissing kan beroep worden aangetekend.

In het geval dat een van deze juridische procedures zou leiden tot de nietigverklaring (of gedeeltelijke nietigverklaring) van de beslissingen van de Raad van Bestuur van Fortis en de daaruit voortvloeiende overeenkomsten (wat zeer onwaarschijnlijk is, onder meer omdat Mr. Modrikamen heeft laten weten dat hij afziet van deze eis en Deminor een dergelijke eis niet heeft geformuleerd), dan kan dat gevolgen voor de financiële positie van Fortis hebben die op dit moment niet kwantificeerbaar zijn. Als een rechter Fortis zou veroordelen tot het betalen van een schadevergoeding, dan kan dat een ernstig negatief effect hebben op de financiële positie van Fortis.

Inzake de juridische procedure die door beleggers tegen Fortis en Fortifinlux is aangespannen met betrekking tot het in 2002 uitgegeven FRESH-instrument heeft Fortis er na overleg met juridische adviseurs het volste vertrouwen in dat Fortis juridisch sterk staat en het niet waarschijnlijk is dat deze positie succesvol betwist wordt voor de rechtbank.

Voor alle juridische procedures en onderzoeken waarvan het management kennis heeft, zal Fortis voorzieningen boeken op het ogenblik dat het, naar de mening van het management in overleg met de juridische adviseurs, waarschijnlijk is dat Fortis een betaling zal moeten doen en het bedrag ervan redelijkerwijze kan worden geschat.

Zonder afbreuk te doen aan specifieke commentaren die hierboven werden gegeven, gezien de verschillende fases en het continu veranderende karakter alsook de inherente onzekerheden en complexiteit van de lopende procedures en onderzoeken, is het management op het moment niet in staat om te bepalen of de vorderingen tegen Fortis ongegrond zijn of succesvol kunnen worden verdedigd en of deze vorderingen al dan niet zullen resulteren in een significant verlies in de Geconsolideerde Jaarrekening van Fortis.

In 2008 hebben de moedermaatschappijen van Fortis voor sommige voormalige executives en bestuurders bij vertrek een contractueel vrijwaringsbeding voor juridische kosten afgegeven, en in sommige gevallen ook voor de financiële consequenties van een eventuele gerechtelijke uitspraak in het geval dat tegen deze personen een rechtszaak zou worden aangespannen in verband met hun mandaat binnen de onderneming. In het geval van sommige van deze personen vecht Fortis de geldigheid van deze contractuele vrijwaringsbedingen aan voorzover ze betrekking hebben op de financiële consequenties van een eventuele gerechtelijke uitspraak.

Voorwaardelijke verplichtingen inzake hybride instrumenten van voormalige dochterondernemingen

De voormalige werkmaatschappijen van Fortis hebben een aantal hybride instrumenten uitgegeven die leiden tot verbintenissen en garanties voor Fortis N.V. en Fortis SA/NV, omdat deze concernmaatschappijen optraden als garantiegiver, mededebiteur dan wel een 'support agreement' verleenden. In de volgende paragrafen worden de voorwaardelijke verplichtingen beschreven die aan deze instrumenten zijn verbonden.

1. CASHES

CASHES (Convertible and Subordinated Hybrid Equity-linked Securities) is de naam van de obligatielening ter waarde van EUR 3 miljard die is uitgegeven door Fortis Bank NV/SA, met Fortis SA/NV en Fortis N.V. als mededebiteuren. In overeenstemming met de bepalingen wordt dit instrument alleen terugbetaald door Fortis Bank door middel van een ruil met al eerder uitgegeven Fortis-aandelen, die in het bezit zijn van Fortis Bank (in het gerapporteerde aantal uitstaande aandelen ultimo 2009 zijn de voor deze structuur uitgegeven 125.313.283 aandelen al vermeld). Voorafgaand aan de ruil van CASHES tegen aandelen Fortis zijn deze aandelen niet dividend- of stemgerechtigd.

De hoofdsom van de CASHES zal niet in contanten worden terugbetaald. De enige mogelijkheid tot terugbetaling voor de houders van de CASHES tegen elk van de mede-uitgevers met betrekking tot de hoofdsom zijn de 125.313.283 Fortis aandelen die Fortis Bank ten gunste van de houders heeft gepledged.

CASHES heeft een onbepaalde looptijd maar kan naar keuze van de obligatiehouder worden omgeruild tegen een koers van EUR 23,94 per aandeel. Vanaf 19 december 2014 worden de obligaties automatisch omgezet in aandelen Fortis indien de koers van het aandeel Fortis gedurende twintig achtereenvolgende handelsdagen gelijk is aan of hoger is dan EUR 35,91. De coupons zijn per kwartaal achteraf betaalbaar (in principe door Fortis Bank) tegen een variabele rente van driemaands Euribor, verhoogd met 200 basispunten.

In het geval dat er geen dividend over aandelen Fortis wordt uitgekeerd of dat het vastgestelde dividend in enig boekjaar beneden de drempel valt (dividendrendement < 0,5%), of in bepaalde andere omstandigheden, zal de betaling van coupons verplicht plaatsvinden door Fortis SA/NV en Fortis N.V. in overeenstemming met de zogenaamde Alternative Coupon Settlement Method (ACSM), terwijl Fortis Bank als compensatie voor de te betalen coupons door Fortis SA/NV en Fortis N.V. (preferente) aandelen dient uit te geven die als hybride kernkapitaalinstrumenten kunnen worden aangemerkt (Tier 1). Als de ACSM in werking treedt en het beschikbare maatschappelijke kapitaal ontoereikend is om de ACSM-verplichting na te komen door Fortis SA/NV en Fortis N.V., wordt de couponbetaling opgeschort tot het moment dat de uitgifte van nieuwe aandelen weer mogelijk is.

De aankondiging van Fortis op 15 maart 2009 dat er over het boekjaar 2008 geen dividend zou worden voorgesteld, zou de ACSM hebben geactiveerd ware het niet dat Fortis op 27 mei 2009 aankondigde in 2010 de uitkering van dividend te willen hervatten (over het boekjaar 2009), waarbij het dividend gelijk zal zijn aan of hoger zal zijn dan de hierboven genoemde drempel van 0,5% aan dividendrendement. De couponbetalingen voor 2009 worden derhalve in contanten gedaan in plaats van via de ACSM.

2. MCS

Op 7 december 2007 heeft Fortis Bank Nederland, samen met Fortis Bank SA/NV, Fortis SA/NV en Fortis N.V. als mededebiteuren, een verplicht converteerbare obligatielening ('MCS') uitgegeven ten bedrage van EUR 2 miljard nominaal. In het geval dat Fortis Bank Nederland beneden het wettelijk vereiste minimum solvabiliteitsniveau komt, zou er een versnelde conversie in werking treden waarbij voor onbetaalde coupons een ACSM zou worden gebruikt.

Fortis Bank Nederland betaalt de coupon van de MCS; couponbetalingen zijn ter discretie aan de uitgevende instellingen wanneer Fortis in de twaalf maanden voorafgaand aan de coupondatum geen dividend heeft aangekondigd of betaalbaar heeft gesteld. Bij de halfjaarlijkse coupondata in 2009 was dat inderdaad het geval, maar Fortis Bank Nederland is de coupons niettemin blijven betalen.

De MCS wordt op 7 december 2010 verplicht geconverteerd in een aantal aandelen Fortis dat afhangt van de dan geldende aandelenkoers, maar met een minimum van 88.928.413 en een maximum van 106.723.586 aandelen (in het gerapporteerde aantal uitstaande aandelen ultimo 2009 zijn deze aandelen nog niet opgenomen). Op basis van een overeenkomst tussen de partijen moet Fortis Bank Nederland N.V. bij de conversie Fortis compenseren door uitgifte van nieuwe aandelen aan Fortis SA/NV en Fortis N.V. Deze compensatie wordt betwist door de Nederlandse staat nadat deze de zeggenschap over Fortis Bank Nederland N.V. heeft overgenomen.

Op het moment van conversie van de MCS verhoogt Fortis het eigen vermogen met EUR 2 miljard onder gelijktijdige vordering op Fortis Bank Nederland N.V. inzake te leveren aandelen. In het geval dat de Nederlandse staat deze compensatie succesvol betwist, zullen Fortis N.V. en Fortis SA/NV een bijzondere waardevermindering op deze vordering moeten boeken waarvan de hoogte afhankelijk is van de mate van compensatie die overeen wordt gekomen.

3. Fortis Capital Company

Fortis Capital Company (FCC) heeft in 1999 EUR 450 miljoen niet-cumulatieve eeuwigdurende preferente aandelen zonder stemrecht uitgegeven ondersteund door een 'support agreement' van Fortis Bank, Fortis SA/NV en Fortis N.V. Op 26 maart 2009 kondigde Fortis Capital Company aan dat de preferente aandelen in juni 2009 niet zouden worden ingetrokken. De houders van deze preferente aandelen kregen dientengevolge per die datum eenmalig het recht hun preferente aandelen om te ruilen voor gewone aandelen Fortis. Fortis had op haar beurt de keuze tussen een aflossing in contanten dan wel de uitgifte van de vereiste aandelen.

Houders van preferente aandelen ter waarde van EUR 362 miljoen nominaal hebben ervoor gekozen hun preferente aandelen om te ruilen; Fortis koos ervoor de aflossing in contanten te voldoen. Omdat Fortis Bank Nederland (de entiteit waaraan FCC de opbrengsten heeft doorgeleend) niet langer deel uitmaakt van de onderneming is Fortis van mening dat zij recht heeft op compensatie voor deze aflossing. Op 24 augustus 2009 heeft Fortis bij de Amsterdamse Ondernemingskamer een rechtszaak aangespannen tegen Fortis Capital Company Limited, Fortis Bank Nederland en de Nederlandse staat over de merites van de zaak. Er wordt volledige compensatie geëist voor de aflossing in contanten van EUR 362 miljoen. De vordering is in de jaarrekening opgenomen onder Herverzekeringen en overige vorderingen. Omdat de claim door de tegenpartij wordt betwist, is het bedrag volledig verantwoord als bijzondere waardevermindering (zie noot 45 Wijzigingen in de bijzondere waardeverminderingen.)

Beleggers in de resterende EUR 88 miljoen aan preferente aandelen zijn hun recht op conversie in aandelen tegen Fortis SA/NV and Fortis N.V. hiermee kwijt.

Volgens de bepalingen van de 'support agreement' is Fortis nog altijd gehouden om het jaarlijks dividend (3-maands Euribor + 260 bps) over de resterende EUR 88 miljoen te ondersteunen in het geval dat een van de ondersteunende banken (Fortis SA/NV, Fortis N.V. of Fortis Bank) een dividend uitkeert terwijl Fortis Bank Nederland om solvabiliteitsredenen geen dividend over de preferente aandelen kan betalen.

4. Fortis Bank Tier 1-obligatielening 2001

Fortis Bank SA/NV heeft in 2001 een aflosbare eeuwigdurende cumulatieve lening met een waarde van EUR 1.000 miljoen uitgegeven, met een 'support agreement' aangegaan door Fortis SA/NV en Fortis N.V. tegen een coupon van 6,5% tot 26 september 2011 en 3-maands Euribor + 237 bps daarna.

De 'support agreement' van de moedermaatschappijen houdt in dat, indien de solvabiliteit van Fortis Bank beneden een bepaalde drempelwaarde komt of indien Fortis Bank daarvoor kiest, de coupon wordt voldaan volgens ACSM via de uitgifte van gewone aandelen door Fortis. Fortis Bank zou in dat geval Fortis SA/NV en Fortis N.V. moeten compenseren door een kapitaaluitbreiding van gewone aandelen of winstdelende certificaten.

De 'support agreement' geeft de houders van de obligatielening eveneens de mogelijkheid om, indien Fortis Bank het instrument niet in 2011 aflost, Fortis SA/NV en Fortis N.V. te verzoeken tot aflossing van de hoofdsom van het instrument door middel van de uitgifte van aandelen Fortis. Fortis heeft op haar beurt weer de mogelijkheid om als alternatief te kiezen voor aflossing in contanten. In beide gevallen wordt Fortis voor deze aflossing gecompenseerd door het verkrijgen van Tier 1-effecten van Fortis Bank.

5. Fortis Bank Tier 1-obligatielening 2004

Fortis Bank SA/NV heeft in 2004 een eeuwigdurende lening ter waarde van EUR 1.000 miljoen uitgegeven, met een 'support agreement' aangegaan door Fortis SA/NV en Fortis N.V. tegen een coupon van 4,625% tot 27 oktober 2014 en 3-maands Euribor + 170 bps daarna.

De 'support agreement' van de moedermaatschappijen houdt in dat, indien de solvabiliteit van Fortis Bank beneden een bepaalde drempelwaarde komt of indien Fortis Bank daarvoor kiest, de coupon wordt voldaan volgens ACSM via de uitgifte van gewone aandelen door Fortis. Fortis Bank zou in dat geval Fortis SA/NV en Fortis N.V. moeten compenseren door een kapitaaluitbreiding van gewone aandelen.

51 Leaseovereenkomsten

Fortis is leaseovereenkomsten aangegaan voor het verkrijgen van kantoorruimte, kantoorapparatuur en voertuigen. Hieronder volgen gegevens over de toekomstige verplichtingen uit hoofde van niet-opzegbare operationele leaseovereenkomsten per 31 december.

	2009	2008
Tot 3 maanden	7	6
3 maanden tot 1 jaar	24	18
1 jaar tot 5 jaar	65	61
Meer dan 5 jaar	58	66
Totaal	154	151
Jaarlijkse huurlasten:		
Leasebetalingen	19	19

52 Vermogen onder beheer

Vermogen onder beheer heeft zowel betrekking op beleggingen voor eigen rekening, beleggingen voor unit-linked contracten als op voor klanten beheerd vermogen.

Onder voor klanten beheerd vermogen worden de beleggingen voor klanten, particulier dan wel institutioneel, verantwoord waar Fortis een management- of adviescommissie voor ontvangt. Discretionair vermogen (vermogen dat actief beheerd wordt door Fortis) alsook adviserend vermogen is inbegrepen in het voor klanten beheerd vermogen.

De volgende tabel geeft een overzicht van het vermogen onder beheer naar beleggingstype en herkomst.

	<i>31 december 2009</i>	<i>31 december 2008</i>
Beleggingen voor eigen rekening:		
- Obligaties	51.355	43.585
- Aandelen	1.554	1.297
- Vastgoed	1.653	1.290
- Overige	1.332	444
Totaal beleggingen voor eigen rekening	55.894	46.616
Beleggingen inzake unit-linked contracten	20.695	18.040
Voor klanten beheerd vermogen:		
- Obligaties	3.770	3.682
- Aandelen	2.789	2.651
- Vastgoed	1.930	1.757
Totaal voor klanten beheerd vermogen	8.489	8.090
Totaal vermogen onder beheer	85.078	72.746

De veranderingen in het voor klanten beheerd vermogen zijn als volgt:

Stand per 1 januari 2009	8.090
In-/uitstroom	- 229
Markt winsten/verliezen	628
Stand per 31 december 2009	8.489

53 Gebeurtenissen na balansdatum

Algemeen

Er hebben na de balansdatum geen materiële gebeurtenissen plaatsgevonden die noodzaken tot een bijstelling van de Geconsolideerde Jaarrekening van Fortis per 31 december 2009.

Tesco Personal Finance Plc (TPF-‘Tesco’) en Fortis zijn een nieuw partnership in auto- en woonverzekeringen. In de samenwerking krijgt Tesco de verantwoordelijkheid over retail pricing, verkoop en marketing, klantenservice en nieuwe producten. Fortis zal haar aanzienlijke deskundigheid op het gebied van acceptatie en schadebeheer inzetten. Als onderdeel van het partnership wordt een nieuwe entiteit opgezet voor de acceptatie en schadebehandeling onder de naam Tesco Insurance Limited. De nieuwe entiteit komt voor 49,9% in handen van TPF en voor 50,1% van Fortis en begint eind 2010 met de nieuwe activiteiten.

Bericht van de Raad van Bestuur

De Raad van Bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de Geconsolideerde Jaarrekening Fortis in overeenstemming met International Financial Reporting Standards zoals aanvaard binnen de Europese Unie en met de Europese Transparantie Richtlijn (2004/109/EC) per 31 december 2009.

De Raad van Bestuur heeft op 9 maart 2010 de Geconsolideerde Jaarrekening Fortis beoordeeld en goedgekeurd voor publicatie.

De Raad van Bestuur verklaart dat, naar zijn beste weten, de Geconsolideerde Jaarrekening Fortis een getrouw en juist beeld geeft van de activa, verplichtingen, financiële positie en het resultaat van Fortis en dat de informatie die in deze jaarrekening is opgenomen geen tekortkomingen bevat die het noodzakelijk maken om significant de reikwijdte van enige berichtgeving aan te passen.

Als gevolg van omstandigheden buiten de invloed van de Raad van Bestuur was Fortis echter niet in staat om in 2008 op gedetailleerd niveau IFRS toe te passen, omdat de verkochte dochterondernemingen van Fortis niet in staat waren om financiële gegevens voorzien van een goedkeurende accountantsverklaring te verstrekken over het operationele resultaat tot het moment van de verkoop. Fortis kon evenmin de door IFRS verlangde splitsing van het resultaat van beëindigde bedrijfsactiviteiten presenteren in een resultaat op desinvesteringen en nadere gegevens over het operationele resultaat voor 2008 of het verlangde kasstroomoverzicht voor de beëindigde bedrijfsactiviteiten.

De Raad van Bestuur van Fortis verklaart tevens dat het Jaaroverzicht een juist beeld geeft van de ontwikkelingen en resultaten van de businesses van de groep.

De jaarrekening zal ter goedkeuring worden voorgelegd aan de Algemene Vergaderingen van Aandeelhouders op 28 en 29 april 2010.

Brussel/Utrecht, 9 maart 2010

Raad van Bestuur

Voorzitter	Jozef De Mey
Vicevoorzitter	Guy de Selliers de Moranville
Chief Executive Officer	Bart De Smet
Bestuurders	Jan Zegeering Hadders
	Frank Arts
	Roel Nieuwdorp
	Lionel Perl
	Shaoliang Jin

Accountantsverklaring

Aan de algemene vergaderingen van aandeelhouders van Fortis SA/NV en Fortis N.V.

Verklaring betreffende de geconsolideerde jaarrekening

Wij hebben de geconsolideerde jaarrekening gecontroleerd waarin Fortis SA/NV en Fortis N.V. samen met hun dochtervennootschappen ('Fortis') opgenomen zijn, welke is opgenomen op de pagina's 7 tot en met 163 van de Fortis Jaarrekening 2009, die bestaat uit de geconsolideerde balans per 31 december 2009, de geconsolideerde resultatenrekening, het geconsolideerd overzicht van overig comprehensive income, het geconsolideerde overzicht van wijzigingen in het eigen vermogen en het geconsolideerde kasstroomoverzicht over het boekjaar afgesloten op die datum, alsmede een overzicht van de belangrijkste grondslagen voor de financiële verslaggeving en overige toelichtingen

Verantwoordelijkheid van de Raad van Bestuur voor de geconsolideerde jaarrekening

De Raad van Bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de geconsolideerde jaarrekening in overeenstemming met International Financial Reporting Standards, zoals aanvaard binnen de Europese Unie, in overeenstemming met de toepasselijke wettelijke en reglementaire verplichtingen in België en met Titel 9, boek 2 van het Burgerlijk Wetboek in Nederland. Deze verantwoordelijkheid omvat onder meer: het ontwerpen, invoeren, en in stand houden van een intern beheersingssysteem relevant voor het opmaken van en getrouw weergeven van de geconsolideerde jaarrekening zodanig dat deze geen afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten bevat, het kiezen en toepassen van aanvaardbare grondslagen voor de financiële verslaggeving en het maken van schattingen die onder de gegeven omstandigheden redelijk zijn.

Verantwoordelijkheid van de accountant

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de geconsolideerde jaarrekening op basis van onze controle. Wij hebben onze controle verricht overeenkomstig Internationale Controlestandaarden. Dienovereenkomstig zijn wij verplicht te voldoen aan de voor ons geldende gedragsnormen en zijn wij gehouden onze controle zodanig te plannen en uit te voeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de geconsolideerde jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Een controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in de geconsolideerde jaarrekening. De keuze van de uit te voeren werkzaamheden is afhankelijk van de professionele oordeelsvorming van de accountant, waaronder begrepen zijn beoordeling van de risico's van afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten. In die beoordeling neemt de accountant in aanmerking het voor het opmaken van en getrouw weergeven in de geconsolideerde jaarrekening van vermogen en resultaat relevante interne beheersingssysteem, teneinde een verantwoorde keuze te kunnen maken van de controlewerkzaamheden die onder de gegeven omstandigheden adequaat zijn maar die niet tot doel hebben een oordeel te geven over de effectiviteit van het interne beheersingssysteem van de entiteit. Tevens omvat een controle onder meer een evaluatie van de aanvaardbaarheid van de toegepaste grondslagen voor financiële verslaggeving en van de redelijkheid van door de Raad van Bestuur gemaakte schattingen, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van de geconsolideerde jaarrekening.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Oordeel

Naar ons oordeel geeft de geconsolideerde jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Fortis per 31 december 2009, en van het resultaat en de kasstromen over het boekjaar afgesloten op die datum, in overeenstemming met International Financial Reporting Standards, zoals aanvaard binnen de Europese Unie en in overeenstemming met de toepasselijke wettelijke en reglementaire verplichtingen in België en met Titel 9, boek 2, van het Burgerlijk Wetboek in Nederland.

Toelichting

Zonder afbreuk te doen aan ons oordeel, vestigen wij de aandacht op het volgende:

1. Zoals beschreven in hoofdstuk 50 van de geconsolideerde jaarrekening is Fortis als gedaagde betrokken bij verschillende claims, disputen en juridische procedures en een aantal administratieve en strafrechtelijke onderzoeken in verband met bepaalde gebeurtenissen en ontwikkelingen welke gedurende de periode mei 2007 tot en met oktober 2008 hebben plaatsgevonden en die kunnen resulteren in financiële verplichtingen voor de vennootschap. Echter, de uiteindelijke uitkomst van deze zaken kan momenteel niet worden bepaald en er zijn dan ook geen financiële verplichtingen die hieruit kunnen resulteren opgenomen in de geconsolideerde jaarrekening per 31 december 2009.
2. Zoals beschreven in hoofdstuk 2.1 van de geconsolideerde jaarrekening 2009 is in de vergelijkende cijfers 2008 geen toelichting verstrekt met betrekking tot het "Netto-resultaat op beëindigde bedrijfsactiviteiten" waardoor de nettowinst van de beëindigde bedrijfsactiviteiten over de periode tot de datum van verkoop en het gerealiseerde resultaat bij verkoop van de beëindigde bedrijfsactiviteiten niet afzonderlijk worden getoond. Daarnaast zijn geen details over 2008 opgenomen van de kasstromen van de beëindigde bedrijfsactiviteiten in het geconsolideerde kasstroomoverzicht en werden de hieraan gerelateerde toelichtingen niet verstrekt. De niet opgenomen details in de vergelijkende cijfers hebben geen significant effect op de vergelijkbaarheid van de huidige en de ter vergelijking opgenomen cijfers in de geconsolideerde jaarrekening 2009.

Verklaring betreffende andere Nederlandse wettelijke voorschriften en voorschriften van regelgevende instanties

Het opstellen van het jaarverslag behorende bij de geconsolideerde jaarrekening in overeenstemming met het Burgerlijk Wetboek in Nederland valt onder de verantwoordelijkheid van de Raad van Bestuur. Het jaarverslag is opgenomen in het document genaamd "Jaaroverzicht 2009", behorende bij de geconsolideerde jaarrekening. Op grond van de wettelijke verplichtingen in Nederland (paragraaf 2:393 lid 5 f van het Burgerlijk Wetboek), melden wij dat het Jaaroverzicht 2009, voorzover wij dat kunnen beoordelen, verenigbaar is met de geconsolideerde jaarrekening, zoals vereist in artikel 2:391 lid 4 van het Burgerlijk Wetboek in Nederland.

Verklaring betreffende andere Belgische wettelijke voorschriften en voorschriften van regelgevende instanties

Het opstellen en de inhoud van het jaarverslag behorende bij de geconsolideerde jaarrekening vallen onder de verantwoordelijkheid van de Raad van Bestuur in toepassing van artikel 119 van het Wetboek van Vennootschappen. Het is onze verantwoordelijkheid om in ons verslag de volgende bijkomende vermelding op te nemen die niet van aard is om de draagwijdte van onze verklaring over de geconsolideerde jaarrekening te wijzigen:

- Het jaarverslag behorende bij de geconsolideerde jaarrekening, welke bestaat uit het document genaamd 'Jaaroverzicht 2009', bij de Fortis Geconsolideerde Jaarrekening en het verslag van de Raad van Bestuur van Fortis SA/NV en Fortis NV behandelt de door de wet vereiste inlichtingen en stemt overeen met de geconsolideerde jaarrekening. Wij kunnen ons echter niet uitspreken over de beschrijving van de voornaamste risico's en onzekerheden waarmee de gezamenlijke in de consolidatie opgenomen ondernemingen worden geconfronteerd, alsook van hun positie, hun voorzienbare evolutie of de aanmerkelijke invloed van bepaalde feiten op hun toekomstige ontwikkeling. Wij kunnen evenwel bevestigen dat de verstrekte gegevens geen onmiskenbare inconsistenties vertonen met de informatie waarover wij beschikken in het kader van ons mandaat.

Amstelveen, 9 maart 2010

KPMG ACCOUNTANTS N.V.
Vertegenwoordigd door

S.J. Kroon RA

Brussel, 9 maart 2010

KPMG Bedrijfsrevisoren
Vertegenwoordigd door

M. Lange

Verslag van de Raad van Bestuur van Fortis SA/NV en Fortis N.V.

Raad van Bestuur, Commissaris en Accountant

Voorzitter	Jozef De Mey
Vicevoorzitter	Guy de Selliers de Moranville
Chief Executive Officer	Bart De Smet
Bestuurders	Frank Arts Shaoliang Jin Roel Nieuwdorp Lionel Perl Jan Zegeering Hadders
Commissarissen van Fortis SA/NV	Klynveld Peat Marwick Goedeler Réviseurs d'Entreprises SCRL Civile Bedrijfsrevisoren burg. CVBA Vertegenwoordigd door Olivier Macq en Michel Lange
Accountant van Fortis N.V.	KPMG Accountants N.V. Vertegenwoordigd door Stef Kroon

Verslag van de Raad van Bestuur van Fortis SA/NV en Fortis N.V.

Algemeen

Fortis SA/NV en Fortis N.V. zijn de twee moederbedrijven van Fortis. Zij staan aan het hoofd van Fortis, dat op haar beurt bestaat uit een aantal dochter ondernemingen die zich bezighouden met verzekeringen.

Ontwikkelingen

2009 werd gekenmerkt door hernieuwde onderhandelingen en de daaropvolgende goedkeuring en afronding van de transacties met BNP Paribas, Fortis Bank en de Belgische Staat handelend via de Federale Participatie- en Investeringsmaatschappij (FPIM). De hernieuwde onderhandelingen omvatten de verkoop van Fortis Bank en een deel van de Belgische verzekeringsactiviteiten alsook de oprichting van Royal Park Investments SA/NV (RPI), een *special purpose vehicle* dat een deel van de gestructureerde kredietportefeuille van Fortis Bank heeft verworven en waarin Fortis EUR 760 miljoen heeft geïnvesteerd in ruil voor 44,7% van de aandelen.

De oorspronkelijke overeenkomst van 5 en 6 oktober 2008 om Fortis Bank en de Belgische verzekeringsactiviteiten te verkopen, werd opnieuw onderhandeld na een arrest van het Hof van Beroep van 12 december 2008 en de publicatie van een verslag door een college van Belgische deskundigen. De herziene transactie, die werd aangekondigd op 31 januari 2009, werd op 11 februari 2009 verworpen op de aandeelhoudersvergadering van Fortis SA/NV. Op 6 maart 2009 werd overeenstemming bereikt over de herziene voorwaarden van de transactie. Op 28 en 29 april 2009 werden de transacties goedgekeurd door de algemene vergaderingen van respectievelijk Fortis SA/NV in Gent, België, en Fortis N.V. in Utrecht, Nederland, waarna ze werden afgerond op 12 mei 2009. Fortis is van mening dat de goedkeuring van de aandeelhouders op 28 april en 29 april 2009 betekent dat de twijfels dat Fortis al dan niet kan verdergaan op going-concernbasis nu verdwenen zijn.

Door de overeenkomst die werd afgerond op 12 mei 2009 met betrekking tot de financiering van Royal Park Investments en de acquisitie door RPI van een deel van de gestructureerde kredietportefeuille van Fortis Bank, verdween ook het risico dat Fortis liep door het terugvalscenario voor de financiering van het SPV dat opgenomen was in de overeenkomst voor de koop van aandelen met FPIM op 10 oktober 2008 (als gewijzigd) en dat Fortis eind 2008 niet kon waarderen. Het totale uitstaand risico van Fortis is nu beperkt tot een kapitaalinvestering van EUR 760 miljoen in Royal Park Investments, of een belang van 44,7%. Meer details betreffende deze transacties kan u vinden in de circulaire aan aandeelhouders die gepubliceerd werd op 16 maart 2009 en het persbericht van 13 mei 2009 op www.fortis.com.

Sinds 12 mei 2009, bestaat Fortis uit:

- 75% - 1 aandeel van AG Insurance (voorheen Fortis Insurance Belgium);
- Fortis Insurance International dat bestaat uit een aantal Leven- en Niet-levenverzekeringsactiviteiten in Europa en Azië, waarvan een aantal in volledige eigendom zijn van Fortis, terwijl andere worden uitgeoefend via dochterondernemingen en filialen met plaatselijke partners;
- Algemeen bestaat uit: (i) de houdstermaatschappijen en diverse financieringsentiteiten die schuldinstrumenten hebben uitgegeven om de (vroegere) bank- en verzekeringsactiviteiten van Fortis te financieren; (ii) het hierboven reeds vermelde belang in Royal Park Investments SA/NV (RPI); (iii) de verplichting met betrekking tot de rente-betalingen op kwartaalbasis op de *relative performance note* (RPN(I)) in verband met het financiële instrument CASHES, en (iv) de waarde van de calloptie in verband met de aandelen BNP Paribas die werd toegekend door FPIM.

Fortis is zich bewust van de onzekerheden betreffende de uitkomst van de juridische procedures die werden opgestart met betrekking tot de gebeurtenissen en ontwikkelingen van mei 2007 tot oktober 2008 en de goedkeuring door de aandeelhouders van de transacties die met BNP Paribas en FPIM werden overeengekomen. Als een van deze procedures zou leiden tot de nietigverklaring van (een deel van) de door de Raad van Bestuur van Fortis genomen beslissingen en/of tot de uitspraak dat Fortis schadevergoeding dient te betalen, dan heeft dit mogelijk een ernstige negatieve invloed op de financiële positie van Fortis.

Resultaten

2009 was alweer een gedenkwaardig jaar voor Fortis en de financiële sector in het algemeen. De markten waren nog steeds turbulent voor iedereen. Ondanks de minder dan optimale marktcondities, zijn wij er toch in geslaagd op koers te blijven en ons kapitaal op peil te houden. In een moeilijke omgeving bleven de commerciële prestaties sterk en stegen de totale bruto-premie-inkomsten. De instroom bij Leven is gestegen zowel in België als in de internationale ondernemingen. Instroom bij Niet-leven werd negatief beïnvloed door ongunstige wisselkoersen maar bleef toch stabiel.

De nettowinst van de verzekeringsactiviteiten steeg scherp in vergelijking met het voorgaande jaar. De activiteiten van de levensverzekeringen werden opnieuw winstgevend na 2008, een jaar dat gekenmerkt werd door aanzienlijke verliezen veroorzaakt door de ongunstige financiële markten. De nettowinst Niet-leven na minderheidsbelangen had te kampen met hogere schadeclaims bij zowel auto- als brandverzekeringen. Algemeen leverde een belangrijke bijdrage tot de nettowinst, wat voornamelijk te maken had met een aantal uitzonderlijke factoren zoals de vermogenswinst op de overdracht van 25% van AG Insurance aan Fortis Bank en andere factoren die te maken hebben met de transactie met BNP Paribas, de Belgische staat en Fortis Bank. Een toelichting op de balans en resultatenrekening van Fortis SA/NV wordt gegeven op de pagina's 194 en 195.

Verklaring van continuïteit voor Fortis SA/NV (refererent naar artikel 95.6 van het Belgische Wetboek van Vennootschappen)

Fortis SA/NV heeft voor de tweede keer op rij een verlies geleden. De Raad van Bestuur is echter van mening dat Fortis SA/NV voldoende fondsen en kapitaal bezit om haar activiteiten voort te zetten.

Wijzigingen van de statuten van Fortis SA/NV

Fortis SA/NV heeft eind 2008 zich naar de toekomst uitstrekkende verliezen geleden van EUR 22.507 miljoen. Deze verliezen hebben een waardevermindering tot gevolg van de deelnemingen van Fortis SA/NV. Als gevolg hiervan zijn de netto activa van de onderneming verlaagd tot onder het uitgegeven kapitaal en de niet-uitkeerbare reserves, waardoor er geen dividend meer kan worden uitbetaald. Omdat de nominale waarde van het aandeel Fortis SA/NV is vastgelegd op EUR 4,284, hetgeen substantieel hoger is dan de marktwaarde van het aandeel Fortis op dat moment, kon de Raad van bestuur van Fortis SA/NV geen gebruik maken van het maatschappelijke kapitaal ingevolge artikel 606 2° van het Belgische Wetboek van Vennootschappen, dat het gebruik van maatschappelijk kapitaal voor de uitgifte van aandelen onder de nominale waarde verbiedt.

Om Fortis SA/NV in staat te stellen in de toekomst dividend uit te keren en het bestuur opnieuw toe te staan om het maatschappelijk kapitaal te gebruiken, is aan de Algemene Vergadering van Aandeelhouders van 28 april 2009 voorgesteld om de nominale waarde van het aandeel Fortis te verlagen tot EUR 0,42. De aandeelhouders hebben zich bij stemming uitgesproken vóór de verlaging van de nominale waarde van de aandelen. Door de verlaging van de nominale waarde zijn het aandelenkapitaal en de agioreserve van Fortis SA/NV verlaagd met respectievelijk EUR 9.724 miljoen en EUR 9.240 miljoen.

Vrijwaringverbintenis voor bepaalde voormalige bestuurders en managers

In 2008 hebben de moedermaatschappijen van Fortis voor sommige voormalige executives en bestuurders bij vertrek een contractueel vrijwaringsbeding voor juridische kosten afgegeven, en in sommige gevallen ook voor de financiële consequenties van een eventuele gerechtelijke uitspraak in het geval dat tegen deze personen een rechtszaak zou worden aangespannen in verband met hun mandaat binnen de onderneming. In het geval van sommige van deze personen vecht Fortis de geldigheid van deze contractuele vrijwaringsbedingen aan voor zover deze van toepassing zijn op de financiële consequenties van een eventuele gerechtelijke uitspraak, op grond van, onder andere, schending van artikel 523 van het Belgische Wetboek van Vennootschappen en/of omdat de interne beslissingsprocedure niet werd nageleefd.

Aansprakelijkheidsverzekering voor bestuurders en managers en vrijwaringverplichtingen voor huidige en toekomstige bestuurders en managers

Tijdens 2007 en 2008 had de voormalige Fortis-groep een bestuurdersaansprakelijkheidsverzekering afgesloten voor een totaal bedrag van EUR 225 miljoen. Na de gebeurtenissen van 3 oktober 2008 verklaarden de verzekeraars deze

bestuurdersaansprakelijkheidsverzekering in *runoff* wat betekent dat de polis geen dekking meer bood voor nieuwe gebeurtenissen die zich voordeden na die datum. Dit heeft een invloed gehad op de positie van de leden van zowel de nieuwe als de bestaande Raad van Bestuur.

Aangezien geen enkele verzekeraar bereid was om Fortis op dat ogenblik een nieuwe bestuurdersaansprakelijkheidsverzekering te bieden, heeft de Raad van Bestuur van Fortis op 11 januari 2009 beslist dat Fortis SA/NV een vrijwaring zou bieden aan haar toekomstige bestuurders (en de heren De Boeck en Cheung die in december 2008 benoemd werden). Voor de heren De Boeck en Cheung werd deze beslissing genomen in overeenstemming met artikel 523 van het Belgische Wetboek van Vennootschappen.

Citaat uit het verslag van de Raad van Bestuur van 11 januari 2009:

“Om te kunnen verzekeren dat (i) de kandidaat-bestuurders die worden voorgedragen op de volgende Algemene Vergaderingen van Aandeelhouders van 11 en 13 februari 2009 hun mandaat aanvaarden en (ii) dat de Bestuurders die op de Algemene Vergaderingen van Aandeelhouders van 1 en 2 december 2008 benoemd werden, in de Raad blijven, verklaart de Voorzitter dat de Onderneming in overweging dient te nemen om haar Bestuurders een vrijwaring te bieden voor juridische kosten of schadevergoeding die het gevolg zijn van tegen hen als bestuurders ingestelde gerechtelijke procedures. Op dit ogenblik is geen enkele verzekeraar bereid dekking voor bestuurders te geven aangezien Fortis SA/NV zich op dit ogenblik in onzekerheid bevindt wat de te volgen strategie en de toekomstige structuur betreft. Dit gebrek aan bescherming van de Bestuurder noodzaakt een vrijwaringverbintenis.

In overeenstemming met artikel 523 van het Belgische Wetboek van Vennootschappen hebben de heren De Boeck en Cheung de Raad op de hoogte gebracht van het feit dat zij een persoonlijk belangenconflict hebben met het punt dat op dat ogenblik besproken werd aangezien zij voordeel zouden halen uit dezelfde vrijwaringverbintenis van de Onderneming die zou worden voorgesteld voor de nieuwe Bestuurders die hun mandaat pas opnemen na 13 februari 2009. De heren De Boeck en Cheung hebben de ondernemingssecretaris verzocht om de externe accountants van de onderneming op de hoogte brengen van dit belangenconflict in het jaarverslag van 2009.

De heer De Boeck en de heer Cheung namen niet deel aan de besprekingen en de stemming in de Raad van bestuur met betrekking tot dit agendapunt.

De heer Pottier (Linklaters) stelde daarna een oplossing voor voor de dekking van nieuwe leden van de Raad (met inbegrip van de heren De Boeck en Cheung) vanaf 11 februari 2009 (of de datum waarop nieuwe bestuursleden benoemd worden). Naar Belgisch recht is het toegestaan dat de onderneming, via haar Raad van Bestuur, de Bestuurders vrijwaart voor kosten en schadevergoeding met betrekking tot bestuurdersaansprakelijkheid op voorwaarde dat dit niet de kosten of schadevergoeding dekt die betrekking hebben op een aansprakelijkheidsvordering die gebracht wordt voor rekening van de onderneming zelf (een zogenaamde actio mandati). Linklaters stelde dan een formulering voor aan de Raad voor deze vrijwaringsverbintenis van de onderneming die bescherming biedt voor vorderingen ingesteld door derden. Op basis hiervan, en na uitgebreide besprekingen (de heren De Boeck en Cheung namen niet deel aan de besprekingen noch aan de stemming), heeft de Raad beslist dat de volgende formulering bij benadering opgenomen dient te worden in de benoemingsovereenkomsten voor de nieuwe leden van de Raad van Bestuur (met inbegrip van de heren De Boeck en Cheung).

‘De onderneming verbindt zich ertoe de leden van de Raad van Bestuur onherroepelijk en onvoorwaardelijk te vrijwaren en schadeloos te stellen voor zover de wet dit toestaat en voor een maximumbedrag van EUR 225 miljoen, voor vorderingen, procedures en claims tegen hen ingesteld door derden (voor alle duidelijkheid ook met inbegrip van aandeelhouders die handelen voor eigen rekening), en voor elke aansprakelijkheid, verlies, kosten, uitgaven (met inbegrip van redelijke juridische kosten) of welke schade ook die hiermee in verband staat, voor zover de vordering, procedure of claim in welk opzicht ook verband houdt met handelingen of nalatigheden bij de uitoefening van hun mandaat vanaf [datum van benoeming van de nieuwe bestuurders] (i) als lid van de Raad van Bestuur of (ii) in elke andere functie die zij uitoefenen op verzoek van de Onderneming.

Deze verbintenis is niet van toepassing op:

- *strafrechtelijke sancties (met inbegrip van dadingen met betrekking tot dergelijke sancties) opgelopen door leden van de Raad van Bestuur; voor alle duidelijkheid, deze verbintenis dekt echter wel de juridische kosten met betrekking tot de burgerlijke gevolgen van deze strafrechtelijke sancties;*
- *aansprakelijkheid, verlies, kosten, uitgaven (met inbegrip van juridische kosten) of schade die het gevolg is van bedrog of opzettelijke fout door een lid van de Raad van Bestuur;*
- *aansprakelijkheid, verlies, kosten, uitgaven (met inbegrip van juridische kosten) of schade die gedekt is door verzekering.*

Indien een vordering, procedure of claim wordt ingesteld tegen een lid van de Raad van Bestuur door een gekwalificeerde minderheid van aandeelhouders (die 1% van de stemmen vertegenwoordigen of aandelen bezitten met een totale nominale waarde van EUR 1.250.000) in eigen naam maar voor rekening van de onderneming, dan zal de onderneming de redelijke juridische kosten opgelopen door dit lid van de Raad van Bestuur voor zijn/haar verdediging (de 'Juridische Kosten') vooruitbetalen. Indien de aansprakelijkheid van het desbetreffende lid van de Raad van Bestuur tegenover de onderneming echter bevestigd wordt door een definitieve rechterlijke uitspraak, dan dient dit lid van de Raad van Bestuur de Juridische Kosten onmiddellijk aan de onderneming terug te betalen'.

De Raad (zonder de heren De Boeck en Cheung) is van mening dat deze beslissing in het belang van de onderneming is aangezien dit de enige manier is om nieuwe Bestuurders aan te trekken voor de Raad van Fortis SA/NV – wat enkel mogelijk is door hen het comfort te bieden dat er een redelijke aansprakelijkheidsdekking is – en om de in december 2008 benoemde Bestuurders te behouden. Zonder aansprakelijkheidsdekking zijn de Bestuurders immers niet beschermd tegen aansprakelijkheidsvorderingen. Zoals de Voorzitter reeds heeft vermeld, is er geen enkele verzekeraar bereid bestuurdersaansprakelijkheidsdekking te leveren aan de Onderneming in de huidige omstandigheden. De vrijwaringverbintenis komt voort uit dit gebrek aan bescherming voor de Bestuurders en biedt het niveau van comfort dat elke Bestuurder mag verwachten bij de uitoefening van zijn/haar bestuursmandaat.

De Raad erkent voorts ook dat dit voor de onderneming geen andere financiële gevolgen zou mogen meebrengen dan deze die voortspruiten uit betalingen door de Onderneming krachtens deze verbintenis."

Op de volgende bijeenkomst van de Raad op 14 januari 2009 werd beslist dat een gelijkaardige vrijwaring zou worden verleend door de Nederlandse onderneming Fortis N.V. voor een maximumbedrag van EUR 100 miljoen en dat dezelfde limiet ook zou gelden voor de vrijwaringverplichting die goedgekeurd werd door de Raad van Fortis SA/NV. Dit betekent dat een totale dekking van EUR 200 miljoen werd goedgekeurd: 100 miljoen door Fortis SA/NV en 100 miljoen door Fortis N.V. De vrijwaringverplichting van Fortis N.V. was echter enkel mogelijk mits een wijziging van de statuten van Fortis N.V., die verworpen werd door de aandeelhouders op de vergadering van 29 april 2009. Dit heeft de vrijwaringverbintenis beperkt tot EUR 100 miljoen (door Fortis SA/NV) en ze werd inmiddels uitgebreid tot de leden van het Executive Committee (binnen dezelfde globale limiet).

Ondertussen is de situatie op de verzekeringsmarkt gewijzigd waardoor Fortis opnieuw een aansprakelijkheidsverzekering kon krijgen voor haar bestuurder en directieleden. Het bedrag van de dekking is momenteel EUR 100 miljoen.

Dividend

De Raad van Bestuur van Fortis stelt een brutodividend voor van 8 eurocent per aandeel onder voorbehoud van goedkeuring door de aandeelhouders op de Algemene Aandeelhoudersvergaderingen van 28 en 29 april 2010. Dit is een dividend/winstverhouding van 41% verzekeringswinst, wat overeenstemt met het dividendbeleid dat eind september 2009 werd aangekondigd.

Het aantal uitstaande Fortisaandelen met stemrecht en recht op een dividend was 2.351.661.425 eind 2009, ongewijzigd in vergelijking met het voorgaande jaar.

Raad van Bestuur Fortis

Op 11 en 13 februari 2009 hebben de aandeelhoudersvergaderingen van respectievelijk Fortis SA/NV en Fortis N.V. de benoemingen van Jozef De Mey, Georges Ugeux en Jan Zegeering Hadders tot niet-uitvoerende leden van de Raad van Bestuur tot na de Jaarlijkse Algemene Vergadering van Aandeelhouders in 2011 goedgekeurd. Op 13 februari stelde de Raad van Bestuur Jozef De Mey aan als haar voorzitter. Georges Ugeux is de dag van zijn benoeming, op 13 februari, uitgetreden.

Alle zittende leden van de Raad van Bestuur, met uitzondering van Karel De Boeck, zijn uitgetreden op 13 februari 2009: Jan-Michiel Hessels, Philippe Bodson, Richard Delbridge, Clara Furse, Reiner Hagemann, Jacques Manardo, Aloïs Michiels, Ronald Sandler, Rana Talwar en Klaas Westdijk. Louis Cheung heeft op 1 februari 2009 ontslag genomen als niet-uitvoerend bestuurder.

Op 28 en 29 februari 2009 hebben de aandeelhoudersvergaderingen van respectievelijk Fortis SA/NV en Fortis N.V. de benoemingen van Frank Arts, Guy de Selliers de Moranville, Roel Nieuwdorp, Lionel Perl en Shaoliang Jin tot niet-uitvoerende leden van de Raad van Bestuur tot na de Jaarlijkse Algemene Vergadering van Aandeelhouders in 2011 goedgekeurd. Guy de Selliers de Moranville werd door de Raad van Bestuur op 8 mei 2009 verkozen tot Vicevoorzitter.

Met ingang van 1 juli 2009 is Karel De Boeck afgetreden als CEO en uitvoerend bestuurder.

Op 1 juli 2009 werd Bart De Smet gecoöpteerd door de Raad van Bestuur van Fortis SA/NV als uitvoerend lid. Aangezien (i) Bart De Smet op dat ogenblik echter nog niet was aangesteld als lid van de Raad van Bestuur van Fortis N.V., (ii) en artikel 13 c) van de statuten van Fortis SA/NV voorziet dat elke benoeming tot lid van de Raad van Bestuur van Fortis SA/NV enkel in werking treedt vanaf het ogenblik dat dit lid ook benoemd werd tot lid van de Raad van Bestuur van Fortis N.V. en (iii) de aandeelhouders van Fortis N.V. de benoeming van Bart De Smet als uitvoerend lid van de Raad van Bestuur van Fortis N.V. hebben goedgekeurd op 18 september 2009, trad de benoeming van Bart De Smet tot uitvoerend lid van de Raad van Bestuur van Fortis SA/NV slechts in werking vanaf 18 september 2009. Om de periode van 1 juli tot 18 september 2009 te overbruggen, heeft de Raad van Bestuur Bart De Smet een volmacht gegeven om te handelen als waarnemend CEO van Fortis. Een voorstel om de coöptatie tot uitvoerend lid van de Raad van Bestuur van Fortis SA/NV te bevestigen voor een periode van drie jaar zal worden voorgelegd aan de volgende Algemene Vergadering van Aandeelhouders van Fortis SA/NV.

Het audit comité wordt gevormd door Jan Zegeering Hadders, Lionel Perl, Frank Arts en Shaoliang Jin. Er is bij de leden van het audit comité op basis van hun huidige en en voormalige functies voldoende ervaring en kennis aanwezig met betrekking tot controle en boekhouding.

Vergoedingen aan de Bestuurders

De totale vergoeding van niet-uitvoerende bestuurders zowel in de moederondernemingen als de dochterondernemingen bedroeg voor 2009 EUR 0,46 miljoen. De totale vergoeding van niet-uitvoerende leden van de Raad van Bestuur als bestuurders van Fortis bedroeg in 2008 EUR 1,8 miljoen. Bezoldiging van de CEO heeft enkel betrekking op zijn functie als CEO. De vergoeding die in 2009 aan de CEO werd uitbetaald, bedroeg EUR 250.000. In 2009 kreeg CEO Bart De Smet 'restricted-shares' toegekend als deel van zijn beloningspakket.

Meer informatie over de vergoeding van individuele bestuurder kan u vinden in noot 11 van de Fortis Geconsolideerde Jaarrekening.

Geconsolideerde informatie met betrekking tot de implementatie van de Europese Overnamerichtlijn en het Fortis jaarverslag

Voor juridische doeleinden verklaart de Raad van Bestuur hierbij dat het Fortis Jaarverslag 2009 is opgesteld in overeenstemming met de regelgeving welke in Nederland en België met ingang van respectievelijk 31 december 2006 en 1 januari 2008 van toepassing is geworden ten gevolge van de EU Overnamerichtlijn. De Raad van Bestuur geeft hierbij de volgende uitleg met betrekking tot de respectieve elementen welke door deze nieuwe regelgeving worden geraakt:

- Een gedetailleerd overzicht van de huidige kapitaalstructuur vindt u in noot 4 en 30 van de Fortis Geconsolideerde Jaarrekening 2009.
- Beperkingen op de overdracht van aandelen betreffen enkel de preferente aandelen (indien uitgegeven) en de effecten beschreven in noot 30 van de Fortis Geconsolideerde Jaarrekening 2009.
- Fortis heeft in het Fortis Jaaroverzicht over 2009 onder het hoofdstuk 'Aandeelhoudersinformatie' belangrijke aandelenbelangen van derden vermeld welke de drempelwaarden overschrijden zoals vastgelegd in de wet in België en in Nederland en in de statuten van Fortis SA/NV.
- Er zijn geen andere speciale rechten verbonden aan uitgegeven aandelen dan de rechten vermeld in de noten 4 en 30 van de Fortis Geconsolideerde Jaarrekening 2009.
- Opties op aandelen en aandelen aankoopplannen, voor zover relevant, worden weergegeven in noot 10 van de Fortis Geconsolideerde Jaarrekening 2009. De Raad van Bestuur beslist over de uitgifte van aandelen en opties, met inachtnaam van plaatselijke wettelijke beperkingen.
- Met uitzondering van de informatie opgenomen in noten 4, 13 en 30 van de Fortis Geconsolideerde Jaarrekening 2009, heeft Fortis geen kennis van enige overeenkomst tussen aandeelhouders die de overdracht van aandelen of de uitoefening van het stemrecht beperkt.
- De leden van de Raad van Bestuur worden verkozen of ontslagen bij meerderheid van de uitgebrachte stemmen op de Algemene Vergaderingen van zowel Fortis SA/NV als Fortis N.V. Wijziging van de statuten kan enkel gebeuren per besluit van de Algemene Vergaderingen. Indien minder dan 50% van de aandeelhouders vertegenwoordigd zijn, dient een tweede vergadering te worden opgeroepen, die het besluit kan aannemen met 75% van de stemmen, ongeacht het aanwezigheidsquorum. Voor wijzigingen van de statuten welke samenhangen met het twinned share-verbonden aandeelprincipe, moeten de Algemene Vergaderingen van zowel Fortis SA/NV als Fortis N.V. voldoen aan de in de statuten opgenomen quorum- en meerderheidsvereisten.
- De Raad van Bestuur is bevoegd om aandelen uit te geven en in te kopen in overeenstemming met de machtiging verleend door de Algemene Vergaderingen van Fortis SA/NV en Fortis N.V. De huidige machtigingen lopen af op 28 oktober 2010 voor Fortis SA/NV en op 18 maart 2011 voor Fortis N.V.
- Noch Fortis SA/NV noch Fortis N.V. is partij bij enige belangrijke overeenkomst die van kracht kan worden, gewijzigd en/of beëindigd kan worden omwille van een wijziging in de controle van de onderneming ten gevolge van een openbaar overnamebod.
- Noch Fortis SA/NV noch Fortis N.V. is een overeenkomst aangegaan met haar leden van de Raad van Bestuur of werknemers welke kan leiden tot uitkering van speciale ontslagvergoedingen bij beëindiging van het dienstverband ten gevolge van een openbaar overnamebod.

De aandeelhouders van Fortis dienen bepaalde kennisgevingvereisten na te leven indien hun participatie boven of onder bepaalde drempelwaarden stijgt of daalt, zoals voorgeschreven in de Belgische en Nederlandse wetgeving en de statuten van Fortis SA/NV. Voor Fortis SA/NV dienen de aandeelhouders de Onderneming te informeren, alsook de Belgische Commissie voor het Bank-, Financie- en Assurantiewezen als hun participatie stijgt boven of daalt onder de drempelwaarden van 3% of 5% van de stemrechten of elk veelvoud van 5%. Aandeelhouders van Fortis N.V. dienen ten minste de Nederlandse Autoriteit Financiële Markten in te lichten (die de Onderneming zal inlichten) indien hun participatie (aandelen of stemrecht) stijgt boven of daalt onder een van de volgende drempelwaarden: 5%, 10%, 15%, 20%, 25%, 30%, 40%, 50%, 60%, 75% en 95%. Fortis publiceert deze informatie op haar website.

Vooruitzichten

2010 zal wederom een belangrijk jaar zijn voor Fortis. We moeten het business momentum onderhouden en aan de verwachtingen van onze klanten voldoen, onder gelijktijdige managing van de erfenis gerelateerde zaken. Elke genomen beslissing zal altijd in het belang zijn van de lange termijn toekomst van onze onderneming.

Alhoewel de markten beginnende tekenen van herstel van tonen, zal dit toch een uitdagend jaar worden. We zijn echter vastbesloten om het fortuin en de reputatie van Fortis te versterken.

Brussel/Utrecht, 9 maart 2010

Raad van Bestuur

Fortis SA/NV Jaarrekening 2009

Fortis SA/NV

Koningsstraat 20

1000 Brussel, België

Algemene informatie

1. Voorwoord

Het merendeel van de 'Algemene informatie' wordt verantwoord in het verslag van de Raad van Bestuur van Fortis SA/NV en Fortis N.V. In deze algemene informatie treft u alleen informatie aan over Fortis SA/NV, die niet elders is verstrekt.

2. Identificatie

Fortis SA/NV is een naamloze vennootschap, statutair gevestigd te Koningsstraat 20, 1000 Brussel. Zij kan bij beslissing van de Raad van Bestuur naar overal elders in België worden overgebracht. De vennootschap is ingeschreven in het rechtspersonenregister van Brussel onder nr. 0451.406.524.

3. Oprichting en publicatie

De vennootschap is opgericht op 6 november 1993 onder de benaming 'Fortis Capital Holding'.

4. Plaatsen waar de documenten door het publiek kunnen worden geraadpleegd

De statuten van de vennootschap kunnen geraadpleegd worden op de Griffie van de Rechtbank van Koophandel te Brussel en op de zetel van de vennootschap.

De jaarrekening wordt gedeponneerd bij de Nationale Bank van België. De beslissingen inzake benoeming en afzetting van de leden van de organen van de vennootschap worden gepubliceerd in de bijlagen van het Belgisch Staatsblad. De financiële berichten over de vennootschap alsmede de oproepingen tot de algemene vergaderingen worden gepubliceerd in de financiële pers, de kranten en de informatieperiodieken. De jaarverslagen van de vennootschap zijn verkrijgbaar op de zetel en worden eveneens gedeponneerd bij de Nationale Bank van België. Zij worden elk jaar naar de aandeelhouders op naam verstuurd en naar de personen die er om gevraagd hebben.

5. Bedragen

De bedragen in deze jaarrekening zijn in miljoenen euro's (EUR), tenzij anders is vermeld.

Balans voor winstdeling

	<u>31 december 2009</u>	<u>31 december 2008</u>
Activa		
VASTE ACTIVA	4.092	4.092
Oprichtingskosten		
Immateriële vaste activa		
Materiële vaste activa		
Financiële vaste activa	4.092	4.092
Verbonden ondernemingen	4.092	4.092
- Deelnemingen	4.092	4.092
VLOTTENDE ACTIVA	82	63
Vorderingen op meer dan één jaar		
Voorraden en bestellingen in uitvoering		
Vorderingen op ten hoogste één jaar	43	28
- Handelsvorderingen	2	1
- Overige vorderingen	41	27
Geldbeleggingen	13	15
- Eigen aandelen	13	15
Liquide middelen	26	20
Overlopende rekeningen		
Totaal der activa	4.174	4.155

31 december 2009

31 december 2008

Passiva		
Eigen vermogen	3.909	4.103
Kapitaal	1.057	10.781
- Geplaatst kapitaal	1.057	10.781
Uitgiftepremies		9.240
Herwaarderingsmeerwaarden		
Reserves	3.045	6.589
- Wettelijke reserve		660
- Onbeschikbare reserves	569	571
- Voor eigen aandelen	13	15
- Andere	556	556
- Belastingvrije reserves		
- Beschikbare reserves	2.476	5.358
Overgedragen winst	-193	-22.507
Voorzieningen en uitgestelde belastingen		
Voorzieningen voor risico's en kosten		
- Pensioenen en soortgelijke verplichtingen		
- Belastingen		
- Grote herstellings- en onderhoudswerken		
- Overige risico's en kosten		
Uitgestelde belastingen		
Schulden	265	52
Schulden op meer dan één jaar		
Schulden op ten hoogste één jaar	265	51
- Schulden op meer dan één jaar die binnen het jaar vallen		
- Financiële schulden	226	
- Handelsschulden	2	5
- Leveranciers	2	5
- Ontvangen vooruitbetalingen op bestellingen		
- Schulden mbt belastingen, bezoldigingen en sociale lasten		
- Belastingen		
- Bezoldigingen en sociale lasten		
- Overige schulden	37	46
Overlopende rekeningen		1
Totaal der passiva	4.174	4.155

Resultatenrekening

	2009	2008
Bedrijfsopbrengsten		
Omzet		
- Wijziging in de voorraad goederen in bewerking en gereed product en in de bestellingen in uitvoering		
- Geproduceerde vaste activa		
- Andere bedrijfsopbrengsten	1	
Bedrijfskosten	194	20
- Handelsgoederen, grond- en hulpstoffen		
- Inkopen		
- Wijziging in de voorraad		
- Diensten en diverse goederen	13	7
- Bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen		
- Afschrijvingen en waardeverminderingen op oprichtingskosten, op immateriële en materiële vaste activa		13
- Waardeverminderingen op voorraden, bestellingen in uitvoering en handelsvorderingen		
- Voorzieningen voor risico's en kosten		
- Andere bedrijfskosten	181	
- Als herstructureringskosten geactiveerde bedrijfskosten		
Bedrijfsverlies	-193	-20
Financiële opbrengsten		1.183
- Opbrengsten uit financiële vaste activa		1.180
- Opbrengsten uit vlottende activa		3
- Andere financiële opbrengsten		
Financiële kosten		-47
- Kosten van schulden		1
- Waardeverminderingen op vlottende activa andere dan voorraden, bestellingen in uitvoering en handelsvorderingen		
- Andere financiële kosten		46
Winst uit de gewone bedrijfsuitoefening, vóór belasting	-193	1.116

	<u>2009</u>	<u>2008</u>
Uitzonderlijke opbrengsten		
Uitzonderlijke kosten		25.163
Winst van het boekjaar vóór belasting	-193	-24.047
Belastingen op resultaat		
Belastingen		
Regularisering van belastingen en terugneming van voorzieningen voor belastingen		
Winst van het boekjaar	-193	-24.047
Onttrekking aan de belastingvrije reserves		
Overboeking naar de belastingvrije reserves		
Te bestemmen winst van het boekjaar	-193	-24.047

	<u>2009</u>	<u>2008</u>
Resultaatverwerking		
Te bestemmen winstsaldo	-22.699	-22.506
Te bestemmen winst van het boekjaar	-193	- 24.047
Overgedragen winst van het vorige boekjaar	- 22.506	1.541
Onttrekking aan het eigen vermogen	24.982	
Aan het kapitaal en de uitgiftepremies	18.964	
Aan de reserves	6.018	
Toevoeging aan het eigen vermogen	2.476	
Aan het kapitaal en aan de uitgiftepremies		
Aan de wettelijke reserves		
Aan de overige reserves	2.476	
Over te dragen resultaat	- 193	- 22.506
Tussenkoms van de vennoten in het verlies		
Uit te keren winst		
Vergoeding van het kapitaal		
Bestuurders of zaakvoerders		
Andere rechthebbenden		

Toelichting

2009

2008

Staat van oprichtingskosten

Netto boekwaarde per einde van het vorige boekjaar

Mutaties tijdens het boekjaar:

- Nieuwe kosten van het boekjaar		13
- Afschrijvingen		13
- Andere		

Netto boekwaarde per einde van het boekjaar, waarvan:

- Kosten van oprichting of kapitaalverhoging,		
- Kosten bij uitgifte van leningen en andere oprichtingskosten		
- Herstructureringskosten		

2009

2008

Staat van de financiële vaste activa

Verbonden ondernemingen - Deelnemingen en aandelen

Aanschaffingswaarde per einde van het vorige boekjaar 29.255 28.005

Mutaties tijdens het boekjaar:

- Aanschaffingen		1.250
- Overdrachten en buitengebruikstellingen		
- Overboekingen van een post naar een andere		

Per einde van het boekjaar 4.092 29.255

Meerwaarden

Waardeverminderingen 25.163 25.163

Niet-opgevraagde bedragen

Nettoboekwaarde per einde boekjaar 4.092 4.092

Verbonden ondernemingen - Vorderingen

Nettoboekwaarde per einde van het vorige boekjaar 43 28

Nettoboekwaarde per einde van het boekjaar

Gecumuleerde waardeverminderingen op

Vorderingen per einde boekjaar

Deelnemingen en maatschappelijke rechten in andere ondernemingen

Hieronder worden de ondernemingen vermeld waarin de onderneming Fortis SA/NV een deelneming bezit, alsmede de andere ondernemingen waarin de onderneming Fortis SA/NV maatschappelijke rechten bezit ten belope van ten minste 10% van het geplaatste kapitaal.

NAAM, volledig adres van de ZETEL

en zo het een onderneming naar Belgisch recht betreft, het

BTW- of NATIONAAL NUMMER

<i>Maatschappelijke rechten aangehouden door</i>			<i>Gegevens uit de laatst beschikbare jaarrekening</i>			
De onderneming (rechtstreeks)		dochters	Jaarrekening per	Muntcode	Eigen vermogen	Netto resultaat
Aantal	%	%			(+) of (-) (in miljoenen munteenheden)	
Fortis Brussels SA/NV			31/12/2008	EUR	4.609	- 31.994
Koningsstraat 20 1000 Brussel, BELGIE BE 0476.301.276						
Gewone aandelen	810.551.285	50,00				
Fortis Utrecht N.V.			31/12/2008	EUR	4.176	- 1.055
Archimedeslaan 6 3584 BA Utrecht, NEDERLAND						
Gewone aandelen	500.000.001	50,00				

2009

2008

Staat van het kapitaal en de aandeelhoudersstructuur**Staat van het kapitaal****Maatschappelijk kapitaal**

- Maatschappelijk kapitaal per einde van het boekjaar		10.781
- Maatschappelijk kapitaal per einde van het boekjaar	1.056	

*Bedrag**Aantal aandelen*

Wijzigingen tijdens het boekjaar

- kapitaalsverhogingen(verlagingen)	- 9.724	
-------------------------------------	---------	--

Samenstelling van het kapitaal

Soorten aandelen

- Gewone aandelen	1.056	2.516.657.248
- Op naam	xxxxxxxxxx	154.161.705
- Aan toonder	xxxxxxxxxx	2.362.495.543

Niet-gestort kapitaal**Eigen aandelen gehouden door:**

- De vennootschap zelf		
- Kapitaalbedrag	13	
- Aantal aandelen	493.458	
- Door zijn dochters		
- Kapitaalbedrag		
- Aantal aandelen	35.893	

Verplichtingen tot uitgifte van aandelen

- Als gevolg van de uitoefening van conversierechten		
- Bedrag van de lopende converteerbare leningen		
- Bedrag van het te plaatsen kapitaal		
- Maximum aantal uit te geven aandelen		
- Als gevolg van de uitoefening van inschrijvingsrechten		
- Aantal inschrijvingsrechten in omloop	30.232.060	
- Bedrag van het te plaatsen kapitaal	13	
- Maximum aantal uit te geven aandelen	30.232.060	

Toegestaan, niet-geplaatst kapitaal

2.022

Aandelen buiten kapitaal**Aandeelhoudersstructuur van de onderneming op de datum van de jaarafsluiting, zoals die blijkt uit de kennisgevingen die de onderneming heeft ontvangen**

Voor zover bij Fortis SA/NV bekend, ziet de structuur van het stabiele aandeelhouderschap van de vennootschap er op 31 december 2009 als volgt uit:

	<i>Aantal aandelen</i>	<i>%</i>
Fortis Bank	125.313.283	4.98
Ping An Life Insurance Company of China, Ltd.	120.996.265	4.81
Black Rock Inc	85.221.130	3.39

De leden van de Raad van Bestuur van Fortis SA/NV bezitten op

31 december 2009 samen 198.676 aandelen, 177.099 opties en 13.150 restricted shares

2009

2008

Staat van de schulden en overlopende rekeningen

**Schulden met een oorspronkelijke looptijd van meer dan een jaar,
naar gelang hun resterende looptijd**

Gewaarborgde schulden

Schulden m.b.t. belastingen, bezoldigingen en sociale lasten

Belastingen

- Vervallen belastingschulden
- Niet-vervallen belastingschulden
- Geraamde belastingschulden

Bezoldigingen en sociale lasten

- Vervallen schulden tav de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid
- Andere schulden mbt bezoldigingen en sociale lasten

Overlopende rekeningen

- Toe te rekenen kosten van algemene vergaderingen

1

2009

2008

Financiële resultaten

Andere financiële opbrengsten

Afschrijvingen van kosten bij uitgifte van leningen en van risico

Geactiveerde interesten

Waardeverminderingen op vlottende activa

Andere financiële kosten

Voorzieningen met financieel karakter

Uitsplitsing van de overige financiële kosten, indien het belangrijke bedragen betreft

- Kosten mbt eigen vermogen
- Andere kosten mbt eigen vermogen

46

2009

2008

Belastingen en taksen**Belastingen op het resultaat van het boekjaar**

- Verschuldigde of betaalde belastingen en voorheffingen
- Geactiveerde overschotten van betaalde belastingen en voorheffingen
- Geraamde belastingssupplementen

Belastingen op het resultaat van vorige boekjaren

- Verschuldigde of betaalde belastingssupplementen
- Geraamde belastingssupplementen of belastingen waarvoor een voorziening werd gevormd

Belangrijkste oorzaken van de verschillen tussen de winst voor belastingen, zoals die blijkt uit de jaarrekening, en de geraamde belastbare winst

Dividenden van filialen, waarvan 95% niet belastbaar

1.180

Invloed van de uitzonderlijke resultaten op de belastingen op het resultaat van het boekjaar**Bronnen van belastinglatenties**

- Actieve latenties	243	45
- Gecumuleerde fiscale verliezen die aftrekbaar zijn van latere belastbare winsten	193	45
- Andere actieve latenties	50	

2009

2008

Belasting op toegevoegde waarde en belastingen ten laste van derden**Aan de belasting op toegevoegde waarde in rekening gebracht:****De ingehouden bedragen ten laste van derden bij wijze van:**

- bedrijfsvoorheffing		
- roerende voorheffing	61	61

2009

2008

Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen

Persoonlijke zekerheden die door de onderneming werden gesteld of onherroepelijk gewaarborgd voor schulden of verplichtingen van derden, waarvan:

- De door de onderneming geëndosseerde handelseffecten in omloop
- De door de onderneming getrokken of voor aval getekende handelseffecten
- Het maximum bedrag ten belope waarvan andere verplichtingen van derden door de onderneming zijn gewaarborgd

Voorwaardelijke verplichtingen

Fortis is, zoals vele andere financiële instellingen, gedaagde met betrekking tot een aantal claims, geschillen en rechtszaken die een gevolg zijn van de normale bedrijfsuitoefening, welke na de desinvestering van de bankactiviteiten in oktober 2008 beperkt is tot verzekeringsactiviteiten.

Als gevolg van de gebeurtenissen en ontwikkelingen die hebben plaatsgevonden tussen mei 2007 en oktober 2008 (kapitaalverhoging en acquisitie van delen van ABN AMRO in oktober 2007, aankondiging van het versnelde solvabiliteitsplan in juni 2008, desinvestering van de bankactiviteiten en de Nederlandse verzekeringsactiviteiten in september/oktober 2008) is Fortis betrokken of kan Fortis worden betrokken in een aantal juridische procedures evenals administratieve en strafrechtelijke onderzoeken in België, Nederland en de Verenigde Staten, waarvan sommige kunnen leiden tot een aanzienlijke maar onder de huidige omstandigheden niet kwantificeerbare toekomstige verplichting voor Fortis.

Sommige van de lopende juridische procedures en onderzoeken leiden niet tot een onmiddellijk risico met (belangrijke) geldelijke gevolgen voor Fortis, hoewel niet kan worden uitgesloten dat deze op termijn wel dergelijke gevolgen kunnen hebben. Dit is bijvoorbeeld het geval voor (i) de onderzoeken van de door de rechter benoemde experts in België en in Nederland, die zich buigen over de transacties van september/oktober (Belgische experts) en over de financiering van het bod op ABN AMRO, de publieke verklaringen van Fortis na het bod op ABN AMRO alsmede de transacties van september/oktober (Nederlandse experts) en (ii) diverse onderzoeken die door de toezichthoudende instanties in Nederland (Autoriteit Financiële Markten - AFM) en België (Commissie voor het bank-, financie en assurantiewezen - CBFA) zijn ingesteld, evenals het strafonderzoek in België.

Op 5 februari 2010 heeft de AFM Fortis SA/NV en Fortis N.V. een boete opgelegd van EUR 576.000 voor overtredingen tegen de Wet op het financieel toezicht (Wft). Volgens de AFM zijn er op 5 juni 2008 bepaalde verklaringen afgelegd die onjuist of misleidend waren over de solvabiliteitspositie van Fortis en had Fortis op 14 juni 2008 bekend moeten maken dat de door de Europese Commissie opgelegde voorwaarden (de 'EC Remedies') met zich meebrachten dat de financiële doelstellingen voor 2008 en daarna niet zonder extra maatregelen konden worden gerealiseerd. Dit betekent dat beleggers zouden kunnen beweren in de periode tussen 5 en 25 juni 2008 te hebben gehandeld zonder over volledig correcte informatie te beschikken. Fortis betwist de beweerdte overtredingen en heeft beroep aangetekend tegen het besluit van de AFM.

Eventuele negatieve bevindingen van deze lopende onderzoeken zouden in een later stadium kunnen leiden tot nieuwe rechtszaken tegen Fortis, inclusief de eis tot schadevergoeding. Dit geldt met name voor de bevindingen van de AFM die, behoudens een succesvolle uitkomst van het beroep van Fortis, al tot de hierboven beschreven boete van de AFM hebben geleid.

Andere tegen Fortis in België, Nederland en de Verenigde Staten aangespannen rechtszaken stellen Fortis bloot aan het risico om te worden veroordeeld tot het betalen van schadevergoedingen aan aandeelhouders voor een deel van de door hen geleden verliezen sinds september 2007:

- een aantal gerechtelijke acties gestart door individuele aandeelhouders en belangenverenigingen van aandeelhouders in België en Nederland die vragen om (i) de nietigverklaring van beslissingen van het bestuur van Fortis in september/oktober 2008 of vervangende schadevergoeding en/of (ii) de betaling van een schadevergoeding vanwege vermeende misleidende communicatie en/of het marktmisbruik waaraan Fortis zich schuldig zou hebben gemaakt tussen mei 2007 en oktober 2008. Dit betreft onder andere:
 - Voor de Rechtbank van Koophandel te Brussel de juridische procedure gestart door een aantal individuen vertegenwoordigd door Mr. Modrikamen; het verzoek tot voorlopige maatregelen tegen Fortis is op 8 december 2009 afgewezen en Mr. Modrikamen heeft aangekondigd de bodemprocedure verder te zetten;
 - De juridische procedure gestart door een aantal personen rond Deminor International, die nog aanhangig is voor de Brusselse rechtbank;
 - Voor de rechtbank te Amsterdam de door de VEB en Deminor aangespannen juridische procedure en de juridische procedure van een aantal personen vertegenwoordigd door Mr. De Gier. Deze zaken zijn nog aanhangig;
 - Voor de rechtbank te Utrecht de juridische procedure van een aantal personen vertegenwoordigd door Mr. Bos, die eveneens nog aanhangig is. In deze context hebben sommige voormalige bestuurders en topmanagers van Fortis de rechter gevraagd de verplichting van Fortis te erkennen om die personen te vrijwaren tegen schade die zou voortvloeien uit of verband houden met de juridische procedures tegen hen uit hoofde van de functies die zij binnen de Fortis-groep uitoefenden, op grond van in 2008 aangegane beëindigingsovereenkomsten en/of de regels van de Nederlandse wet. Fortis betwist de rechtsgeldigheid van deze wettelijke en contractuele vrijwaringsverplichtingen.
- Een 'class action' werd aangespannen voor het US District Court van het Southern District van New York om schadevergoeding te eisen op grond van vermeende overtredingen van de effectenwetgeving in de periode tussen 17 september 2007 en 14 oktober 2008. De 'class action' is op 19 februari 2010 afgewezen vanwege het ontbreken van bevoegdheid van de rechtbank. Tegen deze beslissing kan beroep worden aangetekend.

In het geval dat een van deze juridische procedures zou leiden tot de nietigverklaring (of gedeeltelijke nietigverklaring) van de beslissingen van de Raad van Bestuur van Fortis en de daaruit voortvloeiende overeenkomsten (wat zeer onwaarschijnlijk is, onder meer omdat Mr. Modrikamen heeft laten weten dat hij afziet van deze eis en Deminor een dergelijke eis niet heeft geformuleerd), dan kan dat gevolgen voor de financiële positie van Fortis hebben die op dit moment niet kwantificeerbaar zijn. Als een rechter Fortis zou veroordelen tot het betalen van een schadevergoeding, dan kan dat een ernstig negatief effect hebben op de financiële positie van Fortis.

Inzake de juridische procedure die door beleggers tegen Fortis en Fortifinlux is aangespannen met betrekking tot het in 2002 uitgegeven FRESH-instrument heeft Fortis er na overleg met juridische adviseurs het volste vertrouwen in dat Fortis juridisch sterk staat en het niet waarschijnlijk is dat deze positie succesvol betwist wordt voor de rechtbank.

Voor alle juridische procedures en onderzoeken waarvan het management kennis heeft, zal Fortis voorzieningen boeken op het ogenblik dat het, naar de mening van het management in overleg met de juridische adviseurs, waarschijnlijk is dat Fortis een betaling zal moeten doen en het bedrag ervan redelijkerwijze kan worden geschat.

Zonder afbreuk te doen aan specifieke commentaren die hierboven werden gegeven, gezien de verschillende fases en het continu veranderende karakter alsook de inherente onzekerheden en complexiteit van de lopende procedures en onderzoeken, is het management op het moment niet in staat om te bepalen of de vorderingen tegen Fortis ongegrond zijn of succesvol kunnen worden verdedigd en of deze vorderingen al dan niet zullen resulteren in een significant verlies in de Geconsolideerde Jaarrekening van Fortis.

In 2008 hebben de moedermaatschappijen van Fortis voor sommige voormalige executives en bestuurders bij vertrek een contractueel vrijwaringsbeding voor juridische kosten afgegeven, en in sommige gevallen ook voor de financiële consequenties van een eventuele gerechtelijke uitspraak in het geval dat tegen deze personen een rechtszaak zou worden aangespannen in verband met hun mandaat binnen de onderneming. In het geval van sommige van deze personen vecht Fortis de geldigheid van deze contractuele vrijwaringsbedingen aan voorzover ze betrekking hebben op de financiële consequenties van een eventuele gerechtelijke uitspraak.

Voorwaardelijke verplichtingen inzake hybride instrumenten van voormalige dochterondernemingen

De voormalige werkmaatschappijen van Fortis hebben een aantal hybride instrumenten uitgegeven die leiden tot verbintenissen en garanties voor Fortis N.V. en Fortis SA/NV, omdat deze concernmaatschappijen optraden als garantieggever, mededebiteur dan wel een 'support agreement' verleenden. In de volgende paragrafen worden de voorwaardelijke verplichtingen beschreven die aan deze instrumenten zijn verbonden.

1. CASHES

CASHES (Convertible and Subordinated Hybrid Equity-linked Securities) is de naam van de obligatielening ter waarde van EUR 3 miljard die is uitgegeven door Fortis Bank NV/SA, met Fortis SA/NV en Fortis N.V. als mededebiteuren. In overeenstemming met de bepalingen wordt dit instrument alleen terugbetaald door Fortis Bank door middel van een ruil met al eerder uitgegeven Fortis-aandelen, die in het bezit zijn van Fortis Bank (in het gerapporteerde aantal uitstaande aandelen ultimo 2009 zijn de voor deze structuur uitgegeven 125.313.283 aandelen al vermeld). Voorafgaand aan de ruil van CASHES tegen aandelen Fortis zijn deze aandelen niet dividend- of stemgerechtigd.

De hoofdsom van de CASHES zal niet in contanten worden terugbetaald. De enige mogelijkheid tot terugbetaling voor de houders van de CASHES tegen elk van de mede-uitgevers met betrekking tot de hoofdsom zijn de 125.313.283 Fortis aandelen die Fortis Bank ten gunste van de houders heeft gepledged.

CASHES heeft een onbepaalde looptijd maar kan naar keuze van de obligatiehouder worden omgeruild tegen een koers van EUR 23,94 per aandeel. Vanaf 19 december 2014 worden de obligaties automatisch omgezet in aandelen Fortis indien de koers van het aandeel Fortis gedurende twintig achtereenvolgende handelsdagen gelijk is aan of hoger is dan EUR 35,91. De coupons zijn per kwartaal achteraf betaalbaar (in principe door Fortis Bank) tegen een variabele rente van driemaands Euribor, verhoogd met 200 basispunten.

In het geval dat er geen dividend over aandelen Fortis wordt uitgekeerd of dat het vastgestelde dividend in enig boekjaar beneden de drempel valt (dividendrendement < 0,5%), of in bepaalde andere omstandigheden, zal de betaling van coupons verplicht plaatsvinden door Fortis SA/NV en Fortis N.V. in overeenstemming met de zogenaamde Alternative Coupon Settlement Method (ACSM), terwijl Fortis Bank als compensatie voor de te betalen coupons door Fortis SA/NV en Fortis N.V. (preferente) aandelen dient uit te geven die als hybride kernkapitaalinstrumenten kunnen worden aangemerkt (Tier 1). Als de ACSM in werking treedt en het beschikbare maatschappelijke kapitaal ontoereikend is om de ACSM-verplichting na te komen door Fortis SA/NV en Fortis N.V., wordt de couponbetaling opgeschort tot het moment dat de uitgifte van nieuwe aandelen weer mogelijk is.

De aankondiging van Fortis op 15 maart 2009 dat er over het boekjaar 2008 geen dividend zou worden voorgesteld, zou de ACSM hebben geactiveerd ware het niet dat Fortis op 27 mei 2009 aankondigde in 2010 de uitkering van dividend te willen hervatten (over het boekjaar 2009), waarbij het dividend gelijk zal zijn aan of hoger zal zijn dan de hierboven genoemde drempel van 0,5% aan dividendrendement. De couponbetalingen voor 2009 worden derhalve in contanten gedaan in plaats van via de ACSM.

2. MCS

Op 7 december 2007 heeft Fortis Bank Nederland, samen met Fortis Bank SA/NV, Fortis SA/NV en Fortis N.V. als mededebiteuren, een verplicht converteerbare obligatielening ('MCS') uitgegeven ten bedrage van EUR 2 miljard nominaal. In het geval dat Fortis Bank Nederland beneden het wettelijk vereiste minimum solvabiliteitsniveau komt, zou er een versnelde conversie in werking treden waarbij voor onbetaalde coupons een ACSM zou worden gebruikt.

Fortis Bank Nederland betaalt de coupon van de MCS; couponbetalingen zijn ter discretie aan de uitgevende instellingen wanneer Fortis in de twaalf maanden voorafgaand aan de coupondatum geen dividend heeft aangekondigd of betaalbaar heeft gesteld. Bij de halfjaarlijkse coupondata in 2009 was dat inderdaad het geval, maar Fortis Bank Nederland is de coupons niettemin blijven betalen.

De MCS wordt op 7 december 2010 verplicht geconverteerd in een aantal aandelen Fortis dat afhangt van de dan geldende aandelenkoers, maar met een minimum van 88.928.413 en een maximum van 106.723.586 aandelen (in het gerapporteerde aantal uitstaande aandelen ultimo 2009 zijn deze aandelen nog niet opgenomen). Op basis van een overeenkomst tussen de partijen moet Fortis Bank Nederland N.V. bij de conversie Fortis compenseren door uitgifte van nieuwe aandelen aan Fortis SA/NV en Fortis N.V. Deze compensatie wordt betwist door de Nederlandse staat nadat deze de zeggenschap over Fortis Bank Nederland N.V. heeft overgenomen.

Op het moment van conversie van de MCS verhoogt Fortis het eigen vermogen met EUR 2 miljard onder gelijktijdige vordering op Fortis Bank Nederland N.V. inzake te leveren aandelen. In het geval dat de Nederlandse staat deze compensatie succesvol betwist, zullen Fortis N.V. en Fortis SA/NV een bijzondere waardevermindering op deze vordering moeten boeken waarvan de hoogte afhankelijk is van de mate van compensatie die overeen wordt gekomen.

3. Fortis Capital Company

Fortis Capital Company (FCC) heeft in 1999 EUR 450 miljoen niet-cumulatieve eeuwigdurende preferente aandelen zonder stemrecht uitgegeven ondersteund door een 'support agreement' van Fortis Bank, Fortis SA/NV en Fortis N.V. Op 26 maart 2009 kondigde Fortis Capital Company aan dat de preferente aandelen in juni 2009 niet zouden worden ingetrokken. De houders van deze preferente aandelen kregen dientengevolge per die datum eenmalig het recht hun preferente aandelen om te ruilen voor gewone aandelen Fortis. Fortis had op haar beurt de keuze tussen een aflossing in contanten dan wel de uitgifte van de vereiste aandelen.

Houders van preferente aandelen ter waarde van EUR 362 miljoen nominaal hebben ervoor gekozen hun preferente aandelen om te ruilen; Fortis koos ervoor de aflossing in contanten te voldoen. Omdat Fortis Bank Nederland (de entiteit waaraan FCC de opbrengsten heeft doorgeleend) niet langer deel uitmaakt van de onderneming is Fortis van mening dat zij recht heeft op compensatie voor deze aflossing. Op 24 augustus 2009 heeft Fortis bij de Amsterdamse Ondernemingskamer een rechtszaak aangespannen tegen Fortis Capital Company Limited, Fortis Bank Nederland en de Nederlandse staat over de merites van de zaak. Er wordt volledige compensatie geëist voor de aflossing in contanten van EUR 362 miljoen. De vordering is in de jaarrekening opgenomen onder Herverzekeringen en overige vorderingen. Omdat de claim door de tegenpartij wordt betwist, is het bedrag volledig verantwoord als bijzondere waardevermindering (zie noot 45 Wijzigingen in de bijzondere waardeverminderingen.)

Beleggers in de resterende EUR 88 miljoen aan preferente aandelen zijn hun recht op conversie in aandelen tegen Fortis SA/NV and Fortis N.V. hiermee kwijt.

Volgens de bepalingen van de 'support agreement' is Fortis nog altijd gehouden om het jaarlijks dividend (3-maands Euribor + 260 bps) over de resterende EUR 88 miljoen te ondersteunen in het geval dat een van de ondersteunende banken (Fortis SA/NV, Fortis N.V. of Fortis Bank) een dividend uitkeert terwijl Fortis Bank Nederland om solvabiliteitsredenen geen dividend over de preferente aandelen kan betalen.

4. Fortis Bank Tier 1-obligatielening 2001

Fortis Bank SA/NV heeft in 2001 een aflosbare eeuwigdurende cumulatieve lening met een waarde van EUR 1.000 miljoen uitgegeven, met een 'support agreement' aangegaan door Fortis SA/NV en Fortis N.V. tegen een coupon van 6,5% tot 26 september 2011 en 3-maands Euribor + 237 bps daarna.

De 'support agreement' van de moedermaatschappijen houdt in dat, indien de solvabiliteit van Fortis Bank beneden een bepaalde drempelwaarde komt of indien Fortis Bank daarvoor kiest, de coupon wordt voldaan volgens ACSM via de uitgifte van gewone aandelen door Fortis. Fortis Bank zou in dat geval Fortis SA/NV en Fortis N.V. moeten compenseren door een kapitaaluitbreiding van gewone aandelen of winstdelende certificaten.

De 'support agreement' geeft de houders van de obligatielening eveneens de mogelijkheid om, indien Fortis Bank het instrument niet in 2011 aflost, Fortis SA/NV en Fortis N.V. te verzoeken tot aflossing van de hoofdsom van het instrument door middel van de uitgifte van aandelen Fortis. Fortis heeft op haar beurt weer de mogelijkheid om als alternatief te kiezen voor aflossing in contanten. In beide gevallen wordt Fortis voor deze aflossing gecompenseerd door het verkrijgen van Tier 1-effecten van Fortis Bank.

5. Fortis Bank Tier 1-obligatielening 2004

Fortis Bank SA/NV heeft in 2004 een eeuwigdurende lening ter waarde van EUR 1.000 miljoen uitgegeven, met een 'support agreement' aangegaan door Fortis SA/NV en Fortis N.V. tegen een coupon van 4,625% tot 27 oktober 2014 en 3-maands Euribor + 170 bps daarna.

De 'support agreement' van de moedermaatschappijen houdt in dat, indien de solvabiliteit van Fortis Bank beneden een bepaalde drempelwaarde komt of indien Fortis Bank daarvoor kiest, de coupon wordt voldaan volgens ACSM via de uitgifte van gewone aandelen door Fortis. Fortis Bank zou in dat geval Fortis SA/NV en Fortis N.V. moeten compenseren door een kapitaaluitbreiding van gewone aandelen.

Verbonden ondernemingen

	<u>2009</u>	<u>2008</u>
Betrekking met verbonden ondernemingen en met ondernemingen waarmee een deelnemingsverhouding bestaat		
<i>Verbonden ondernemingen</i>		
Financiële vaste activa	4.092	4.092
Deelnemingen	4.092	4.092
Vorderingen	1	
Maximaal 1 jaar	1	
Geldbeleggingen		
Schulden		

	<u>2009</u>	<u>2008</u>
Door de onderneming gestelde of onherroepelijk beloofde persoonlijke en zakelijke zekerheden als waarborg voor schulden of verplichtingen van verbonden ondernemingen	4.306	7.629
Door verbonden ondernemingen gestelde of onherroepelijke beloofde persoonlijke en zakelijke zekerheden als waarborg voor schulden of verplichtingen van de onderneming		
Andere betekenisvolle financiële verplichtingen		
Financiële resultaten		1.180
- Opbrengsten uit financiële vaste activa		1.180
- Opbrengsten uit vlottende activa		
- Andere financiële opbrengsten		
- Kosten van schulden		
- Andere financiële kosten		
Realisatie van vaste activa		
Financiële betrekkingen met bestuurders en zaakvoerders, natuurlijke of rechtspersonen die de onderneming rechtstreeks of onrechtstreeks controleren zonder verbonden ondernemingen te zijn of andere ondernemingen die door deze personen rechtstreeks of onrechtstreeks gecontroleerd worden		

	<u>2009</u>	<u>2008</u>
Uitstaande vorderingen op deze personen		
Waarborgen toegestaan in hun voordeel		
Andere betekenisvolle verplichten aangegeven in hun voordeel		
Rechtstreekse en onrechtstreekse bezoldigingen en ten laste van de resultatenrekening toegekende pensioenen, voor zover deze vermelding niet uitsluitend of hoofdzakelijk betrekking heeft op de toestand van een enkel identificeerbaar persoon:		
- aan bestuurders en zaakvoerders		1
- aan oud-bestuurders en oud-zaakvoerders		

	<u>2009</u>	<u>2008</u>
Bezoldiging van de commissaris		1
Bezoldigingen voor uitzonderlijke werkzaamheden of bijzondere opdrachten uitgevoerd binnen de vennootschap door de commissaris		
- Andere controleopdrachten		
- Belastingadviesopdrachten		
- Andere opdrachten buiten de revisorale		
Bezoldigingen voor uitzonderlijke werkzaamheden of bijzondere opdrachten uitgevoerd binnen de vennootschap door personen met wie de commissaris verbonden zijn		
- Andere controleopdrachten		
- Belastingadviesopdrachten		
- Andere opdrachten buiten de revisorale		

Vermeldingen in toepassing van het artikel 133, paragraaf 6 van het Wetboek van vennootschappen.

Uitzondering op de 1:1 regel: Fortis SA/NV is niet onderworpen aan de 1:1 regel daar het consortium Fortis, waar Fortis SA/NV deel van uitmaakt, geaudit wordt door een gezamenlijke audit. Bovendien beslist het auditcomité van het consortium Fortis op een systematische wijze over de goedkeuring voor de uitvoering van niet-revisorale diensten.

Samenvatting van de waarderingsregels

Oprichtingskosten

De kosten van een kapitaalsverhoging of een uitgifte van aandelen of obligaties, al dan niet converteerbaar, worden over maximaal vijf jaar afgeschreven.

Financiële vaste activa

De financiële vaste activa bestaan uitsluitend uit deelnemingen in en vorderingen op Fortis maatschappijen. Zij worden geactiveerd tegen aanschaffingsprijs, exclusief aanschaffingskosten.

Vorderingen en liquide middelen

De vorderingen worden tegen hun nominale waarde of aanschaffingsprijs geboekt, al naar gelang.

Waardeverminderingen worden geboekt wanneer op de balansdatum, en rekening houdend met de waarde van de eventuele waarborgen die aan elk type vordering zijn verbonden, de inning ervan onzeker is of in het gedrang komt.

Geldbeleggingen

Effecten worden geboekt tegen aanschaffingsprijs.

Waardeverminderingen worden geboekt voor vastgestelde duurzame vermogensverliezen. Als deze verliezen vervolgens verminderen, worden ze teruggedraaid voor het bedrag dat het verlies verminderd. Resultaten bij verkoop van effecten worden bepaald op basis van de gemiddelde aanschaffingswaarde van de effecten.

Omzetting van activa en passiva in vreemde valuta

Activa en passiva uitgedrukt in vreemde valuta worden omgezet in Euro tegen de wisselkoersen op het einde van het boekjaar. De winsten of verliezen voortvloeiend uit deze omzetting, evenals de wisselkoersverschillen op de verrichtingen tijdens het boekjaar, worden in de resultatenrekening opgenomen.

Sociale balans

Fortis SA/NV heeft geen personeel per 31 december 2009.

Additionele toelichting op onderdelen in de balans en resultatenrekening

ACTIVA

Vaste activa: EUR 4.092 miljoen

Per 31 december 2009 hebben de financiële vaste activa betrekking op Fortis Utrecht (EUR 1.777 miljoen) en op Fortis Brussels (EUR 2.314 miljoen).

Vorderingen op ten hoogste één jaar: EUR 43 miljoen

Dit bedrag heeft voornamelijk betrekking op belastingen die Fortis tegoed heeft van de Belgische staat. Fortis heeft deze belastingen betaald aan de Belgische Belastingdienst maar heeft tegelijkertijd een vordering ingesteld in het licht van de Cobelfret arrest.

Korte termijn investeringen: EUR 13 miljoen

Dit bedrag heeft betrekking op Fortis aandelen die gehouden worden voor hedging doeleinden voor de restricted share plan ten gunste van de Executive Managers en de (ex-)leden van de Raad van Bestuur van Fortis Brussels.

VERPLICHTINGEN en Eigen vermogen

Eigen vermogen toewijsbaar aan de aandeelhouders: EUR 1.057 miljoen

Geplaatst kapitaal

Op de Algemene Vergadering van Aandeelhouders van Fortis SA/NV van 28 april 2009 is besloten om het eigen vermogen van de aandeelhouders te herstructureren. Het aandelenkapitaal is verlaagd van EUR 10.781 miljoen naar EUR 1.057 miljoen om de naar de toekomst uitstreckende verliezen te laten vervallen.

Uitgiftepremies: EUR 0

In de context van de herstructurering van het aandeelhouders kapitaal, is bovengenoemde aandeelhouders vergadering besloten, om de uitgiftepremies op de balans te verlagen van EUR 9.240 miljoen naar EUR 0 miljoen.

Onbeschikbare reserves: EUR 569 miljoen

Dit bedrag heeft enerzijds betrekking op de Fortis aandelen die gehouden worden voor hedging doeleinden voor de restricted share plan ten gunste van de Executive Managers en (ex-)leden van de Raad van Bestuur van Fortis Brussels (EUR 13 miljoen) en anderzijds op de onbeschikbare reserves die gecreëerd zijn uit de vorige juridische herstructurering van de groepsstructuur (EUR 556 miljoen).

Beschikbare reserves: EUR 2.476 miljoen

In de context van de herstructurering van het aandeelhouders kapitaal is op dezelfde bovengenoemde Aandeelhouders Vergadering besloten, om eerst de balanspost 'beschikbare reserves' te verlagen en vervolgens te verhogen met een bedrag van EUR 2.476 miljoen.

Overgedragen winst/verlies: EUR -193 miljoen

Na de herstructurering van het aandeelhouders vermogen is het verlies ten grote van EUR 22.507 miljoen, overgedragen van het vorig financieel jaar, volledig vervallen. Het financieel jaar is gesloten met een verlies van EUR 193 miljoen wat voor het grootste gedeelte toegerekend kan worden aan een boete van EUR 362 miljoen die Fortis SA/NV en Fortis N.V., ieder voor een gelijk deel, moest betalen aan de Nederlandse overheid in de Fortis Capital Company zaak.

Schulden op ten hoogste één jaar: EUR 265 miljoen

De boete met betrekking tot FCC is voor 50% betaald door Fortis SA/NV. Als gevolg van deze betaling is de lopende rekening van Fortis SA/NV negatief, welke is verantwoord onder te betalen bedragen. Overige schulden van EUR 37 miljoen heeft betrekking op dividend toegeschreven aan aandeelhouders in vorige jaren maar die nog niet zijn uitbetaald.

RESULTATENREKENING**Operationele inkomsten: EUR 1 miljoen**

Dit betreft de doorbelasting van de consultancy kosten die betaald zijn door Fortis Brussels aan Fortis N.V.

Operationele kosten: EUR 13 miljoen

De operationele kosten kunnen als volgt opgedeeld worden:

- Advocaten, consultants 8.313.282
- Jaarlijkse vergaderingen 4.463.253
- Directeurs vergoedingen 275.097

Overige operationele kosten: EUR 181 miljoen

Dit heeft betrekking op de boete die Fortis SA/NV en Fortis NV betaald hebben, elk voor een gelijk gedeelte, aan de Nederlandse overheid in de Fortis Capital Company zaak.

Informatie betreffende de geconsolideerde rekeningen

De onderneming maakt samen met Fortis NV deel uit van het Fortis consortium. Beide ondernemingen maken samen een geconsolideerde jaarrekening op.

De jaarrekeningen van het Fortis consortium zijn beschikbaar op de twee zetels van de groep, Koningsstraat 20, 1000 Brussel (België) en Archimedeslaan 6, 3584 BA Utrecht (Nederland).

Resultaatverwerking

Fortis SA/NV en Fortis NV in Nederland vormen samen de holdingmaatschappijen van Fortis.

Eind 2001 werden de genoteerde aandelen van Fortis SA/NV en Fortis NV samengevoegd tot een nieuw enkelvoudig beursgenoteerd effect, het Fortis aandeel. Eén aandeel Fortis bestaat uit één gewoon aandeel Fortis SA/NV en één gewoon aandeel Fortis NV, met alle daarbijbehorende rechten zoals stemrechten en dividendrechten.

Fortis SA/NV en Fortis NV voeren hetzelfde dividendbeleid en de aandeelhouders hebben het recht om te kiezen of zij hun dividend van Fortis SA/NV of van Fortis NV willen ontvangen. Daartoe moeten de aandeelhouders een 'dividendkeuze formulier' invullen dat pas beschikbaar is na de Jaarlijkse Algemene Vergaderingen van Fortis SA/NV en Fortis NV.

Daar de dividendkeuze pas na de Jaarlijkse Algemene Vergadering gebeurt, verkeert Fortis SA/NV in de onmogelijkheid om een jaarrekening na toewijzing aan deze Algemene Vergadering voor te leggen. Op basis daarvan heeft de Minister de toestemming gegeven om voor de boekjaren 2008 en volgende een vennootschappelijke jaarrekening vóór winstverdeling op te stellen.

Verlag van de commissaris aan de Algemene Vergadering der Aandeelhouders van Fortis SA/NV over de jaarrekening over het boekjaar afgesloten op 31 december 2009

Overeenkomstig de wettelijke en statutaire bepalingen, brengen wij u verslag uit in het kader van ons mandaat van commissaris. Dit verslag omvat ons oordeel over de jaarrekening evenals de vereiste bijkomende vermeldingen en inlichtingen.

Verklaring over de jaarrekening zonder voorbehoud met een toelichtende paragraaf

Wij hebben de controle uitgevoerd van de jaarrekening van Fortis SA/NV over het boekjaar afgesloten op 31 december 2009, opgesteld op basis van het in België van toepassing zijnde boekhoudkundig referentiestelsel, met een balanstotaal van EUR 4.174.491.803 en waarvan de resultatenrekening afsluit met een verlies van het boekjaar van EUR 193.293.404.

Het opstellen van de jaarrekening valt onder de verantwoordelijkheid van het bestuursorgaan. Deze verantwoordelijkheid omvat: het ontwerpen, implementeren en in stand houden van een interne controle met betrekking tot het opstellen en de getrouwe weergave van de jaarrekening zodat deze geen afwijkingen van materieel belang, als gevolg van fraude of van fouten, bevat; het kiezen en toepassen van geschikte waarderingsregels; en het maken van boekhoudkundige ramingen die onder de gegeven omstandigheden redelijk zijn.

Het is onze verantwoordelijkheid een oordeel over deze jaarrekening tot uitdrukking te brengen op basis van onze controle. Wij hebben onze controle uitgevoerd overeenkomstig de wettelijke bepalingen en volgens de in België geldende controlenormen, zoals uitgevaardigd door het Instituut der Bedrijfsrevisoren. Deze controlenormen vereisen dat onze controle zo wordt georganiseerd en uitgevoerd dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Overeenkomstig deze controlenormen hebben wij controlewerkzaamheden uitgevoerd ter verkrijging van controle-informatie over de in de jaarrekening opgenomen bedragen en toelichtingen. De selectie van deze controlewerkzaamheden is afhankelijk van onze beoordeling welke een inschatting omvat van het risico dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fraude of van fouten. Bij het maken van onze risico-inschatting houden wij rekening met de bestaande interne controle van de vennootschap met betrekking tot het opstellen en de getrouwe weergave van de jaarrekening ten einde in de gegeven omstandigheden de gepaste werkzaamheden te bepalen maar niet om een oordeel over de effectiviteit van de interne controle van de vennootschap te geven. Wij hebben tevens de gegrondheid van de waarderingsregels, de redelijkheid van de boekhoudkundige ramingen gemaakt door de vennootschap, alsook de voorstelling van de jaarrekening als geheel beoordeeld. Ten slotte, hebben wij van het bestuursorgaan en van de verantwoordelijken van de vennootschap de voor onze controlewerkzaamheden vereiste ophelderingen en inlichtingen verkregen. Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie een redelijke basis vormt voor het uitbrengen van ons oordeel.

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening afgesloten op 31 december 2009 een getrouw beeld van het vermogen, de financiële toestand en de resultaten van de vennootschap, in overeenstemming met het in België van toepassing zijnde boekhoudkundig referentiestelsel.

Zonder afbreuk te doen aan het hierboven tot uitdrukking gebrachte oordeel, vestigen wij de aandacht op het volgende:

- Zoals beschreven in noot 50 van de geconsolideerde jaarrekening van de vennootschap is de vennootschap als gedaagde betrokken bij verschillende claims, disputen en juridische procedures en een aantal administratieve en strafrechtelijke onderzoeken in verband met bepaalde gebeurtenissen en transacties welke gedurende de periode mei 2007 tot en met oktober 2008 hebben plaatsgevonden en die kunnen resulteren in financiële verplichtingen voor de vennootschap. Echter, de uiteindelijke uitkomst van deze zaken kan momenteel niet worden bepaald en er zijn dan ook in de jaarrekening geen financiële verplichtingen die hieruit kunnen resulteren opgenomen.

Bijkomende vermeldingen en inlichtingen

Het opstellen en de inhoud van het jaarverslag, alsook het naleven door de vennootschap van het Wetboek van vennootschappen en van de statuten, vallen onder de verantwoordelijkheid van de Raad van Bestuur. Het is onze verantwoordelijkheid om in ons verslag de volgende bijkomende vermeldingen en inlichtingen op te nemen die niet van aard zijn om de draagwijdte van onze verklaring over de jaarrekening te wijzigen:

- Het jaarverslag, welke bestaat uit het document genaamd 'Jaaroverzicht 2009', bij de Fortis Geconsolideerde Jaarrekening en het verslag van de Raad van Bestuur van Fortis SA/NV en Fortis N.V., behandelt de door de wet vereiste inlichtingen en stemt overeen met de jaarrekening. Wij kunnen ons echter niet uitspreken over de beschrijving van de voornaamste risico's en onzekerheden waarmee de vennootschap wordt geconfronteerd, alsook van haar positie, haar voorzienbare evolutie of de aanmerkelijke invloed van bepaalde feiten op haar toekomstige ontwikkeling. Wij kunnen evenwel bevestigen dat de verstrekte gegevens geen onmiskenbare inconsistenties vertonen met de informatie waarover wij beschikken in het kader van ons mandaat.
- Onverminderd formele aspecten van ondergeschikt belang, werd de boekhouding gevoerd overeenkomstig de in België van toepassing zijnde wettelijke en bestuursrechtelijke voorschriften.
- Zoals vermeld in het verslag van de Raad van Bestuur van Fortis SA/NV, heeft de Raad van Bestuur op 11 januari 2009, in afwezigheid van Dhr. De Boeck en Dhr. Cheung, overeenkomstig artikel 523 van het Wetboek van vennootschappen, besloten om bepaalde leden van de Raad van Bestuur te vrijwaren en schadeloos te stellen tegen alle eisen, procedures en claims die door derden tegen hen zouden kunnen worden ingebracht. Bij een navolgende beslissing van de Raad van Bestuur werd de dekking van de vrijwaring beperkt op EUR 100 miljoen. De Raad van Bestuur gaf aan dat deze vrijwaring geen gevolgen van vermogensrechtelijke aard voor de vennootschap zou mogen meebrengen, anders dan deze die voortkomen uit enige betaling die de vennootschap in dit kader verricht. De Raad van Bestuur bevestigde tevens dat de maximale dekking van EUR 100 miljoen betrekking heeft op alle claims die gedurende een bepaald kalenderjaar ingesteld worden met betrekking tot juridische kosten of schade die voortvloeien uit juridische procedures die tegen hen zijn ingesteld voor hun handelen als bestuurder gedurende dat kalenderjaar. Hoewel het duidelijk is dat de maximale blootstelling voor de vennootschap EUR 100 miljoen bedraagt op een jaarlijkse basis, zijn wij niet in staat om de potentiële kosten te bepalen die de vennootschap op een gecumuleerde basis kan oplopen gedurende de periode waarvoor de vrijwaringsregelingen van kracht zullen blijven.
- Zoals vermeld in het verslag van de Raad van Bestuur, werden de belangenconflictenprocedure (artikel 523 van het Wetboek van vennootschappen) en/of de interne besluitvormingsregels niet nageleefd bij de besluitvorming met betrekking tot het vertrek van bepaalde bestuurders en kaderleden. Behoudens in zoverre vermeld in dit verslag hebben wij geen kennis gekregen van enige andere inbreuken op de statuten of het Wetboek van vennootschappen.

Brussel, 9 maart 2010
 KPMG Bedrijfsrevisoren
 Commissaris
 vertegenwoordigd door

Olivier Macq
 Bedrijfsrevisor

Michel Lange
 Bedrijfsrevisor

Fortis N.V. Jaarrekening 2009

Fortis N.V.

Archimedeslaan 6

3584 BA Utrecht

Balans

(voor winstbestemming)

	<u>31 december 2009</u>	<u>31 december 2008</u>
Activa		
Financiële vaste activa		
- Deelnemingen in groepsmaatschappijen	4.107	3.483
Vlottende activa		
- Overige vorderingen en overlopende activa		
Liquide middelen		42
	4.107	3.525
Passiva		
Eigen vermogen		
- Gestort en opgevraagd kapitaal	1.057	1.057
- Agioreserve	14.277	14.275
- Ongerealiseerde winsten en verliezen	- 1.294	- 1.475
- Wettelijke reserve deelnemingen	139	94
- Overige reserves	- 10.478	3.666
- Onverdeeld resultaat boekjaar	264	- 14.099
	3.965	3.518
Vlottende passiva		
- Schulden aan kredietinstellingen	137	
- Overige schulden en overlopende passiva	5	7
	4.107	3.525

Resultatenrekening

	<u>2009</u>	<u>2008</u>
Aandeel resultaat groepsmaatschappijen	443	- 14.101
Overige resultaten na belastingen	- 179	2
Netto winst	264	- 14.099

Toelichting op de balans en resultatenrekening

Algemeen

Fortis is een internationaal vertakte organisatie.

De geconsolideerde Fortis jaarrekening 2009 is opgesteld op basis van IFRS zoals goedgekeurd door de Europese Unie. Gebruikmakend van BW afdeling 2: 362 lid 8, heeft de Raad van Bestuur van Fortis N.V. besloten om met ingang van 2005 voor de enkelvoudige jaarrekening de grondslagen voor waardering en resultaatbepaling te gebruiken zoals deze zijn toegepast in de Fortis Geconsolideerde Jaarrekening.

De deelnemingen in groepsmaatschappijen worden gewaardeerd tegen nettovermogenswaarde, conform de waarderinggrondslagen in de Fortis Geconsolideerde Jaarrekening. Het aandeel in de resultaten van de deelnemingen in groepsmaatschappijen wordt gerapporteerd conform de waarderinggrondslagen en methoden van resultaatbepaling in de Fortis Geconsolideerde Jaarrekening.

Fortis N.V. heeft gebruik gemaakt van artikel 2:402 voor de opstelling van de resultatenrekening. Alle bedragen opgenomen in de cijferopstellingen van deze jaarrekening luiden in miljoenen euro's tenzij anders vermeld.

Balans

Hierna volgt een toelichting bij de verschillende balansposten waarbij tevens wordt ingegaan op de waarderinggrondslagen. Waar geen waarderinggrondslag is vermeld, zijn de activa en passiva gewaardeerd op nominale waarde, rekening houdend met bijzondere waardeverminderingen, indien noodzakelijk.

Financiële vaste activa

Deelnemingen in groepsmaatschappijen

Onder deze post is ultimo 2009 en ultimo 2008 het 50% aandeel in Fortis Brussels SA/NV en het 50% aandeel in Fortis Utrecht N.V. opgenomen. De deelnemingen in groepsmaatschappijen zijn gewaardeerd tegen nettovermogenswaarde in overeenstemming met de waarderinggrondslagen zoals deze gelden voor de Fortis Geconsolideerde Jaarrekening.

Het verloop van de balanspost is als volgt:

	<u>2009</u>	<u>2008</u>
Balanswaarde per 1 januari	3.483	16.692
Inbreng kapitaal		1.250
Aandeel resultaat deelnemingen	443	- 14.101
Ontvangen dividend		- 1.195
Herwaardering deelnemingen	181	867
Koersverschillen		- 38
Overige mutaties		8
Balanswaarde per 31 december	4.107	3.483

De herwaardering van de deelnemingen houdt verband met herwaarderingen van investeringen.

De overige mutaties vloeien voort uit de keuze van aandeelhouders voor dividend uit Nederlandse dan wel Belgische bron. In verband met deze keuze is het dividend dat Fortis Utrecht N.V. en Fortis Brussels SA/NV uitgekeerd hebben niet verdeeld op basis van de aandelenverhouding (ieder 50%). Deze post egaliseert dit verschil.

Vorderingen op groepsmaatschappijen

De vorderingen op groepsmaatschappijen worden tegen hun eerste reële waarde verantwoord en vervolgens tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve rentemethode onder aftrek van waardeverminderingen. Alle vorderingen hebben een looptijd korter dan een jaar.

Overige vorderingen en overlopende activa

In de overige vorderingen en overlopende activa is een bedrag van EUR 181 miljoen opgenomen inzake een claim tegen Fortis Capital Company Limited, Fortis Bank Nederland N.V. en de Nederlandse Staat (de volledige claim bedraagt EUR 362 miljoen echter 50% van dit bedrag is betaald door Fortis SA/NV). De claim betreft de volledige compensatie voor de betaling in 2009 door Fortis Capital Company Limited op de preferente aandelen. Omdat de claim door de tegenpartij wordt betwist is er voor de vordering een voorziening aangelegd.

Liquide middelen

De liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde en staan volledig ter vrije beschikking van de vennootschap.

Eigen vermogen

Het verloop van het eigen vermogen is als volgt:

	<u>2009</u>	<u>2008</u>
Balanswaarde per 1 januari	3.518	16.742
Kapitaalverhogingen	2	739
Resultaat	264	- 14.099
Herwaardering deelnemingen inclusief koersverschillen	181	837
Overige mutaties		- 1
Betaald dividend		- 700
Balanswaarde per 31 december	3.965	3.518

Fortis N.V. heeft via het 50% belang in Fortis Utrecht N.V. en Fortis Brussels SA/NV een belang van 50% in Fortis. Het Eigen vermogen van Fortis N.V. komt ongeveer overeen met 50% van het geconsolideerde eigen vermogen van Fortis. Afwijkingen ontstaan door verschillen in de eigen activa en passiva van Fortis N.V. en Fortis SA/NV.

Gestort en opgevraagd kapitaal

Het verloop van het gestort en opgevraagd kapitaal is als volgt:

Geplaatst kapitaal per 1 januari 2008: 2.366.595.497 aandelen	994
Uitgifte van 150.061.751 aandelen	63
Geplaatst kapitaal per 31 december 2008: 2.516.657.248 aandelen	1.057
Geen uitgifte van aandelen in 2009	
Geplaatst kapitaal per 31 december 2009: 2.516.657.248 aandelen	1.057

Per 31 december 2009 zijn 2.516.657.248 Verbonden Aandelen uitgegeven en geheel volgestort.

Op 7 mei 2002 zijn 39.682.540 aandelen uitgegeven in verband met uitgifte van Floating Rate Equity-linked Subordinated Hybrid (FRESH) Capital Securities. Deze aandelen zijn vervolgens ingekocht door de groepsmaatschappij Fortifinlux SA. Voor een nadere toelichting op de FRESH wordt verwezen naar paragraaf 30 van de Fortis Geconsolideerde Jaarrekening.

Per 19 december 2007 zijn 125.313.283 aandelen uitgegeven voor een bedrag van EUR 1,2 miljard in verband met uitgifte van Convertible and Subordinated Hybrid Equity linked Securities (CASHES), waarvoor Fortis NV mede-debiteur is. Deze aandelen zijn vervolgens ingekocht door de groepsmaatschappij Fortis Bank SA/NV. Voor een nadere toelichting op de CASHES wordt verwezen naar paragraaf 50 van de Fortis Geconsolideerde Jaarrekening.

Agioreserve

Het verloop van de agioreserve is als volgt:

Stand per 1 januari 2008	13.599
Ontvangen vergoeding van groepsmaatschappijen voor uitgegeven opties	1
Uitgifte van 150.061.758 aandelen	675
Stand per 31 december 2008	14.275
Ontvangen vergoeding van groepsmaatschappijen voor uitgegeven opties	2
Stand per 31 december 2009	14.277

In 2008 en 2007 hebben diverse werkmaatschappijen van Fortis opties verstrekt aan personeel. De opties zijn ingedekt bij Fortis SA/NV en Fortis N.V. De vergoeding die hiervoor is ontvangen, is ten gunste van de agioreserve gekomen. Vanaf 2008 wordt deze vergoeding geamortiseerd over de looptijd van de opties (meestal vijf jaar).

Ongerealiseerde winsten en verliezen

Dit betreft een reserve in verband met herwaardering van de deelnemingen. Het verloop van de ongerealiseerde winsten en verliezen is als volgt:

Stand per 1 januari 2008	- 2.304
Mutatie in 2008	829
Stand per 31 december 2008	- 1.475
Mutatie in 2009	181
Stand per 31 december 2009	- 1.294

Wettelijke reserve deelnemingen

Dit is een reserve voor:

- ongerealiseerde vermogenswinsten van minderheidsdeelnemingen welke via de resultatenrekening worden verantwoord en waarvoor geen liquide markt bestaat
- ingehouden winsten van minderheidsdeelnemingen.

Stand per 1 januari 2008	74
Mutatie in 2008	20
Stand per 31 december 2008	94
Mutatie in 2009	45
Stand per 31 december 2009	139

Overige reserves

Het verloop van de overige reserves is als volgt:

Stand 1 januari 2008	2.241
Uit winstverdeling 2007	2.138
Dividend 2007	- 663
Additionele uitkering op CASHES/FRESH	- 37
Mutatie wettelijke reserve deelnemingen	- 20
Inkoop eigen aandelen	-1
Overige mutaties	8
Stand per 31 december 2008	3.666
Uit winstverdeling 2008	- 14.099
Mutatie wettelijke reserve deelnemingen	- 45
Overige mutaties	
Stand per 31 december 2009	- 10.478

De overige mutaties vloeien voort uit de waardering van de deelnemingen. Zie hiervoor de toelichting op de post deelnemingen in groepsmaatschappijen.

Onverdeeld resultaat boekjaar

Het verloop van de onverdeelde winst boekjaar is als volgt:

Stand per 1 januari 2008	2.138
Winstverdeling	- 2.138
Resultaat boekjaar	- 14.099
Stand per 31 december 2008	- 14.099
Winstverdeling	14.099
Resultaat boekjaar	264
Stand per 31 december 2009	264

Kortlopende schulden

Overige schulden

Dit betreft het naar de agioreserve te amortiseren bedrag inzake optieplannen.

Optieregelingen

Een beschrijving van de optieregelingen op de aandelen Fortis N.V. is opgenomen in noot 10 en 11 van de Fortis Geconsolideerde Jaarrekening.

Resultatenrekening

Algemeen

Het resultaat bestaat voornamelijk uit het aandeel in het resultaat van de deelnemingen.

De overige resultaten bestaan voornamelijk uit rentebaten en rentelasten uit hoofde van vorderingen en schulden en de last inzake vorming van de voorziening op de vordering inzake Fortis Capital Company Limited (zie hiervoor ook de toelichting op de Overige vorderingen en overlopende activa).

Het is niet te verwachten dat de maatschappij in de toekomst voldoende belastbare inkomsten zal genereren om de verliezen te compenseren. Over het resultaat voor belastingen is daarom geen vennootschapsbelastingbete verantwoord.

Er is geen vennootschapsbelasting verschuldigd over het resultaat voor belastingen in verband met carry- back verliezen van voorgaande jaren

Een toelichting op de totale bezoldiging van de Raad van Bestuur is opgenomen in noot 11 van de Fortis Geconsolideerde Jaarrekening.

Niet uit de balans blijvende verplichtingen

Fortis N.V. heeft zich garant gesteld jegens het Institute of London Underwriters ten behoeve van Bishopsgate Insurance Limited. Het lidmaatschap van Bishopsgate Insurance Limited van het Institute of London Underwriters is per 31 december 1991 beëindigd. De garantiestelling van Fortis N.V. betreft de lopende verplichtingen die voortvloeien uit polissen, namens deze maatschappij uitgegeven door genoemd Institute en voor de verplichtingen van deze maatschappij tegenover het Institute.

Fortis SA/NV en Fortis N.V. hebben zich garant gesteld voor schulden en kredietfaciliteiten van dochtermaatschappijen in diverse valuta. Het globale bedrag van de lopende schulden bedraagt EUR 941 miljoen (2008: EUR 7.012 miljoen).

Fortis (voormalige) werkmaatschappijen hebben een aantal hybride instrumenten en achtergesteld schuld papier uitgegeven welke een leiden tot verbintenissen en garanties voor Fortis N.V. en Fortis SA/NV, omdat deze concernmaatschappijen optraden als garantieggever, mede debiteur of een 'support agreement' verleenden. De volgende hoofdstukken beschrijven de voorwaardelijke verplichtingen die aan deze instrumenten zijn verbonden.

Voorwaardelijke verplichtingen

Fortis is, zoals vele andere financiële instellingen, gedaagde met betrekking tot een aantal claims, geschillen en rechtszaken die een gevolg zijn van de normale bedrijfsuitoefening, welke na de desinvestering van de bankactiviteiten in oktober 2008 beperkt is tot verzekeringsactiviteiten.

Als gevolg van de gebeurtenissen en ontwikkelingen die hebben plaatsgevonden tussen mei 2007 en oktober 2008 (kapitaalverhoging en acquisitie van delen van ABN AMRO in oktober 2007, aankondiging van het versnelde solvabiliteitsplan in juni 2008, desinvestering van de bankactiviteiten en de Nederlandse verzekeringsactiviteiten in september/oktober 2008) is Fortis betrokken of kan Fortis worden betrokken in een aantal juridische procedures evenals administratieve en strafrechtelijke onderzoeken in België, Nederland en de Verenigde Staten, waarvan sommige kunnen leiden tot een aanzienlijke maar onder de huidige omstandigheden niet kwantificeerbare toekomstige verplichting voor Fortis.

Sommige van de lopende juridische procedures en onderzoeken leiden niet tot een onmiddellijk risico met (belangrijke) geldelijke gevolgen voor Fortis, hoewel niet kan worden uitgesloten dat deze op termijn wel dergelijke gevolgen kunnen hebben. Dit is bijvoorbeeld het geval voor (i) de onderzoeken van de door de rechter benoemde experts in België en in Nederland, die zich buigen over de transacties van september/oktober (Belgische experts) en over de financiering van het bod op ABN AMRO, de publieke verklaringen van Fortis na het bod op ABN AMRO alsmede de transacties van

september/oktober (Nederlandse experts) en (ii) diverse onderzoeken die door de toezichhoudende instanties in Nederland (Autoriteit Financiële Markten - AFM) en België (Commissie voor het bank-, financie en assurantiewezen - CBFA) zijn ingesteld, evenals het strafonderzoek in België.

Op 5 februari 2010 heeft de AFM Fortis SA/NV en Fortis N.V. een boete opgelegd van EUR 576.000 voor overtredingen tegen de Wet op het financieel toezicht (Wft). Volgens de AFM zijn er op 5 juni 2008 bepaalde verklaringen afgelegd die onjuist of misleidend waren over de solvabiliteitspositie van Fortis en had Fortis op 14 juni 2008 bekend moeten maken dat de door de Europese Commissie opgelegde voorwaarden (de 'EC Remedies') met zich meebrachten dat de financiële doelstellingen voor 2008 en daarna niet zonder extra maatregelen konden worden gerealiseerd. Dit betekent dat beleggers zouden kunnen beweren in de periode tussen 5 en 25 juni 2008 te hebben gehandeld zonder over volledig correcte informatie te beschikken. Fortis betwist de beweemde overtredingen en heeft beroep aangetekend tegen het besluit van de AFM.

Eventuele negatieve bevindingen van deze lopende onderzoeken zouden in een later stadium kunnen leiden tot nieuwe rechtszaken tegen Fortis, inclusief de eis tot schadevergoeding. Dit geldt met name voor de bevindingen van de AFM die, behoudens een succesvolle uitkomst van het beroep van Fortis, al tot de hierboven beschreven boete van de AFM hebben geleid.

Andere tegen Fortis in België, Nederland en de Verenigde Staten aangespannen rechtszaken stellen Fortis bloot aan het risico om te worden veroordeeld tot het betalen van schadevergoedingen aan aandeelhouders voor een deel van de door hen geleden verliezen sinds september 2007:

- een aantal gerechtelijke acties gestart door individuele aandeelhouders en belangenverenigingen van aandeelhouders in België en Nederland die vragen om (i) de nietigverklaring van beslissingen van het bestuur van Fortis in september/oktober 2008 of vervangende schadevergoeding en/of (ii) de betaling van een schadevergoeding vanwege vermeende misleidende communicatie en/of het marktmisbruik waaraan Fortis zich schuldig zou hebben gemaakt tussen mei 2007 en oktober 2008. Dit betreft onder andere:
 - Voor de Rechtbank van Koophandel te Brussel de juridische procedure gestart door een aantal individuen vertegenwoordigd door Mr. Modrikamen; het verzoek tot voorlopige maatregelen tegen Fortis is op 8 december 2009 afgewezen en Mr. Modrikamen heeft aangekondigd de bodemprocedure verder te zetten;
 - De juridische procedure gestart door een aantal personen rond Deminor International, die nog aanhangig is voor de Brusselse rechtbank;
 - Voor de rechtbank te Amsterdam de door de VEB en Deminor aangespannen juridische procedure en de juridische procedure van een aantal personen vertegenwoordigd door Mr. De Gier. Deze zaken zijn nog aanhangig;
 - Voor de rechtbank te Utrecht de juridische procedure van een aantal personen vertegenwoordigd door Mr. Bos, die eveneens nog aanhangig is. In deze context hebben sommige voormalige bestuurders en topmanagers van Fortis de rechter gevraagd de verplichting van Fortis te erkennen om die personen te vrijwaren tegen schade die zou voortvloeien uit of verband houden met de juridische procedures tegen hen uit hoofde van de functies die zij binnen de Fortis-groep uitoefenden, op grond van in 2008 aangegane beëindigingsovereenkomsten en/of de regels van de Nederlandse wet. Fortis betwist de rechtsgeldigheid van deze wettelijke en contractuele vrijwaringsverplichtingen.
- Een 'class action' werd aangespannen voor het US District Court van het Southern District van New York om schadevergoeding te eisen op grond van vermeende overtredingen van de effectenwetgeving in de periode tussen 17 september 2007 en 14 oktober 2008. De 'class action' is op 19 februari 2010 afgewezen vanwege het ontbreken van bevoegdheid van de rechtbank. Tegen deze beslissing kan beroep worden aangetekend.

In het geval dat een van deze juridische procedures zou leiden tot de nietigverklaring (of gedeeltelijke nietigverklaring) van de beslissingen van de Raad van Bestuur van Fortis en de daaruit voortvloeiende overeenkomsten (wat zeer onwaarschijnlijk is, onder meer omdat Mr. Modrikamen heeft laten weten dat hij afziet van deze eis en Deminor een dergelijke eis niet heeft geformuleerd), dan kan dat gevolgen voor de financiële positie van Fortis hebben die op dit moment niet kwantificeerbaar zijn. Als een rechter Fortis zou veroordelen tot het betalen van een schadevergoeding, dan kan dat een ernstig negatief effect hebben op de financiële positie van Fortis.

Inzake de juridische procedure die door beleggers tegen Fortis en Fortiflux is aangespannen met betrekking tot het in 2002 uitgegeven FRESH-instrument heeft Fortis er na overleg met juridische adviseurs het volste vertrouwen in dat Fortis juridisch sterk staat en het niet waarschijnlijk is dat deze positie succesvol betwist wordt voor de rechtbank.

Voor alle juridische procedures en onderzoeken waarvan het management kennis heeft, zal Fortis voorzieningen boeken op het ogenblik dat het, naar de mening van het management in overleg met de juridische adviseurs, waarschijnlijk is dat Fortis een betaling zal moeten doen en het bedrag ervan redelijkerwijze kan worden geschat.

Zonder afbreuk te doen aan specifieke commentaren die hierboven werden gegeven, gezien de verschillende fases en het continu veranderende karakter alsook de inherente onzekerheden en complexiteit van de lopende procedures en onderzoeken, is het management op het moment niet in staat om te bepalen of de vorderingen tegen Fortis ongegrond zijn of succesvol kunnen worden verdedigd en of deze vorderingen al dan niet zullen resulteren in een significant verlies in de Geconsolideerde Jaarrekening van Fortis.

In 2008 hebben de moedermaatschappijen van Fortis voor sommige voormalige executives en bestuurders bij vertrek een contractueel vrijwaringsbeding voor juridische kosten afgegeven, en in sommige gevallen ook voor de financiële consequenties van een eventuele gerechtelijke uitspraak in het geval dat tegen deze personen een rechtszaak zou worden aangespannen in verband met hun mandaat binnen de onderneming. In het geval van sommige van deze personen vecht Fortis de geldigheid van deze contractuele vrijwaringsbedingen aan voorzover ze betrekking hebben op de financiële consequenties van een eventuele gerechtelijke uitspraak.

Voorwaardelijke verplichtingen inzake hybride instrumenten van voormalige dochterondernemingen

De voormalige werkmaatschappijen van Fortis hebben een aantal hybride instrumenten uitgegeven die leiden tot verbintenissen en garanties voor Fortis N.V. en Fortis SA/NV, omdat deze concernmaatschappijen optraden als garantieggever, mededebiteur dan wel een 'support agreement' verleenden. In de volgende paragrafen worden de voorwaardelijke verplichtingen beschreven die aan deze instrumenten zijn verbonden.

1. CASHES

CASHES (Convertible and Subordinated Hybrid Equity-linked Securities) is de naam van de obligatielening ter waarde van EUR 3 miljard die is uitgegeven door Fortis Bank NV/SA, met Fortis SA/NV en Fortis N.V. als mededebiteuren. In overeenstemming met de bepalingen wordt dit instrument alleen terugbetaald door Fortis Bank door middel van een ruil met al eerder uitgegeven Fortis-aandelen, die in het bezit zijn van Fortis Bank (in het gerapporteerde aantal uitstaande aandelen ultimo 2009 zijn de voor deze structuur uitgegeven 125.313.283 aandelen al vermeld). Voorafgaand aan de ruil van CASHES tegen aandelen Fortis zijn deze aandelen niet dividend- of stemgerechtigd.

De hoofdsom van de CASHES zal niet in contanten worden terugbetaald. De enige mogelijkheid tot terugbetaling voor de houders van de CASHES tegen elk van de mede-uitgevers met betrekking tot de hoofdsom zijn de 125.313.283 Fortis aandelen die Fortis Bank ten gunste van de houders heeft gepledged.

CASHES heeft een onbepaalde looptijd maar kan naar keuze van de obligatiehouder worden omgeruild tegen een koers van EUR 23,94 per aandeel. Vanaf 19 december 2014 worden de obligaties automatisch omgezet in aandelen Fortis indien de koers van het aandeel Fortis gedurende twintig achtereenvolgende handelsdagen gelijk is aan of hoger is dan EUR 35,91. De coupons zijn per kwartaal achteraf betaalbaar (in principe door Fortis Bank) tegen een variabele rente van driemaands Euribor, verhoogd met 200 basispunten.

In het geval dat er geen dividend over aandelen Fortis wordt uitgekeerd of dat het vastgestelde dividend in enig boekjaar beneden de drempel valt (dividendrendement < 0,5%), of in bepaalde andere omstandigheden, zal de betaling van coupons verplicht plaatsvinden door Fortis SA/NV en Fortis N.V. in overeenstemming met de zogenaamde Alternative Coupon Settlement Method (ACSM), terwijl Fortis Bank als compensatie voor de te betalen coupons door Fortis SA/NV en Fortis N.V. (preferente) aandelen dient uit te geven die als hybride kernkapitaalinstrumenten kunnen worden aangemerkt (Tier 1). Als de ACSM in werking treedt en het beschikbare maatschappelijke kapitaal ontoereikend is om de ACSM-verplichting na te komen door Fortis SA/NV en Fortis N.V., wordt de couponbetaling opgeschort tot het moment dat de uitgifte van nieuwe aandelen weer mogelijk is.

De aankondiging van Fortis op 15 maart 2009 dat er over het boekjaar 2008 geen dividend zou worden voorgesteld, zou de ACSM hebben geactiveerd ware het niet dat Fortis op 27 mei 2009 aankondigde in 2010 de uitkering van dividend te willen hervatten (over het boekjaar 2009), waarbij het dividend gelijk zal zijn aan of hoger zal zijn dan de hierboven genoemde drempel van 0,5% aan dividendrendement. De couponbetalingen voor 2009 worden derhalve in contanten gedaan in plaats van via de ACSM.

2. MCS

Op 7 december 2007 heeft Fortis Bank Nederland, samen met Fortis Bank SA/NV, Fortis SA/NV en Fortis N.V. als mededebiteuren, een verplicht converteerbare obligatielening ('MCS') uitgegeven ten bedrage van EUR 2 miljard nominaal. In het geval dat Fortis Bank Nederland beneden het wettelijk vereiste minimum solvabiliteitsniveau komt, zou er een versnelde conversie in werking treden waarbij voor onbetaalde coupons een ACSM zou worden gebruikt.

Fortis Bank Nederland betaalt de coupon van de MCS; couponbetalingen zijn ter discretie aan de uitgevende instellingen wanneer Fortis in de twaalf maanden voorafgaand aan de coupondatum geen dividend heeft aangekondigd of betaalbaar heeft gesteld. Bij de halfjaarlijkse coupondata in 2009 was dat inderdaad het geval, maar Fortis Bank Nederland is de coupons niettemin blijven betalen.

De MCS wordt op 7 december 2010 verplicht geconverteerd in een aantal aandelen Fortis dat afhangt van de dan geldende aandelenkoers, maar met een minimum van 88.928.413 en een maximum van 106.723.586 aandelen (in het gerapporteerde aantal uitstaande aandelen ultimo 2009 zijn deze aandelen nog niet opgenomen). Op basis van een overeenkomst tussen de partijen moet Fortis Bank Nederland N.V. bij de conversie Fortis compenseren door uitgifte van nieuwe aandelen aan Fortis SA/NV en Fortis N.V. Deze compensatie wordt betwist door de Nederlandse staat nadat deze de zeggenschap over Fortis Bank Nederland N.V. heeft overgenomen.

Op het moment van conversie van de MCS verhoogt Fortis het eigen vermogen met EUR 2 miljard onder gelijktijdige vordering op Fortis Bank Nederland N.V. inzake te leveren aandelen. In het geval dat de Nederlandse staat deze compensatie succesvol betwist, zullen Fortis N.V. en Fortis SA/NV een bijzondere waardevermindering op deze vordering moeten boeken waarvan de hoogte afhankelijk is van de mate van compensatie die overeen wordt gekomen.

3. Fortis Capital Company

Fortis Capital Company (FCC) heeft in 1999 EUR 450 miljoen niet-cumulatieve eeuwigdurende preferente aandelen zonder stemrecht uitgegeven ondersteund door een 'support agreement' van Fortis Bank, Fortis SA/NV en Fortis N.V. Op 26 maart 2009 kondigde Fortis Capital Company aan dat de preferente aandelen in juni 2009 niet zouden worden ingetrokken. De houders van deze preferente aandelen kregen dientengevolge per die datum eenmalig het recht hun preferente aandelen om te ruilen voor gewone aandelen Fortis. Fortis had op haar beurt de keuze tussen een aflossing in contanten dan wel de uitgifte van de vereiste aandelen.

Houders van preferente aandelen ter waarde van EUR 362 miljoen nominaal hebben ervoor gekozen hun preferente aandelen om te ruilen; Fortis koos ervoor de aflossing in contanten te voldoen. Omdat Fortis Bank Nederland (de entiteit waaraan FCC de opbrengsten heeft doorgeleend) niet langer deel uitmaakt van de onderneming is Fortis van mening dat zij recht heeft op compensatie voor deze aflossing. Op 24 augustus 2009 heeft Fortis bij de Amsterdamse Ondernemingskamer een rechtszaak aangespannen tegen Fortis Capital Company Limited, Fortis Bank Nederland en de Nederlandse staat over de merites van de zaak. Er wordt volledige compensatie geëist voor de aflossing in contanten van EUR 362 miljoen. De vordering is in de jaarrekening opgenomen onder Herverzekeringen en overige vorderingen. Omdat de claim door de tegenpartij wordt betwist, is het bedrag volledig verantwoord als bijzondere waardevermindering (zie noot 45 Wijzigingen in de bijzondere waardeverminderingen)

Beleggers in de resterende EUR 88 miljoen aan preferente aandelen zijn hun recht op conversie in aandelen tegen Fortis SA/NV and Fortis N.V. hiermee kwijt.

Volgens de bepalingen van de 'support agreement' is Fortis nog altijd gehouden om het jaarlijks dividend (3-maands Euribor + 260 bps) over de resterende EUR 88 miljoen te ondersteunen in het geval dat een van de ondersteunende banken (Fortis SA/NV, Fortis N.V. of Fortis Bank) een dividend uitkeert terwijl Fortis Bank Nederland om solvabiliteitsredenen geen dividend over de preferente aandelen kan betalen.

4. Fortis Bank Tier 1-obligatielening 2001

Fortis Bank SA/NV heeft in 2001 een aflosbare eeuwigdurende cumulatieve lening met een waarde van EUR 1.000 miljoen uitgegeven, met een 'support agreement' aangegaan door Fortis SA/NV en Fortis N.V. tegen een coupon van 6,5% tot 26 september 2011 en 3-maands Euribor + 237 bps daarna.

De 'support agreement' van de moedermaatschappijen houdt in dat, indien de solvabiliteit van Fortis Bank beneden een bepaalde drempelwaarde komt of indien Fortis Bank daarvoor kiest, de coupon wordt voldaan volgens ACSM via de uitgifte van gewone aandelen door Fortis. Fortis Bank zou in dat geval Fortis SA/NV en Fortis N.V. moeten compenseren door een kapitaaluitbreiding van gewone aandelen of winstdelende certificaten.

De 'support agreement' geeft de houders van de obligatielening eveneens de mogelijkheid om, indien Fortis Bank het instrument niet in 2011 aflost, Fortis SA/NV en Fortis N.V. te verzoeken tot aflossing van de hoofdsom van het instrument door middel van de uitgifte van aandelen Fortis. Fortis heeft op haar beurt weer de mogelijkheid om als alternatief te kiezen voor aflossing in contanten. In beide gevallen wordt Fortis voor deze aflossing gecompenseerd door het verkrijgen van Tier 1-effecten van Fortis Bank.

5. Fortis Bank Tier 1-obligatielening 2004

Fortis Bank SA/NV heeft in 2004 een eeuwigdurende lening ter waarde van EUR 1.000 miljoen uitgegeven, met een 'support agreement' aangegaan door Fortis SA/NV en Fortis N.V. tegen een coupon van 4,625% tot 27 oktober 2014 en 3-maands Euribor + 170 bps daarna.

De 'support agreement' van de moedermaatschappijen houdt in dat, indien de solvabiliteit van Fortis Bank beneden een bepaalde drempelwaarde komt of indien Fortis Bank daarvoor kiest, de coupon wordt voldaan volgens ACSM via de uitgifte van gewone aandelen door Fortis. Fortis Bank zou in dat geval Fortis SA/NV en Fortis N.V. moeten compenseren door een kapitaaluitbreiding van gewone aandelen.

Utrecht, 9 maart 2010

Raad van Bestuur

Overige gegevens

Statutaire bepalingen omtrent winstbestemming

Deze zijn opgenomen in artikel 25 van de statuten. De Raad van Bestuur bepaalt welk gedeelte van de winst wordt gereserveerd. Het gedeelte van de winst dat daarna resteert, staat ter beschikking van de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.

Winstbestemming

De Raad van Bestuur stelt voor om over 2009 8 Eurocent dividend vast te stellen (2008: EUR 0,00).

Accountantsverklaring

Aan de algemene vergadering van aandeelhouders van Fortis N.V.

Verklaring betreffende de enkelvoudige jaarrekening

Wij hebben de enkelvoudige jaarrekening 2009 van Fortis N.V. gecontroleerd, welke is opgenomen op de pagina's 199 tot en met 210, die bestaat uit de balans per 31 december 2009 en de resultatenrekening over het boekjaar afgesloten op die datum, alsmede de toelichting.

Verantwoordelijkheid van het bestuur

Het bestuur van de vennootschap is verantwoordelijk voor het opmaken van de enkelvoudige jaarrekening die het vermogen en het resultaat getrouw dient weer te geven, alsmede voor het opstellen van het verslag van de Raad van Bestuur, beide in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

Deze verantwoordelijkheid omvat onder meer: het ontwerpen, invoeren en in stand houden van een intern beheersingssysteem relevant voor het opmaken van en getrouw weergeven in de enkelvoudige jaarrekening van vermogen en resultaat, zodanig dat deze geen afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten bevat, het kiezen en toepassen van aanvaardbare grondslagen voor financiële verslaggeving en het maken van schattingen die onder de gegeven omstandigheden redelijk zijn.

Verantwoordelijkheid van de accountant

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de enkelvoudige jaarrekening op basis van onze controle. Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht. Dienovereenkomstig zijn wij verplicht te voldoen aan de voor ons geldende gedragsnormen en zijn wij gehouden onze controle zodanig te plannen en uit te voeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de enkelvoudige jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat. Een controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in de enkelvoudige jaarrekening. De keuze van de uit te voeren werkzaamheden is afhankelijk van de professionele oordeelsvorming van de accountant, waaronder begrepen zijn beoordeling van de risico's van afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten. In die beoordeling neemt de accountant in aanmerking het voor het opmaken van en getrouw weergeven in de enkelvoudige jaarrekening van vermogen en resultaat relevante interne beheersingssysteem, teneinde een verantwoorde keuze te kunnen maken van de controlewerkzaamheden die onder de gegeven omstandigheden adequaat zijn maar die niet tot doel hebben een oordeel te geven over de effectiviteit van het interne beheersingssysteem van de vennootschap. Tevens omvat een controle onder meer een evaluatie van de aanvaardbaarheid van de toegepaste grondslagen voor financiële verslaggeving en van de redelijkheid van schattingen die het bestuur van de vennootschap heeft gemaakt, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van de enkelvoudige jaarrekening.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Oordeel

Naar ons oordeel geeft de enkelvoudige jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Fortis N.V. per 31 december 2009 en van het resultaat over 2009 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

Toelichting

Wij vestigen de aandacht op “Voorwaardelijke verplichtingen” in de toelichting van de enkelvoudige jaarrekening. De vennootschap is als gedaagde betrokken bij verschillende claims, disputen en juridische procedures en een aantal administratieve en strafrechtelijke onderzoeken in verband met bepaalde gebeurtenissen en ontwikkelingen welke gedurende de periode mei 2007 tot en met oktober 2008 hebben plaatsgevonden, en die kunnen resulteren in financiële verplichtingen voor de vennootschap. Echter, de uiteindelijke uitkomst van deze zaken kan momenteel niet worden bepaald en er zijn dan ook geen financiële verplichtingen die hieruit kunnen resulteren opgenomen in de enkelvoudige jaarrekening per 31 december 2009. Deze situatie doet geen afbreuk aan ons oordeel.

Verklaring betreffende andere wettelijke voorschriften en/of voorschriften van regelgevende instanties

Op grond van de wettelijke verplichting ingevolge artikel 2:393 lid 5 onder f van het Burgerlijk Wetboek melden wij dat het verslag van de Raad van Bestuur, voor zover wij dat kunnen beoordelen, verenigbaar is met de enkelvoudige jaarrekening, zoals vereist in artikel 2:391 lid 4 Burgerlijk Wetboek.

Amstelveen, 9 maart 2010

KPMG ACCOUNTANTS N.V.

S.J. Kroon RA

Overige informatie

Waarschuwing ten aanzien van mededelingen met betrekking tot de toekomst

Bepaalde mededelingen die zijn opgenomen in dit Jaarverslag, waaronder de mededelingen die worden gedaan in de hiervan deel uitmakende hoofdstukken Bericht aan de aandeelhouders, Overzicht activiteiten, Verslag van het Executive Committee en noot 7 Risicomanagement, betreffen toekomstverwachtingen en andere uitspraken over de toekomst die zijn gebaseerd op de huidige visie, ramingen en aannames van het management met betrekking tot toekomstige gebeurtenissen. Deze mededelingen worden gedaan onder voorbehoud van bepaalde risico's en onzekerheden die tot gevolg kunnen hebben dat de werkelijke resultaten, prestaties of gebeurtenissen wezenlijk afwijken van die welke expliciet of impliciet in deze mededelingen zijn weergegeven, waaronder het niveau van de voorzieningen met betrekking tot de krediet- en beleggingsportefeuilles. Andere, meer algemene factoren die de resultaten kunnen beïnvloeden, zijn onder meer:

- de algemene economische omstandigheden, waaronder specifieke economische omstandigheden in de kernmarkt België;
- veranderingen in de rente en de ontwikkelingen op de financiële markten;
- de frequentie en omvang van verzekerde schadegevallen;
- het niveau en de ontwikkeling van de sterfte, morbiditeit en van de bestendigheid van de verzekeringsportefeuille;
- valutakoersen, met inbegrip van de koers van de euro ten opzichte van de US dollar;
- veranderingen in het prijs- en concurrentieklimaat, met inbegrip van een toename van de concurrentie in België;
- veranderingen in de binnen- en buitenlandse wetgeving, voorschriften en belastingen;
- regionale of algemene veranderingen in de waardering van activa;
- grote (natuur)rampen;
- het niet in staat zijn om bepaalde risico's op economisch verantwoorde wijze te herverzekerden;
- de toereikendheid van verliesreserves;
- veranderingen in de wet- en regelgeving betreffende de bancaire, verzekerings-, beleggings- en/of effectensector;
- veranderingen in het beleid van centrale banken en/of buitenlandse overheden; en
- algemene concurrentiefactoren op wereldwijde, regionale en/of nationale schaal.

Plaatsen waar de documenten kunnen worden geraadpleegd

De statuten van de vennootschappen Fortis SA/NV en Fortis N.V. kunnen geraadpleegd worden op de Griffie van de Rechtbank van Koophandel in Brussel (voor Fortis SA/NV), bij de Kamer van Koophandel te Utrecht (voor Fortis N.V.) en op het hoofdkantoor van beide vennootschappen.

De jaarrekening wordt gedeponereerd bij de Nationale Bank van België (voor Fortis SA/NV) en bij de Kamer van Koophandel (voor Fortis N.V.). De beslissingen inzake (her)benoeming en vertrek van bestuurders worden onder andere gepubliceerd in de bijlagen van het Belgisch Staatsblad (voor Fortis SA/NV) en in de Officiële Prijscourant van Euronext Amsterdam N.V. (voor Fortis N.V.).

De financiële berichten over de vennootschappen alsmede de oproepingen tot de algemene vergaderingen worden gepubliceerd in de financiële pers, de kranten en de informatieperiodieken. De jaarrekeningen van de vennootschappen zijn verkrijgbaar op het hoofdkantoor en worden eveneens gedeponereerd bij de Nationale Bank van België en de Kamer van Koophandel te Utrecht. Deze worden elk jaar naar de aandeelhouders op naam verstuurd en op verzoek naar de personen die daarom vragen.

Informatieverstrekking aan aandeelhouders en beleggers

Genoteerde aandelen

De aandelen Fortis zijn op dit moment genoteerd aan Euronext Brussels, NYSE Euronext Amsterdam en de beurs van Luxemburg. Daarnaast heeft Fortis een gesponsord ADR-programma in de Verenigde Staten. De Fortis SA/NV WPR-strips zijn uitsluitend genoteerd aan Euronext Brussels.

Type aandelen

De aandelen kunnen op naam of aan toonder worden gehouden.

Inschrijving en registratie van gedematerialiseerde aandelen

Fortis biedt de aandeelhouders de gelegenheid hun aandelen te laten registreren in gedematerialiseerde vorm. De aldus geregistreerde aandelen blijven gedematerialiseerd en worden kosteloos beheerd. De houder van gedematerialiseerde aandelen kan, op aanvraag en kosteloos, zijn aandelen laten omzetten in aandelen op naam. Een houder van aandelen op naam kan, op aanvraag en kosteloos, zijn aandelen krijgen in de vorm van gedematerialiseerde aandelen. Fortis heeft een procedure uitgewerkt voor de snelle omzetting van aandelen in gedematerialiseerde vorm, waardoor de aandelen snel kunnen worden geleverd.

Fortis SA/NV, Corporate Administration

Koningsstraat 20, 1000 Brussel, België

Alsook bij:

Fortis N.V.

Company Secretariat

Postbus 2049, 3500 GA Utrecht, Nederland

Informatie en communicatie

De vennootschap stuurt publicaties, onder meer die welke betrekking hebben op de kwartaal- en jaarresultaten, alsook het jaarverslag, kosteloos naar de houders van aandelen op naam en van geregistreerde aandelen. De vennootschap nodigt alle houders van aandelen op naam en van geregistreerde aandelen persoonlijk uit op de Algemene Vergadering en stuurt hen de agenda, de voorgestelde besluiten, alsook een volmachtformulier om zich op de vergadering te kunnen laten vertegenwoordigen en aan de stemming deel te nemen. Bij de betaalbaarstelling van het dividend crediteert de vennootschap automatisch de bankrekeningen die door de houders van aandelen op naam en geregistreerde aandelen zijn opgegeven voor het bedrag van het dividend dat hen toekomt.

Begrippenlijst en afkortingen

Achtergestelde schuld (lening)

Een lening (of effect) dat lager staat in de rangorde van schulden die aanspraak kunnen maken op activa en inkomsten.

Basispunt (bp)

Eén honderdste van een procent (0.01%).

Beleggingscontract

Een levensverzekeringscontract dat het financiële risico, maar geen significant verzekeringsrisico overdraagt.

Besloten derivaat (in een contract)

Een afgeleid instrument dat in een ander contract is besloten, namelijk het basiscontract. Het basiscontract kan een obligatie of aandeel zijn, een leaseovereenkomst, een verzekeringcontract of een aan- of verkoopovereenkomst.

Bijzondere waardevermindering

Het bedrag waarmee de boekwaarde van een actief zijn realiseerbare waarde overtreft. In dergelijke gevallen zal de boekwaarde via de resultatenrekening teruggebracht worden tot de reële waarde.

Borgstelling

Een verbintenis gesteld ten gunste van een tegenpartij die aan een derde de waarborg biedt dat de tegenpartij aan zijn verplichtingen zal kunnen voldoen. Indien de tegenpartij in gebreke blijft, kan de derde beroep doen op deze verbintenis om zijn verliezen te vergoeden.

Bruto geboekte premies

Totale premies (al dan niet verdiend) voor in een bepaalde periode aangegane verzekeringcontracten, zonder aftrek van in herverzekering gegeven premies.

Cash flow hedge

Een afdekking van het risico op schommelingen in de kasstromen van een actief of een verplichting of van een verwachte toekomstige transactie en die voortkomen uit variabele koersen of prijzen.

Clean fair value

De reële waarde, exclusief het ongerealiseerde deel van de opgelopen rente.

Clearing

De administratieve vereffening van effecten, futures en opties via een verrekeningsagentschap en de eraan verbonden financiële instellingen (clearing members).

Contantewaardeberekening

Een waarderingsmethode waarbij de verwachte toekomstige kasstromen verdisconteerd worden tegen een rentevoet die de tijdswaarde van het geld uitdrukt alsook een risicopremie die een weerspiegeling vormt van de extra opbrengst die beleggers verlangen om het risico te compenseren dat de verwachte kasstroom niet wordt gerealiseerd.

Credit spread

Het renteverskil tussen staatsobligaties en bedrijfsobligaties (ook wel 'credits' genoemd).

Custody (bewaarneming)

Overeenkomst, meestal tussen een belegger en een bank (maar eventueel ook een agent of een trustbedrijf), waarbij de belegger effecten, goud of andere kostbaarheden tegen betaling in bewaring geeft bij de bank, die daarvoor een vergoeding in rekening brengt.

Deelneming

Een entiteit waarin Fortis invloed van betekenis heeft en die geen dochteronderneming of belang in een joint venture is.

Derivaat

Een financieel instrument zoals een swap, future, een termijncontract of optie (geschreven of gekocht). Dat financiële instrument heeft een waarde die verandert naar gelang de veranderingen in de onderliggende waarde. Het instrument vergt weinig tot geen aanvangsinvestering en wordt op een tijdstip in de toekomst afgewikkeld.

Discretionaire winstdeling

Een contractueel recht om, in aanvulling op gegarandeerde voordelen, aanvullende voordelen te ontvangen: (a) die waarschijnlijk een belangrijk gedeelte van de contractuele voordelen uitmaken; (b) waarvan de hoogte of het tijdstip contractueel door de emittent wordt bepaald; en (c) die contractueel gebaseerd zijn op: (i) de prestaties van een bepaalde pool van contracten of een bepaald type contract; (ii) gerealiseerde en/of ongerealiseerde beleggingsresultaten van een bepaalde pool van door de emittent gehouden activa; of (iii) de winst of het verlies van de vennootschap, het fonds of een andere entiteit die het contract uitgeeft.

Dochteronderneming

Dochterondernemingen zijn die ondernemingen waarin Fortis, direct of indirect, het financiële en operationele beleid bepaalt teneinde voordelen uit deze activiteiten te verwerven ('zeggenschap').

Effectenleentransacties

Een lening van een effect van de ene partij aan de andere, die op zijn beurt het effect dient terug te bezorgen op de eindvervaldag van de transactie. Tegenover een dergelijke lening staat veelal een onderpand. Dit type transactie geeft aan de eigenaar van het effect de mogelijkheid om extra rendement te behalen.

Employee benefits

Het geheel van niet-verplichte verzekeringen en andere voorzieningen die werknemers, naast hun salaris, ontvangen in ruil voor door hen verrichte diensten.

Financiële lease

Een leaseovereenkomst die vrijwel alle aan de eigendom van een actief verbonden risico's en beloningen overdraagt. Het eigendom kan uiteindelijk wel of niet worden overgedragen.

Geamortiseerde kostprijs

Bedrag waarvoor het financieel actief of de financiële verplichting bij de eerste opname in de balans wordt opgenomen, verminderd met aflossingen op de hoofdsom, vermeerderd of verminderd met de via de effectieve-rentemethode bepaalde geaccumuleerde afschrijving van het verschil tussen dat eerste bedrag en het aflossingsbedrag, en verminderd met eventuele afboekingen wegens bijzondere waardeverminderingen.

Gestructureerde kredietinstrumenten

Gestructureerde kredietinstrumenten zijn waardepapieren, die gecreëerd worden door het herverpakken van kasstromen uit financiële contracten en bevatten obligaties gedekt door overige activa (ABS), obligaties gedekt door hypotheek (MBS) en schuldpapieren met onderpand (CDO's).

Goodwill

Goodwill vertegenwoordigt het positieve verschil tussen enerzijds de reële waarde van de activa, passiva en uitgegeven eigenvermogeninstrumenten plus eventuele direct aan de bedrijfscombinatie toe te schrijven kosten, en anderzijds het belang van Fortis in de reële waarde van de activa, passiva en voorwaardelijke verplichtingen.

Hedge accounting

Verantwoording van de compenserende effecten van veranderingen in de reële waarde van het afdekkingsinstrument en de reële waarde van het afgedekte instrument in de resultatenrekening van dezelfde periode.

IFRS

Afkorting voor International Financial Reporting Standards. De standaard internationale boekhoudregels voor het opstellen van jaarrekeningen per 1 januari 2005 voor alle beursgenoteerde ondernemingen binnen de Europese Unie, die de jaarcijfers beter vergelijkbaar maken en beter inzicht in de financiële positie en resultaten verschaffen.

Immaterieel vast actief

Een identificeerbaar, niet-monetair actief. Het immaterieel vast actief wordt verantwoord tegen kostprijs als het toekomstige economische voordelen zal opleveren en de kostprijs van het actief betrouwbaar kan worden bepaald.

Invaliditeitsverzekering

Verzekering tegen de financiële gevolgen van langdurige arbeidsongeschiktheid.

ISO-valutalijst

AUD	Australië, dollars
CAD	Canada, dollars
CHF	Zwitserland, francs
CNY	China, yuan/renminbi
DKK	Denemarken, kroner
GBP	Verenigd Koninkrijk, ponden
JPY	Japan, yen
MYR	Maleisië, ringgit
SEK	Zweden, kronor
THB	Thailand, baht
TRY	Turkije, nieuwe lira
TWD	Taiwan, nieuwe dollars
USD	Verenigde Staten, dollars
ZAR	Zuid-Afrika, rand

Macro hedge

Een afdekking van een specifiek risico voor een portefeuille van tegoeden of activa.

Marktkapitalisatie

De waarde die door de beurs aan de vennootschap wordt toegekend. Marktkapitalisatie is gelijk aan het aantal uitstaande aandelen vermenigvuldigd met de geldende koers van het aandeel.

Netto investeringshedge

Een afdekking van het financiële risico van een netto investering in een buitenlandse entiteit door een transactie met een compenserend risicoprofiel af te sluiten.

Omgekeerde terugkoopovereenkomst

De aankoop van een effect waaraan een overeenkomst gekoppeld wordt om het op een toekomstige datum tegen een hogere prijs terug te verkopen.

Operationele lease

Een overeenkomst die het gebruik van een goed toelaat tegen periodieke betalingen, maar geen overdracht inhoudt van een eigendomstitel. Het financiële risico blijft bij de schuldeiser of leasinggever.

Operationele marge

Het bedrijfsresultaat gedeeld door de netto premies. Het bedrijfsresultaat is de winst of het verlies uit alle activiteiten, inclusief het technisch en beleggingsresultaat.

Optie

Het recht, maar niet de verplichting, om een effect gedurende een bepaalde periode of op een bepaalde datum tegen een bepaalde prijs te kopen (calloptie) of verkopen (putoptie).

Overlopende acquisitie kosten

De kosten van het verwerven van nieuwe en hernieuwde verzekeringen, hoofdzakelijk commissies en uitgaven met betrekking tot onderwriting, tussenpersonen en de uitgifte van nieuwe polissen. Deze kosten variëren en houden hoofdzakelijk verband met het aangaan van nieuwe contracten.

Private equity

Effecten van bedrijven die niet aan een beurs zijn genoteerd. Omdat een markt ontbreekt, moet een belegger zelf een koper vinden als hij zijn aandeel in een dergelijk bedrijf wil verkopen.

Reële waarde

Het bedrag waarvoor een actief (verplichting) kan worden verkregen (aangegaan) of verkocht (vereffend) in een marktconforme transactie tussen bewuste en bereidwillige partijen.

Reële waarde afdekking

Een afdekking om de blootstelling te beperken aan schommelingen in de reële waarde van een actief of een verplichting (dan wel een deel daarvan), of een vaststaande verbintenis. De schommeling van de reële waarde is verbonden aan een specifiek risico en is van invloed op de gerapporteerde netto winst.

Referentiebedrag

Een uitdrukking van een aantal eenheden van een valuta, een financieel instrument, een bepaald volume of gewicht dat gespecificeerd wordt in een derivatenovereenkomst.

Schuldbewijs gedekt door activa

Een obligatie of een effect dat gewaarborgd wordt door leningen of andere vorderingen.

Shadow accounting

Onder IFRS 4 is het verzekeraars toegestaan, maar ze zijn daartoe niet verplicht, om hun grondslagen voor financiële verslaggeving zodanig te wijzigen dat de invloed van een opgenomen maar ongerealiseerde winst of ongerealiseerd verlies op deze waarderingen dezelfde is als die van een gerealiseerde winst of een gerealiseerd verlies. De hiermee verband houdende aanpassing van de verzekeringsverplichting (of geactiveerde acquisitiekosten of immateriële activa) wordt alleen in het eigen vermogen opgenomen als de ongerealiseerde winsten of verliezen direct in het eigen vermogen worden verwerkt.

Toetsingsvermogen

De financieringsbronnen die, conform de solvabiliteitsregelgeving van de bancaire toezichhoudende overheid, in aanmerking komen voor de berekening van het Tier 1 kapitaal.

Transactiedatum

De datum waarop Fortis toetreedt tot de contractuele bepalingen van het instrument.

Value of Business acquired (VOBA)

De contante waarde van toekomstige winsten (ook gedefinieerd als 'value of business acquired' of 'VOBA') uit overgenomen verzekeringscontracten wordt verantwoord als immaterieel actief en afgeschreven over de opnameperiode van de premie of bruto winst van de overgenomen polissen.

VaR

Afkorting van Value at Risk: een techniek op basis van de statistische analyse van historische marktontwikkelingen en fluctuaties. De VaR bepaalt de kans dat het verlies op een portefeuille een bepaald bedrag zal overschrijden.

Vastgoedbelegging

Vastgoed dat wordt aangehouden omwille van huuropbrengsten of een stijging van de kapitaalwaarde.

Verzekeringscontract

Contracten die aan de ene partij (Fortis) een aanzienlijk verzekeringsrisico overdragen van de andere partij (de verzekeringsnemer) door overeen te komen om de verzekeringsnemer te vergoeden voor een onvoorziene gebeurtenis die schade berokkent aan de verzekerde.

Voorziening

Een verplichting van een onzekere omvang of met een onzeker tijdstip. Voorzieningen worden opgenomen als verplichtingen wanneer het waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen die economische voordelen in zich bergen, vereist zal zijn om deze verplichtingen af te wikkelen en in de veronderstelling er dat een betrouwbare schatting kan worden gemaakt.

Afkortingen

ALM	Asset and liability management
CASHES	Convertible and Subordinated Hybrid Equity-linked Securities
CDS	Credit default swap
CGU	Cash generating unit (Kasstroomgenererende eenheid)
DPF	Discretionary participation features
Euribor	Euro inter bank offered rate
EV	Embedded value
FRESH	Floating rate equity linked subordinated hybrid bond
IBNR	Incurred but not reported
IFRIC	International Financial Reporting Interpretations Committee
IFRS	International Financial Reporting Standards
LAT	Liability adequacy test
MCS	Mandatory Convertible Securities
OTC	Over the counter
SPE	Special purpose entity

Tezamen met het Jaaroverzicht Fortis 2009 vormt deze Jaarrekening het Jaarverslag van Fortis. De Jaarrekening bevat de Geconsolideerde Jaarrekening Fortis, de Jaarrekening Fortis SA/NV en de Jaarrekening Fortis N.V. Het verslag van het Executive Committee van Fortis is opgenomen in het Jaaroverzicht 2009.

Fortis en Fortis SA/NV, Koningsstraat 20, 1000 Brussel, België
Telefoon +32 (0)2 510 52 11, Fax +32 (0)2 510 56 30

Fortis en Fortis N.V., Archimedeslaan 6, 3584 BA Utrecht, Nederland
Telefoon +31 (0)30 25 25 304, Fax +31 (0)30 25 25 310

Internet adres: www.fortis.com

E-mail adres: info@fortis.com